

**КОМИСИЯ ЗА
ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ**

**ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА КОМИСИЯТА
ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ
ПРЕЗ 2023 ГОДИНА**

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	4
ВЪВЕДЕНИЕ.....	7
РЕГУЛАТОРНА ДЕЙНОСТ В УСЛОВИЯТА НА УСКОРЕНА ЕНЕРГИЙНА ТРАНСФОРМАЦИЯ	7
ГЛАВА ПЪРВА.....	10
РАЗВИТИЕ НА ПОДЗАКОНОВИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ	10
ГЛАВА ВТОРА	16
ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА И ТОПЛОЕНЕРГЕТИКА	16
1. ЛИЦЕНЗИРАНЕ.....	16
2. РЕГУЛИРАН ПАЗАР.....	19
2.1. Регулиране на цените на електрическата енергия и на мрежовите услуги.....	19
2.2. Премии за електрическа енергия.....	20
2.2.1. Възобновяеми енергийни източници	20
2.2.2. Високоэффективно комбинирано производство	21
1.2.2.1. Електронни сертификати за произход на електрическата енергия	27
2.3. Общи условия и правила за работа с потребители на енергийни услуги.....	31
2.4. Сделки, разрешения и залози.....	33
3. ЛИБЕРАЛИЗИРАН ПАЗАР	34
5.1. Пазари на едро	34
3.1.1. Вътрешен пазар и насърчаване на конкуренцията.....	34
3.1.2. Трансгранични въпроси.....	39
3.2. Пазари на дребно.....	41
3.3. Балансиращ пазар.....	42
4. КОНТРОЛ	43
ГЛАВА ТРЕТА.....	49
ПРИРОДЕН ГАЗ.....	49
1. ЛИЦЕНЗИРАНЕ.....	50
1.1. Издадени лицензии през отчетната година	50
1.2. Общо издадени лицензии в сектор „Природен газ“	52
2. БИЗНЕС ПЛАНОВЕ	52
3. РЕГУЛИРАНЕ НА ЦЕНИТЕ НА ПРИРОДНИЯ ГАЗ И НА МРЕЖОВИТЕ УСЛУГИ	53
3.1. Регулиране на цените на обществения доставчик	54
3.2. Регулиране на цените за достъп и пренос през газопреносната мрежа.....	55
3.3. Регулиране на цените за достъп и пренос през газоразпределителната мрежа	55
3.4. Регулиране на цените за достъп и съхранение на природен газ в съоръжения за съхранение.....	57
4. РАЗРЕШЕНИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА РАЗПОРЕЖДАНЯ И СДЕЛКИ.....	57
5. ПАЗАР НА ПРИРОДЕН ГАЗ	58
5.1. Развитие на пазара	59
5.2. Наблюдение на степента и ефективността на отваряне на пазара и конкуренцията	70
6. ТРАНСГРАНИЧНИ ВЪПРОСИ	73
7. ДРУГИ РЕШЕНИЯ НА КЕВР.....	74
8. КОНТРОЛ	76
ГЛАВА ЧЕТВЪРТА.....	78
МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2011 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТ 25 ОКТОМВРИ 2011 Г. ОТНОСНО ИНТЕГРИТЕТА И ПРОЗРАЧНОСТТА НА ПАЗАРА ЗА ТЪРГОВИЯ НА ЕДРО С ЕНЕРГИЯ.....	78
1. ПРАКТИКА ПО ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛ. 3 И 5 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2.....	78
2. ПРЕВАНТИВЕН ТЕКУЩ И ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ПО ЧЛ. 4, 8, 9 И 15 ОТ	

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2011	81
3. РЕГИСТРАЦИЯ НА ПАЗАРНИ УЧАСТНИЦИ	82
4. УЧАСТИЕ В РАБОТНИ ГРУПИ И ОБУЧЕНИЯ	83
5. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ И УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ ФОРУМИ	84
6. СОФТУЕРНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО МОНИТОРИНГ И НАДЗОР НА ПАЗАРА НА ЕДРО НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ	85
7. ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА СИГУРНОСТ НА ИНФОРМАЦИЯТА	87
ГЛАВА ПЕТА.....	89
ВОДОСНАБДИТЕЛНИ И КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ	89
1. РЕГУЛАТОРЕН ПЕРИОД 2022-2026 г.: НОРМАТИВНИ ИЗИСКВАНИЯ	90
2. БИЗНЕС ПЛАНОВЕ И ЦЕНОВО РЕГУЛИРАНЕ	92
2.1. Производства по разглеждане и одобрение на бизнес планове и ценови заявления на ВиК оператори за регулаторен период 2022-2026 г.	93
2.2. Годишни изменения на одобрени цени на ВиК услуги през регулаторен период 2022-2026 г.	98
3. КОНТРОЛ	99
ПЕРСПЕКТИВИ.....	105
ГЛАВА ШЕСТА	113
ЖАЛБИ И РАБОТА С ПОТРЕБИТЕЛИ.....	113
1. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА	113
2. ТОПЛОЕНЕРГЕТИКА	120
3. ПРИРОДЕН ГАЗ.....	122
4. ВОДОСНАБДИТЕЛНИ И КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ.....	124
ГЛАВА СЕДМА.....	132
ПРОЦЕСУАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО.....	132
1. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА	132
2. ТОПЛОЕНЕРГЕТИКА	134
3. ГАЗОСНАБДЯВАНЕ.....	135
4. ВОДОСНАБДИТЕЛНИ И КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ.....	135
5. ДРУГИ ДЕЛА	136
ГЛАВА ОСМА	137
ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ.....	137
ГЛАВА ДЕВЕТА.....	139
МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ	139
1. ЕНЕРГЕТИКА	139
2. ВОДОСНАБДИТЕЛНИ И КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ.....	142
ГЛАВА ДЕСЕТА	147
АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ.....	147
1. ОСИГУРЯВАНЕ НА РАБОТАТА НА КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ	147
2. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ.....	150
3. ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ.....	152
ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА	155
ФИНАНСОВО-СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ	155
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ И ПРОМЕНИ ПО БЮДЖЕТА НА КЕВР	155
ПРИХОДИ.....	155
РАЗХОДИ	157
ИЗВЪРШЕНИ ОДИТИ	157

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АСЕР	Агенция за сътрудничество между енергийните регулатори
АВиК	Асоциация по ВиК
АПК	Административнопроцесуален кодекс
АУАН	Акт за установяване на административно нарушение
БАВ	Българска асоциация по водите
БЕХ ЕАД	„Български енергиен холдинг“ ЕАД
БНЕБ ЕАД	„Българска независима енергийна борса“ ЕАД
ВАС	Върховен административен съд
ВИ	Възобновяеми източници
ГРД	Газоразпределителни дружества
ГРМ	Газоразпределителна мрежа
Директива 2009/73/ЕО	Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО;
ЕСО ЕАД	„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД
ЕСРО	Единна система за регулаторна отчетност
ЗВ	Закон за водите
ЗЕ	Закон за енергетиката
ЗЕВИ	Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗК	Закон за концесиите
ЗРВКУ	Закон за регулиране на водоснабдителните и канализационни услуги
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИДЕС	Институт на дипломираните експерт счетоводители
Комисия, КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
МЕ	Министерство на енергетиката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МОДТДТНБ	Методика за определяне на дневна такса за дисбаланс и такса за неутралност при балансиране
МОЦДП	Методика за определяне на цени за достъп и пренос на природен газ
МОДТДТНБ	Методика за определяне на дневна такса за дисбаланс и такса за неутралност при балансиране
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НИПОСПЕЕПВКПТЕ	Наредба № 7 от 19 юли 2017 г. за издаване, прехвърляне и отменяне на сертификати за произход на електрическа енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия
НЛДЕ	Наредба № 3 за лицензиране на дейностите в енергетиката
НПГТМ	Наредба № 4 от 05.11.2013 г. за присъединяване към газопреносните и газоразпределителните мрежи
НППКЕЕПРЕМ	Наредба № 6 от 24.02.2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи

НПО			Независим преносен оператор
НОПЕ			Номинирани оператори на пазарите на електроенергия
НРКВКУ			Наредба за регулиране на качеството на водоснабдителните и канализационните услуги
НРЦВКУ			Наредба за регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги
НРЦЕЕ			Наредба № 1 от 14.03.2017 г. за регулиране на цените на електрическата енергия
НРЦПГ			Наредба № 2 от 19 март 2013 г. за регулиране на цените на природния газ
НРЦТЕ			Наредба № 5 от 23 януари 2014 г. за регулиране на цените на топлинната енергия
ОПС			Оператор на газопреносна система
ОС			Общински съвет
СТИ			Средство за търговско измерване
СТП			Стандартизирани товари профили
ПБППГ			Правила за балансиране на пазара на природен газ
ПДКЕВРНА			Правилник за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация
ПГХ „Чирен“			Подземно газово хранилище „Чирен“
ПИКЕЕ			Правила за измерване на количеството електрическа енергия
ПТЕЕ			Правила за търговия с електрическа енергия
ПТПГ			Правила за търговия с природен газ
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2011		№	Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия, РЕГЛАМЕНТЪТ
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 312/2014			Регламент (ЕС) № 312/2014 на Комисията от 26 март 2014 г. за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносни мрежи
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2017/460			Регламент (ЕС) 2017/460 на Комисията от 16 март 2017 година за установяване на Мрежов кодекс относно хармонизирани структури на тарифите за пренос на газ
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2017/459			Регламент (ЕС) 2017/459 на Комисията от 16 март 2017 година за установяване на Мрежов кодекс относно механизмите за разпределяне на капацитет в газопреносни системи и за отмяна на Регламент (ЕС) № 984/2013
РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 715/2009			Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до газопреносни мрежи за природен газ и за отмяна на Регламент (ЕО) №1775/2005
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2011		№	Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия (текст от значение за ЕИП)
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 347/2013			Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 година относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура и за отмяна на Решение № 1364/2006/ЕО, както и за

ТД на НАП	изменение на регламенти (ЕО) № 713/2009, (ЕО) № 714/2009 и (ЕО) № 715/2009
ТПУ	Териториални дирекции на Националната агенция по приходите
ФСЕС, фондът	Тематични предварителни условия
UMM	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“
CEREMP	Спешни пазарни съобщения
СЕЕР	Централизиран европейски регистър на пазарните участници
RBP	Съвет на европейските енергийни регулатори
	Регионална платформа за резервиране на капацитет

ВЪВЕДЕНИЕ

РЕГУЛАТОРНА ДЕЙНОСТ В УСЛОВИЯТА НА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ

Комисията за енергийно и водно регулиране осъществява регулаторната си дейност в съответствие със своите нормативни правомощия. С решенията си тя подкрепя либерализацията на електроенергийния пазар, развитието на конкурентна и устойчива борсова търговия с електрическа енергия и природен газ, регионалната свързаност на пазарите и участието на страната ни в европейския енергиен пазар. Регулаторът допринася за реформата във ВиК сектора с цел осигуряване на универсалната ВиК услуга с нужното качество. Комисията спазва принципите на законност, защита на националния интерес, икономическа обоснованост, прозрачност и справедливост. Като независим орган регулаторът постига баланс в решенията си, отчитайки интересите на всички заинтересовани страни, при строго спазване на нормативните разпоредби.

Основен приоритет в сектор „Електроенергетика и топлоенергетика“ през 2023 г. беше хармонизиране на подзаконовите нормативни актове на Комисията с действащото европейско и национално законодателство. С оглед преминаване към пълна либерализация на пазара на електроенергия и промените, свързани с новия модел и начин на ценообразуване на регулиран пазар, основна задача на Комисията е допълнението на подзаконовата нормативна база. Измененията в Правилата за търговия с електрическа енергия повишават ефективността на балансиращия пазар и допринасят за енергийни доставки при минимални разходи. Приетата нова Методика за определяне на цени на балансиращата енергия създава нормативни предпоставки операторите на затворени електроразпределителни мрежи и на съоръжения за съхранение на електрическа енергия да се превърнат в равнопоставени участници на пазара. Комисията направи изменения и допълнения в Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, с цел намаляване на финансовите рискове за борсовия оператор и осигуряване на прозрачност на пазара на едро.

В ценовите си решения Комисията последователно прилагаше балансиран и консервативен подход, отчитащ интересите на всички участници, като не допусна резки ценови изменения. През 2023 г. цените на електрическата енергия за регулирания пазар останаха без значителна промяна - за битовите клиенти те се увеличиха средно с 4,37%. През отоплителния сезон 2023 г.–2024 г. КЕВР практически успя да запази пределните цени на топлоенергията. Измененията са между 0,05% и 0,48%, независимо от отчетената за годината инфлация от НСИ в размер на 15%.

Комисията продължи да осъществява регулаторен контрол върху дейността на енергийните дружества. През 2023 г. бяха извършени 20 планови и извънредни проверки в сектор „Електроенергетика“ и 4 проверки в сектор „Топлоенергетика“.

По отношение на постъпилите жалби регулаторът спазва законоустановените срокове за тяхното разглеждане и се произнесе с 871 решения. 181 от жалбите бяха приети за основателни, като на проверяваните дружества бяха дадени задължителни указания за отстраняване на причините.

Приоритетна задача на КЕВР беше упражняване на правомощията по **Регламент 1227/2011 REMIT** за евентуални злоупотреби и манипулации на борсовата търговия с електроенергия. Бяха наложени имуществени санкции на пазарни участници. През 2023 г. Комисията образува три производства за установяване на нарушение на чл. 3 и/или чл. 5 от

Регламент (ЕС) № 1227/2011. За периода 2019 г.–2023 г. в КЕВР постъпиха общо 61 доклади и сигнали за подозрителни сделки. Въз основа на тях са образувани общо 47 предварителни проучвания по реда на чл. 74а от ЗЕ. За този период КЕВР наложи имуществени санкции на девет дружества, участници на пазара за търговия с енергия на едро. Общият размер на наложените санкции е 3 537 709,00 лв.

С предстоящата либерализация на пазара на едро и очаквания значително по-голям обем на търговията през борсовите платформи КЕВР ще продължи да има основна роля за спазване на правилата за честна и конкурентна търговия. По този начин регулаторът отговаря на обществените очаквания и гарантира, че ценообразуването на пазарите с енергия на едро се основава на ефективната конкуренция, без да се допуска пазарни участници да манипулират борсовата търговия. Контролът на пазара значително се подобрява чрез въвеждането на специализиран софтуерен пакет за статистически анализи и обработка на данни, разработен съвместно с „Ай Би Ес–България“. С него се автоматизират дейностите за мониторинг и контрол на енергийния пазар и се повишава точността и обективността на анализите и оценките за поведението на борсовите участници.

През 2023 г. дейността на Комисията в **сектор „Природен газ“** се осъществяваше в условията на понижение на цената на природния газ. Настъпи рязка промяна в традиционния сезонен тренд на ценовите равнища и дори началото на отоплителния сезон не промени тенденцията към намаление. От началото на 2023 г. до м. декември 2023 г. е отчетено намаление на утвърждаваната от КЕВР регулирана цена на газа с около 51%. Положително влияние върху цените на природния газ имаха добрата подготовка за зимата на 2022 – 2023 г. и високите температури през зимните месеци, които ограничиха потреблението на природен газ.

Комисията продължи дейността си по издаване на лицензии за търговия с природен газ. Лицензирани бяха нови 35 търговеца, с което общият им брой достигна 108. Това допринася за повишаване на ликвидността и конкуренцията на пазара на природен газ. Отчетено е значително нарастване на сделките на различните сегменти на платформата на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД. Положителна тенденция е продължаващото развитие на газовите мрежи в страната.

Комисията осигури нормативно реализацията на важни за страната проекти в сектор „Природен газ“. През годината стартира проектът за разширение на ПГХ „Чирен“, позволяващо съхранение на 1 млрд. куб. м природен газ. В публикувания от ЕК списък на проекти от общ и взаимен интерес беше включен първият водороден проект за България. Беше въведена в експлоатация междусистемната газова връзка България – Сърбия с капацитет от 1,8 млрд. м³/год., с възможност за реверсивен поток. „Булгартрансгаз“ ЕАД и „Ай Си Джи Би“ АД стартираха пазарни тестове за оценка на търсенето на добавен капацитет в точките на междусистемно свързване.

В **сектор „ВиК услуги“** 2023 г. е втората година от регулаторния период 2022-2026 г. Разглеждането на бизнес плановете през 2022 г. беше забавено поради Мораториума върху цените на ВиК услугите, действал до 31.03.2022 г. След изтичането му операторите представиха актуализирани бизнес планове и ценови заявления. Комисията положи максимални усилия и прие общо 30 бизнес плана и цени на ВиК услуги. През 2023 г. бяха одобрени бизнес плановете на 8 ВиК оператора.

КЕВР инициира изменения в Наредбата за регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги. Изменени бяха и Указанията по прилагането ѝ за действащия регулаторен период. Беше въведен нов коефициент при годишните изменения на одобрените цени на ВиК услуги. С него се отразява разликата

между прогнозните и отчетените разходи на дружествата за доставяне на електроенергия за технологични нужди от свободен пазар, приспаднати с получени помощи и компенсации от държавата извън периода на действие на наложения мораториум.

Комисията извърши планови проверки на 24 ВиК оператора с одобрени бизнес планове, при които бяха оценени изпълнението на нивата на показателите за качество на услугите, инвестициите и получените компенсации за електроенергия. Регулаторът направи и цялостна регулаторна оценка на ВиК сектора. Приети и публикувани на интернет страницата на КЕВР бяха Годишен доклад и Сравнителен анализ за 2022 г., представящи обобщена информация за постигнатите резултати през 2022 г., спрямо предходната година. Комисията измени одобрените цени на ВиК услуги на 38 ВиК оператора за 2024 г. Своевременно бяха разглеждани всички постъпващи жалби и сигнали на потребители, като по 237 от тях бяха постановени 235 решения.

Комисията продължи участието си в Мрежата на водните регулатори /WAREG/. През 2023 г. работна група, ръководена от представителя на КЕВР в Борда на организацията, представи обстоен доклад с проучване на ключови показатели за ефективност, използвани от 20 регулаторни органа - членове на Мрежата. Участието на КЕВР в работата на WAREG е поредно признание за международния авторитет на българския регулатор и за активната му роля в изработването на европейските регулаторни политики във водния сектор.

* * *

Предстоящата пълна либерализация на пазара на едро с последваща либерализация на пазара на дребно изменят функциите на регулатора. Предстои да отпадне един от основните акценти в дейността на КЕВР – определянето на цената на електроенергията за всеки годишен ценови период. За сметка на това Комисията придобива важна роля по отношение на интегритета и прозрачността на пазара на едро. Приетите решения на Европейския парламент за допълнителни промени в Регламент РЕМИТ засилват ролята на регулаторите, вкл. КЕВР, за гарантиране на правилното функциониране на свободния пазар на едро и формирането на справедливи борсови цени на електрическа енергия и природен газ, в условията на честна конкуренция.

В изпълнение на нормативно възложените ѝ функции и водена от високите обществени очаквания, Комисията за енергийно и водно регулиране се стреми към постигане на предвидимост и стабилност в секторите, които са обект на нейните регулаторни правомощия. Със своите решения и с цялостната си дейност независимият регулатор ще продължи да отстоява интересите на обществото.

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КЕВР

ГЛАВА ПЪРВА

РАЗВИТИЕ НА ПОДЗАКОНОВИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) предприе необходимите действия за развитие и усъвършенстване на подзаконовите актове в съответствие със законовите си правомощия и предвид динамично развиващите се обществени отношения в областта на енергетиката и ВиК услугите. Целта на тази дейност е съобразяване на актовете на КЕВР със националното и европейското законодателство в съответните области, създаване на условия за развитие на пазарите на енергия, както и преодоляване на проблеми, установени в практиката по прилагане на актовете на Комисията.

В периода 01.01.2023 г. – 31.12.2023 г. КЕВР прие следните подзаконовни нормативни актове, правила и указания:

Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, обн., ДВ, бр. 18 от 24.02.2023 г., в сила от 24.02.2023 г (НИД на НЛДЕ)

С § 7, т. 2, б. „а“ от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на Закона за индустриалните паркове (ЗИП, обн., ДВ, бр. 21 от 12.03.2021 г.), е създадена нова т. 8 в ал. 1 на чл. 39 от Закона за енергетиката (ЗЕ), която предвижда нови две дейности, подлежащи на лицензиране по този закон, а именно дейностите „разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа“ и „разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа“. Съгласно разпоредбата на чл. 43, ал. 14 от ЗЕ, създадена с § 7, т. 3 от ПЗР на ЗИП, лицензия за разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа и лицензия за разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа да се издава от КЕВР при условията и по реда на Наредба № 3 от 2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката (НЛДЕ, обн., ДВ, бр. 33 от 5.04.2013 г., изм. и доп., бр. 52 от 22.06.2018 г., бр. 98 от 13.12.2019 г., в сила от 13.12.2019 г., бр. 111 от 31.12.2020 г., в сила от 31.12.2020 г., изм., бр. 65 от 6.08.2021 г., в сила от 6.08.2021 г., изм. и доп., бр. 25 от 29.03.2022 г.). Съгласно § 8 от ПЗР на ЗИП, за дейността разпределение на електрическа енергия и/или природен газ в затворена електроразпределителна или газоразпределителна мрежа в географски обособен промишлен обект, въведен в експлоатация до 2000 г., може да бъде издадена лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 8 от ЗЕ при специални условия и ред, определени от Комисията в НЛДЕ. С оглед измененията и допълненията на ЗЕ, възникна и необходимост от изменения в Наредба № 6 от 24.02.2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи (Наредба № 6 от 24.02.2014 г.).

Предвид горното, през месец декември 2022 г. КЕВР инициира производство по изменение и допълнение на НЛДЕ. Така, с приемането на НИД на НЛДЕ е регламентирана ясна процедура, както и обективни критерии и условия за лицензиране на дейностите „разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа“ и „разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа“. Приетите изменения в чл. 11 и чл. 11а включват общи условия и критерии, на които следва да отговаря и да бъдат изпълнени от всеки заявител за издаване на лицензия за тези дейности, като чл. 11а съдържа специфични такива за всяка от трите хипотези, предвидени в закона, а именно за територията на индустриален парк, за територията на географски обособен промишлен обект, въведен в експлоатация след 2000 г., както и за територията на географски обособен

промишлен обект по § 8 от ПЗР на ЗИП. С НИД на НЛДЕ са извършени изменения и допълнения в условията на съществуващия режим на издаване на лицензии и одобряване на бизнес планове от КЕВР с цел улесняване на процедурата като е отпаднала необходимостта от представяне на редица документи, изискуеми до приемането на НИД на НЛДЕ.

В допълнение, с приемането на НИД на НЛДЕ бяха изменени разпоредби на наредбата с цел намаляване на административната тежест и внасяне на по-голяма яснота при прилагане на част от разпоредбите ѝ.

На следващо място, с § 18 от ПЗР на НИД на НЛДЕ в Наредба № 6 са създадени норми, с които са въведени единни критерии и методика, които мрежовите оператори да използват при определяне на техническите възможности на разпределителните мрежи при изготвяне на становища за присъединяване. По този начин, всички клиенти и производители ще бъдат поставени в равностойно положение, без значение на коя лицензионна територия се присъединяват. Също така измененията и допълненията водят до прилагане в пълнота изискванията на Наредба № 3 от 9 юни 2004 г. за устройството на електрическите уредби и електропроводните линии, и ще се избегне създаването на неравнопоставеност между клиенти и производители, чийто обекти са разположени на територията на различните 3 лицензианти, както и възможност за определяне на условия за присъединяване, базирани на некоректни данни.

Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 24.02.2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи, обн., ДВ, бр. 55 от 27.06.2023 г., в сила от 27.06.2023 г. (НИД на Наредба № 6)

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката – ЗИД на ЗЕ, обн. в ДВ, бр. 11 от 2023 г. беше въведена възможност за оператора на електропреносната мрежа в хода на процедура по присъединяване на обект на клиент или производител на електрическа енергия, в случай, че е необходимо да се извърши разширение или реконструкция в електропреносната мрежа, да предложи присъединяване при временна схема на достъп на цялата или на част от заявената мощност на обекта. В тази връзка, „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) е предложило проект, съдържащ разпоредби за изменение и допълнение на Наредба № 6.

На следващо място, при прилагане на Наредба № 6 е установена необходимост от изменения и допълнения в отделни нейни разпоредби, с оглед разпоредбите на чл. 116, ал. 12 и чл. 117, ал. 13 от ЗЕ, които създават възможност на оператора на електропреносната мрежа да присъединява обекти на клиенти при временна схема на достъп. Освен това, в действащата Наредба № 6 не са регламентирани срокове, в които електропреносния оператор да съгласува условията за присъединяване на обекти на клиенти и на производители на електрическа енергия към съответната електроразпределителна мрежа, както и не е определено приложното поле на такова съгласуване. Предвид горното, съществува необходимост от извършване на изменения и допълнения на Наредба № 6 с оглед измененията и допълненията на ЗЕ, обн. в ДВ, бр. 11 от 2023 г., както и по повод предвиждане на съответните срокове за съгласуване от страна на оператора на електропреносната мрежа. Установена е и необходимост от изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката с оглед доразвиване на действащата подзаконова нормативна уредба, свързана с лицензиране на оператори на затворени електроразпределителни/газоразпределителни мрежи.

Предвид горното, с НИД на Наредба № 6 е създадена подзаконовата нормативна

уредба за присъединяване на обекти на клиенти и на производители при временна схема на достъп към електропреносната мрежа и са определени основните права и задължения на оператора на електропреносната мрежа, на клиентите и на производителите във връзка с реализирането на тази законова възможност. С НИД на Наредба № 6 наредбата е съобразена с изискванията на ЗЕ, според които операторът на електропреносната мрежа е длъжен да предложи присъединяване при временна схема на достъп на клиентите/производителите по реда на постъпване на техните искания. С измененията и допълненията на чл. 7, ал. 2 и в чл. 53 от Наредба № 6 са регламентирани сроковете, в които електропреносният оператор съгласува условията за присъединяване на обекти на клиенти и на производители на електрическа енергия към съответната електроразпределителна мрежа.

Освен това, в изпълнение на законовите разпоредби, с § 18 от ПЗР на НИД на Наредба № 6 е изменена и допълнена разпоредбата на чл. 11а от НЛДЕ, с цел развитие на действащата подзаконова нормативна уредба, свързана с лицензиране на оператори на затворени електроразпределителни/газоразпределителни мрежи.

Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, обн., ДВ, бр. 36 от 21.04.2023 г., в сила от 1.05.2023 г. (ПИД на ПТЕЕ)

С измененията на Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ, обн. ДВ, бр. 76 от 2022 г.), са въведени изисквания на Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23 ноември 2017 г. за установяване на насоки за електроенергийно балансиране, Регламент (ЕС) 2017/1485 от 2 август 2017 г. за установяване на насоки относно експлоатацията на системата за пренос на електроенергия и Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и съвета от 5 юни 2019 г. относно вътрешния пазар на електроенергия като е въведен 15-минутен период на сетълмент на пазара на балансираща енергия, както и разпоредби, касаещи предоставяне на балансиращи услуги. Въведените изменения в ПТЕЕ, обаче, не са достатъчни за нормалното функциониране на балансиращия пазар, поради което през 2023 г. КЕВР е инициирала процедура по изменение и допълнение на ПТЕЕ.

С приемането на ПИД на ПТЕЕ е приета изцяло нова методика за определяне на цените на балансиращата енергия, с която е създаден механизъм за изчисляване на разходите за балансиране на координаторите на балансиращи групи във всеки период на сетълмент, статус на регулиране, позиция на небаланс (излишък/недостиг) и посоката на плащане между независимия преносен оператор и координаторите. С въвеждането на новата методика се цели избягването на стимули за пазарните участници преднамерено да са в позиция на изкуствен недостиг или изкуствен излишък, както и улеснение на координаторите на балансиращи групи при изчисляване на разходите за небаланс на съответната група за всеки период на сетълмент. С методиката е възприет модел за ценообразуване на цената на балансиращата енергия чрез използването на метода „Pay as Clear“, при който цената на балансиращата енергия при активиране на предложения за регулиране нагоре, съответно цената на балансиращата енергия при активиране на предложения за регулиране надолу, е равна на най-високата цена на предложение за балансиране нагоре, респ. най-ниската цена на предложение за балансиране надолу, активирано в период на сетълмент в националната пазарна зона. В допълнение, към маргиналните цени на балансиращата енергия за регулиране нагоре и за регулиране надолу, отчитайки спецификите на националния пазар, в т.ч. наличието на регулиран сегмент и пределни цени за регулиране, за всеки сетълмент период се определя и средна цена за регулиране, която е средната между най-ниската цена на предложенията за регулиране нагоре и най-високата цена на предложенията за регулиране надолу от приоритетните списъци в периода на сетълмент. С новата методика са въведени и

четири статуса на регулиране, в зависимост от това, дали в дадения период на сетълмент не е използвана балансираща енергия или е използвана балансираща енергия само за регулиране нагоре или е използвана балансираща енергия само за регулиране надолу или е използвана балансираща енергия едновременно за регулиране надолу и нагоре.

На следващо място и с оглед измененията на ЗЕ, с ПИД на ПТЕЕ са създадени нормативните предпоставки за участие на операторите на затворени електроразпределителни мрежи и на операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия на електроенергийните пазари, с което се гарантира, че тези нови участници ще бъдат равнопоставени с останалите търговски участници и ще могат пълноценно и ефективно да осъществяват дейността си съобразно техните специфики.

С приетите изменения и допълнения са уредени отношенията между участниците на енергийните пазари и съответните оператори на електрически мрежи във връзка с предоставяните от операторите услуги. Цели се създаването на яснота в отношенията на търговските участници с операторите на електрически мрежи и с Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, като е обърнато специално внимание на т.нар. „хибридни обекти“, които се срещат все по-често и за които до този момент не съществува ред и условия за определяне на количеството електрическа енергия и вида цени, по които да заплащат мрежови услуги и цена за задължения към обществото.

С ПИД на ПТЕЕ са извършени и редакционни изменения на отделни разпоредби на правилата. Също така е предвидена и заключителна разпоредба, с която чл. 19, ал. 3 от Правилата за условията и реда за предоставяне на достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи се привежда в съответствие с чл. 11 и чл. 13 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката.

Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, обн. ДВ, бр. 50 от 2023 г. от 9.06.2023 г., в сила от 9.06.2023 г. (ПИД на ПРОБПЕЕ)

През 2023 г. КЕВР установи необходимостта от изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия (ПРОБПЕЕ, обн. ДВ, бр. 55 от 19.06.2020 г., посл. ред. ДВ, бр. 74 от 2022 г.), с оглед смекчаване на финансовите рискове за борсовия оператор, в т.ч. забавено изпълнение или пълно неизпълнение на задължение на търговски участник за плащане на пазарни сегменти „В рамките на деня“ и „Ден напред“, неизпълнение на задължение на търговски участник за актуализиране размера на наличното обезпечение до размера на изискуемото такова, неизпълнение на задължение на търговски участник за поддържане на размера на наличното обезпечение по-голямо от общото задължение към борсовия оператор и др. Необходимост от промени в ПРОБПЕЕ е възникнала и във връзка с прецизиране на процедурата по регистрация, както и със създаването на по-голяма яснота по отношение на реда и начина за определяне на параметрите на търгуваните продукти на пазарни сегменти „В рамките на деня“ и „Ден напред“ и критериите за тяхното активиране и съпоставяне. Също така, в резултат от натрупаната практика от работата на борсовия пазар и неговото администриране, бе установена необходимост от прецизиране на отделни разпоредби от ПРОБПЕЕ.

С измененията и допълненията на ПРОБПЕЕ е регламентиран нов механизъм за управление и ограничаване на финансовия риск за оператора, чрез въвеждане на лимит за търговия на краткосрочните пазарни сегменти, в резултат на което борсовият оператор вече не определя изискуемо обезпечение, а за търговските участници е създадена възможността да сключват сделки за покупко-продажба на електрическа енергия в рамките на лимита за

търговия, определен от самите тях. С измененията е въведена и проверка относно обезпечеността на оферти и сделки на търговските участници на пазарни сегменти „В рамките на деня“ и „Ден напред“, която се извършва автоматично посредством функционалността „Проверка на лимити за търговия“, при която не се допуска подаване на оферти, чиято максимална стойност надхвърля разполагаемия лимит на търговския участник. С промяната на чл. 71 и чл. 122 от ПРОБПЕЕ са регламентирани всички параметри на продуктите за търговия на пазарни сегменти „В рамките на деня“ и „Ден напред“ в Инструкция № 6 „Спецификация на търгуваните продукти“.

На следващо място, с ПИД на ПРОБПЕЕ са изменени разпоредбите на чл. 13, чл. 21, чл. 22, чл. 25 и чл. 28 от ПРОБПЕЕ с цел облекчаване на процедурата по регистрация на борсовия пазар, което ще улесни най-вече новите търговски участници.

В допълнение, с ПИД на ПРОБПЕЕ са извършени изменения на разпоредби от ПТЕЕ с оглед прецизиране и правно техническото структуриране на нормативния акт.

Указания за образуване на цените на водоснабдителните и канализационните услуги чрез метода „горна граница на цени“ за регулаторния период 2022-2026 г., приети с решение по т. 2 от Протокол № 82 от 27.04.2021 г., изменени с решение по т. 5 от Протокол № 345 от 10.11.2023 г.

През 2023 г. с Постановление № 174 от 29.09.2023 г. на Министерския съвет (ПМС № 174 от 2023 г., обн. ДВ, бр. 84 от 06.10.2023 г.) са приети изменения и допълнения в Наредба за регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги (НРЦВКУ). Предвид това е възникнала необходимост от привеждане в съответствие с НРЦВКУ на приетите от КЕВР Указания за образуване на цените на водоснабдителните и канализационните услуги чрез метода „горна граница на цени“ за регулаторния период 2022-2026 г.

Във връзка с горното и на основание чл. 6, ал. 1, т. 4 и чл. 16 от Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги (ЗРВКУ), чл. 1, ал. 2 и 3 от НРЦВКУ и § 7 от Преходните и заключителни разпоредби към Постановление № 174 на Министерския съвет от 29 септември 2023 г. за изменение и допълнение на Наредбата за регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги, приета с Постановление № 8 на Министерския съвет от 2016 г., КЕВР е изменила Указания за образуване на цените на водоснабдителните и канализационните услуги чрез метода „горна граница на цени“ за регулаторния период 2022 - 2026 г., приети с решение по т. 2 от Протокол № 82 от 27.04.2021 г., изменени с решение по т. 5 от Протокол № 345 от 10.11.2023 г. (Указания НРЦВКУ). С изменението на Указания НРЦВКУ са приведени в съответствие с НРЦВКУ разпоредби, касаещи начина на образуване и изменение на цените при ценово регулиране чрез метода „горна граница на цени“.

Правилник за изменение и допълнение на Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация, обн. ДВ, бр. 39 от 2.05.2023 г., в сила от 2.05.2023 г. (ПИД на ПДКЕВРНА)

Със Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката, обнародван в ДВ, бр. 9 от 2022 г. (ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 9 от 2022 г.) са направени изменения и допълнения в чл. 11, ал. 1, чл. 12, ал. 1 и чл. 13, ал. 2 и ал. 3 от ЗЕ. Посочените изменения касаят броя на членовете на КЕВР и изискванията, на които следва да отговарят същите. Така съставът на КЕВР е променен от 9 на 5 члена, включително председател, като е премахнато изискването за наличие на юридически стаж и на стаж в областта на икономиката за по един от членовете

на Комисията. Освен това е изменен и броят на членовете на КЕВР, които формират мнозинство при вземането на решения в състав „Енергетика“ и в състав „Водоснабдяване и канализация“. С оглед на това е настъпила необходимост привеждането в съответствие със ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 9 от 2022 г. на Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация (ПДКЕВРНА).

С приемането на ПИД на ПДКЕВРНА разпоредбите, касаещи членовете на КЕВР, са приведени в съответствие с действащото законодателство, като измененията отразяват намаления броят на членовете на КЕВР, както и изискванията за формиране на съставите и условията за вземане на решения от КЕВР.

В допълнение, с ПИД на ПДКЕВРНА са прецизирани и отделни разпоредби в действащия ПДКЕВРНА.

Методика за осъществяване на контролните правомощия на Комисията за енергийно и водно регулиране по Закона за енергетиката, Закона за енергията от възобновяеми източници и Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги, приета с решение по Протокол № 345 от 10.11.2023 г., т. 3 на КЕВР (Методика)

С решение Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) по протокол № 55 от 14.04.2014 г., т. 2 е приета Методика за осъществяване на контролните правомощия на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране по Закона за енергетиката и Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги. С оглед многократните изменения и допълнения на ЗЕ по отношение на контролните правомощия на КЕВР, както и предвид новосъздадената с ПИД на ПДКЕВРНА разпоредба на 1л. 5, ал. 4, съгласно която Комисията приема методика за осъществяване на контролните ѝ правомощия, през м. ноември 2023 г. комисията с решение по Протокол № 345 от 10.11.2023 г., т. 3 прие Методика за осъществяване на контролните правомощия на Комисията за енергийно и водно регулиране по Закона за енергетиката, Закона за енергията от възобновяеми източници и Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги.

Новата Методика е съобразена с действащите към момента нормативни изисквания на приложимите към дейността на КЕВР нормативни актове и анализа на практиката по прилагане на Методиката от 2014 г. С приемането ѝ е оптимизирана дейността по подготовка, осъществяване и приключване на проверките на лицензираните енергийни предприятия.

ГЛАВА ВТОРА

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА И ТОПЛОЕНЕРГЕТИКА

1. ЛИЦЕНЗИРАНЕ

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ), Комисията издава, изменя, допълва, спира, прекратява и отнема лицензии в случаите, предвидени в този закон. На основание чл. 39, ал. 1 от ЗЕ дейностите, подлежащи на лицензиране в секторите „Електроенергетика“ и „Топлоенергетика“, са: производство на електрическа и/или топлинна енергия; пренос на електрическа енергия и пренос на топлинна енергия; разпределение на електрическа енергия; търговия с електрическа енергия; организиране на борсов пазар на електрическа енергия; обществена доставка на електрическа енергия; снабдяване с електрическа енергия от крайни снабдители; разпределение на тягова електрическа енергия по разпределителни мрежи на железопътния транспорт; доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция.

Издадените към 31.12.2023 г. лицензии за дейностите, които подлежат на лицензиране по ЗЕ, са:

- производство на електрическа енергия – 42, в т.ч. 10 издадени за 2023 г.;
- производство на топлинна енергия – 2;
- производство на електрическа и топлинна енергия – 24;
- пренос на топлинна енергия – 14;
- пренос на електрическа енергия – 1;
- разпределение на електрическа енергия – 4;
- разпределение на тягова електрическа енергия по разпределителни мрежи на железопътния транспорт – 1;
- обществена доставка на електрическа енергия – 1;
- снабдяване с електрическа енергия от крайни снабдители – 4;
- доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция – 5;
- организиране на борсов пазар на електрическа енергия – 1;
- разпределение на електрическа енергия в затворена разпределителна мрежа – 1 издадена през 2023 г.;
- търговия с електрическа енергия – 168, в т.ч. 27 издадени за 2023 г.

На 02.02.2023 г. в Държавен вестник (ДВ), брой 11, беше обнародван Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ЗИД на ЗЕ). С §4 от ЗИД на ЗЕ беше изменен чл. 39, ал. 4, т. 1 от ЗЕ. От новата редакция на разпоредбата следва, че не се изисква издаване на лицензия за производство на електрическа енергия от лице, притежаващо централа с обща инсталирана електрическа мощност до 20 MW включително. Същевременно ЗИД на ЗЕ регламентира заварените случаи на издадени лицензии, като съгласно разпоредбата на §22 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) към ЗИД на ЗЕ „издадени лицензии за производство на електрическа енергия от енергиен обект до 20 MW включително се прекратяват, считано от датата на влизане в сила на този закон“.

Енергийните предприятия, притежаващи енергийни обекти с инсталирана мощност до 20 MW включително съгласно водения от Комисията регистър на издадените лицензии за дейността „производство на електрическа енергия“, са както следва:

№	Наименование на енергийното предприятие	ЕИК	Лицензия №/дата	Вид на ЕЦ	Инст. мощност, MW
1	„БАД Гранатоид“ АД	130529409	Л-113-01/20.03.2002 г.	ВЕЦ	15,4
2	„Руно-Казанлък“ ЕАД	123643298	Л-133-01/10.05.2004 г.	ВЕЦ	5,04
3	„Дисиб“ ООД	101681887	Л-282-01/10.11.2008 г.	ВяЕЦ	16,5
4	„Хаос инвест“ ЕАД	148139480	Л-303-01/20.07.2009 г.	ВяЕЦ	16
5	„РЕС Технолъджи“ АД	201429314	Л-315-01/14.12.2009 г.	ФЕЦ	20
6	„Сиесайеф Хидро“ ЕАД	200298602	Л-343-01/11.10.2010 г.	ВЕЦ	7,168
7	„ВЕЦ Яхиново“ ЕАД	200805888	Л-350-01/31.01.2011 г.	ВЕЦ	6,9
8	„Хаос инвест-1“ ЕАД	200526340	Л-366-01/31.10.2011 г.	ВяЕЦ	18
9	„Уинд форс БГ“ ЕООД	200268865	Л-367-01/07.11.2011 г.	ФЕЦ	10,08
10	„Нимекс-2004 М“ ООД	201670233	Л-373-01/28.12.2011 г.	ВяЕЦ	9
11	„КЕР“ ООД	201179946	Л-388-01/23.07.2012 г.	ФЕЦ	14
12	„Екоенерджи солар“ ЕООД	201179946	Л-390-01/03.09.2012 г.	ФЕЦ	10
13	„Екосолар“ ЕООД	201179768	Л-391-01/03.09.2012 г.	ФЕЦ	15
14	„Е.В.Т. - Електра Волт“ АД	200874717	Л-396-01/08.10.2012 г.	ФЕЦ	14,82
15	„Дъбово енерджи“ ЕООД	175291414	Л-397-01/15.10.2012 г.	ФЕЦ	9,66
16	„КИД 2228“ ЕООД	201051260	Л-428-01/03.11.2014 г.	ВЕЦ	15,43
17	„Тракия-МТ“ ЕООД	202548454	Л-428-01/03.11.2014 г.	ФЕЦ	9,24
18	„Калцит“ АД	115005545	Л-591-01/13.01.2022 г.	ФЕЦ	7,2
19	„Армако“ АД	201760079	Л-593-01/27.01.2022 г.	ФЕЦ	12,75
20	„ЕОН България“ ООД	205978207	Л-634-01/12.10.2022 г.	ФЕЦ	15
21	„Ямболен“ АД	838169382	Л-642-01/17.11.2022 г.	ФЕЦ	9,625

Предвид разпоредбата на §22 от ПЗР към ЗИД на ЗЕ, гореизброените лицензии за дейността „производство на електрическа енергия“ са прекратени от 06.02.2023 г.

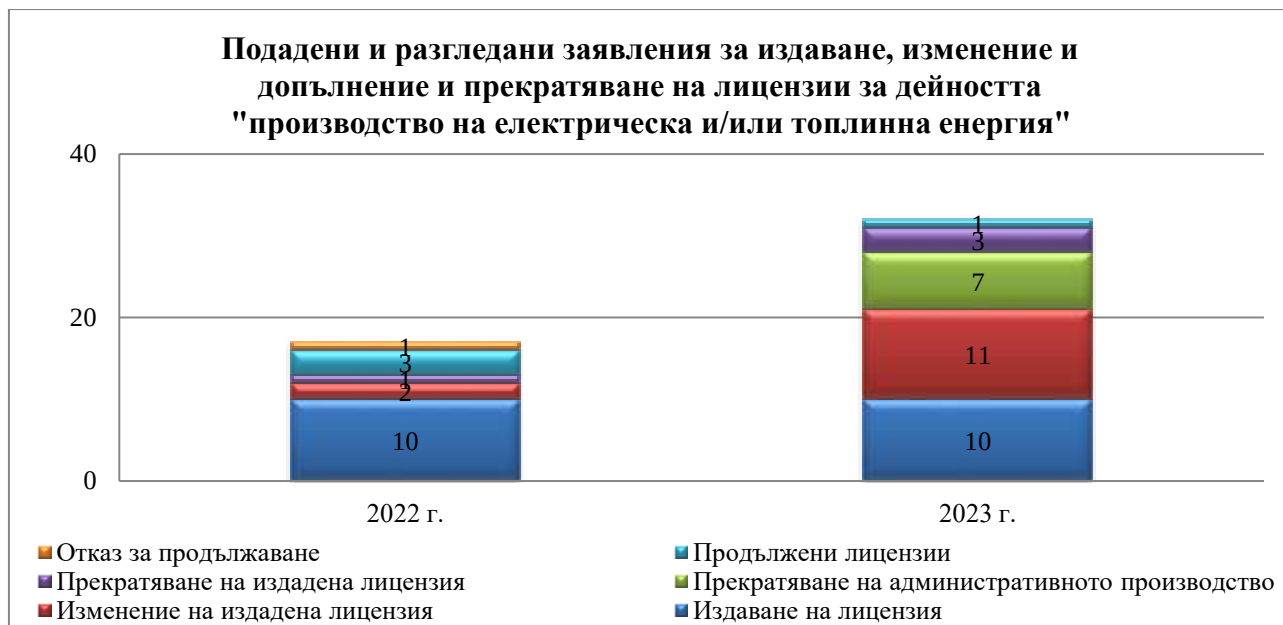
През 2023 г. КЕВР разгледа общо 37 заявления за издаване, изменение и допълнение, прекратяване и продължаване на срока на лицензии, издадени за дейността „търговия с електрическа енергия“, спрямо 29 заявления през 2022 г.

Данните са представени на графиката по-долу:

През 2023 г. в КЕВР са подадени общо 32 заявления за издаване, изменение и допълнение, прекратяване и продължаване на срока на лицензии за дейността "производство на електрическа и/или топлинна енергия" спрямо 17 заявления през 2022 г.

Данните са представени в графичен вид по-долу:

2. РЕГУЛИРАН ПАЗАР

2.1. Регулиране на цените на електрическата енергия и на мрежовите услуги

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8 от ЗЕ КЕВР осъществява регулиране на цените в случаите, предвидени в този закон. По силата на чл. 30, ал. 1, т. 1, 6, 9, 10, 13 и 17 от ЗЕ на регулиране от Комисията подлежат цените:

- по които производителите, в рамките на определената им от Комисията разполагаемост по чл. 21, ал. 1, т. 21 от ЗЕ, продават електрическа енергия на обществения доставчик;
- по които общественият доставчик продава на крайните снабдители изкупената на основание чл. 21, ал. 1, т. 21 от ЗЕ електрическа енергия;
- по които крайните снабдители продават електрическа енергия на битови крайни клиенти за обекти, присъединени към електроразпределителна мрежа на ниво ниско напрежение;
- за достъп и/или за пренос през електропреносната мрежа;
- за достъп и/или за пренос през електроразпределителните мрежи;
- цената или компонентата от цена, чрез която всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, участват в компенсиране на разходите по чл. 34 и чл. 35 от ЗЕ.

Правомощията на Комисията включват също така определянето на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както и на пределна стойност на разходите на оператора на електропреносната мрежа за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги.

В ценовите решения през периода Комисията последователно прилагаше балансиран подход, отчитащ интересите на всички участници, с цел да не се допускат резки ценови изменения. Този подход на регулатора по отношение на цените на електрическата и топлинната енергия беше от особена важност за битовите клиенти. За тяхната защита е необходимо да бъдат въведени мерки за подпомагане, които да позволят либерализацията на пазара да премине без социални сътресения.

С Решение № Ц-14 от 30.06.2023 г. КЕВР утвърди и съответно измени за периода 01.07.2023 г. – 30.06.2024 г. регулираните цени на електрическата енергия и на мрежовите услуги, цените на електрическа енергия за регулиран пазар и цената за „задължения към обществото“. След анализ и оценка на информацията за отчетените резултати от електроенергийните предприятия по време на предходен ценови период, в т.ч. анализ и оценка на отчетеното общо финансово състояние, анализ на отчетените технически и икономически показатели, както и анализ и оценка на постигнатите показатели за качество, утвърдените крайни цени на битовите клиенти се повишиха средно с 4,37% (за клиентите на „Електрохолд Продажби“ ЕАД увеличение с 4,24%; за клиентите на „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД увеличение с 3,78%; за клиентите на „ЕНЕРГО-ПРО Продажби“ АД увеличение с 5,43%)

Съгласно разпоредбите на чл. 81г от ЗЕ ЕСО ЕАД разработва и внася ежегодно в Комисията за одобряване Десетгодишен план за развитие на електропреносната мрежа на Република България, който е разработен в съответствие с Раздел три от Правилата за управление на електроенергийната система, като е съобразен с изискванията на

Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електричество (ЕМОПС-Е). С Решение № ДПРМ-2 от 20.10.2023 г. КЕВР одобри Десетгодишния план за развитие на преносната мрежа на Република България на ЕСО ЕАД за периода 2023 г. – 2032 г., който съдържа основната инфраструктура за пренос на електрическа енергия, която се предвижда за изграждане, разширяване, реконструкция и модернизация през следващите десет години. Годишните прогнозни стойности на всички разходи за изграждане, разширяване, реконструкция и модернизация на обектите от електропреносната мрежа и на системите за защита и управление на ЕЕС за периода на Десетгодишния план за периода 2023-2032 г. са в размер на 2 010 211 хил. лв. За периода 2023-2025 г. ЕСО ЕАД възнамерява да направи инвестиции в размер на 618 704 хил. лв. или 31% от общите разходи за инвестиции, посочени в плана.

2.2. Премии за електрическа енергия

2.2.1. Възобновяеми енергийни източници

Съгласно чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) Комисията определя преференциални цени за изкупуването на електрическата енергия от възобновяеми източници (ВИ), произведена от енергийни обекти с обща инсталирана мощност до 30 kW включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции на присъединени към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии (ДВ, бр. 86 от 2023 г., в сила от 13.10.2023 г.).

В тази връзка, по силата на чл. 32, ал. 1, т. 1 от ЗЕВИ, до 30 юни 2023 г. Комисията определи преференциални цени за изкупуване на електрическата енергия, произведена от ВИ, с изключение на енергията, произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност над 10 MW. Разпоредбата на чл. 32, ал. 2 от ЗЕВИ подробно посочва критериите и ценообразуващите фактори, които се отчитат при определяне на преференциалните цени при условията и по реда на Наредба № 1 от 14.03.2017 г. за регулиране на цените на електрическата енергия (НРЦЕЕ).

КЕВР определи преференциални цени за изкупуване на електрическата енергия, произведена от ВИ, за енергийните обекти по чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗЕВИ, а именно – с обща инсталирана мощност до 30 kW включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции на присъединени към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии.

На следващо място, до 30 юни 2023 г., Комисията извърши актуализация на преференциалните цени на електрическата енергия, произведена от биомаса, с коефициент, който отразява изменението на стойността на ценообразуващите елементи – разходи за суровини за производство на енергия, разходи за горива за транспорт и разходи за труд и работна заплата.

По силата на §28, ал. 3 от ПЗР на ЗИД на ЗЕ (обн. ДВ, бр. 9 от 2021 г.) КЕВР определи премии за електрическа енергия от ВИ, произведена от централи с обща инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW, като разлика между определената до влизането в сила на същия закон преференциална цена, съответно актуализираната преференциална цена на обекта, и определената за този период прогнозна пазарна цена за електрическа енергия, произведена от ВИ в зависимост от първичния енергиен източник.

През 2023 г. в сектор ВИ КЕВР прие общо 2 решения за цени и/или премии, както следва:

– Решение № Ц-9 от 19.05.2023 г. на КЕВР за определяне на преференциална цена за изкупуване на електрическа енергия, произведена от вятърни електрически централи, работещи над 2 250 часа, считано от 01.07.2012 г. и установяване на нетно специфично производство на електрическа енергия, въз основа на което е определена преференциалната цена в Решение № Ц-29 от 16.11.2017 г. на КЕВР, след отмяната му в частта по т. 2 с Решение № 7642 от 08.08.2022 г. на Върховен административен съд;

– Решение № Ц-13 от 30.06.2023 г. на КЕВР за определяне на преференциални цени на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници, актуализация на преференциални цени на електрическа енергия, произведена от биомаса и определяне на премии на производителите на електрическа енергия от ВИ с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW, считано от 01.07.2023 г.

През 2023 г. Комисията отчита отново засилен инвестиционен интерес към реализирането на по-мощни проекти за изграждане на ФЕЦ, тъй като преобладаващата част от индустриалните консуматори предпочитат да инвестират в съоръжения от подобен тип, от една страна, за да намалят разходите си, като покрият нуждата от електрическа енергия на собствени обекти и/или заводи, или да реализират същата на някоя от платформите на БНЕБ ЕАД, а от друга, това дава възможност инвеститорите да възвърнат вложените инвестиционни средства в по-кратки срокове, което прави проекти от подобен тип още по-привлекателни.

Основният движещ фактор за динамиката на цените на европейските, съответно регионалните борси, е цената на природния газ на европейските борси. Пряката корелация между тези две цени се обуславя от факта, че основно газови централи затварят цената на европейските борсови пазари. Това обстоятелство се променя, обаче, при наличие на предлагане на по-големи количества електрическа енергия, произведена от ВИ, което от своя страна се характеризира със спорадичен характер и е трудно за оценка при дългосрочни прогнози. В резултат на извършени анализи се наблюдава посока към стабилизиране на газовите цени на относително ниски нива.

През 2024 г. в сектор ВИ Комисията предстои да определи преференциални цени и премии на електрическата енергия, произведена от ВИ, включително и след влезли в сила решения на Върховен административен съд (ВАС), да актуализира преференциалните цени на електрическата енергия, произведена от биомаса, да изготви становища и експертизи по решения на КЕВР във връзка с образувани съдебни производства и да се произнесе с решения по жалби и спорове относно определените от КЕВР преференциални цени на електрическата енергия, установеното нетно специфично производство, нарушаване на договорни отношения между дружества лицензианти, в т.ч. и изпълнение на влезли в сила решения на Върховния административен съд.

2.2.2. Високоэффективно комбинирано производство

Комисията регулира цените, по които производителите продават топлинна енергия на топлопреносното предприятие и на пряко присъединени клиенти и по които топлопреносното предприятие продава топлинна енергия на клиенти по силата на чл. 30, ал. 1, т. 3 и т. 4 от ЗЕ. Съгласно чл. 33, ал. 1 от ЗЕ Комисията определя преференциални цени за продажба на електрическа енергия, произведена по високоэффективен комбиниран начин от централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия по чл. 162, ал. 1

от ЗЕ, а именно за производители с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 0,5 MW.

Комисията определя ежегодно премии за електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, произведена от централи с обща инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW на основание чл. 21, ал. 1, т. 8б от ЗЕ. По силата чл. 33а, ал. 2 от ЗЕ премиите се определят като разлика между преференциалните цени на производителите и определената за този период прогнозна пазарна цена за електрическа енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин. За тези производители съгласно чл. 33, ал. 2 от ЗЕ Комисията определя преференциални цени във връзка с определяне на премията.

В изпълнение на своите правомощия по ценово регулиране, през 2023 г. КЕВР извърши регулаторен преглед, чиито основни цели са свързани с установяването на фактическите технико-икономически и финансови резултати на дружествата, като изходна предпоставка за утвърждаването на прогнозните данни за регулаторния период от 01.07.2023 г. до 30.06.2024 г. В тази връзка с Решение № Ц-12 от 30.06.2023 г., считано от 01.07.2023 г., Комисията утвърди пределни цени на топлинната енергия и определи преференциални цени и премии на електрическата енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин от централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, при прилагане на метода на ценово регулиране „норма на възвръщаемост на капитала“, на 36 дружества от сектор „Топлоенергетика“, за регулаторния период от 01.07.2023 г. до 30.06.2024 г. С това решение Комисията практически успя да запази цените на топлинната енергия без промяна в сравнение с предходния годишен период 2022 г. - 2023 г. При отчетена годишна инфлация за периода по данни на НСИ от 15%, цените за отделните дружества бяха променени минимално от 0,05% до 0,48%. За клиентите на „Топлофикация София“ ЕАД утвърдената годишна прогнозна цена на топлинната енергия е в размер на 137,93 лв./MWh или повишението е с 0,05%, за „ЕВН България Топлофикация“ ЕАД – 137,96 лв./MWh или с 0,22% повишение, за „Топлофикация – Плевен“ АД – 96,94 лв./MWh (или повишението е с 0,06%), за „Топлофикация – Бургас“ АД – 95,20 лв./MWh (или с 0,28% повече), „Веолия Енерджи Варна“ ЕАД – 136,99 лв./MWh (или с 0,35% повече), „Топлофикация-ВТ“ АД – 131,82 лв./MWh (или повишението е с 0,11%), „Топлофикация-Разград“ АД – 145,54 лв./MWh (или с 0,48% повече). За топлофикационните дружества, използващи за енергиен носител въглища, определените цени на топлинната енергия са: за „Топлофикация Русе“ АД – 105,57 лв./MWh (или с 0,09% повече), за „Топлофикация-Перник“ АД – 115,94 лв./MWh, за „Топлофикация-Сливен-инж. Ангел Ангелов“ ЕАД – 104,19 лв./MWh (или с 0,26% повече), за „Топлофикация-Габрово“ ЕАД – 138,00 лв./MWh (или повишението е с 0,36% повече). С решението Комисията намали минимално цените на топлоенергията за клиентите на „Топлофикация-Перник“ АД с 0,66% и за клиентите на „Топлофикация-Враца“ ЕАД с 0,06%.

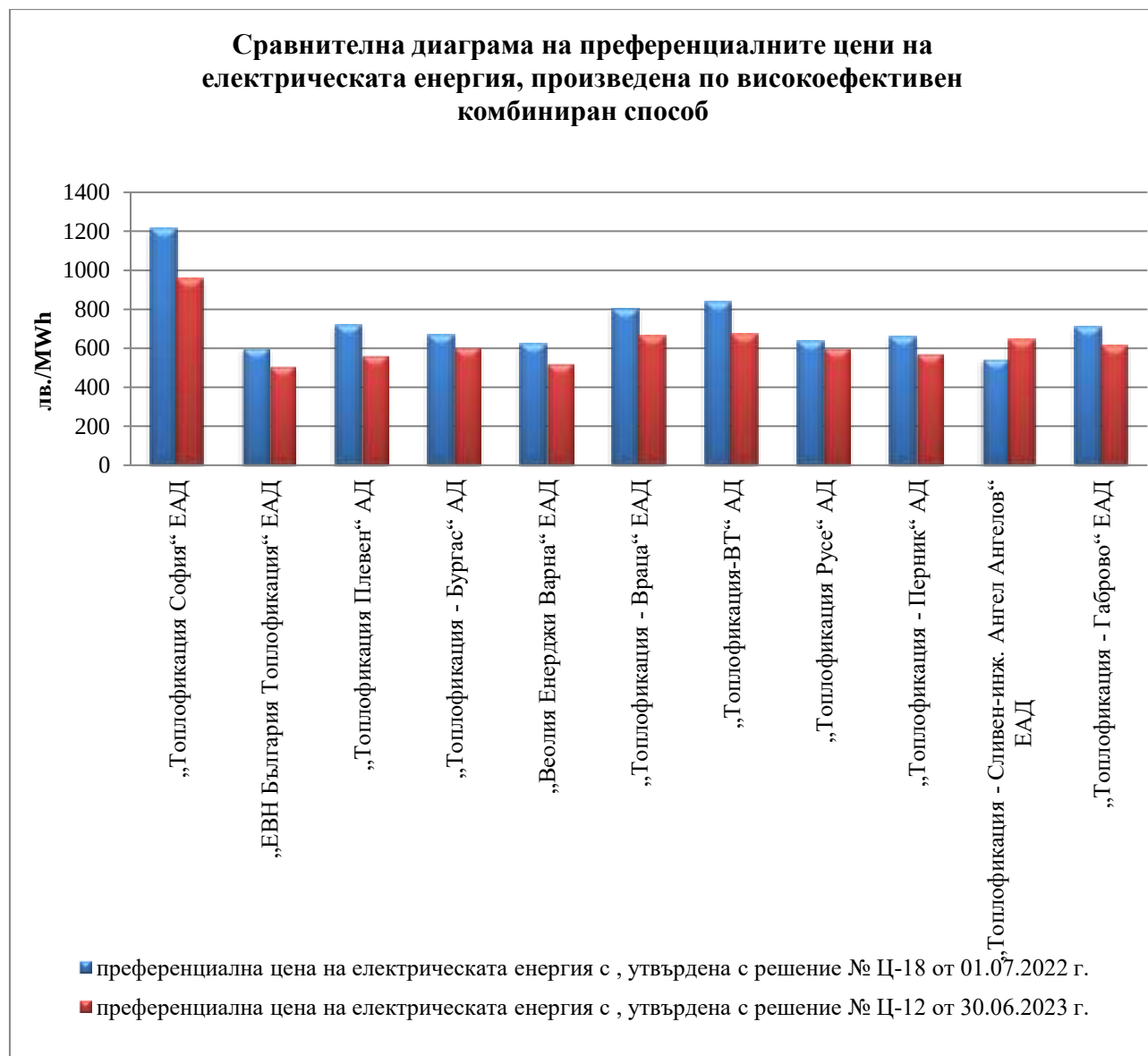
С Решение № Ц-25 от 30.11.2023 г., считано от 01.12.2023 г., Комисията определи преференциална цена и премия на електрическата енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин, при прилагане на метода „норма на възвръщаемост на капитала“ на „Топлофикация Петрич“ ЕАД.

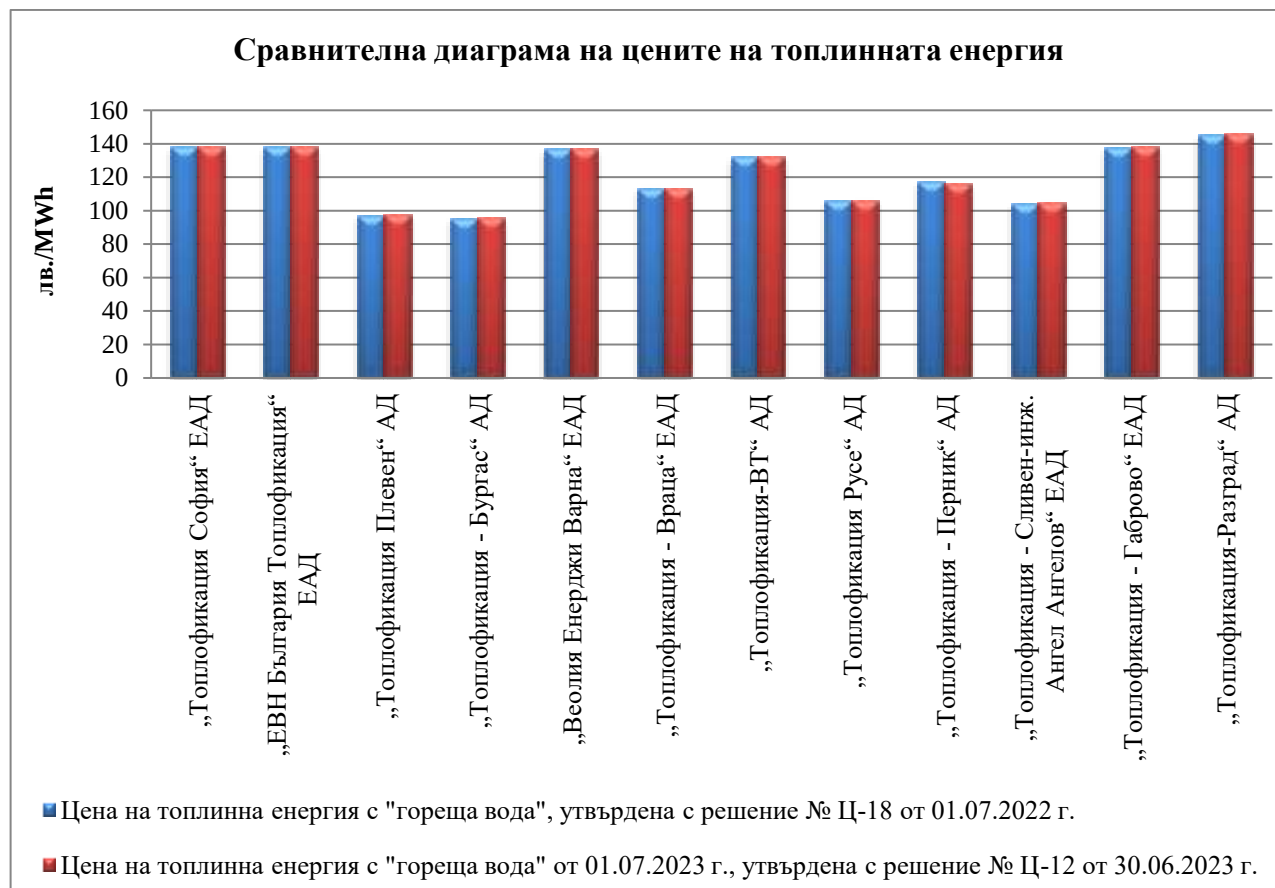
По-долу са представени сравнителни таблици за цените на топлинната енергия и преференциалните цени на електрическата енергия, произведена по комбиниран начин от топлофикационните дружества, които са утвърдени от Комисията за регулаторните периоди от 01.07.2022 г. до 30.06.2023 г. и 01.07.2023 г. до 30.06.2024 г.

№	Наименование на дружеството	Преф. цена на ел. ен., утвърдена с решение № Ц-18 от 01.07.2022 г.	Преф. цена на ел. ен., утвърдена с решение № Ц-12 от 30.06.2023 г.	Изменение %
		лв./MWh	лв./MWh	%
1	„Топлофикация София“ ЕАД	1213,28	955,92	-21,21%
2	„ЕВН България Топлофикация“ ЕАД	598,52	506,12	-15,44%
3	„Топлофикация - Плевен“ АД	717,55	560,24	-21,92%
4	„Топлофикация - Бургас“ АД	667,6	605,38	-9,32%
5	„Веолия Енерджи Варна“ ЕАД	623,2	519,2	-16,69%
6	„Топлофикация Враца“ ЕАД	802,63	662,18	-17,50%
7	„Топлофикация - ВТ“ АД	838,35	672,72	-19,76%
8	„Топлофикация Русе“ АД	637,54	601,19	-5,70%
9	„Топлофикация - Перник“ АД	657,54	572,25	-12,97%
10	„Топлофикация Сливен-инж. Ангел Ангелов“ ЕАД	542,6	643,37	18,57%
11	„Топлофикация - Габрово“ ЕАД	707,65	611,71	-13,56%
12	„Топлофикация-Разград“ АД			

№	Наименование на дружеството	Цена на топл. ен. утвърдена с решение № Ц-18 от 01.07.2022 г.	Цена на топл. ен. утвърдена с решение № Ц-12 от 30.06.2023 г.	Изменение %
		лв./MWh	лв./MWh	%
1	„Топлофикация София“ ЕАД	137,86	137,93	0,05%
2	„ЕВН България Топлофикация“ ЕАД	137,66	137,96	0,22%
3	„Топлофикация - Плевен“ АД	96,88	96,94	0,06%
4	„Топлофикация - Бургас“ АД	94,93	95,20	0,28%
5	„Веолия Енерджи Варна“ ЕАД	136,51	136,99	0,35%
6	„Топлофикация - Враца“ ЕАД	113,15	113,08	-0,06%
7	„Топлофикация-ВТ“ АД	131,68	131,82	0,11%
8	„Топлофикация Русе“ АД	105,48	105,57	0,09%
9	„Топлофикация - Перник“ АД	116,71	115,94	-0,66%
10	„Топлофикация - Сливен-инж. Ангел Ангелов“ ЕАД	103,92	104,19	0,26%
11	„Топлофикация - Габрово“ ЕАД	137,51	138,00	0,36%
12	„Топлофикация-Разград“ АД	144,85	145,54	0,48%

Данните от горните таблици за цените на топлинната и електрическата енергия, произведена по комбиниран начин от топлофикационните дружества, са представени графично по-долу чрез сравнителни диаграми.

От сравнителните таблици и диаграми се вижда, че утвърдените от Комисията за регулаторния период от 01.07.2023 г. до 30.06.2024 г. цени на топлинната енергия са относително запазени за повечето топлофикационни дружества, а преференциалните цени на електрическата енергия, произведена по комбиниран начин от топлофикационните дружества, са по-ниски. Това се дължи най-вече на нормализирането на цените на природния газ.

През 2024 г. в сектор „Топлоенергетика“ Комисията ще извърши анализ на технологичното обновяване на системите за производство и пренос на топлинната енергия, извършваната рехабилитация на енергийните съоръжения, с оглед справяне с предизвикателствата на новите изисквания и цели на европейското законодателство за сектора.

През 2023 г. Комисията прие 5 решения, с които изпълни влезли в сила решения на Върховния административен съд, като утвърди за отменили ценови периоди пределни цени на топлинната енергия и определи преференциални цени и премии за електрическа енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин от централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, при прилагане на метода на ценово регулиране „норма на възвръщаемост на капитала“, на следните дружества, както следва:

1. Решение № Ц-31 от 28.12.2023 г., с което утвърди цени на енергия на „Овергаз Мрежи“ АД, за периода от 01.07.2020 г. до 30.06.2021 г.;
2. Решение № Ц-32 от 28.12.2023 г., с което утвърди цени на енергия на „Топлофикация-Разград“ АД, за периода от 01.07.2020 г. до 30.06.2021 г.;
3. Решение № Ц-33 от 28.12.2023 г., с което утвърди цени на енергия на

„Топлофикация-Бургас“ АД, за периода от 01.07.2020 г. до 30.06.2021 г.;

4. Решение № Ц-34 от 28.12.2023 г., с което утвърди цени на енергия на „Топлофикация-Враца“ ЕАД, за периода от 01.07.2020 г. до 30.06.2021 г.;

5. Решение № Ц-35 от 28.12.2023 г., с което утвърди цени на енергия на „Топлофикация-Враца“ ЕАД, за периода от 01.07.2019 г. до 30.09.2020 г.

През 2023 г. при утвърждаването на цените на топлинната и електрическата енергия и премиите, Комисията спазва разпоредбите на ЗЕ и подзаконовите нормативни изисквания по неговото прилагане, както и принципите, заложи в ЗЕ, за осигуряване на баланс между интересите на енергийните предприятия и техните клиенти, осигуряване на равнопоставеност между отделните категории предприятия и потребители и създаване на стимули за ефективна производствена дейност.

С решенията на Комисията се постигат и целите, заложи в ЗЕ, за качествено и сигурно задоволяване нуждите на клиентите от електрическа и топлинна енергия; енергийно развитие и енергийна сигурност на страната при ефективно използване на енергията и енергийните ресурси и създаване и развитие на конкурентен и финансово стабилен енергиен пазар.

Също така следва да се има предвид, че съгласно чл. 49, ал. 2, т. 3 и ал. 3 от НЛДЕ за всеки лицензиант бизнес планът е неразделна част от издадената лицензия и периодично се актуализира, без това да се счита за изменение на лицензията. Всеки следващ бизнес план лицензиантите представят за одобряване от Комисията не по-късно от 3 месеца преди изтичането на срока на предходния бизнес план, като актуализирането на бизнес плана в рамките на срока на действие на одобрения бизнес план се извършва с решение на Комисията по заявление на лицензианта съгласно чл. 13, ал. 8 и ал. 9 от НЛДЕ.

В изпълнение на посочените разпоредби дружествата, на които срокът на одобрените бизнес планове изтича през 2023 г. или се налага актуализиране, са подали заявления за одобряване на бизнес планове за нов период или актуализиране в рамките на одобрения такъв. След преценка на параметрите, заложи от заявителите в предложените бизнес планове, която показва, че те ще осигурят необходимите материални и финансови ресурси за изпълнение на лицензионните задължения във връзка с дейностите „производство на електрическа енергия“; „производство на топлинна енергия“; „производство на електрическа и топлинна енергия“ и „пренос на топлинна енергия“, Комисията одобри през 2023 г. следните бизнес планове:

Одобрени първи бизнес планове през 2023 г.:

№	Дружество	Първи бизнес план за периода:	Решение
1	„ЕВН България Топлофикация“ ЕАД	2023 – 2027 г.	№ БП-9 от 25.01.2023 г.
2	„Гълъбово Солар БГ“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-16 от 16.02.2023 г.
3	„Тракия МТ Солар“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-20 от 23.02.2023 г.
4	„Аратиден“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-37 от 07.06.2023 г.
5	„Фотоволтаична централа Ловеч“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-39 от 07.07.2023 г.
6	„Кронос Биотоп“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-40 от 07.07.2023 г.
7	„Грийнс“ ООД	2023 – 2027 г.	№ БП-42 от 26.07.2023 г.
8	„Ценово Солар Планта“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-44 от 24.08.2023 г.

№	Дружество	Първи бизнес план за периода:	Решение
9	„Топлофикация - Разград“ АД	01.04.2024 – 31.03.2025 г.	№ БП-46 от 22.11.2023 г.
10	„Тибиел Солар“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-50 от 07.12.2023 г.
11	„СП Елхово“ ООД	2024 – 2028 г.	№ БП-53 от 20.12.2023 г.

Одобрени актуализирани бизнес планове през 2023 г.

№	Дружество	Актуализиран бизнес план за периода:	Решение
1	„Галакси РЕ“ ООД	2023 – 2027 г.	№ БП-1 от 05.01.2023 г.
2	„Галакси РЕ“ ООД	2023 – 2027 г.	№ БП-17 от 16.02.2023 г.
3	„Риал Стейтс“ ЕООД	2023 – 2025 г.	№ БП-22 от 23.02.2023 г.
4	„Си Солар Енерджи“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-21 от 23.02.2023 г.
5	„МЕТ Суворово Уинд Парк“ ЕАД	2023 – 2026 г.	№ БП-36 от 04.05.2023 г.
6	„Карнобат Енерджи“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-45 от 26.10.2023 г.
7	„Ценово Солар Планта“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-52 от 20.12.2023 г.
8	„Биовет“ АД	2023 – 2027 г.	№ БП-43 от 26.07.2023 г.

Изпълнението на параметрите, заложи в инвестиционната и производствената програма в одобрените бизнес планове, ще доведе до по-малко аварии по изградената топлопреносна мрежа от дружествата, което ще създаде условия за по-добро оползотворяване на топлинната енергия и с по-малко загуби по мрежата, както за производствения сектор, така и за битовите клиенти. Това, от своя страна, ще способства за положителни промени в производствения, обществено-административния и битовия сектор. Развитието на дейността на електроенергийните и топлоенергийните дружества и повишаване на качеството на снабдяването с електрическа енергия, топлинна енергия, електрическа и топлинна енергия и пренос на топлинна енергия ще окаже социално-икономическо влияние върху населението чрез подобряване на качеството и културата на бита и намаляване замърсяването на околната среда; използването на природен газ и биомаса като алтернативни горива цели постигане на висок икономически ефект в стопанския сектор в резултат на газификацията на средни и малки фирми, семейни предприятия и малки цехове, оранжерии и ферми; нарастване на инвестиционния интерес на български и чужди компании и увеличаване на заетостта в резултат на разкриване на нови работни места.

На основание §22 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ЗИД на ЗЕ), обнародван в Държавен вестник, бр. 11 от 02.02.2023 г., в сила от 06.02.2023 г., с Решение по Протокол № 228 от 13.07.2023 г., в т. 1, т. 2 и т. 3 и Протокол № 165 от 19.05.2023 г., в т. 2 включително, КЕВР установи, че считано от 06.02.2023 г., с прекратени бизнес планове са 4 броя дружества.

1.2.2.1. Електронни сертификати за произход на електрическата енергия

На основание чл. 21, ал. 1, т. 18 от ЗЕ Комисията издава, прехвърля и отменя месечни сертификати на производителите на електрическа енергия за произхода на стоката електрическа енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство (ВЕКП)

на електрическа и топлинна енергия. С подзаконовите нормативни документи са уредени начинът за определяне на количеството електрическа енергия, произведена от комбинирано производство в зависимост от вида на технологичния цикъл, изискванията към техническите средства за измерване и регистриране на електрическата енергия от комбинирано производство и критериите за определяне на комбинираното производство като високоефективно.

Сертификатът за произход е електронен документ, който се издава за 1 MWh електрическа енергия на производител за нетното производство на електрическа енергия, измерено на изхода на централата и подадено към съответната електрическа мрежа, при спазване на изискванията за точност, надеждност и невъзможност за подправяне съгласно чл. 163б, ал. 1 от ЗЕ.

За всяка единица произведена електрическа енергия от ВЕКП на електрическа и топлинна енергия може да бъде издаден само един сертификат за произход, който е със срок на валидност 12 месеца от производството на съответната единица енергия и се използва от производителя, за да докаже пред купувача на енергията, че тя е произведена от високоефективно комбинирано производство.

През 2023 г. действаха влезлите в сила от 02.02.2021 г. (изм. и доп. ДВ, бр. 9 от 2.02.2021 г.) промени в ЗЕ относно изкупуването на произведената високоефективна комбинирана електрическа енергия от централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, като те са разделени на две групи: първата, с инсталирана електрическа мощност по-малка от 500 kW; втората, с инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW. При първата група централи крайните снабдители изкупуват задължително цялото количество електрическа енергия от ВЕКП, които са присъединени към тях, и за което количество Комисията издаде съответстващия брой (съгл. чл. 163б, ал. 1 от ЗЕ) електронни сертификати за произход, като те се прехвърлят на купувача на електрическата енергия (крайните снабдители) съгласно чл. 163б, ал. 5 във връзка с чл. 162, от ЗЕ. При втората група централи се използва методът на компенсиране с премия от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (Фонд, ФСЕС) за цялото количество електрическа енергия от ВЕКП, за което са издадени електронни сертификати за произход, които производителите прехвърлят на ФСЕС съгласно чл. 163б, ал. 6 във връзка с чл. 162а, от ЗЕ.

В изпълнение на чл. 21, ал. 1, т. 18 от ЗЕ през 2023 г. Комисията прие 13 решения във връзка с издаването на електронни сертификати за произход на стоката „електрическа енергия“. В следващата таблица са посочени издадените решения от Комисията, периодът на сертифициране и броят на дружествата, за които са издавани електронни сертификати, обхванати в съответното решение.

В таблицата по-долу са посочени издадените решения от Комисията, периодът на сертифициране и броят на дружествата, за които са издавани електронни сертификати, обхванати в съответното решение.

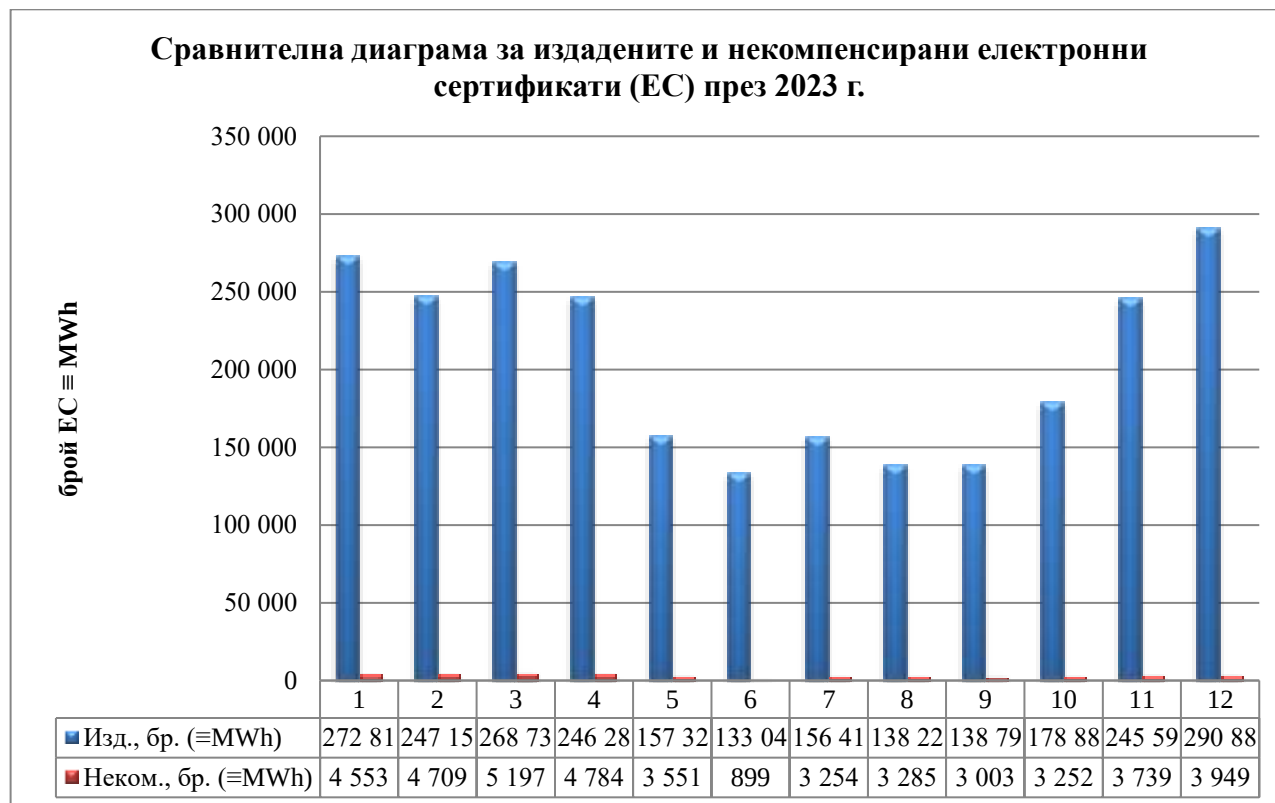
Решение №/дата	Период на сертифициране	Брой дружества, на които са издадени електронни сертификати през периода
С-1 от 19.01.2023 г.	от 1.12.2022 г. до 31.12.2022 г.	30
С-2 от 17.02.2023 г.	от 1.01.2023 г. до 31.01.2023 г.	29
С-3 от 20.03.2023 г.	от 1.02.2023 г. до 28.02.2023 г.	29
С-4 от 20.04.2023 г.	от 1.03.2023 г. до 31.03.2023 г.	29

Решение №/дата	Период на сертифициране	Брой дружества, на които са издадени електронни сертификати през периода
С-5 от 19.05.2023 г.	от 1.04.2023 г. до 30.04.2023 г.	26
С-6 от 19.06.2023 г.	от 1.05.2023 г. до 31.05.2023 г.	23
С-7 от 20.07.2023 г.	от 1.06.2023 г. до 30.06.2023 г.	20
С-8 от 18.08.2023 г.	от 1.07.2023 г. до 31.07.2023 г.	23
С-9 от 20.09.2023 г.	от 1.08.2023 г. до 31.08.2023 г.	24
С-10 от 20.10.2023 г.	от 1.09.2023 г. до 30.09.2023 г.	25
С-11 от 20.11.2023 г.	от 1.10.2023 г. до 31.10.2023 г.	23
С-12 от 20.12.2023 г.	от 1.11.2023 г. до 30.11.2023 г.	25

За произведената електрическа енергия от ВЕКП през 2023 г. са издадени и прехвърлени общо 2 474 151 бр. електронни сертификати за произход на стоката електрическа енергия, произведена от централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, който брой отговаря на произведената електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство (2 474 151 MWh), като това е с 11 034 бр. повече спрямо 2022 г. За да бъде точно отчетена произведената електрическа енергия от ВЕКП през 2023 г., от горния списък с решения е изваден броят на сертификатите, отчетени с Решение № С-1 от 19.01.2023 г. (отнасящи се за периода на производство от 01.12.2022 г. до 31.12.2022 г.), като е прибавен броят на сертификатите от Решение № С-1 от 18.01.2024 г. (отнасящи се за периода на производство от 01.12.2023 г. до 31.12.2023 г.). Част от тези издадени и прехвърлени сертификати относно календарната 2023 г., в размер на 44 175 бр., не са получили компенсация от ФСЕС, поради това че Фондът не е компенсирал 28 278 бр. сертификати (28 278 MWh), които са за електрическа енергия за продажби по директни електропроводи до клиенти и/или търговци на електрическа енергия по чл. 119, ал. 2 от ЗЕ. В съответствие с чл. 162а от ЗЕ, компенсация не са получили и 15 897 бр. сертификати (15 897 MWh), които не са прехвърлени на ФСЕС, поради това че електрическата енергия е използвана от централа ТЕЦ „София Изток“ на дружеството „Топлофикация София“ ЕАД за собствено потребление по смисъла на чл. 119, ал. 1 от ЗЕ (за захранване на помпени и абонатни станции), като същите са прехвърлени на „Топлофикация София“ ЕАД. При централите с инсталирана електрическа мощност под 500 kW няма некомпенсирани сертификати за произход на стоката електрическа енергия. В следващата таблица са представени броят на издадените и броят на некомпенсираните от ФСЕС електронни сертификати по месеците на производство през календарната 2023 г.

2023 г.	Издадени / прехвърлени електронни сертификати	Електронни сертификати без компенсация
	бр. (≅MWh)	бр. (≅MWh)
Януари	272 817	4 553
Февруари	247 159	4 709
Март	268 735	5 197
Април	246 280	4 784
Май	157 323	3 551

Юни	133 046	899
Юли	156 411	3 254
Август	138 223	3 285
Септември	138 791	3 003
Октомври	178 887	3 252
Ноември	245 596	3 739
Декември	290 883	3 949
ОБЩО	2 474 151	44 175

От диаграмата за издадените електронни сертификати през 2023 г. се вижда, че в края на пролетния сезон (м. май), както и през летните месеци (юни, юли, август и септември), се наблюдава спад в производството на електрическа енергия от ВЕКП, което се дължи на пониско потребление на топлинна енергия, както и поради спирането на топлоподаването от големите топлофикационни централи за отопление в края на м. март. Покачването на производството на електрическа енергия от ВЕКП настъпва през есенно-зимния период, когато стартира отоплителният сезон, при което се увеличава потреблението на топлинна енергия за отопление от клиентите на топлофикационните дружества. От графиката е видно, че трендът на сертификатите без компенсация е приблизително пропорционален на покачванията и спадовете на произведената електрическа енергия от ВЕКП през 2023 г.

През 2023 г. Комисията не е приемала решения за отмяна на месечни сертификати за произход на стоката електрическа енергия, издадени на производители на електрическа енергия от централи с високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия.

В изпълнение на чл. 14 от Наредба № 7 от 19 юли 2017 г. за издаване, прехвърляне и отмяна на сертификати за произход на електрическа енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, Комисията създава и поддържа електронен регистър на сертификатите за произход, който е публично достъпен на официалната интернет страница на Комисията (www.dker.bg).

2.3. Общи условия и правила за работа с потребители на енергийни услуги

Общи условия за продажба на електрическа енергия на „ЧЕЗ Електро България“ АД (с ново наименование „Електрохолд Продажби“ ЕАД)

В изпълнение на процедурата по одобряване на представени от „ЧЕЗ Електро България“ АД (с ново наименование „Електрохолд Продажби“ ЕАД) проект на „Общи условия за продажба на електрическа енергия на „ЧЕЗ Електро България“ АД“ и проект на „Правила за работа с потребители на енергийни услуги на „ЧЕЗ Електро България“ АД“ беше извършен преглед на проектите за съответствието им с разпоредбите на приложимата нормативна уредба. След проведено открито заседание, с Решение № ОУ-13 от 08.12.2022 г. на дружеството бяха дадени задължителни указания и е определен срок за тяхното изпълнение. В изпълнение на чл. 148, ал. 2 от Закона за защита на потребителите (ЗЗП), коригираните проекти на Общи условия и Правила бяха изпратени на Комисия за защита на потребителите (КЗП) за становище относно наличие на неравноправни клаузи. КЗП информира, че в чл. 34 от проекта на ОУ е констатирана неравноправна клауза по смисъла на чл. 143 от ЗЗП. В изпълнение на изразеното от КЗП становище „Електрохолд Продажби“ ЕАД е представило в КЕВР актуализиран проект на ОУ. С Решение № ОУ-3 от 10.03.2023 г. на КЕВР бяха одобрени „Общи условия за продажба на електрическа енергия на „Електрохолд Продажби“ ЕАД“ и „Правила за работа с потребители на енергийни услуги на „Електрохолд Продажби“ ЕАД“.

Общи условия на договорите за снабдяване с електрическа енергия от доставчик от последна инстанция на „ЧЕЗ Електро България“ АД (с ново наименование „Електрохолд Продажби“ ЕАД)

В изпълнение на процедурата по одобряване на представени от „ЧЕЗ Електро България“ АД (с ново наименование „Електрохолд Продажби“ ЕАД) проект на „Общи условия на договорите за снабдяване с електрическа енергия от ДПИ на „ЧЕЗ Електро България“ АД“ и проект на „Правила за работа с потребители на енергийни услуги на Доставчика от последна инстанция „ЧЕЗ Електро България“ АД“, след проведено открито заседание и приемане на коригирани проекти, в изпълнение на чл. 148, ал. 2 от ЗЗП, с писмо от 20.06.2023 г., същите бяха изпратени на КЗП за становище относно наличие на неравноправни клаузи. През м. 12.2023 г. КЗП информира, че в съдържанието на проекта на Правила не е установила наличие на неравноправни клаузи по смисъла на чл. 143 от ЗЗП, а в проекта на ОУ е констатирана неравноправни такива. Работата по процедурата по одобряване на Общите условия и Правилата продължава за финализирането ѝ с решение на Комисията.

Общи условия на „ЕНЕРГО-ПРО Продажби“ АД за доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция

В изпълнение на процедурата по одобряване на представени от „ЕНЕРГО-ПРО Продажби“ АД проект на „Общи условия на „ЕНЕРГО-ПРО Продажби“ АД за доставка на

електрическа енергия от доставчик от последна инстанция“ и проект на „Правила за работа с потребители на енергийни услуги на „ЕНЕРГО-ПРО Продажби“ АД, в качеството му на доставчик от последна инстанция“, след проведено открито заседание, Комисията постанови Решение № ОУ-1 от 16.02.2023 г., с което бяха дадени задължителни указания. В изпълнение на чл. 148, ал. 2 от ЗЗП, коригираните проекти на Общи условия и Правила бяха изпратени на КЗП за становище относно наличие на неравноправни клаузи. КЗП информира, че такива не са констатирани. Работата по процедурата по одобряване на Общите условия и Правилата продължава за финализирането ѝ с решение на Комисията.

Общи условия за продажба на електрическа енергия при условията на доставка от последна инстанция на „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД

В изпълнение на процедурата по одобряване на представени от „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД проект на „Общи условия за продажба на електрическа енергия при условията на доставка от последна инстанция на „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД“ и проект на „Правила за работа с клиентите и потребители на енергийни услуги“ след проведено открито заседание с Решение № ОУ-17 от 16.11.2023 г. на дружеството бяха дадени задължителни указания. В изпълнение на чл. 148, ал. 2 от ЗЗП, с писмо от 14.12.2023 г., коригираните проекти на Общи условия и Правила бяха изпратени на КЗП за становище относно наличие на неравноправни клаузи. Работата по процедурата по одобряване на Общите условия и Правилата продължава за финализирането ѝ с решение на Комисията.

Общи условия за достъп и пренос на електрическа енергия през затворена електроразпределителна мрежа на „Балкан“ АД

В изпълнение на процедурата по одобряване на представени от „Балкан“ АД проект на „Общи условия за достъп и пренос на електрическа енергия през затворена електроразпределителна мрежа на „Балкан“ АД“ и проект на „Правила за работа с потребители на енергийни услуги на „БАЛКАН“ АД“, след проведено открито заседание и изпълнение от страна на дружеството на дадените указания, с Решение № ОУ-16 от 10.11.2023 г. на КЕВР бяха одобрени „Общи условия за достъп и пренос на електрическа енергия през затворена електроразпределителна мрежа на „БАЛКАН“ АД“ и „Правила за работа с потребители на енергийни услуги на „БАЛКАН“ АД“.

Общи условия за достъп на производители на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници до затворена електроразпределителна мрежа на „Балкан“ АД

В изпълнение на процедурата по одобряване на представен от „Балкан“ АД проект на „Общи условия за достъп на производители на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници до затворена електроразпределителна мрежа на „Балкан“ АД“ през м. октомври 2023 г. беше издадена заповед на председателя на КЕВР за преглед на проекта за съответствието му с разпоредбите на ЗЕ, Закона за енергията от възобновяеми източници и Наредба № 3. Работата по процедурата по одобряване на Общите условия продължава през 2024 г.

Общи условия за продажба на топлинна енергия за битови нужди от „Топлофикация - Разград“ АД на потребители на територията на град Разград

В изпълнение на процедурата по одобряване на представен от „Топлофикация-Разград“ АД проект на „Общи условия за продажба на топлинна енергия за битови нужди от „Топлофикация - Разград“ АД на потребители на територията на град Разград“ през м.

септември 2023 г. беше издадена заповед на председателя на КЕВР за преглед на проекта за съответствието му с разпоредбите на ЗЕ и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане. Работата по процедурата по одобряване на Общите условия продължава за финализирането ѝ с решение на Комисията.

2.4. Сделки, разрешения и залози

В изпълнение на правомощията, съгласно чл. 21, ал. 1, т. 23 от Закона за енергетиката (ЗЕ), КЕВР разрешава извършването на разпореждане с имущество, с което се упражнява лицензионна дейност в случаите, предвидени в този закон, както и на други сделки, които водят или могат да доведат до нарушаване сигурността на снабдяването вследствие на задължнялост на енергийното предприятие.

Съгласно чл. 92, ал. 1, т. 1-3 от Наредба № 3 от 21 март 2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката Комисията дава разрешение за извършване на следните сделки: учредяване на залог, включително особен залог или ипотeka върху имущество, с което се осъществява лицензионна дейност; сделки, които водят или могат да доведат до нарушаване сигурността на снабдяването вследствие на задължнялост на енергийното предприятие по чл. 21, ал. 1, т. 23 от Закона за енергетиката, с изключение на договори за покупко-продажба на електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ и на сделки на стойност под 20 на сто от активите на лицензианта съгласно последния одитиран годишен финансов отчет, необезпечавани със залог, особен залог или ипотeka върху имущество, с което се осъществява лицензионна дейност.

Във връзка с изпълнението на чл. 92, ал. 1 и ал. 4 от НЛДЕ, Комисията извършва финансово-икономически анализ с оглед установяване влиянието върху финансовото състояние на лицензианта на всички задължения, както от основния договор за кредит, така и от свързаните с него обезпечителни сделки, с оглед преценка дали сключването на тези сделки води, или може да доведе до нарушаване на сигурността на снабдяването вследствие на задължнялост на енергийното предприятие, или до нарушаване на съществени условия за осъществяване на лицензионната дейност, включително принципите по чл. 23 от ЗЕ. Финансово-икономическият анализ обхваща оценката на текущото и очаквано финансово състояние на лицензианта на база годишните финансови отчети и на прогнозните парични потоци за периода на обслужване на задълженията с оглед оценка на съвкупното влияние на всички произтичащи от тези сделки задължения върху финансовото състояние на лицензианта и върху сигурността на снабдяването вследствие на задължнялост на енергийното предприятие.

През 2023 г. Комисията прие 21 решения спрямо 15 за 2022 г., с които разреши сключване на договори за кредит и съответните договори за обезпечаване на вземанията по тях между лицензианти и финансиращи институции. Разрешените кредити са предназначени предимно за: рефинансиране на съществуващи кредитни задължения при по-добри условия, финансиране на обекти, заложи в инвестиционните програми, отнасящи се за развитие на производствените мощности на енергийните предприятия с цел да се даде възможност за по-оптимална, икономична и ефективна работа и за допълнително финансово стабилизиране и осигуряване на допълнителна сигурност по отношение на спазването на условията на издадените лицензии.

3. ЛИБЕРАЛИЗИРАН ПАЗАР

5.1. Пазари на едро

3.1.1. Вътрешен пазар и насърчаване на конкуренцията

Производство на електрическа енергия

В таблицата по-долу са представени инсталираните мощности, присъединени към електропреносната мрежа и произведена енергия за 2022 г. и 2023 г.

Произведена енергия по енергийни източници	Инсталирана мощност в MW		Произведена ел. енергия в MWh		Изменение на произв. ел. ен.в %
	2022 г.	2023 г.	2022 г.	2023 г.	
1. АЕЦ	1 893	1 893	15 615 000	15 342 941	-1,74%
2. ТЕЦ на лигнитни въглища	3 585	3 601	19 920 231	10 844 943	-45,56%
3. ТЕЦ на черни и кафяви въглища	240	240	413 285	202 534	-50,99%
4. ТЕЦ на газ	1 076	482	1 461 015	1 347 727	-7,75%
5. ВЕЦ в т. ч.	2 867	2 867	2 975 860	2 339 993	-21,37%
5.1. ПАВЕЦ производство	1 386	1 386	444 333	420 668	-5,33%
5.2. ПАВЕЦ помпи *	932	932	51 621	77 071	49,30%
6. ВЕИ в т. ч.	930	1 502	1 514 767	2 423 130	59,97%
6.1. Вятърни ЕЦ	358	358	769 315	809 580	5,23%
6.2. Фотоволтаични ЕЦ	548	1 120	647 006	1 558 739	140,92%
6.3. ЕЦ на Биомаса	25	25	98 447	54 810	-44,32%
Общо: 1+2+3+4+5+6	10 592	10 584	41 900 158	32 501 269	-22,43%

* работата на ПАВЕЦ в помпен режим е потребление на електроенергия и количествата електроенергия по т. 5.2. не участват в сумата по т. 5

Използваните данни за инсталираните мощности, присъединени към преносната мрежа и произведената нетна електрическа енергия през 2022 г. и 2023 г., са предоставени от ЕСО ЕАД. При инсталираните мощности се отчита рязко повишение на фотоволтаичните ЕЦ, като за 2023 г. са в размер на 1120 MW в сравнение с 2022 г., където са в размер на 548 MW. Общата произведена електрическа енергия на производители, присъединени към преносната мрежа за 2023 г., е в размер на 32 501 269 MWh и е с 22% по-малко от произведената нетна електрическа енергия от 2022 г., която е в размер на 41 900 158 MWh.

При анализ на разликите между произведените количества електрическа енергия на присъединените към електропреносната мрежа централи за 2023 г. в сравнение с 2022 г. се забелязват следните тенденции: значително намаляване на производството от ТЕЦ на лигнитни въглища с 46 %, и от ТЕЦ на черни и кафяви въглища с 51 %, съответно незначителен спад на производството на АЕЦ с 0,23%, спад в производството на електрическа енергия от ВЕЦ с 21 % и значително нарастване в производството на електрическа енергия от фотоволтаични електроцентрали със 141%.

В следващата таблица са представени инсталираните мощности в MW, присъединени към електропреносните мрежи за 2023 г.

	ЕРМ Запад	ЕР Юг	ЕР Север	ЕР Златни пясъци	Общо
Въглища	37.22	0	0	0	37.22
Природен газ	0	21.01	225.68	0	246.69
ВЕЦ	224.26	95.79	14.58	0	334.63
ВяЕЦ	18.57	47.9	280.35	0	346.82
ФЕЦ	493.93	899.19	322.42	0.87	1716.41
Други	15.65	28.62	5.91	0	50.18
Общо	790.00	1 093.00	849.00	0.87	2 732.87

В следващата таблица е представена произведената електрическа енергия в MWh от присъединени към електроразпределителните мрежи производители по типови технологии за 2023 г.

	ЕРМ Запад	ЕР Юг	ЕР Север	ЕР Златни пясъци	Общо
Въглища	31 317	0	0	0	31 317
Природен газ	166 589	60 884	117 952	0	345 425
ВЕЦ	564 561	173 866	20 816	0	759 243
ВяЕЦ	26 618	60 390	687 264	0	774 271
ФЕЦ	444 037	928 742	319 001	344.46	1 692 125
Други	35 273	79 961	19 017	0	134 251
Общо	1 268 395	1 303 844	1 164 050	344	3 736 633

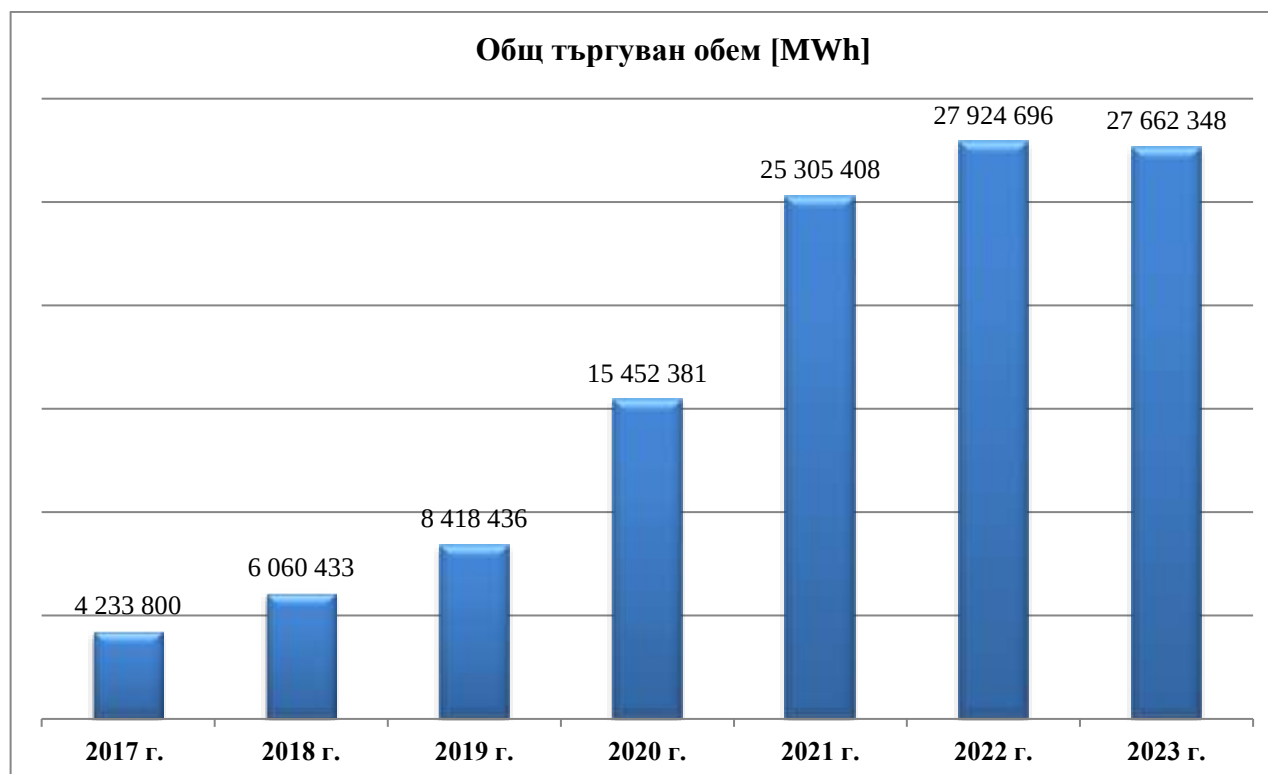
От представените данни е видно, че най-много инсталирани мощности за производство на електрическа енергия са присъединени към електроразпределителната мрежа на „Електроразпределение Юг“ ЕАД в размер на 1 093 MW, съответно и там е най-много произведената електрическа енергия в размер на 1 303 844 MWh. Общо присъединените производствени мощности към електроразпределителните мрежи са в размер на 2 732 MW и произведената енергия е в размер на 3 736 633 MWh.

На графиката по-долу е представено процентно разпределение на произведената електрическа енергия за 2023 г. по типове технологии. Общото количество произведена електрическа енергия на производители, присъединени към преносната и разпределителните мрежи в Р България през 2023 г., е 35 861 159 MWh, разпределена в зависимост от източника на първична енергия и използваната производствена технология, е систематизирано на следващата фигура. Най-голям дял в производството на електрическа енергия има АЕЦ в размер на 15 342 941 MWh или 43%, кондензационните ТЕЦ в размер на 10 414 122 MWh или 29 % и следвани от ВЕИ в размер на 6 260 547 MWh или около 18 % (съответно разпределени ВЕИ към преносната мрежа, 8% и ВЕИ към разпределителната мрежа, 9%).

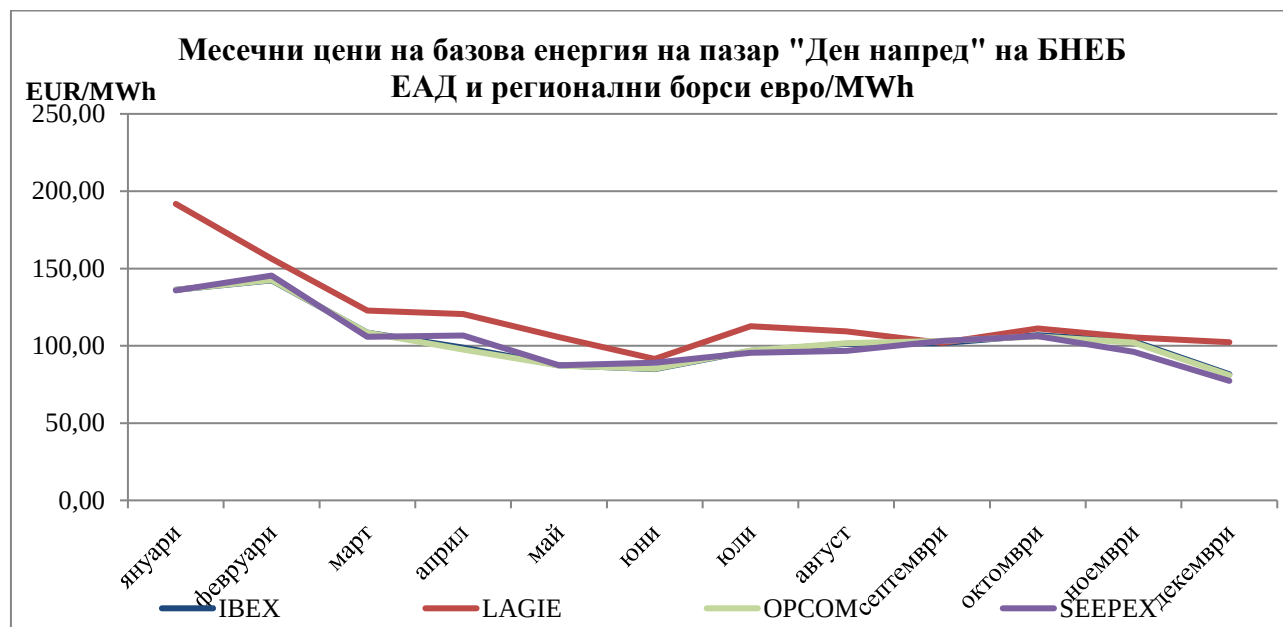

Пазар „Ден напред“

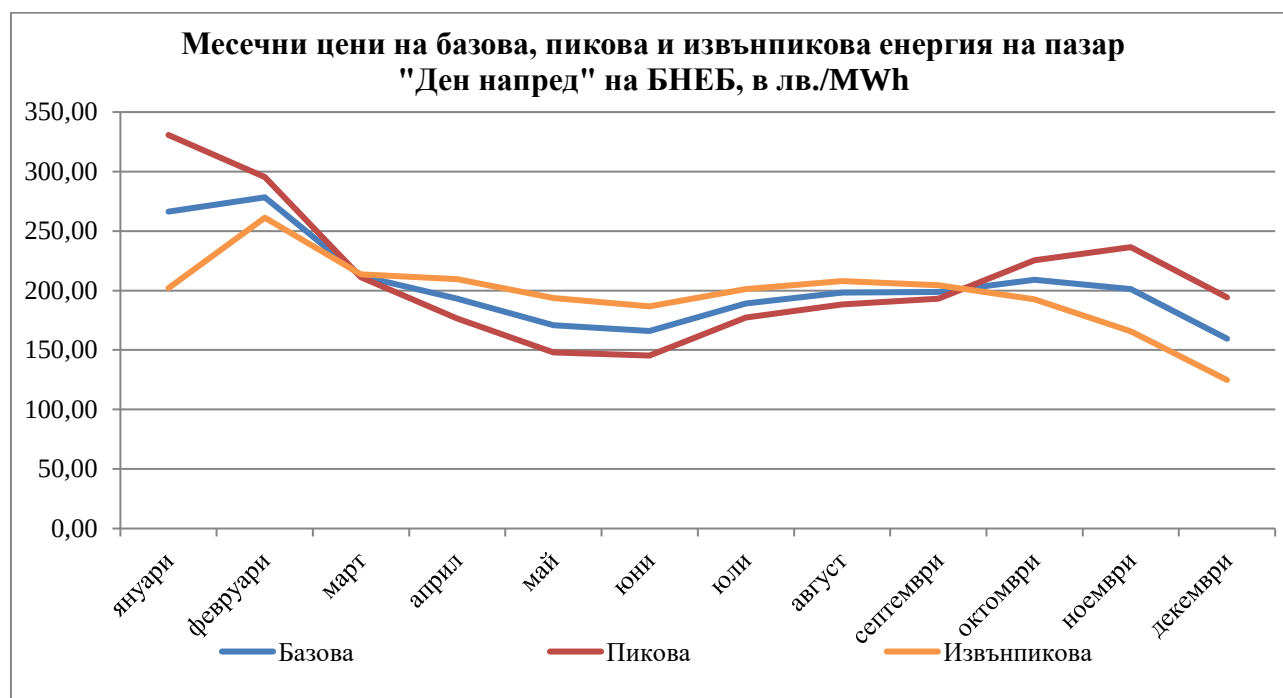
През 2023 г. търгуваните обеми базова енергия на пазар „Ден напред“ в сравнение с 2022 г. са без особена промяна, като данните са показани на графиката по-долу.

Сравнителна графика на цените и търгуваните количества на пазар „Ден напред“ на БНЕБ ЕАД и на регионалните борси са представени на следващата фигура. Анализът включва средните месечни цени за базов товар евро/MWh на търгувани количества на пазар „Ден напред“ за 2023 г. на следните регионални борси: IBEX (България), LAGIE (Гърция), OPCOM (Румъния) и SEEPEx (Сърбия). Видно от графиката се отчита тенденция за намаляване на цената за 2023 г. и сходни стойности за регионалните борси.

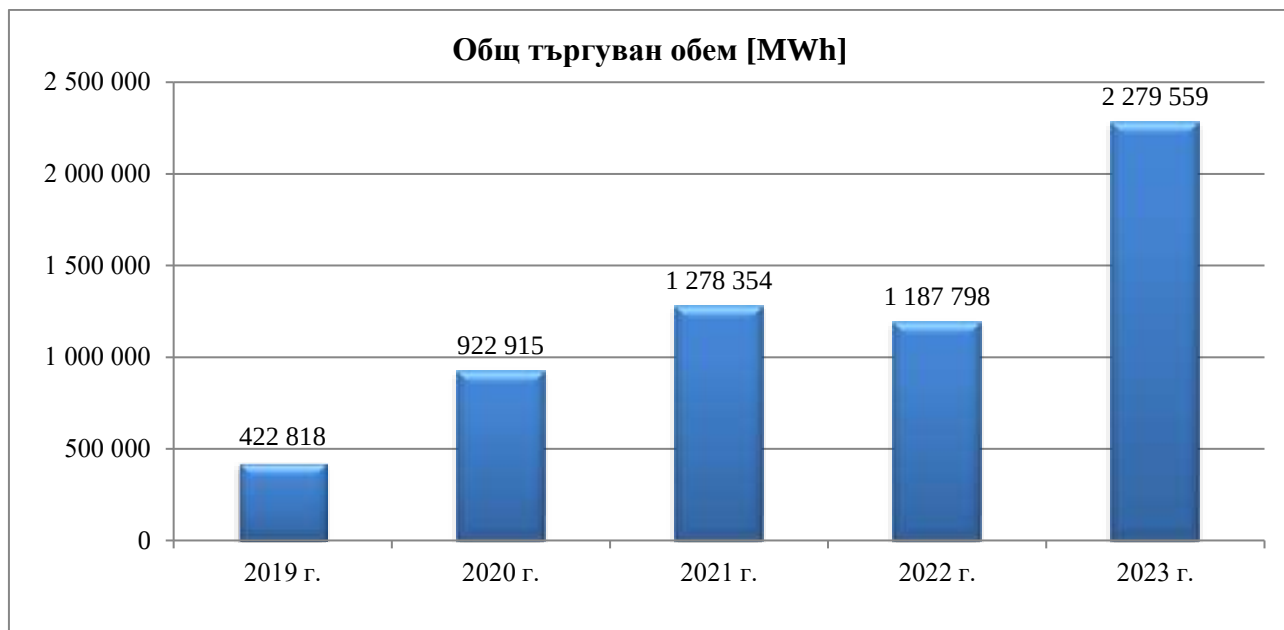

На следващата графика са показани равнищата на месечните цени на базова, пикова и извънпикова енергия на пазар „Ден напред“ на БНЕБ ЕАД в лв./MWh.

Пазар „В рамките на деня“

През 2023 г. общият търгуван обем на електрическа енергия на пазара „В рамките на деня“ е 2 279 559 MWh и бележи значително нарастване с 92 % спрямо 2022 г., когато количеството е било 1 187 798 MWh, данните са показани на графиката по-долу:

На графиката по-долу са показани среднопретеглени месечни цени за електрическа енергия, търгувана на пазар „В рамките на деня“ на БНЕБ ЕАД за последните три години.

За 2023 г. за месечните цени на електрическата енергия, търгувана на пазар „В рамките на деня“ на БНЕБ, в лв./MWh, се отчита значителен спад спрямо 2022 г.

Общото количество електрическа енергия, търгувана на платформите на БНЕБ ЕАД за 2023 г., е 37 482 GWh, като за пазар „Ден напред“ е 27 662 GWh, за пазар „В рамките на деня“ - 2 279 GWh, „Двустранни договори“ е 7 539 GWh. Процентното съотношение на количествата е изобразено на следващата фигура.

3.1.2. Трансгранични въпроси

Проекти за пазарни обединения във времевия сегмент „Ден напред“

Във връзка с осъществените пазарни обединения на българо-гръцката граница на 12.05.2021 г. и българо-румънската граница на 27.10.2021 г. свободната преносна способност на дневна база вече не се разпределя експлицитно на дневни търгове, а се предоставя за имплицитно разпределение на борсовите оператори в България, Румъния и Гърция. В случай на пазарно разделяне в сила влиза вече одобрената от националните регулатори от РИПС ЮИЕ Резервна процедура съгласно чл. 44 от Регламент ЕС 2015/1222, въз основа на която при пазарно разделяне свободната преносна способност за дневни търгове ще се разпределя експлицитно от Единната тръжна кантора (JAO SA) съгласно Тръжните правила за търгове в сянка.

За останалите граници България-Турция, България-Северна Македония и България-Сърбия се изисква експлицитно разпределяне на преносна способност съгласно разпоредбите на Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно вътрешния пазар на електроенергия (Регламент 2019/943) във връзка с въвеждане на общи правила и процедури за разпределяне и предоставяне на разполагаема преносна способност (капацитет) в двете посоки по междусистемните сечения на електроенергийната система на Република България и съседните електроенергийни системи и във връзка с Регламент (ЕС) 2016/1719 от 26 септември 2016 г. за установяване на насока относно предварителното разпределяне на преносна способност (Регламент 1719/2016) и Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 година за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването (Регламент

1222/2015). Целта е осигуряване на оптимално управление на тесните места на електропреносните мрежи, насърчаване развитието на енергийния обмен и координираното разпределение на трансграничния капацитет чрез недискриминационни пазарно обусловени решения.

Считано от 1^{ви} октомври 2018 г., влиза в сила Споразумението за сътрудничество между ЕСО ЕАД и единната платформа за разпределение съгласно чл. 48 от Регламент 1719/2016, вследствие на което разпределянето на дългосрочните права за пренос (годишни и месечни) на границите на тръжни зони България – Румъния и България – Гърция ще се осъществява от единна тръжна кантора (Joint Allocation Office SA, JAO SA), която е избрана от Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия да изпълнява ролята на единна платформа за разпределение съгласно изискванията на Регламент 1719/2016.

Съгласно чл. 51, т. 1 от Регламент 1719/2016 ОПС разработват съвместно предложение за хармонизирани правила за разпределяне по отношение на дългосрочните права за пренос (Хармонизирани правила). С Решение № 3/2017 от 02.10.2017 г. Агенцията за сътрудничество на регулаторите на енергия (АСРЕ) приема първия вариант на Хармонизирани правила. С Решение № 14/2019 от 29.10.2019 г. на основание чл. 4, т. 12 от Регламент 1719/2017 и във връзка с чл. 68, т. 5 от Хармонизирани правила АСРЕ приема измененото предложение на всички оператори на преносни системи за Хармонизирани правила за разпределяне на дългосрочни преносни права съгласно чл. 4, пар. 6, б. „г“ и чл. 51 от Регламент 1719/2016.

С Решение № 6/2017 АСРЕ приема, че регионалният специфичен анекс за Регион за изчисляване на преносна способност „Югоизточна Европа“ (РИПС ЮИЕ) към Хармонизирани правила за разпределяне на дългосрочни преносни права в съответствие с чл. 51 от Регламент 2016/1719 следва да се прилага за период на доставка от 01.01.2019 г., който остава в сила и за 2020 г.

Във връзка с Решение № 4/2020 на АСРЕ от 30.01.2020 г., относно промени в Algorithm Methodology, за БНЕБ ЕАД, в качеството му на номиниран оператор на пазара на електроенергия (НОПЕ) в България, възникна задължение да организира нов подсегмент към пазарен сегмент „В рамките на деня“ заедно с останалите НОПЕ съгласно Решението на АСРЕ. Този нов подсегмент ще включва провеждането на три търга по модела на сегмент „Ден напред“, но във времевата рамка 15:00 СЕТ на „Д-1“ до 10:00 СЕТ на деня „Д“. Това трябва да се случи съгласно разработената пътна карта на този общоевропейски проект, където е предвиден краен срок за въвеждане в реална работа - второ тримесечие на 2024 г.

Реализиран търговски обмен с електрическа енергия по графици от търговските участници

ОБМЕНИ		
Реализиран търговски обмен с електрическа енергия по графици от търговските участници		
Граница/посока	2022 г.	2023 г.
	MWh	MWh
България - Румъния	5 583 182	3 993 115
Румъния - България	736 899	5 414 969
България - Сърбия	2 803 087	1 866 188
Сърбия - България	524 640	1 706 023

ОБМЕНИ		
Реализиран търговски обмен с електрическа енергия по графици от търговските участници		
Граница/посока	2022 г.	2023 г.
	MWh	MWh
България - Македония	2 934 309	2 540 360
Македония - България	135 414	775 803
България - Гърция	3 351 023	4 149 448
Гърция - България	707 714	1 387 222
България - Турция	438 847	800 242
Турция - България	847 624	624 772

Граница/посока		
	2022 г.	2023 г.
	MWh	MWh
Внос		
Физическа граница - общо	1 469 114	4 414 018
в т.ч.		
- Румъния	1 183 656	3 524 224
- Сърбия	42 295	259 975
- Македония	22 025	42 870
- Турция	126 035	404 535
- Гърция	95 103	182 414
Износ		
Физическа граница - общо	13 664 298	7 748 401
в т.ч.		
- Румъния	3 651 934	1 268 563
- Сърбия	3 222 131	1 295 368
- Македония	2 530 371	1 592 886
- Турция	2 293 437	1 289 354
- Гърция	1 966 425	2 302 231

Физически обмен с разпределителните дружества *		
	2022 г.	2023 г.
	MWh	MWh
ЕСО ЕАД – ЕРМ Запад ЕАД	9 019 917	8 961 845
ЕСО ЕАД – ЕР СЕВЕР АД	4 825 929	4 658 661
ЕСО ЕАД – ЕР ЮГ ЕАД	8 084 296	8 003 397
ЕСО ЕАД – ЕР ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ АД	59 122	59 887
ЕСО ЕАД – ДП НКЖИ	333 207	307 158
ЕСО ЕАД – ОЗРМ БАЛКАН АД		-41 917

* нетирани количества

3.2. Пазари на дребно

От гледна точка на предлагането на електрическа енергия, пазарът на дребно се

състои от три групи доставчици:

- доставчик на свободен пазар – търговец/производител/борса, който доставя електрическа енергия на битови и небитови клиенти по цени, определени въз основа на търсенето и предлагането;

- доставчик от последна инстанция (ДПИ) – доставчик, който гарантира предоставянето на универсална услуга в краен случай и има задължение да снабдява с електрическа енергия клиенти, които са присъединени към мрежата и не са избрали доставчик на електрическа енергия или когато избраният от тях доставчик не извършва доставка по независещи от клиента причини;

- краен снабдител (КС) на електрическа енергия – снабдява с електрическа енергия по регулирани цени, утвърдени от КЕВР, обекти на битови крайни клиенти.

Дялове на електроразпределителните дружества, като количества електрическа енергия, разпределена през собствените им мрежи, са изчислени въз основа на предоставени отчетни данни за тях за 2023 г. от ЕСО ЕАД. Най-голям дял от пренесената електрическа енергия традиционно е за дружеството „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД с 41% или 8 961 845 MWh, на второ място, „Електроразпределение Юг“ ЕАД с 37% или 8 003 397 MWh и на трето, „Електроразпределение Север“ АД с 22% или 4 658 661 MWh. Графичното разпределение е показано на фигурата по-долу:

3.3. Балансиращ пазар

Общият енергиен недостиг за 2023 г. е нараснал с близо 10 % и е в размер на 1 646 095 MWh в сравнение с 2022 г., когато е бил 1 499 995 MWh. Общият енергиен излишък за 2023 г. е 1 194 351 MWh в сравнение с 927 466 MWh за 2022 г., което е увеличение приблизително с 29 %. Процентното съотношение на електрическа енергия недостиг и електрическа енергия излишък за 2022 г. е показано на следващата фигура.

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8, предл. 2 от ЗЕ Комисията определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия.

С Решение № № Ц-27 от 30.12.2022 г. на КЕВР се определя, считано от 01.01.2022 г., пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както следва:

- Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга за регулиране нагоре в размер на Цпдн + 100 лв., където Цпдн е равна на почасовата цена на пазара „Ден напред“ на БНЕБ ЕАД;

- Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга за регулиране надолу в размер на $30\% \cdot \text{Цпдн}$, където Цпдн е равна на почасовата цена на пазара „Ден напред“ на БНЕБ ЕАД, но не по-висока от регулираната цена на водноелектрическите централи, собственост на „Национална електрическа компания“ ЕАД;

- Пределните цени по т. 1 и т. 2 не се прилагат при сключване на сделки за балансираща енергия, която е закупена/продадена от/на съседни енергийни системи по двустранни споразумения или от регионален балансиращ пазар.

4. КОНТРОЛ

Планови и извънредни проверки

През м. януари 2023 г. КЕВР обсъди и прие годишен график за извършване на планови годишни проверки за спазване на условията на издадените на дружества в сектор „Електроенергетика и топлоенергетика“ лицензии. Целите на проверките са установяване на причините за множеството получени в Комисията жалби и сигнали и предприемането на адекватни и навременни мерки за тяхното премахване, изпълнението на инвестиционните и ремонтните програми, както и наличието на достатъчен брой обучен персонал и техническо оборудване, необходим за изпълнение на лицензионните им задължения.

Освен плановите проверки, при наличие на жалби, сигнали или медийни публикации, които засягат въпроси от високо обществено значение, Комисията извършва извънредни такива.

През 2023 г. експерти от КЕВР извършиха планови и извънредни проверки, както

следва:

1. Планова проверка на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД за съответствие на направените инвестиции с изискванията на т. 3.1.7 от издадената му Лицензия № Л-135-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“. Обхватът на проверката включва период от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. За резултатите от проверката са изготвени Констативен протокол и доклад, приет с Решение на КЕВР по т. 4 от Протокол № 190 от 15.06.2023 г. В хода на проверката не бяха констатирани нарушения на издадената на дружеството лицензия;

2. Планова проверка на „Електроразпределение Юг“ ЕАД за съответствие на направените инвестиции с изискванията на т. 3.1.7 от издадената му Лицензия № Л-140-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“. Обхватът на проверката включва период от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. За резултатите от проверката са изготвени Констативен протокол и доклад, приет с Решение на КЕВР по т. 2 от Протокол № 190 от 15.06.2023 г. В хода на проверката не бяха констатирани нарушения на издадената на дружеството лицензия;

3. Планова проверка на „Електроразпределение Север“ АД за съответствие на направените инвестиции с изискванията на т. 3.1.7 от издадената му Лицензия № Л-138-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“. Обхватът на проверката включва период от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. За резултатите от проверката са изготвени Констативен протокол и доклад, приет с Решение на КЕВР по т. 3 от Протокол № 190 от 12.06.2023 г. В хода на проверката не бяха констатирани нарушения на издадената на дружеството лицензия;

4. Планова проверка на „Електроразпределение Север“ АД по изпълнение на условията на Лицензия № Л-138-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. Проверката обхваща: постъпили искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на дружеството; постъпили жалби, свързани с подадени искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на „Електроразпределение Север“ АД, предприети мерки и постигнати резултати. За резултатите от проверката са изготвени Констативен протокол и доклад, приет с Решение на КЕВР по т. 2 от Протокол № 393 от 21.12.2023 г.;

5. Планова проверка на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД по изпълнение на условията на Лицензия № Л-135-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. Проверката обхваща: постъпили искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на дружеството; постъпили жалби, свързани с подадени искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД, предприети мерки и постигнати резултати. За резултатите от проверката са изготвени Констативен протокол и доклад, приет с Решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 393 от 21.12.2023 г.;

6. Планова проверка на „Електроразпределение Юг“ ЕАД по изпълнение на

условията на Лицензия № Л-140-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. Проверката обхваща: постъпили искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на дружеството; постъпили жалби, свързани с подадени искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на „Електроразпределение Юг“ ЕАД, предприети мерки и постигнати резултати. Работата по проверката продължава през 2024 г.;

7. Извънредна проверка на „Топлофикация - Габрово“ ЕАД във връзка с изнесен в медии сигнал за лошо качество на топлоснабдяването от „Топлофикация - Габрово“ ЕАД на клиенти в гр. Габрово относно наличие на нарушение на условията от Лицензия № Л-009-05 от 17.10.2000 г. за дейността „пренос на топлинна енергия на територията на гр. Габрово“, Закона за енергетиката и подзаконовите актове по прилагането му. Докладът от проверката е приет с решение на КЕВР по т. 3 от Протокол № 88 от 10.03.2023 г. Проверката не установи нарушение на условията на издадената на дружеството Лицензия;

8. Проверка във връзка с изпратена от Районна прокуратура гр. Бургас прокурорска преписка № 14027 от 2022 г., постъпила в КЕВР относно жалба от Йордан Паунков срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-247 от 20.03.2023 г. От предоставените доказателства се установи, че жалбоподателят не е ползвател или клиент на „Електроразпределение Юг“ ЕАД. Жалбата на г-н Паунков е недопустима за разглеждане по същество от КЕВР;

9. Проверка във връзка с Постановление на Софийска градска прокуратура относно жалба от „ИНПРИНТ“ АД срещу „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-356 от 11.04.2023 г., в което Комисията е дала на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД задължителни указания;

10. Извънредна проверка на „Топлофикация София“ ЕАД по изпълнение на задълженията на дружеството по Лицензия № Л-033-05/15.11.2000 г. за дейността „пренос на топлинна енергия на територията на гр. София“, Закона за енергетиката и подзаконовите актове по прилагането му във връзка с изнесен в медиите сигнал за високи сметки за топлинна енергия за месец април 2023 г. За резултатите от проверката е изготвен Констативен протокол и доклад. С Решение на КЕВР № ПАМ – 3 от 03.08.2023 г. на „Топлофикация София“ ЕАД бяха дадени задължителни писмени разпореждания;

11. Извънредна проверка на „Топлофикация - Габрово“ ЕАД относно изпълнение на условията на издадените на дружеството лицензии на територията на гр. Габрово: Лицензия № Л-008-03 от 17.10.2000 г. за дейността „производство на електрическа и топлинна енергия“ и на Лицензия № Л-009-05 от 17.10.2000 г. за дейността „пренос на топлинна енергия на територията на град Габрово“, изменени с Решение № И5-Л-008 от 21.12.2019 г. на КЕВР, Закона за енергетиката и подзаконовите актове по прилагането му. В хода на проверката беше констатирано, че „Топлофикация - Габрово“ ЕАД е нарушило специалното условие на т. 5.1.1, т. 1 от Лицензия № Л-008-03/17.10.2000 г. за дейността „производство на електрическа и топлинна енергия“, издадена от Комисията на „Топлофикация – Габрово“ ЕАД, с което е осъществило състава на чл. 206, ал. 1 от Закона за енергетиката. През м. 09.2023 г. беше съставен и връчен акт за установяване на

административно нарушение. Изготвен е доклад, приет с решение на КЕВР по т. 3 от Протокол № 302 от 28.09.2023 г.;

12. Проверка във връзка с писмо от Областна дирекция на МВР-Варна, постъпило в КЕВР от 28.08.2023 г., относно изясняване на причините, довели до липса на издадено становище от „Електроразпределение Север“ АД по подадено от „Ботаник Гардън“ ООД искане за проучване на условията за присъединяване на обект на клиент към електроразпределителната мрежа. Изготвен е доклад, приет с решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 343 от 07.11.2023 г. В хода на проверката се установи, че „Електроразпределение Север“ АД не е нарушило условията на издадената му лицензия;

13. Извънредна проверка по документи по изпълнение на разпоредбите на Общите условия на договорите за достъп до електроразпределителната мрежа и пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа на „Електроразпределение Юг“ ЕАД, като част от Лицензия № Л-140-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“, издадена на „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с продължителни прекъсвания на електрозахранването. Работата по проверката продължава през 2024 г.;

14. Извънредна проверка по документи по изпълнение на разпоредбите на Общите условия на договорите за използване на електроразпределителната мрежа на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД, като част от Лицензия № Л-135-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“, издадена на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД във връзка с продължителни прекъсвания на електрозахранването. Работата по проверката продължава през 2024 г.;

15. Извънредна проверка по документи по изпълнение на разпоредбите на Общите условия за достъп и пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа на „Електроразпределение Север“ АД, като част от Лицензия № Л-138-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“, издадена на „Електроразпределение Север“ АД във връзка с продължителни прекъсвания на електрозахранването. Работата по проверката продължава през 2024 г.;

16. Проверка по документи за изпълнение на условията на Лицензия № Л-140-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“, издадена на „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с постъпило на 27.11.2023 г. предложение за извършване на проверка от Върховна административна прокуратура по повод постъпил сигнал от Красимир Събев до Окръжна прокуратура – Смолян. Работата по проверката продължава през 2024 г.

През 2023 г. бяха завършени и **8 броя** проверки, започнали през 2022 г., а именно:

- **Планова проверка на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД** за изпълнение на условията на Лицензия № Л-135-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ за периода от 01.08.2020 г. до 31.12.2021 г. Обхватът на проверката включва: постъпили в дружеството жалби, свързани с качеството на доставяната електрическа енергия, предприети мерки и постигнати резултати; изпълнение на дадени задължителни указания от КЕВР, свързани с качество на електрическата енергия; изпълнение

на дадени от КЕВР преди 01.08.2020 г. задължителни указания, свързани с качество на електрическата енергия, за които срокът на изпълнение попада в горепосочения период. В хода на проверката беше констатирано, че „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД не е изпълнило изискванията на т. 3.3.1. от Лицензията. За констатираните нарушения през м. 01.2023 г. бяха съставени и връчени 10 броя актове за установяване на административни нарушения. Докладът за проверката е приет с Решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 36 от 27.01.2023 г.;

- Планова проверка на „Електроразпределение Юг“ ЕАД по изпълнение на условията на Лицензия № Л-140-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ за периода от 01.07.2020 г. до 31.12.2021 г. Обхватът на проверката включва: постъпили искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на дружеството; постъпили жалби, свързани с подадени искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на „Електроразпределение Юг“ ЕАД, предприети мерки и постигнати резултати, както и изпълнение на дадени задължителни указания от КЕВР. В хода на проверката бяха констатирани нарушения и през м. 01.2023 г. бяха съставени и връчени 8 броя актове за установяване на административни нарушения. С Решение на КЕВР № ПАМ – 1 от 27.01.2023 г. на електроразпределителното дружество бяха дадени задължителни писмени разпореждания;

- Планова проверка на „ЕВН България Топлофикация“ ЕАД относно изпълнение на условията на издадените на дружеството лицензии за дейността „производство на електрическа и топлинна енергия“ и „пренос на топлинна енергия“. Проверката не установи нарушения на издадените от Комисията лицензии;

- Извънредна проверка на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД по изпълнение на условията на Лицензия № Л-135-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ за периода от 01.07.2020 г. до 31.12.2021 г. Обхватът на проверката включва: постъпили искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на дружеството; постъпили жалби, свързани с подадени искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД, предприети мерки и постигнати резултати, както и изпълнение на дадени задължителни указания от КЕВР. Докладът на работната група е приет с Решение на КЕВР по т. 2 от Протокол № 36 от 27.01.2023 г. При проверката не бяха констатирани нарушения на издадената на дружеството лицензия;

- Извънредна проверка на „Електроразпределение Север“ АД по изпълнение на условията на Лицензия № Л-138-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ за периода от 01.07.2020 г. до 31.12.2021 г. Обхватът на проверката включва: постъпили искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на дружеството; постъпили жалби, свързани с подадени искания за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ на територията на „Електроразпределение Север“ АД, предприети мерки и постигнати резултати, както и изпълнение на дадени задължителни указания от КЕВР. В хода на проверката бяха констатирани нарушения и през м. 01.2023 г. бяха съставени и връчени 6

боя актове за установяване на административни нарушения. С Решение на КЕВР № ПАМ – 2 от 27.01.2023 г. на електроразпределителното дружество бяха дадени задължителни писмени разпоредения;

- **Проверка във връзка с писмо от Окръжна прокуратура - Пловдив**, с което въз основа на постановление на РС – Пловдив е изпратена по компетентност преписка по сигнал на Никола Атанасов Иванов. При извършената проверка на „Електроразпределение Юг“ ЕАД не бяха констатирани административни или други закононарушения, касаещи дейността по разпределение на електрическа енергия;

- **Извънредна проверка на „Електроразпределение Юг“ ЕАД** по изпълнение на условията на т. 3.5.2. от Лицензия № Л-140-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ във връзка с чл. 19 от Правилата за измерване на количеството електрическа енергия. Констатациите от проверката са, че „Електроразпределение Юг“ ЕАД изпълнява лицензионните си задължения в съответствие с разпоредбите на действащото законодателство и издадената му Лицензия;

- **Извънредна проверка на „Електроразпределение Север“ АД** по изпълнение на условията на т. 3.5.2. от Лицензия № Л-138-07/13.08.2004 г. за дейността „разпределение на електрическа енергия“ във връзка с чл. 19 от Правилата за измерване на количеството електрическа енергия. В хода на проверката бяха констатирани нарушения и през м. 02.2023 г. бяха съставени и връчени 2 боя актове за установяване на административни нарушения.

ГЛАВА ТРЕТА ПРИРОДЕН ГАЗ

През 2023 г. общественият доставчик „Булгаргаз“ ЕАД осигури необходимите за неговите клиенти количества природен газ по дългосрочния договор за доставка на тръбен природен газ с азербайджанска компания, по договори за доставка на втечен природен газ при цени, зависещи от индексите the Title Transfer Facility (TTF) front month на Нидерландската газова борса и Henry Hub на Нюйоркската стокова борса, като през някои месеци на 2023 г. бяха осигурени и количества природен газ от добив от ПГХ „Чирен“. Доставките на втечен природен газ се осъществяваха чрез терминалите на територията на Р Гърция и Р Турция.

Цената на природния газ през 2023 г. се понижи съществено след рекордно високите нива през 2022 г. От началото на годината цената, по която общественият доставчик продава природен газ на крайните снабдителите на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, намаля с около 51%, като за м. януари 2023 г. утвърдената от КЕВР цена на природния газ беше в размер на 179,33 лв./MWh, а за м. декември 2023 г. – в размер на 87,50 лв./MWh.

Цената на природния газ за м. август 2023 г. в размер на 59,67 лв./MWh се понижи с около 80% спрямо цената за м. август 2022 г., която беше 297,89 лв./MWh.

Върху цените на природния газ оказва влияние и добрата подготовка на европейския газов пазар за зимата на 2022 – 2023 г. Подземното газово хранилище „Чирен“ към 01.01.2023 г. беше запълнено на 82,19% от капацитета му, а към 01.04.2023 г. запълняемостта му беше 77,54%. Към 01.11.2023 г. ПГХ „Чирен“ беше запълнено на 94,82%, а средната запълняемост на подземните газови хранилища в страните-членки на Европейския съюз към същата дата беше 95,05%. Следва да се отбележи също, че цените на съхраняваните количества природен газ в ПГХ „Чирен“ са на значително по-високи от пазарните цени през 2023 г.

Високите температури през зимните месеци на 2023 г. потиснаха потреблението на природен газ, доведоха до ниски нива на добив от подземните газови хранилища и оказаха влияние върху цената на природния газ. Поради тази причина, през нагнетателния сезон в подземните газови хранилища, беше нагнетено сравнително малко количество природен газ.

През 2023 г. се наблюдаваха и събития, като плановия ремонт на газова инфраструктура в Норвегия, поради което добивът на природен газ в страната беше намален през лятото, стачките в три големи съоръжения за втечен природен газ в Австралия, повредата на газопровода на дъното на Балтийско море, свързващ Финландия и Естония, както и войната в Близкия изток, които доведоха до рязко повишаване на цената на природния газ на Нидерландската газова борса TTF в определени дни, което оказва влияние върху цените на природния газ в Европа и съответно в България.

Беше въведена в експлоатация междусистемната газова връзка България – Сърбия, чрез която се подобри енергийната свързаност в региона. Общата дължина на газопровода, свързващ националните газопреносни мрежи на Република България и Република Сърбия, е 170 км от гр. Нови Искър – Р България, до гр. Ниш – Р Сърбия, от които около 62 км на българска територия. Капацитетът на междусистемния газопровод е 1,8 млрд. м³/год. с възможност и за реверсивен поток.

Стартира проект за разширение на капацитета на подземното газово хранилище „Чирен“. Предвижда се изграждане на десет нови експлоатационни и три наблюдателни сондажа. С разширението на хранилището ще могат да се съхраняват 1 млрд. куб. м

природен газ, което е около 1/3 от консумацията в страната. Проектът за разширение на капацитета на ПГХ „Чирен“ е от стратегическо значение за подобряване на енергийната сигурност и повишаване на конкуренцията и ликвидността на пазара на природен газ в страната и региона. Проектът е със статут „проект от общ интерес“ и е част от списъците на проекти от общ интерес за Европейския съюз.

Първият водороден проект за България беше включен в публикувания от Европейската комисия първи списък на проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес за ЕС. Предложеният от „Булгартрансгаз“ ЕАД проект „Водородопреносна инфраструктура в България“ е ключов за реализиране на концепцията за транспортиране на чист водород. Планираната инфраструктура се състои от нов тръбопровод с дължина около 250 км и две компресорни станции в района на Дупница и Кулата. Предвижда се създаването на водородна точка на междусистемно свързване с мрежата на гръцкия газопреносен оператор DESFA в района на Кулата/Сидирокастро. Новата инфраструктура ще позволява двупосочен пренос както на водород, произведен в страната, така и на водород от Гърция.

В изпълнение на изискванията на чл. 26 от Регламент (ЕС) 2017/459 за установяване на Мрежов кодекс относно механизмите за разпределяне на капацитет в газопреносни системи, „Булгартрансгаз“ ЕАД и „Ай Си Джи Би“ АД стартираха пазарни тестове за оценка на търсенето на добавен капацитет в точките на междусистемно свързване. Двете дружества в сътрудничество със съседните оператори публикуваха докладите за оценка търсенето на база на получени индикативни прогнози. Стартирани са технически проучвания за добавен капацитет.

След обнародването в бр. 99 от 13.12.2022 г. на Държавен вестник, в §10 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за корпоративното подоходно облагане отпаднаха т. 4 и т. 5 на чл. 176а от ЗЕ и беше преустановено действието на Програмата за освобождаване на природен газ за 2023 г. и 2024 г. По този начин отпадна задължението на обществения доставчик да предлага количества природен газ за продажба на организирания борсов пазар на природен газ.

Основни приоритети за сектор „Природен газ“ в Р България са обезпечаване сигурността на доставките, повишаване стабилността и устойчиво развитие на газовия пазар, конкурентни цени, засилване на ликвидността и конкуренцията на пазара на природен газ в страната. Либерализацията на газовия пазар в Р България зависи от разнообразяване на източниците на доставка и от развитието на газотранспортната инфраструктура.

1. ЛИЦЕНЗИРАНЕ

На основание чл. 21, ал. 1, т. 1 от ЗЕ КЕВР издава, изменя, допълва, продължава срока, спира, прекратява и отнема лицензии в случаите, предвидени в ЗЕ. Дейностите, подлежащи на лицензиране по ЗЕ в сектор „Природен газ“, са: пренос на природен газ; разпределение на природен газ; съхранение на природен газ в съоръжение за съхранение и/или втечняване на природен газ или внасяне, разтоварване и регазификация на втечнен природен газ в съоръжение за втечнен природен газ; търговия с природен газ; организиране на борсов пазар на природен газ; обществена доставка на природен газ; разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа; снабдяване с природен газ от крайни снабдители.

1.1. Издадени лицензии през отчетната година

През 2023 г. с Решение № Л-692 от 29.06.2023 г. Комисията издаде на „ЕМИ“ ООД

Лицензия № Л-692-08 от 29.06.2023 г. за дейността „разпределение на природен газ“ и Лицензия № Л-692-12 от 29.06.2023 г. за дейността „снабдяване с природен газ от краен снабдител“ на територията на община Средец за срок от 35 (тридесет и пет) години.

През 2023 г. КЕВР издаде 35 (тридесет и пет) лицензии за осъществяване на дейността „търговия с природен газ“, както следва:

№	Дружество	Номер на решение за издаване на лицензия за дейността „търговия с природен газ“	Срок на лицензия
1	„Енерджи Треjder“ ЕООД	№ Л-656-15 от 13.01.2023 г.	10 (десет) години
2	ЕРУ Юръп ГмбХ	№ Л-657-15 от 13.01.2023 г.	10 (десет) години
3	„Енемона Екогаз“ ООД	№ Л-658-15 от 13.01.2023 г.	10 (десет) години
4	„Сигма Инвест“ ЕООД	№ Л-659-15 от 31.01.2023 г.	10 (десет) години
5	„Д. Треjдинг“ д.о.о.	№ Л-660-15 от 31.01.2023 г.	10 (десет) години
6	„Метамодул Треjд“ ЕООД	№ Л-663-15 от 09.02.2023 г.	10 (десет) години
7	„Мотор Ойл (Еллас) Рафинерии Коринт“ АД	№ Л-664-15 от 16.02.2023 г.	10 (десет) години
8	„Едисън“ С.П.А.	№ Л-670-15 от 23.02.2023 г.	10 (десет) години
9	„Спектро Енерджи“ ЕООД	№ Л-671-15 от 10.03.2023 г.	10 (десет) години
10	„И ту Джи“ ООД	№ Л-672-15 от 10.03.2023 г.	10 (десет) години
11	Е.ОН Енерги Румъния С.А.	№ Л-676-15 от 16.03.2023 г.	10 (десет) години
12	Елпедисън С.А.	№ Л-677-15 от 16.03.2023 г.	10 (десет) години
13	ВИЕЕ Унгария Кфт.	№ Л-678-15 от 30.03.2023 г.	10 (десет) години
14	„Болкан Газ Лоджистикс“ ЕООД	№ Л-679-15 от 30.03.2023 г.	10 (десет) години
15	СОКАР Треjдинг Газ енд Пауър САРЛ	№ Л-682-15 от 11.05.2023 г.	10 (десет) години
16	„КЦМ“ АД	№ Л-683-15 от 11.05.2023 г.	10 (десет) години
17	„Тинмар Съплай“ ЕООД	№ Л-684-15 от 11.05.2023 г.	10 (десет) години
18	Тинмар Енерджи С.А.	№ Л-685-15 от 11.05.2023 г.	10 (десет) години
19	„Енерга Брасълс“ НВ	№ Л-686-15 от 19.05.2023 г.	10 (десет) години
20	„КПГ Инвест“ ООД	№ Л-689-15 от 29.06.2023 г.	10 (десет) години
21	„Енергия Газ“ ЕАД	№ Л-690-15 от 29.06.2023 г.	10 (десет) години
22	„Синергон Енерджи“ ООД	№ Л-699-15 от 26.07.2023 г.	10 (десет) години
23	Меркурия Енерджи Треjдинг Б.В.	№ Л-700-15 от 10.08.2023 г.	10 (десет) години
24	„Си Ен Джи Системс“ ЕООД	№ Л-703-15 от 18.08.2023 г.	10 (десет) години
25	Нова Пауър & Газ С.Р.Л.	№ Л-705-15 от 30.08.2023 г.	10 (десет) години
26	„Промитеас Газ“ С.М.С.А.	№ Л-706-15 от 30.08.2023 г.	10 (десет) години
27	„ЕР ДЖИ ГАЗ“ ЕООД	№ Л-707-15 от 30.08.2023 г.	10 (десет) години
28	„ТЕЦЕКО ГАЗ“ АД	№ Л-708-15 от 05.09.2023 г.	10 (десет) години
29	„Екогаз Инженеринг“ ЕООД	№ Л-710-15 от 13.09.2023 г.	10 (десет) години
30	МВМ СиИЕнерджи Зарткьорюен Мюкьодьо Таршашаг	№ Л-714-15 от 13.10.2023 г.	10 (десет) години
31	АОТ Енерджи Недерландс Б.В.	№ Л-715-15 от 13.10.2023 г.	10 (десет) години
32	„ЕЛИТ-94“ ЕООД	№ Л-716-15 от 20.10.2023 г.	10 (десет) години
33	„Нафтогаз Словакия“ с.р.о.	№ Л-717-15 от 26.10.2023 г.	5 (пет) години
34	„ГЕТ Енерджи Треjдинг“ СРЛ	№ Л-718-15 от 26.10.2023 г.	10 (десет) години
35	„Хрисан Енерджи“ ЕООД	№ Л-724-15 от 20.12.2023 г.	10 (десет) години

През 2023 г. КЕВР прекрати лицензиите за осъществяване на дейността „търговия с природен газ“ на 2 (две) дружества по подадени от тях писмени искания: „АОТ Енерджи Белгия“ СА с Решение № Пр-Л-601 от 19.05.2023 г. и „Свилоса“ АД с Решение № Пр-Л-555 от 18.08.2023 г.

През 2023 г. с Решение № О-035 от 16.08.2023 г. КЕВР отказа да издаде лицензия за осъществяване на дейността „търговия с природен газ“ на Трафигура Нат Газ Лимитид, тъй

като беше установено, че по отношение на дружеството е налице забраната на чл. 3, т. 14 от Закона за икономическите и финансовите отношения с дружествата, регистрирани в юрисдикции с преференциален данъчен режим, контролираните от тях лица и техните действителни собственици.

1.2. Общо издадени лицензии в сектор „Природен газ“

Към края на 2023 г. в сектор „Природен газ“ са издадени и съответно валидни общо 187 (сто осемдесет и седем) лицензии, от които: 3 (три) за дейността пренос на природен газ, 1 (една) за дейността съхранение на природен газ в съоръжение за съхранение; 1 (една) за дейността обществена доставка на природен газ; 36 (тридесет и шест) за дейността „разпределение на природен газ“ и 36 (тридесет и шест) за дейността „снабдяване с природен газ от краен снабдител“; 2 (две) за организиране на борсов пазар на природен газ; 108 (сто и осем) за дейността „търговия с природен газ“.

2. БИЗНЕС ПЛАНОВЕ

Съгласно чл. 49, ал. 2, т. 3 и ал. 3 от НЛДЕ, бизнес планът е неразделна част от издадената лицензия и периодично се актуализира, без това да се счита за изменение на лицензията. Лицензиантите представят всеки следващ бизнес план за одобряване от Комисията не по-късно от 3 месеца преди изтичането на срока на предходния бизнес план съгласно чл. 13, ал. 8 от НЛДЕ.

В изпълнение на посочените разпоредби, дружествата, лицензирани за дейностите „разпределение на природен газ“ и „снабдяване с природен газ от краен снабдител“, на които срокът на одобрените бизнес планове изтича в края на 2023 г., са подали заявления за одобряване на бизнес планове за нов период. След извършен анализ, Комисията одобри бизнес планове на следните дружества:

за периода 2023 – 2027 г.

- „ЕМИ“ ООД за територията на община Средец – Решение № БП-38 от 29.06.2023 г.;

за периода 2024 – 2028 г.

- „КАВАРНА ГАЗ“ ООД за територията на общините Каварна и Шабла – Решение № БП-48 от 23.11.2023 г.;

- „Газтрейд Сливен“ ЕООД за територията на община Сливен – Решение № БП-51 от 07.12.2023 г.;

за периода 2024 – 2026 г.

- „Ситигаз България“ ЕАД за обособена територия Тракия и общините Кърджали, Велинград, Павел баня, Гурково, Твърдица и Брацигово – Решение № БП-47 от 23.11.2023 г.;

за периода 2024 – 2025 г.

- „Примагаз“ АД територията на община Варна – за кметствата „Владислав Варненчик“, „Младост“ и „Аспарухово“ – Решение № БП-49 от 27.11.2023 г.

Изпълнението на параметрите, заложили в инвестиционната и производствената програма в одобрените бизнес планове, ще доведе до увеличение на изградената газоразпределителна мрежа от дружествата, нарастване броя на присъединените клиенти и консумацията на природен газ и ще създаде условия за по-широкото използване на природния газ като енергоносител в производството и бита. Това, от своя страна, ще способства за положителни промени в производствения, общественоадминистративния и битовия сектор. Развитието на дейността на газоразпределителните дружества и повишаване на качеството на снабдяването с природен газ ще окаже социално-икономическо влияние

върху населението чрез подобряване на жизнения стандарт, намаляване замърсяването на околната среда и подобряване здравето на хората. В допълнение, ще бъде постигнат висок икономически ефект в стопанския сектор в резултат на газификацията на средни и малки фирми, семейни предприятия и малки цехове, оранжерии и ферми; нарастване на инвестиционния интерес на български и чужди компании и увеличаване на заетостта в резултат на разкриване на нови работни места в лицензираните територии.

През 2023 г. КЕВР одобри бизнес планове на 14 (четиринадесет) дружества за дейността „търговия с природен газ“, както следва:

№	Дружество	Период на бизнес план	Решение
1	„Енерджи Трейдър“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-6 от 13.01.2023 г.
2	ЕРУ Юръп ГмбХ	2023 – 2027 г.	№ БП-7 от 13.01.2023 г.
3	„Енемона Екогаз“ ООД	2023 – 2027 г.	№ БП-8 от 13.01.2023 г.
4	„Сигма Инвест“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-10 от 31.01.2023 г.
5	„Д. Трейдинг“ д.о.о.	2023 – 2025 г.	№ БП-11 от 31.01.2023 г.
6	„Метамодул Трейд“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-14 от 09.02.2023 г.
7	„Мотор Ойл (Еллас) Рафинерии Коринт“ АД	2023 – 2027 г.	№ БП-15 от 16.02.2023 г.
8	„Едисън“ С.П.А.	2023 – 2025 г.	№ БП-23 от 23.02.2023 г.
9	„Спектро Енерджи“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-24 от 10.03.2023 г.
10	„И ту Джи“ ООД	2023 – 2027 г.	№ БП-25 от 10.03.2023 г.
11	Е.ОН Енерги Румъния СА.	2023 – 2025 г.	№ БП-29 от 16.03.2023 г.
12	Елпедисън С.А.	2023 – 2025 г.	№ БП-30 от 16.03.2023 г.
13	ВИЕЕ Унгария Кфт	2023 – 2027 г.	№ БП-31 от 30.03.2023 г.
14	„Болкан Газ Лоджистикс“ ЕООД	2023 – 2027 г.	№ БП-32 от 30.03.2023 г.

С Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката (обн. ДВ, бр. 18 от 24.02.2023 г., НИД на НЛДЕ) е отменено основанието за одобряване от КЕВР на бизнес планове за лицензионната дейност „търговия с природен газ“. В тази връзка през 2023 г. КЕВР прекрати производството по одобрение на бизнес планове на 2 (две) дружества, както следва: „Енерга Брасълс“ НВ с Решение № ПП-5 от 19.05.2023 г. и АОТ ЕНЕРДЖИ НЕДЕРЛАНДС Б.В. с Решение № ПП-18 от 13.10.2023 г.

3. РЕГУЛИРАНЕ НА ЦЕНИТЕ НА ПРИРОДНИЯ ГАЗ И НА МРЕЖОВИТЕ УСЛУГИ

Регулирането на цените на природния газ се извършва съгласно ЗЕ и НРЦПГ. Съгласно чл. 30, ал. 1, т. 7, т. 8, т. 11, т. 12, т. 14 от ЗЕ на регулиране от Комисията подлежат цените, по които общественият доставчик продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лице, на което е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия; цените, по които крайните снабдители продават природен газ на клиенти, присъединени към съответните газоразпределителни мрежи; цените за присъединяване към мрежите; цените за достъп и пренос на природен газ през преносни и/или разпределителни мрежи освен в случаите, когато Комисията по своя преценка одобрява методика за определяне на цена за достъп и пренос през преносна мрежа; цените за достъп и съхранение на природен газ в съоръжение за съхранение. Правилата за регулиране на цените на природния газ, тяхното образуване и утвърждаване, са регламентирани в Наредба № 2 от 19.03.2013 г. за регулиране на цените на природния газ.

3.1. Регулиране на цените на обществения доставчик

КЕВР е издала на „Булгаргаз“ ЕАД Лицензия № Л-214-14 от 29.11.2006 г. за дейността „обществена доставка на природен газ“. На основание чл. 30, ал. 1, т. 7 от ЗЕ на регулиране от Комисията подлежат цените, по които общественият доставчик продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лице, на което е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия. Цените се утвърждават ежемесечно и се прилагат от първо число на месеца, за който са утвърдени. Цената на обществения доставчик включва компонента „цена на вход на газопреносните мрежи“ и компонента за дейността „обществена доставка“, които се формират, респективно утвърждават по правилата на чл. 17 от НРЦПГ и свързаните с него разпоредби от същата наредба. Тази цена включва и компонента „задължение към обществото“, към която са приложими правилата на чл. 11а от НРЦПГ. Съгласно чл. 10, ал. 2 от НРЦПГ Комисията утвърждава прогнозен размер на разходите, които се включват в регулираната цена, като преценява тяхната икономическа обоснованост. Утвърдената от КЕВР цена на природния газ на обществения доставчик трябва да възстановява икономически обоснованите разходи за дейността му – основен принцип по чл. 31, т. 2 от ЗЕ, чието спазване КЕВР е длъжна да гарантира при изпълнение на правомощията си за ценово регулиране. Друг основен принцип, от който се ръководи Комисията при изпълнение на регулаторните си правомощия, е осигуряването на баланс между интересите на енергийните предприятия и клиентите – чл. 23, т. 4 от ЗЕ. В допълнение, чл. 2, ал. 1, т. 4 от ЗЕ определя като основна цел на ЗЕ създаването на предпоставки за енергийни доставки при минимални разходи. Също така, задължение на обществения доставчик по издадената му от КЕВР лицензия за дейността „обществена доставка на природен газ“ е да извършва лицензионната дейност с минимални и икономически обосновани разходи, като повишава ефективността на дейността си с цел сигурност на доставката на природен газ. „Булгаргаз“ ЕАД подаде в Комисията заявления за утвърждаване цената на природния газ за всеки месец от 2023 г. във връзка с което КЕВР прие следните решения:

- Решение № Ц-1 от 01.01.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец януари 2023 г.;
- Решение № Ц-5 от 01.02.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец февруари 2023 г.;
- Решение № Ц-6 от 01.03.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец март 2023 г.;
- Решение № Ц-7 от 01.04.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец април 2023 г.;
- Решение № Ц-8 от 01.05.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец май 2023 г.;
- Решение № Ц-11 от 01.06.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец юни 2023 г.;
- Решение № Ц-16 от 01.07.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец юли 2023 г.;
- Решение № Ц-19 от 01.08.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец август 2023 г.;
- Решение № Ц-20 от 01.09.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец септември 2023 г.;
- Решение № Ц-22 от 01.10.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец октомври 2023 г.;

- Решение № Ц-23 от 01.11.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец ноември 2023 г.;

- Решение № Ц-26 от 01.12.2023 г. за утвърждаване на „Булгаргаз“ ЕАД на цена за месец декември 2023 г.

3.2. Регулиране на цените за достъп и пренос през газопреносната мрежа

По отношение на цените за достъп и пренос на природен газ през газопреносната мрежа, Комисията одобри Методика за определяне на цена за достъп и пренос през газопреносните мрежи, собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД (Методиката, обн., ДВ, бр. 72 от 29.08.2014 г., изм. и доп. ДВ., бр. 79 от 8 септември 2020 г.). Съгласно чл. 18а, ал. 1 от Методиката за всеки ценови период в срок до 1 март, операторът внася в Комисията предложение за: входни и изходни точки/зони, за които се определят цените за достъп и пренос; коефициенти за определяне на цените за достъп за резервиране на краткосрочни капацитетни продукти на база на цената за референтен твърд капацитет; сезонни множители за определяне на цените за резервиране на краткосрочни капацитетни продукти; отстъпка при образуване на цени за достъп за резервиране на прекъсваеми капацитетни продукти; отстъпка при определяне на цени за достъп за входни/изходни точки към/от съоръжения за съхранение на природен газ; отстъпка при образуване на цени за достъп за входни точки от съоръжения за втечен природен газ (ВПП) и за входни точки от и изходни точки към инфраструктура, разработена с цел преодоляване на изолацията на държави членки по отношение на техните преносни системи. Комисията приема решение за одобряване на отстъпките, множителите и сезонните коефициенти след провеждане на консултация по реда на чл. 28 от Регламент (ЕС) 2017/460 на Комисията от 16 март 2017 година за установяване на Мрежов кодекс относно хармонизирани структури на тарифите за пренос на газ (Регламент (ЕС) 2017/460, Регламента) – чл. 18а, ал. 2 от Методиката.

Предвид горното с Решение № М-1 от 19.06.2023 г. КЕВР утвърди на „Булгартрансгаз“ ЕАД ценообразуващи параметри за периода 01.10.2023 – 30.09.2024 г.

Съгласно чл. 21 от Методиката, тарифната структура на цените за достъп и пренос на природен газ през газопреносната система се определя от оператора. Въз основа на утвърдени с решения № НГП-1 от 02.10.2020 г. и № М-1 от 19.06.2023 г. на Комисията необходими приходи и ценообразуващи параметри „Булгартрансгаз“ ЕАД определи цени за достъп и пренос през газопреносните мрежи, собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД, за газова година 01.10.2023 – 30.09.2024 г.

Цените за достъп и пренос през междусистемния газопровод IGB се определят по одобрения от КЕВР съвместно с Регулаторния орган за отпадъци, енергия и води на Република Гърция Тарифен кодекс на IGB.

3.3. Регулиране на цените за достъп и пренос през газоразпределителната мрежа

Цената за достъп и пренос на природен газ по газоразпределителната мрежа може да включва компонентите: цена за достъп (цена за капацитет) и цена за пренос (цена за пренесени количества природен газ) съгласно условията на сключен договор за пренос на природен газ през газоразпределителната мрежа. Цената за пренос на природен газ по разпределителната мрежа се образува въз основа на утвърдените необходими годишни приходи към утвърденото прогнозно количество природен газ за разпределение. Съгласно чл. 44, ал. 4 от ЗЕ на лицата, на които е издадена лицензия за разпределение на природен газ, не се издават лицензии за други дейности, подлежащи на лицензиране по ЗЕ, освен лицензия за снабдяване с природен газ от краен снабдител, ако присъединените към

газоразпределителната мрежа на тази територия клиенти са по-малко от 100 000. На дружествата титуляри на лицензия за дейността „разпределение на природен газ“ КЕВР е издала и лицензии за дейността „снабдяване с природен газ от краен снабдител“. Цените за продажба на природен газ от крайните снабдители на клиенти, присъединени към съответните газоразпределителни мрежи, се определят въз основа на разходите за покупка на природен газ и утвърдените прогнозни необходими годишни приходи за снабдяване с природен газ.

При изпълнение на регулаторните си правомощия за ценово регулиране Комисията се ръководи от принципите по чл. 23 и чл. 31 от ЗЕ. Съгласно чл. 3, ал. 2, т. 2 от НРЦПГ, при прилагане на метода за регулиране на цените „горна граница на цени“, който се прилага за газоразпределителните дружества, регулаторният период е с продължителност от 2 до 5 години. Регулаторният период на цените на ГРД дава възможност за избягване на големи флуктуации на цените през годините и предвидимост за крайните клиенти на дружествата.

Енергийните предприятия подават заявления за утвърждаване на цени не по-късно от три месеца преди изтичането на стария ценови период.

През 2023 г., по подадени заявления от дружества, лицензирани за дейностите „разпределение на природен газ“ и „снабдяване с природен газ от краен снабдител“, след извършен анализ, КЕВР утвърди цени за пренос на природен газ през газоразпределителната мрежа, цени за продажба на природен газ от краен снабдител и цени за присъединяване на клиенти към газоразпределителната мрежа на съответната територия на 8 (осем) газоразпределителни дружества, както следва:

За регулаторен период от 2023 до 2024 г.:

- „Аресгаз“ ЕАД за територията на община Сопот – Решение № Ц-2 от 12.01.2023 г.;
- „Аресгаз“ ЕАД за територията на община Хисаря – Решение № Ц-3 от 12.01.2023 г.

За регулаторен период от 2023 до 2027 г.:

- „Тецеко“ ЕАД за територията на общините Свищов и Белене – Решение № Ц-4 от 31.01.2023 г.;

- „ЕМИ“ ООД за територията на община Средец – Решение № Ц-18 от 26.07.2023 г.

За регулаторен период от 2024 до 2025 г.:

- „Примагаз“ АД за територията на община Варна – за кметствата „Владислав Варненчик“, „Младост“ и „Аспарухово“ – Решение № Ц-30 от 22.12.2023 г.

За регулаторен период от 2024 до 2026 г.:

- „Ситигаз България“ ЕАД за обособена територия Тракия и общините Кърджали, Велинград, Павел баня, Гурково, Твърдица и Брацигово – Решение № Ц-27 от 20.12.2023 г.

За регулаторен период от 2024 до 2028 г.:

- „КАВАРНА ГАЗ“ ООД за територията на общините Каварна и Шабла – Решение № Ц-28 от 20.12.2023 г.;

- „Газтрейд Сливен“ ЕООД за територията на община Сливен – Решение № Ц-36 от 29.12.2023 г.

С Решение № Ц-10 от 29.05.2023 г. КЕВР утвърди на „Овергаз Мрежи“ АД цени за пренос на природен газ през газоразпределителната мрежа, цени за продажба на природен газ от краен снабдител и цени за присъединяване на клиенти към газоразпределителната мрежа на следните лицензирани територии: Столична община (в т.ч. СОР Банкя) и община Божурище, Изток, Запад, Север и Юг за периода от 2020 до 2024 г. във връзка с Решение № 5338 от 08.09.2021 г. на Административен съд София-град по адм. дело № 2135 от 2020 г., оставено в сила с Решение № 7440 от 26.07.2022 г. на Върховния административен съд по адм. дело № 11206 от 2021 г.

С Решение № Ц-21 от 13.09.2023 г. КЕВР прекрати административното производство по заявления от „Овергаз Мрежи“ АД за утвърждаване на цени за снабдяване с природен газ, за пренос на природен газ през газоразпределителната мрежа и цени за присъединяване на клиенти към газоразпределителната мрежа за периода 2023 – 2024 г.

3.4. Регулиране на цените за достъп и съхранение на природен газ в съоръжения за съхранение

На територията на България функционира едно подземно газово хранилище „Чирен“ (ПГХ „Чирен“), изградено на мястото на изчерпаното газокондензатно находище край село Чирен, област Враца. Собственик и оператор на ПГХ „Чирен“ е „Булгартрансгаз“ ЕАД, като дружеството предоставя услуги по съхранение на природен газ въз основа на Лицензия № Л-214-10 от 29.11.2006 г., издадена от КЕВР. ПГХ „Чирен“ е свързано към газопреносната мрежа на „Булгартрансгаз“ ЕАД.

Основно предназначение на ПГХ „Чирен“ е покриване на сезонните неравномерности в потреблението и гарантиране сигурността на доставките на природен газ.

Тарифната структура на цените за достъп и съхранение на природен газ в съоръженията за съхранение се предлага за утвърждаване от КЕВР от оператора съгласно чл. 53 от Указания за образуване на цени за достъп и съхранение на природен газ в съоръжения за съхранение при прилагане на метод на регулиране „норма на възвръщаемост на капитала“, обн. ДВ, бр. 2 от 9 януари 2015 г.

Действащите цени на „Булгартрансгаз“ ЕАД за достъп и съхранение на природен газ в съоръженията за съхранение са утвърдени от КЕВР с Решение № Ц-34 от 13.08.2020 г.

4. РАЗРЕШЕНИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА РАЗПОРЕЖДАНЯ И СДЕЛКИ

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 23 от ЗЕ, КЕВР разрешава извършването на разпореждане с имущество, с което се упражнява лицензионна дейност в случаите, предвидени в ЗЕ, както и на други сделки, които водят или могат да доведат до нарушаване сигурността на снабдяването вследствие на задължнялост на енергийното предприятие. КЕВР извършва преценка дали сключването на тези сделки води или може да доведе до нарушаване сигурността на снабдяването, вследствие на задължнялост на енергийното предприятие, или до нарушаване на съществени условия за осъществяване на лицензионната дейност, включително принципите по чл. 23 от ЗЕ. Преценката се основава на анализ на финансово-икономическото състояние на заявителя. Комисията издава разрешение и в случаите на залог или ипотека върху имущество, с което се извършва лицензионна дейност на основание чл. 53, ал. 5 от ЗЕ.

През 2023 г. КЕВР издаде следните разрешения за извършване на разпореждания и сделки:

С Решение № Р-430 от 09.01.2023 г. КЕВР разреши на „Булгаргаз“ ЕАД да сключи Анекс № 6 към договор за кредит и да предостави обезпечение по договор за продажба на газ чрез удължаване на срока на валидност на банкова гаранция.

С Решение № Р-447 от 24.03.2023 г. КЕВР разреши на „Булгаргаз“ ЕАД да сключи договор за заем с „Български енергиен холдинг“ ЕАД.

С Решение № ПП-1 от 04.05.2023 г. КЕВР прекрати административното производство, образувано по заявление на „Булгаргаз“ ЕАД за оттегляне на заявление относно разрешение за сключване на Допълнително споразумение № 2 за удължаване срока на действие на договор за заем.

С Решение № Р-462 от 07.06.2023 г. КЕВР разреши на „Булгаргаз“ ЕАД да предостави обезпечение по договор за продажба на газ чрез удължаване на срока на валидност на банкова гаранция и увеличаване на размера на банковата гаранция.

С Решение № Р-478 от 07.11.2023 г. КЕВР разреши на „Булгаргаз“ ЕАД да сключи Анекс № 7 към Договор за кредит и да предостави обезпечение по договор за продажба на газ чрез удължаване на срока на валидност на банкова гаранция и намаляване на размера на банковата гаранция.

С Решение № Р-431 от 18.01.2023 г. КЕВР разреши на „Булгартрансгаз“ ЕАД да сключи договор за дългосрочен кредит.

С Решение № Р-435 от 25.01.2023 г. КЕВР разреши на „Булгартрансгаз“ ЕАД да сключи договор за заем.

С Решение № Р-454 от 06.04.2023 г. КЕВР разреши на „Булгартрансгаз“ ЕАД да сключи Анекс № 1 към договор за заем.

С Решение № Р-437 от 31.01.2023 г. КЕВР разреши на „Тецеко“ ЕАД да сключи договор за банков кредит - овърдрафт, договор за учредяване на особен залог върху търговско предприятие и договор за финансово обезпечение чрез залог върху вземания.

С Решение № Р-442 от 23.02.2023 г. КЕВР разреши на „Костинбродгаз“ ООД да сключи договор за банков кредит, договор за учредяване на особен залог върху търговско предприятие и договор за финансово обезпечение чрез залог върху вземания (по сметки).

С Решение № Р-448 от 24.03.2023 г. КЕВР разреши на „Аресгаз“ ЕАД да сключи договор за покупко-продажба на акции.

С Решение № Р-444 от 15.03.2023 г. КЕВР разреши на „Овергаз Мрежи“ АД да сключи: договор за изменение на договор за предоставяне на кредити; договор за особен залог на търговско предприятие; 3 (три) договора за залог на акции; договор за залог по Закона за договорите за финансово обезпечение.

С Решение № Р-464 от 15.06.2023 г. КЕВР разреши на „Овергаз Инк.“ АД да сключи Анекс № 2 към договор за стандартен кредит за оборотни средства и Анекс № 3 към договор за стандартен кредит за оборотни средства.

С Решение № ПП-7 от 12.07.2023 г. КЕВР прекрати административното производство, образувано по заявление от „Тибиел“ ЕООД за издаване на разрешение за извършване на сделка, която води или може да доведе до нарушаване на сигурността на снабдяването вследствие на задължнялост на енергийното предприятие – договор за финансов лизинг. С влизането в сила на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката (обн. ДВ, бр. 18 от 24.02.2023 г., НИД на НЛДЕ) разпоредбата на чл. 92, ал. 1, т. 2 от НЛДЕ е изменена и съгласно новата редакция исканата сделка от „Тибиел“ ЕООД е извън приложното поле на чл. 92, ал. 1, т. 2 от НЛДЕ.

С Решение № Р-466 от 16.06.2023 г. КЕВР разреши на „Севлиевогаз-2000“ АД да сключи договор за банков кредит, договор за залог по Закона за договорите за финансово обезпечение и договор за учредяване на залог върху вземане по реда на Закона за особените залози.

5. ПАЗАР НА ПРИРОДЕН ГАЗ

Основните количества природен газ, необходими за потреблението в страната, се осигуряват от внос, като незначителни количества се осигуряват и от местен добив. Снабдяването с природен газ на територията на Р България се осъществява по газопреносната мрежа, собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД за пряко присъединени

клиенти и по газоразпределителните мрежи (ГРМ), собственост на съответните газоразпределителни дружества, към които са присъединени небитови и битови клиенти. Чрез газопреносната мрежа се осъществява и пренос на природен газ до съседните на България страни, както и пренос от и до ПГХ „Чирен“. Чрез междусистемния газопровод IGB се доставя природен газ до газопреносната мрежа на „Булгартрансгаз“ ЕАД и до газоразпределителната мрежа на територия на община Кърджали. През 2023 г. доставката на природен газ за вътрешния пазар се осъществяваше от „Булгаргаз“ ЕАД, „Проучване и добив на нефт и газ“ АД, „Петрокелик България“ ЕООД и търговци на природен газ.

Сделките с природен газ са: доставка, пренос по газопреносна, газоразпределителни и затворени газоразпределителни мрежи и съхранение на природен газ, както и сделки по прехвърляне собствеността на природния газ, с цел балансиране и търговия на физическа точка или виртуална търговска точка на газопреносните мрежи. Сделките с природен газ се извършват въз основа на писмени договори и/или на организиран борсов пазар на природен газ. Операторът на организиран борсов пазар на природен газ осигурява платформа за търговия на сделките с природен газ между страните по тях и може да е страна по сделки с природен газ. Добивните предприятия, търговците на природен газ, крайните снабдители с природен газ, операторите на газопреносни мрежи, операторът на съоръжение за съхранение на природен газ, клиентите, присъединени към газопреносна мрежа, сключват сделки с природен газ при свободно договорени цени. Общественият доставчик сключва сделки с природен газ по свободно договорени цени в качеството му търговец на природен газ. Сделките при свободно договорени цени с краткосрочни стандартизирани продукти и с продукти, с период на доставка по-малък или равен на една година, се сключват на организиран борсов пазар на природен газ. Операторите на газопреносна мрежа и операторът на съоръжение за съхранение на природен газ закупуват природния газ за собствени нужди, включително за технологични нужди и за балансиране, на организирания борсов пазар на природен газ. Договорите за природен газ се сключват при регулирани от КЕВР цени за услуги от обществен интерес по преноса, разпределението и доставката на природен газ и извън тези случаи – при свободно договаряни между страните цени.

5.1. Развитие на пазара

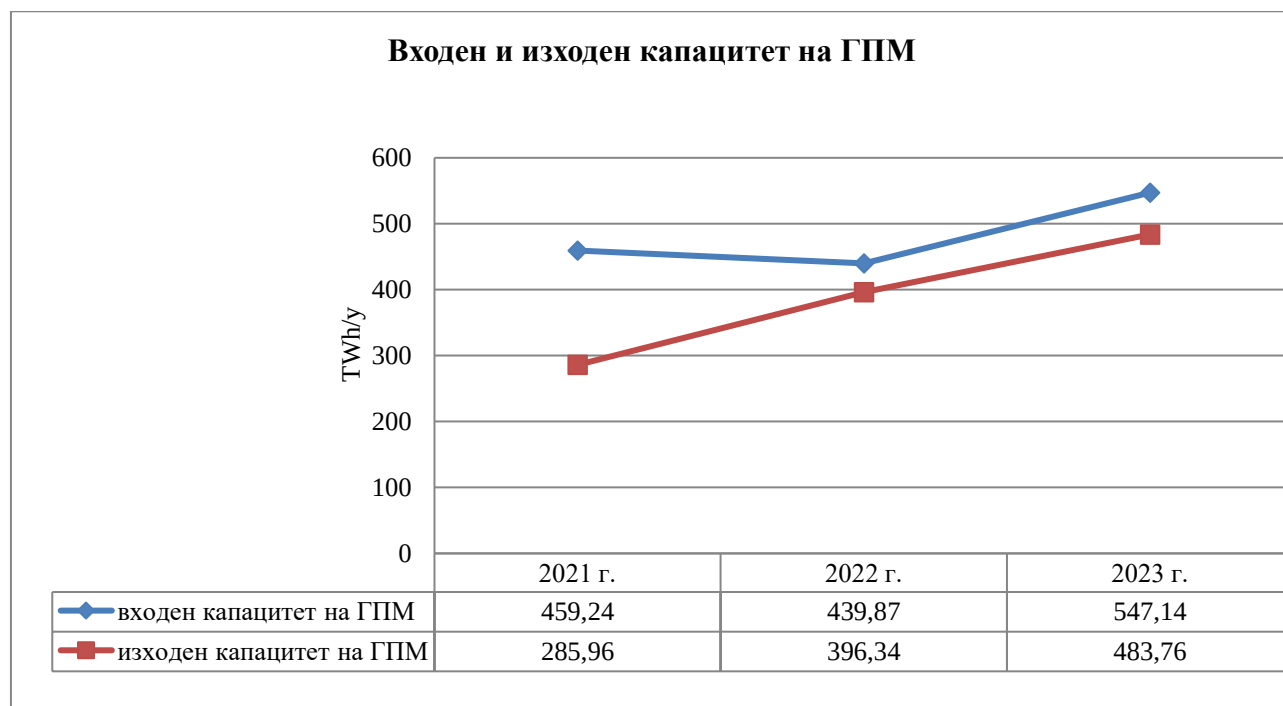
Основни участници на пазара на природен газ в Република България са:

- „Булгартрансгаз“ ЕАД – комбиниран оператор, осъществяващ дейностите „пренос на природен газ“ и „съхранение на природен газ в съоръжение за съхранение“;
- „Ай Си Джи Би“ АД – оператор на междусистемен газопровод Гърция – България IGB;
- „Булгаргаз“ ЕАД – обществен доставчик на природен газ, осигуряващ доставката на природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия по регулирани от КЕВР цени - добивни предприятия, осъществяващи добив на природен газ на територията на страната;
- Търговци на природен газ – сключват сделки за доставка на природен газ с обществения доставчик, крайни снабдители, клиенти, други търговци на природен газ, добивни предприятия, предприятия за съхранение на природен газ и с оператори на газопреносни и газоразпределителни мрежи;
- Газоразпределителни дружества – осъществяват дейностите „разпределение на природен газ“ и „снабдяване с природен газ от краен снабдител“ и доставят природен газ до клиенти, присъединени към газоразпределителните им мрежи на съответните лицензирани територии;

- Небитови клиенти на природен газ, присъединени към газопреносната мрежа;
- Небитови и битови клиенти на природен газ, присъединени към газоразпределителната мрежа.

„Булгартрансгаз“ ЕАД

Общата дължина на газопреносната мрежа (ГПМ) на „Булгартрансгаз“ ЕАД към края на 2023 г. е 3443 км. През 2023 г. са изградени нова газопреносна мрежа с дължина 125 км и следните нови съоръжения – ГИС „Калотина“, АГРС „Панагюрище“, АГРС „Златица“, АГРС „Драгоман“ и АГРС „Сливница“. Извършените от дружеството инвестиции в газопреносната мрежа и съоръжения са в размер на 177 661 хил. лв. Присъединените клиенти към газопреносната мрежа на „Булгартрансгаз“ ЕАД са 234 броя. Входният капацитет на ГПМ е 547,14 TWh/год., а изходният капацитет на ГПМ е 483,76 TWh/год.

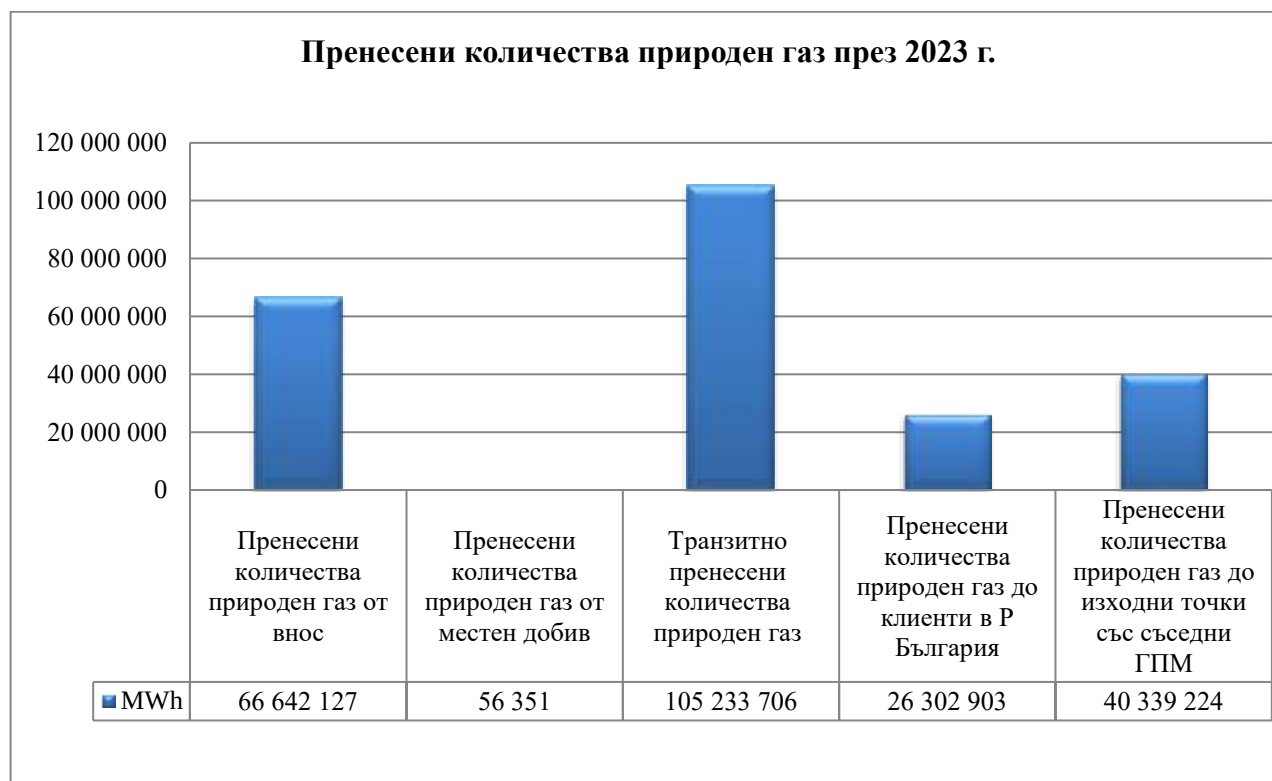

Структурата на ползвателите на газопреносната мрежа, осъществили пренос на територията на Р България през 2023 г., е следната:

- обществен доставчик;
- два крайни снабдителя;
- един небитов клиент;
- десет търговеца на природен газ.

Ползватели на газопреносната мрежа, пренасящи извън територията на Р България през 2023 г., са 35 търговеца на природен газ.

През 2023 г. пренесените от „Булгартрансгаз“ ЕАД количества природен газ по газопреносната мрежа от внос и местен добив са 171 875 833 MWh, в т.ч. 56 351 MWh от местен добив.

За извършване на балансиране на пазара на природен газ, „Булгартрансгаз“ ЕАД е продало 504 304 MWh и е закупило 1068 MWh на Виртуална търговска точка за 2023 г.,

отразени по месеци на графиката:

В Република България към момента има само едно газово хранилище – ПГХ „Чирен“, което разполага с 24 експлоатационни сондажа, компресорна станция с обща инсталирана мощност 9 MW и други технологични съоръжения, необходими за осигуряване нагнетяването, добива и качеството на съхранявания природен газ. Собственик и оператор на ПГХ „Чирен“ е „Булгартрансгаз“ ЕАД. Извършените през 2023 г. в ПГХ „Чирен“ инвестиции в съоръжения за нагнетяване са в размер на 158 029 хил. лв. През 2023 г. в ПГХ „Чирен“ са нагнетени 2 360 168 MWh природен газ, в т.ч. по Плана за действия при извънредни ситуации – 629 911 MWh и за търговско съхранение – 1 730 257 MWh. Добитите количества през 2023 г. са 2 277 893 MWh природен газ, в т.ч. по Плана за действия при извънредни ситуации – 760 474 MWh и от търговско съхранение – 1 517 419 MWh. Съхранените количества за 2023 г. са 4 780 893 MWh природен газ, в т.ч. по Плана за действия при извънредни ситуации 3 036 871 MWh и за търговско съхранение – 1 744 022 MWh. Чрез съхраняването в ПГХ „Чирен“ количества природен газ се компенсират сезонните колебания в доставките и потреблението в страната. Съществено е предназначението на хранилището и за гарантиране на сигурността на доставките на природен газ в страната, осигуряването на количества технологичен газ за балансиране, както и на сигурността и стабилността на газопреносната система.

„Ай Си Джи Би“ АД

Междусистемният газопровод IGB беше въведен в търговска експлоатация на 1

октомври 2022 г. Собственик и оператор на IGB е „Ай Си Джи Би“ АД. IGB свързва гръцката газопреносна мрежа в близост до град Комотини с българската преносна мрежа при град Стара Загора. IGB е свързан и с Трансадриатически газопровод (ТАР). IGB е с обща дължина от 182 км (151 км в България и 31 км в Гърция) и технически капацитет от 3 млрд. куб. м годишно с възможност за увеличаване на преносния капацитет до 5 млрд. куб. м годишно. Входният и изходният капацитети на газопровода IGB в права посока Гърция/България и обратна посока България/Гърция е 38,86 TWh/год.

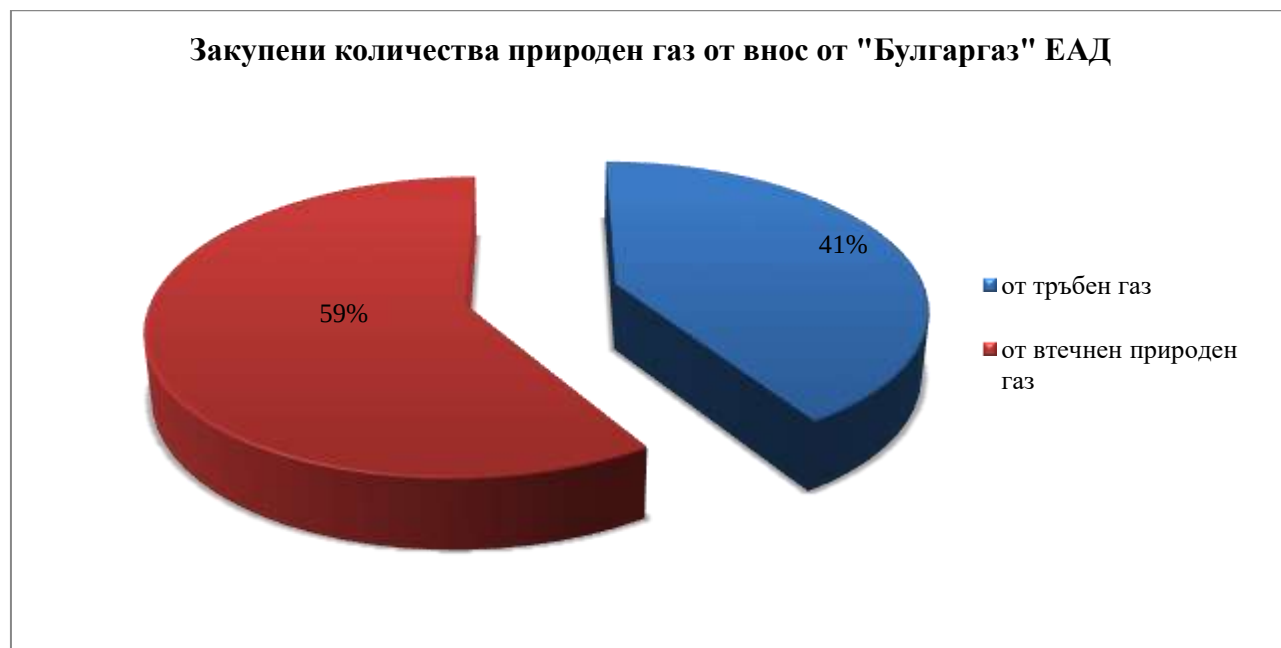
Общо пренесените количества природен газ през газопровода IGB за 2023 г. са: посока Гърция-България – 15 540 272 MWh/год. и посока България-Гърция – 121 730 MWh/год. Пренесените през годината количества природен газ в рамките на освободения капацитет са в размер на 14 926 984 MWh/год., а в рамките на неосвободения – 746 742 MWh/год. Максималното дневно количество пренесен природен газ е 88 644,757 MWh/d.

Извършените през 2023 г. инвестиции в газопровода IGB и съоръженията към него са в размер на 2114 хил. лв. През 2023 г. към газопровода IGB е присъединена газоразпределителна мрежа на „Ситигаз България“ ЕАД в гр. Кърджали.

„Булгаргаз“ ЕАД

През 2023 г. „Булгаргаз“ ЕАД е закупило природен газ за вътрешния пазар по договор за доставка на природен газ с азербайджанска компания и от търговци на природен газ.

„Булгаргаз“ ЕАД е закупило 25 464 100,374 MWh природен газ за осигуряване на потреблението на клиенти си, както следва: тръбен газ 10 457 306,375 MWh от азербайджанската компания и 15 006 793,999 MWh втечен природен газ.

Продадените от „Булгаргаз“ ЕАД количества природен газ са 24 122 926 MWh, от които в България 23 593 147 MWh, а извън страната 529 779 MWh.

Закупените от „Булгаргаз“ ЕАД количества природен газ на организиран борсов пазар в Р България са в размер на 3000 MWh. Продадените от „Булгаргаз“ ЕАД количества природен газ на организиран борсов пазар в Р България са в размер на 3 527 448 MWh.

Закупените от „Булгаргаз“ ЕАД количества природен газ за балансиране са в размер на 132 247 MWh, а продадените количества природен газ за балансиране са 506 971 MWh.

Доставените от „Булгаргаз“ ЕАД количества природен газ през 2023 г. са както следва:

- енергетика – 9 154 663 MWh;
- химия – 2 703 499 MWh;
- разпределителни дружества – 3 989 020 MWh;
- металургия – 1 012 232 MWh;
- регионално развитие и строителство – 340 944 MWh;
- стъкларска промишленост – 1 955 191 MWh;
- земеделие – 698 664 MWh;
- търговци на природен газ – 3 527 448 MWh;
- други – 211 487 MWh.

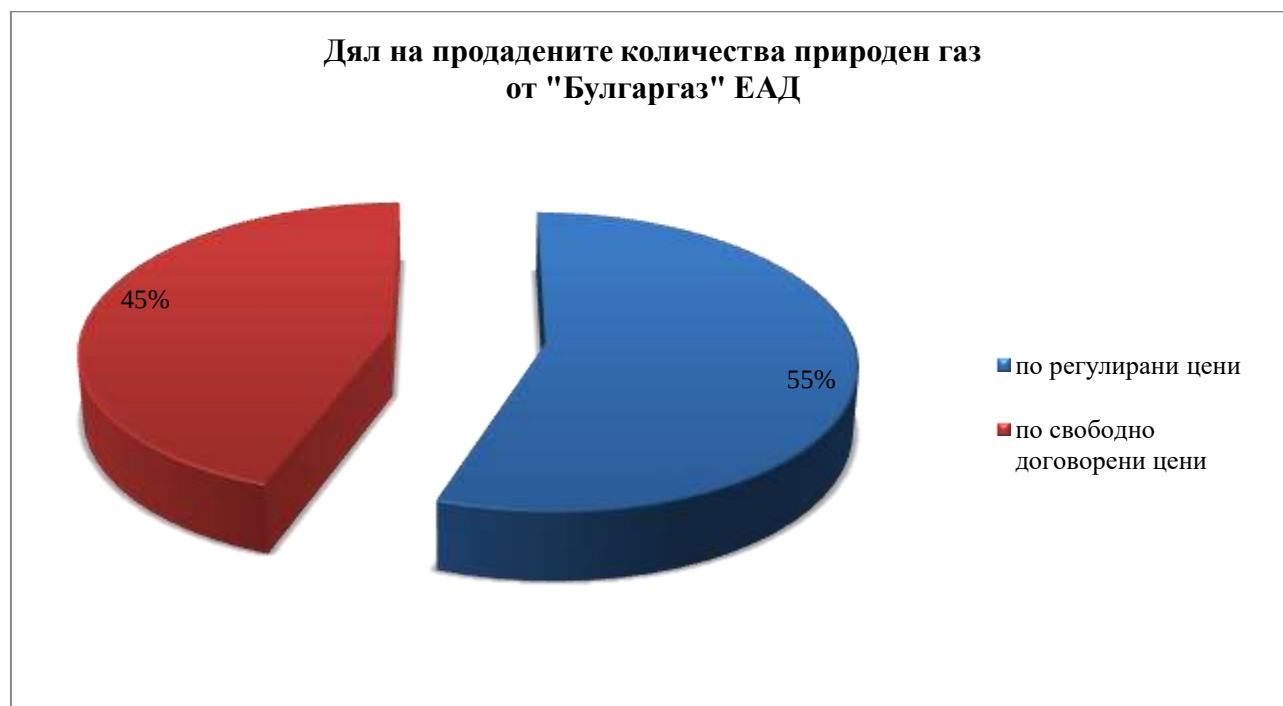
„Булгаргаз“ ЕАД е продавало през 2023 г. природен газ на: крайни снабдители на природен газ, топлофикационни дружества, клиенти, присъединени към газопреносната мрежа и на търговци на природен газ.

Делът на продажбите по клиенти е посочен на диаграмата:

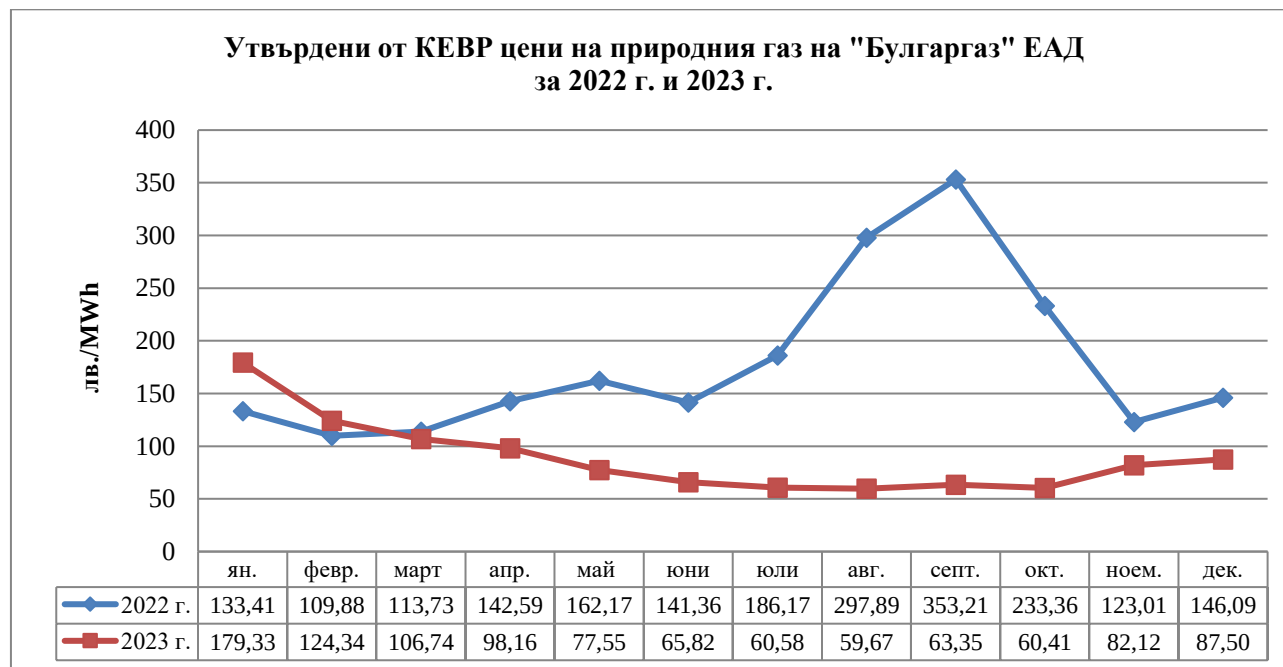

През 2023 г. „Булгаргаз“ ЕАД е продало на клиенти в България количества природен газ, както следва:

- по регулирани цени – 13 081 161 MWh;
- по свободно договорени цени – 10 511 986 MWh.

Изменението на утвърдените от КЕВР цени на природния газ на обществения доставчик е посочено в следващата графика:

Съхраняваните от „Булгаргаз“ ЕАД количества природен газ в ПГХ „Чирен“, в т.ч.: наличност, добив и нагнетяване през 2023 г. са, както следва:

- наличност към 01.01.2023 г. – 2 937 968 MWh;
- добив – 601 552 MWh;
- нагнетяване – 876 971 MWh;
- наличност към 31.12.2023 г. – 3 213 387 MWh.

Броят и структурата на клиентите на „Булгаргаз“ ЕАД към 31.12.2023 г. са следните:

- по регулирана цена – 27 бр.;
- по свободно договорени цени – 117 бр.;
- на анонимния сегмент – 48 бр., в т.ч. на „Газов Хъб Балкан“ – 45 бр. и на „БЕТП“ ЕАД – 3 бр.

Добивните предприятия

Добивните предприятия на територията на Р България са „Проучване и добив на нефт и газ“ АД и „Петроkelтик България“ ЕООД.

„Проучване и добив на нефт и газ“ АД е добило през 2023 г. 48 046 MWh природен газ и е продало 39 831 MWh, от които 18 047 MWh е продало на един краен клиент, 16 305 MWh на две газоразпределителни дружества и 5479 MWh на два търговеца на природен газ. Останалото количество природен газ дружеството е използвало за собствени нужди. Добивното предприятие не е продавало количества природен газ на организиран борсов пазар.

През 2023 г. „Петроkelтик България“ ЕООД е добило 56 351 MWh природен газ, като е предложило и продало част от добитите количества на организиран борсов пазар, а

останалото количество е продало по двустранен договор на търговец на природен газ.

Газоразпределителни дружества

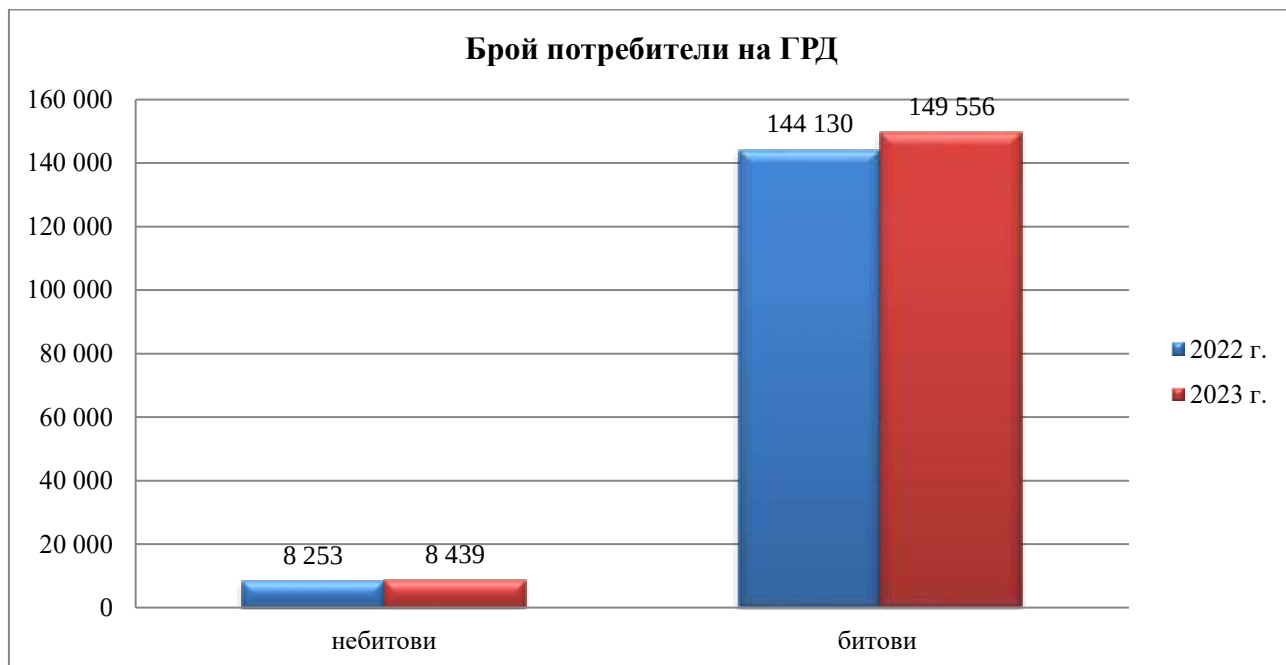
В края на 2023 г. на територията на Р България 25 газоразпределителни дружества (ГРД), лицензирани за дейностите „разпределение на природен газ“ и „снабдяване с природен газ от краен снабдител“, извършват дейност на 36 лицензионни територии, които обхващат 174 общини, представляващи 65% от всички общини в страната. Осем от дружествата осъществяват снабдяване с природен газ чрез доставка на съгъстен природен газ до клиенти на територията на общини, които нямат връзка с газопреносната мрежа. Важна предпоставка за увеличаване броя на небитовите и битовите клиенти на природен газ в страната е изграждането на газопроводи, свързващи ГРМ на лицензираните територии с газопреносната мрежа.

Необходимата инфраструктура за разпределение на природен газ в страната е в процес на изграждане и присъединените битови клиенти към ГРМ са малко. Прилаганият от КЕВР регулаторен механизъм осигурява стимули за газоразпределителните дружества да продължават развитието на ГРМ и присъединяването на нови клиенти с цел постепенно увеличаване на консумацията на природен газ.

Изградената мрежа от газоразпределителните дружества през 2023 г. е 73 703 м, а общата дължина на ГРМ в страната към края на 2023 г. е 5 664 606 м. Извършените инвестиции от газоразпределителните дружества през 2023 г. са 31 036 хил. лв.

Общият брой клиенти на газоразпределителните дружества към 31.12.2023 г. е 157 995, от които 8439 небитови клиенти (5,3%) и 149 556 битови клиенти (94,7%). Броят на клиентите е нараснал от 152 383 през 2022 г. на 157 995 през 2023 г., което е увеличение с 3,7%. Нарастването на небитовите клиенти е с 2,3%, а на битовите – с 3,8%.

Сравнение на броя небитови и битови клиенти на лицензираните територии за 2022 г. и 2023 г. е представено на графиката по-долу:

Разпределението на клиентите на природен газ по дружества е представено на графиката по-долу:

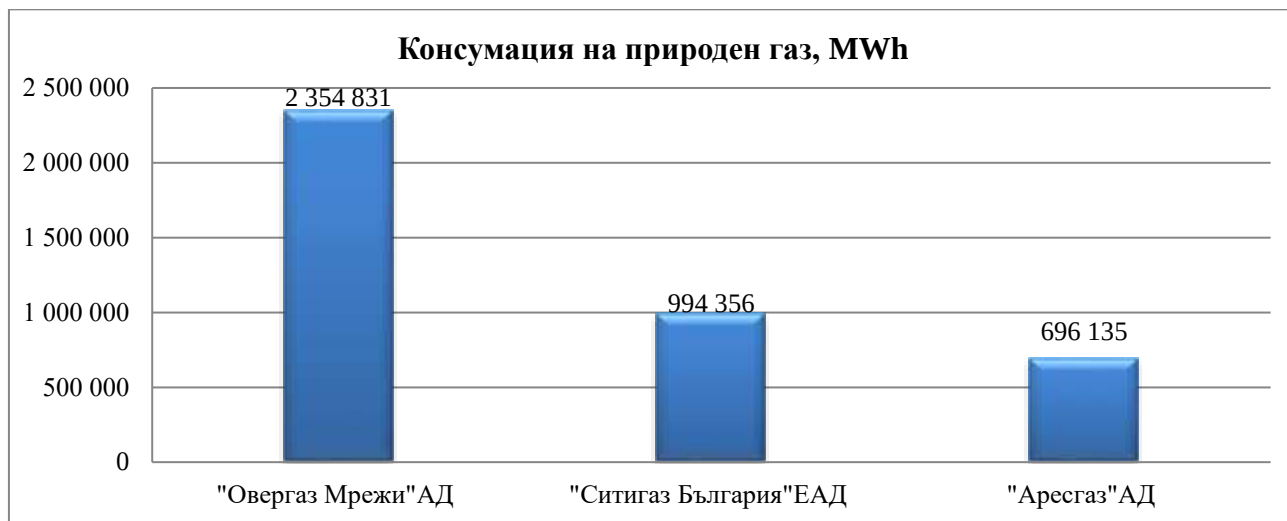

„Овергаз Мрежи“ АД обслужва най-голям брой клиенти – 93 699, което е 59% от всички клиенти на природен газ в страната, следвано от „Аресгаз“ АД със 17%, „Ситигаз България“ ЕАД със 7%, „Севлиевогаз – 2000“ АД и „Балкангаз 2000“ – с по 4%.

Общата консумация на природен газ от клиенти на газоразпределителните дружества през 2023 г. е 4 794 853 MWh, което е намаление с 1,7% в сравнение с 2022 г., когато потреблението е било 4 877 195 MWh. Намалението се дължи на по-ниското потребление през 2023 г. на битовите клиенти. Консумацията на природен газ на небитовите клиенти нараства от 3 708 562 MWh за 2022 г. на 3 826 322 MWh за 2023 г., а консумацията на битовите клиенти намалява от 1 168 633 MWh за 2022 г. на 968 531 MWh за 2023 г. Делът на консумацията на небитовите клиенти от общата консумация за 2023 г. е 80%, а делът на консумацията на битовите клиенти е 20%.

Клиентите на „Овергаз Мрежи“, „Ситигаз България“ ЕАД и „Аресгаз“ АД са с най-голяма консумация:

Консумацията на природен газ от клиентите на останалите дружества е представена на графиката:

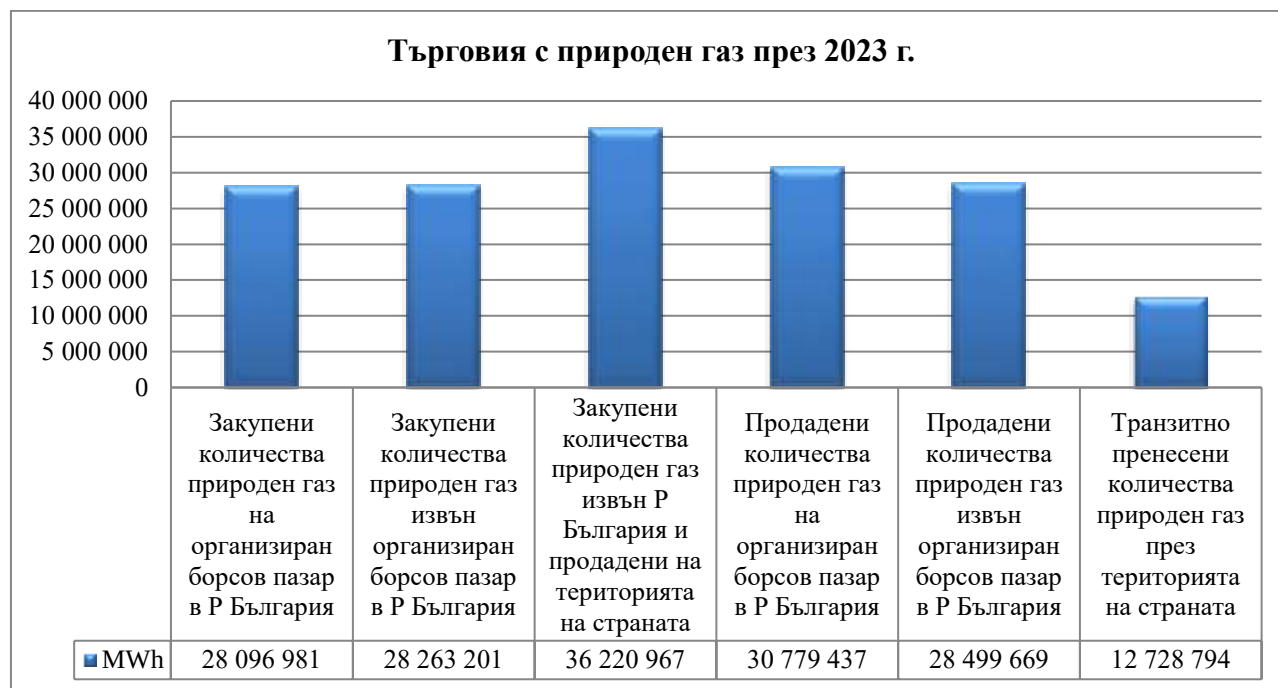

Търговци на природен газ

От издадените лицензии за дейността „търговия с природен газ“ на общо 108 дружества към 31.12.2023 г. сделки с природен газ са извършили 65 дружества, като 41 дружества не са извършвали лицензионна дейност, а едно дружество не е представило информация. Търговците на природен газ, които са съхранявали количества природен газ в ПГХ „Чирен“, са 14 дружества.

Търговците на природен газ през 2023 г. са закупили в Р България 56 360 182 MWh природен газ, в т.ч.: 28 096 981 MWh на организиран борсов пазар и 28 263 201 MWh извън организиран борсов пазар. Закупените количества природен газ извън Р България и продадени на територията на страната през 2023 г. са 36 220 967 MWh.

Продадените количества природен газ в Р България са 59 279 106 MWh, в т.ч.: 30 779 437 MWh на организиран борсов пазар и 28 499 669 MWh извън организиран борсов пазар. През 2023 г. транзитно пренесените количества природен газ през територията на страната са 12 728 794 MWh. Данните са отразени на графиката:

Наличните към 01.01.2023 г. количества природен газ, съхранявани в ПГХ „Чирен“ от търговци на природен газ, са в размер на 1 760 450 MWh, като добитите количества са 1 582 162 MWh, а нагнетените 1 389 217 MWh, съответно, наличността към 31.12.2023 г. е 1 567 504 MWh природен газ.

5.2. Наблюдение на степента и ефективността на отваряне на пазара и конкуренцията

КЕВР наблюдава степента и ефективността на отваряне на пазара и конкуренцията в секторите на едро и на дребно, като следи за свързването с енергийните пазари на други държави-членки на Европейския съюз.

Либерализацията на пазара на природен газ заема важно място в европейската енергийна политика и е свързана със стратегическите цели за подобряване сигурността на

доставките и диверсификацията на източниците на доставка на природен газ, както и изграждане на взаимосвързан и единен общоевропейски газов пазар.

Организиран борсов пазар на природен газ

Платформа за търговия на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД:

Броят на регистрираните членове на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД към 31.12.2023 г. е 91, като от тях около 39% са международни компании с опит в търговията с природен газ на европейските пазари и управляват богато портфолио. Около 55% от останалите участници са местни търговци на природен газ, сред които са и големи индустриални консуматори на природен газ в страната. Спрямо края на 2022 г., броят членове на платформата е нараснал с 42% (от 64 бр. на 91 бр.)

В краткосрочния сегмент на платформата за търговия се предлагат стандартизирани продукти „В рамките на деня“, „Ден напред“, „Уикенд“, както и времеви и локални продукти за нуждите на балансиране на газопреносната система. На дългосрочния сегмент на платформата за търговия се предлагат продукти на средносрочна и дългосрочна база – седмични, месечни и остатък от месеца, тримесечни, годишни. В този сегмент „Газов Хъб Балкан“ ЕАД предлага и възможности за следните услуги: сключване на стандартизирани договори, търгувани на екран на анонимен принцип; администриране на неанонимни двустранни договори, търгувани на пазара на платформата чрез регистрацията им в модул „Сделки“ на Trauport, както и брокерска услуга.

През 2023 г. на платформата за търговия с природен газ на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД на отделните сегменти са сключени общо 25 327 сделки и са изтъргувани общо 46 126 637 MWh природен газ, включително от „Булгартрансгаз“ ЕАД, както следва:

Краткосрочен сегмент

Броят на сделките на краткосрочния сегмент бележи ръст от 7246 бр. през 2022 г. на 23 604 бр. през 2023 г. През месец януари 2023 г. сделките са 1413 броя, като достигат най-високата си стойност през м. август 2023 г. – 2998 бр. сделки, а средномесечният брой сделки през годината е 1967 бр. Изтъргуваните количества природен газ са се увеличили от 4 137 162 MWh през 2022 г. на 12 796 928 MWh през 2023 г.

Дългосрочен сегмент (включително сделки на ВТТ и по брокерска услуга)

Броят на сделките на дългосрочния сегмент е нараснал от 452 бр. през 2022 г. на 1723 бр. през 2023 г. През месец януари 2023 г. броят им е бил 19, като през месец септември 2023 г. са достигнали най-високата си стойност от 185 бр. Средномесечният брой сделки през годината е 144 бр. Изтъргуваните количества природен газ са се увеличили от 12 187 708 MWh през 2022 г. на 33 329 709 MWh през 2023 г.

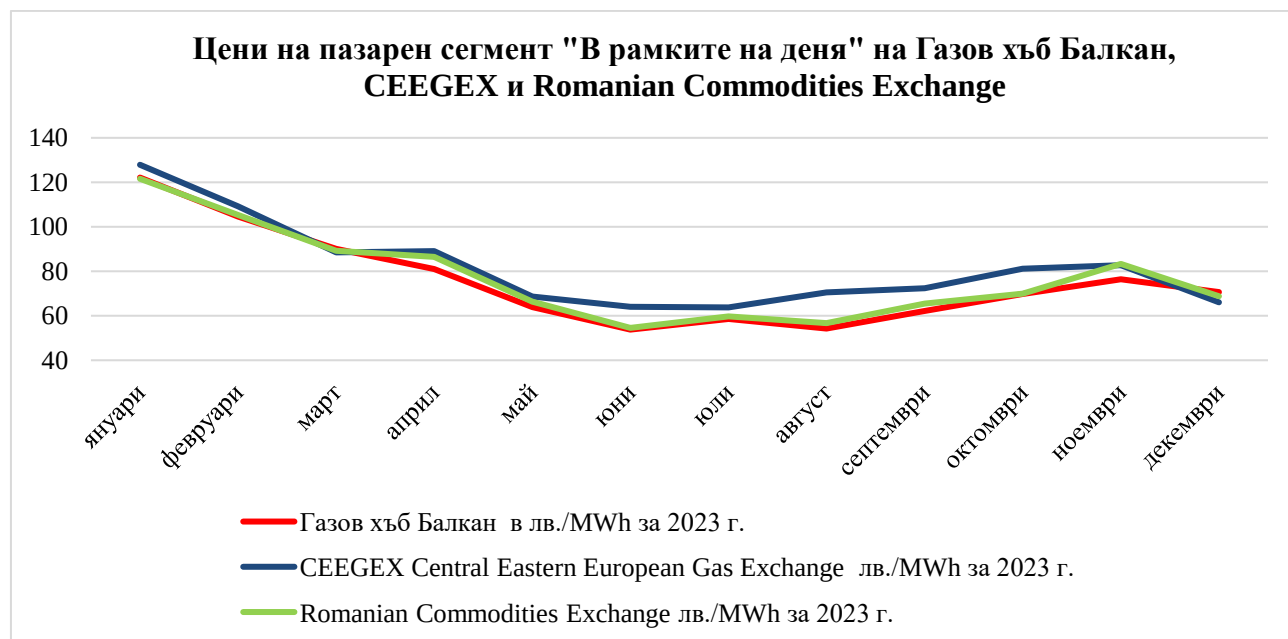
Постигнатата най-ниска цена на платформата за търговия с природен газ за сделка по месечен продукт е през месец юли 2023 г. – 40,20 лв./MWh, а достигнатата най-висока цена за сделка по месечен продукт е 219,49 лв./MWh през месец януари 2023 г.

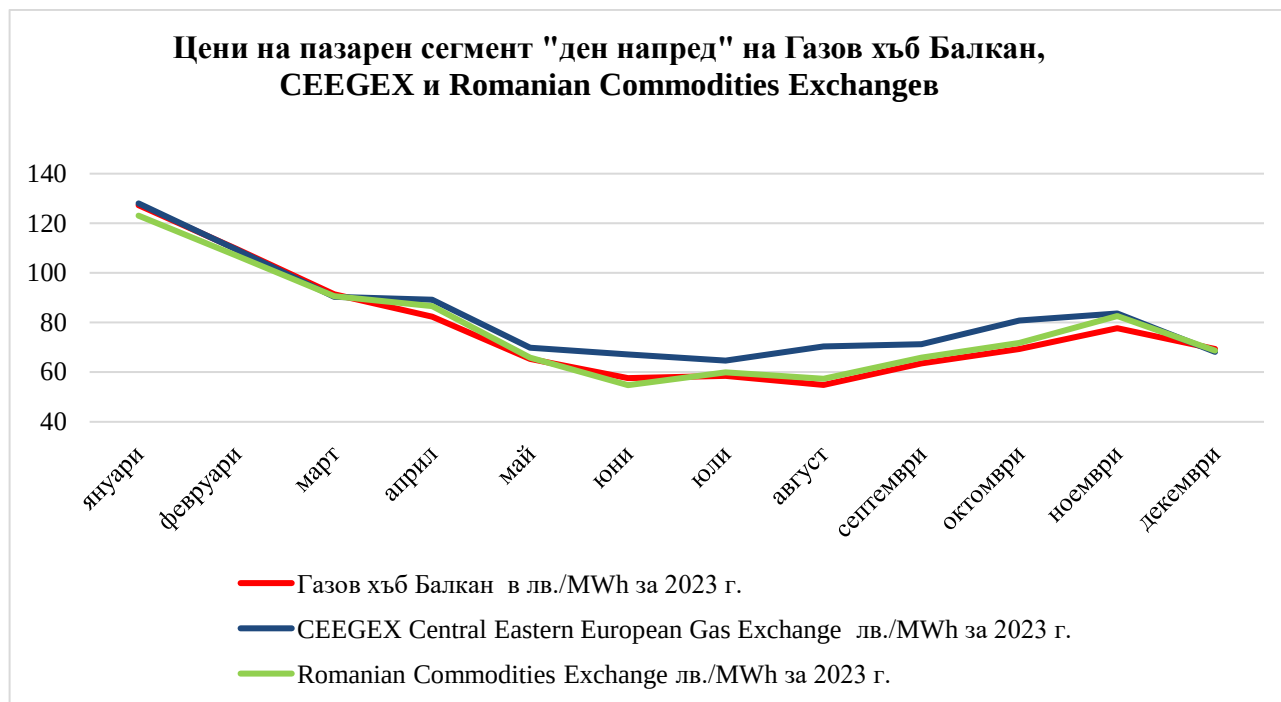
„Булгартрансгаз“ ЕАД е провело общо 8 успешни търга за закупуване на природен газ за технологични нужди за общо 449 250 MWh и има 1462 сделки на краткосрочния сегмент на платформата за търговия с природен газ на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД.

Брокерска услуга – чрез брокерските услуги се предлагат продукти и услуги за крайни клиенти – консуматори на природен газ и крайни снабдители, пряко присъединени към газопреносната система, които не ползват услуги по достъп и пренос през газопреносните мрежи и съответно нямат достъп до ВТТ, но желаят да закупуват природен газ на изходни точки от регистрирани членове на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД за свои собствени нужди. В този случай, крайният клиент/крайният снабдител има статут на non-trading user, не заплаща такси

за членство и за трансакции. Non-trading user получава право да използва брокерските услуги на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД чрез подписване на споразумение за ползване на брокерски услуги, като получава специални права за достъп до специализирана секция на интернет страницата на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД. Non-trading user няма достъп до търговските екрани на платформата, а закупува количества на изходната точка, на която е присъединен, чрез регистрирани членове на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД. Общият брой сделки по брокерска услуга на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД през 2023 г. е 1349 бр.

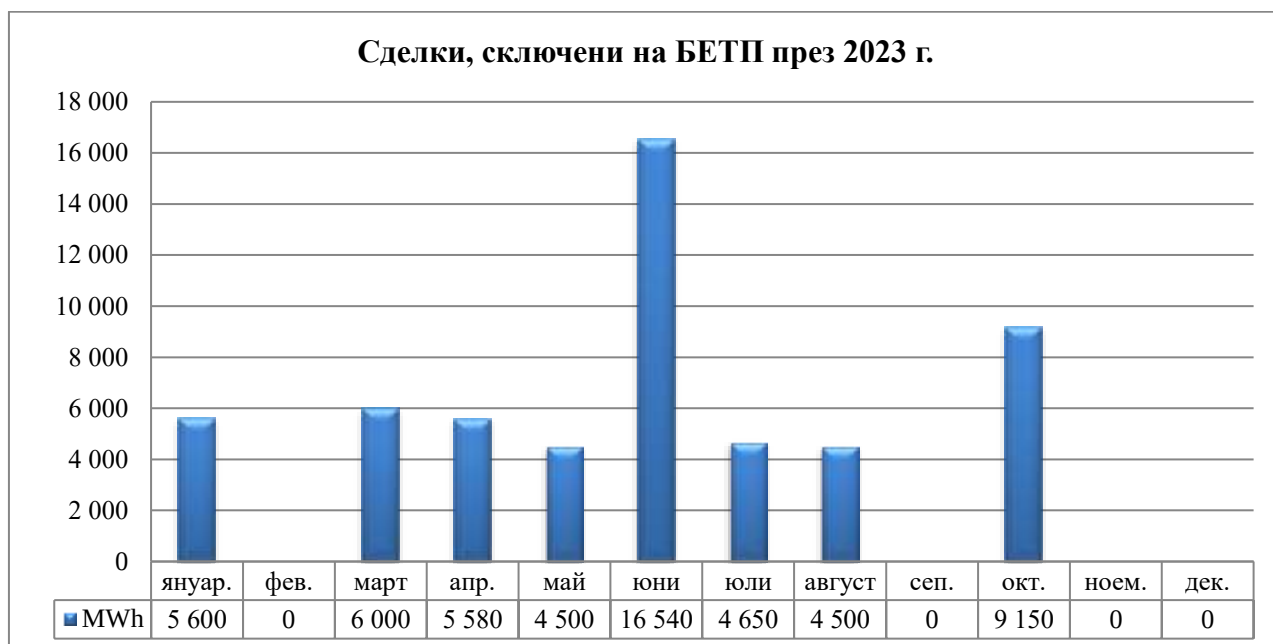
Сравнение на цените на природния газ на пазарен сегмент „В рамките на деня“ и „Ден напред“ на „Газов хъб Балкан“ ЕАД и на съседни борси:

Платформа за търговия на „Българска енергийна търговска платформа“ АД:

На „Българска енергийна търговска платформа“ АД (БЕТП АД) към 31.12.2023 г. са регистрирани 11 члена. През 2023 г. са сключени 11 сделки по двустранни договори за общо 56 520 MWh, отразени по месеци на графиката:

6. ТРАНСГРАНИЧНИ ВЪПРОСИ

В чл. 18 от Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13

юли 2009 година относно условията за достъп до газопреносни мрежи за природен газ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1775/2005 (Регламент (ЕО) № 715/2009) са регламентирани изисквания за прозрачност по отношение на операторите на преносни системи. Част от тези изисквания е задължението на операторите да оповестяват публично информация за техническия, договорения и наличния капацитет в числово изражение за всички важни точки, включително входни и изходни, редовно и периодично по стандартизиран и удобен за ползване начин. Съгласно чл. 18, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 715/2009 г., важните точки от преносната система, за които трябва да се оповестява публично информация, се одобряват от регулаторния орган след консултация с ползвателите на мрежата. В тази връзка с Решение № ВТ-1 от 17.02.2023 г. КЕВР прие Съвместно решение на Комисията за енергийно и водно регулиране и Регулаторния орган за енергия на Р Гърция за одобряване на важни точки за газопровода IGB, за които да се прилагат насоките за прозрачност и публикуват данните, посочени в параграф 3 от Приложение № I на Регламент (ЕО) № 715/2009.

С Решение № Д-1 от 31.03.2023 г. КЕВР прие Съвместно решение на Комисията за енергийно и водно регулиране и Регулаторния орган за отпадъци, енергия и води на Р Гърция, с което предостави на „Ай Си Джи Би“ АД дерогация от чл. 14, параграфи 1 – 6 от Регламент (ЕС) 2022/2576 на Съвета от 19 декември 2022 година относно засилване на солидарността чрез по-добра координация на покупките на газ, надеждни референтни показатели за цените и надежден трансграничен обмен на газ (Регламент (ЕС) 2022/2576). С цитираното решение е въведен механизъм по чл. 14, параграф 7, б. „а“ от същия регламент по отношение на точките на междусистемно свързване на газопровода IGB.

С Решение № Д-2 от 31.03.2023 г. КЕВР предостави на „Булгартрансгаз“ ЕАД дерогация от чл. 14, параграфи 1-6 от Регламент (ЕС) 2022/2576 и е въведен механизъм по чл. 14, параграф 7, б. „в“ от същия регламент по отношение на точките на междусистемно свързване на българската газопреносна система.

С Решение № ТК-1 от 19.06.2023 г. КЕВР прие Съвместно решение на Комисията за енергийно и водно регулиране и Регулаторния орган за отпадъци, енергия и води на Р Гърция относно годишните търгове за капацитет, които се провеждат от „Ай Си Джи Би“ АД в съответствие с тържния календар на Европейската мрежа за преносните оператори на газ.

С Решение № ТК-2 от 24.08.2023 г. КЕВР прие Съвместно решение на Комисията за енергийно и водно регулиране и Регулаторния орган за отпадъци, енергия и води на Р Гърция относно търговете за капацитет за краткосрочни капацитетни продукти, които се провеждат от „Ай Си Джи Би“ АД в съответствие с тържния календар на Европейската мрежа за преносните оператори на газ.

С Решение № СН-НС-1 от 28.09.2023 г. КЕВР прие Съвместно решение на Комисията за енергийно и водно регулиране и Регулаторния орган за отпадъци, енергия и води на Р Гърция относно уведомление за смяната на член на Надзорния съвет на „Ай Си Джи Би“ АД поради напускане.

7. ДРУГИ РЕШЕНИЯ НА КЕВР

Съгласно чл. 21, ал. 3, т. 8 от ЗЕ, Комисията одобрява Десетгодишен план за развитие на преносната мрежа, наблюдава и контролира изпълнението му при условията и по реда на НЛДЕ. Операторът на газопреносна мрежа разработва, консултира с всички заинтересовани страни и предоставя на Комисията ежегодно до 30 април Десетгодишен план за развитие на газопреносната мрежа. Приоритетните дейности за развитието на инфраструктурата в Десетгодишния план на „Булгартрансгаз“ ЕАД за периода 2023 – 2032 г. са насочени към

реhabилитация, модернизация и разширение на съществуващата основна и спомагателна газопреносна инфраструктура и прилежащите ѝ съоръжения, развитие на междусистемната свързаност и увеличаване на капацитета за съхранение. В изпълнение на правомощието си, с Решение № ДПРМ-1 от 13.09.2023 г. КЕВР одобри Десетгодишен план за развитие на мрежите на „Булгартрансгаз“ ЕАД за периода 2023 – 2032 г.

С решение по Протокол № 68 от 21.02.2023 г., т. 4 и решение по Протокол № 127 от 12.04.2023 г., т. 1 КЕВР се произнесе относно избор на член на Управителния съвет на „Булгартрансгаз“ ЕАД.

В изпълнение на правомощията си по чл. 21, ал. 1, т. 4 и т. 5 от ЗЕ през 2023 г. КЕВР одобри нови общи условия и правила за работа с потребителите на следните дружества от сектор „Природен газ“:

С Решение № ОУ-5 от 19.05.2023 г. на КЕВР са одобрени на „Балкангаз 2000“ АД „Общи условия на договорите за снабдяване с природен газ“, „Общи условия на договорите за пренос на природен газ“ и „Правила за работа с потребителите на природен газ“ за територията на община Ботевград;

С Решение № ОУ-6 от 19.05.2023 г. на КЕВР са одобрени на „Правецгаз 1“ АД „Общи условия на договорите за пренос на природен газ по газоразпределителната мрежа“, „Общи условия на договорите за снабдяване с природен газ от краен снабдител“ и „Правила за работа с потребителите на природен газ“ за територията на община Правец;

С Решение № ОУ-7 от 07.06.2023 г. на КЕВР са одобрени на „Неврокоп-газ“ АД „Общи условия на договорите за пренос на природен газ по газоразпределителната мрежа“, „Общи условия на договорите за снабдяване с природен газ“ и „Правила за работа с потребителите на природен газ“ за територията на община Гоце Делчев;

С Решение № ОУ-8 от 07.06.2023 г. на КЕВР са одобрени на „Тецеко“ ЕАД „Общи условия на договорите за пренос на природен газ по газоразпределителната мрежа“, „Общи условия на договорите за снабдяване с природен газ от краен снабдител“ и „Правила за работа с потребителите на природен газ“ за територията на община Свищов и на община Белене;

С Решение № ОУ-9 от 28.06.2023 г. на КЕВР са одобрени на „Севлиевогаз-2000“ АД „Общи условия на договорите за доставка на природен газ по газоразпределителната мрежа“, „Общи условия на договорите за пренос на природен газ по газоразпределителната мрежа“ и „Правила за работа с потребителите на природен газ“ за територията на община Севлиево;

С Решение № ОУ-10 от 28.06.2023 г. на КЕВР са одобрени на „Свиленград-газ“ АД „Общи условия на договорите за пренос на природен газ по газоразпределителната мрежа на“, „Общи условия на договорите за снабдяване с природен газ от краен снабдител“ и „Правила за работа с потребителите на природен газ“ за територията на община Свиленград;

С Решения № ОУ-11 от 18.08.2023 г., № ОУ-12 от 18.08.2023 г., № ОУ-13 от 18.08.2023 г., № ОУ-14 от 18.08.2023 г. и № ОУ-15 от 18.08.2023 г. на КЕВР са одобрени на „Аресгаз“ ЕАД „Общи условия на договорите за пренос на природен газ по газоразпределителната мрежа“, „Общи условия на договорите за доставка на природен газ“ и „Правила за работа с потребителите на природен газ“ за обособена територия „Добруджа“ и общините Добрич, Тервел, Търговище и Омуртаг; за територията на община Хисаря; за обособена територия „Мизия“ и община Бяла Слатина; за територията на община Сопот и за обособена територия „Запад“.

8. КОНТРОЛ

В изпълнение на правомощието си по чл. 21, ал. 1, т. 44 във връзка с чл. 75, ал. 2 и чл. 76, ал. 4 от Закона за енергетиката, КЕВР извършва превантивен, текущ и последващ контрол в предвидените от закона случаи. Комисията текущо контролира съответствието на изпълнението на лицензионните дейности с условията на издадените лицензии, като извършва периодични планови проверки и извънредни проверки. Извънредни проверки се извършват по подадени сигнали или по инициатива на Комисията.

Плановите проверки се извършват по приет от КЕВР годишен график за извършване на планови проверки на енергийни дружества в сектор „Природен газ“.

Включването на лицензианти в график за планова проверка се извършва по следните критерии: размер на годишния оборот и стойност на дълготрайните им активи; дружества, които са останали извън обхвата на плановите проверки през последните две години; финансови резултати от предходната година; сигнали и жалби от клиенти; неизпълнение на показателите за качество на предоставяните услуги на клиентите.

Плановите проверки на лицензираните енергийни предприятия се извършват съгласно приета от Комисията Методика и имат за цел гарантиране и поддържане на критериите, приложени в процеса на лицензиране и изпълнение на изискванията на условията на издадените лицензии от страна на лицензиантите.

Планови проверки през 2023 г.

Съгласно приетия от КЕВР График за извършване на планови проверки през 2023 г. в сектор „Природен газ“ експерти от отдел „Контрол и решаване на спорове - природен газ“ извършиха комплексни планови проверки за съответствие на изпълнението на лицензионните дейности с условията на издадените лицензии на четири дружества от сектор „Природен газ“, лицензирани за извършване на дейностите „разпределение на природен газ“ и „снабдяване с природен газ от краен снабдител“ и една на обществения доставчик на природен газ, както следва:

1. „**Овергаз Мрежи**“ АД за териториите на Столична община (в т.ч. СОР Банкя) и община Божурище;
2. „**Примагаз**“ АД, община Варна – за кметствата Вл. Варненчик, Младост и Аспарухово;
3. „**Ситигаз България**“ ЕАД за общини Силистра, Алфатар, Тутракан, Дулово, Главиница и Ситово;
4. „**Карловогаз**“ ООД за територията на община Карлово;
5. „**Булгаргаз**“ ЕАД.

За резултатите от извършените планови проверки са съставени и подписани констативни протоколи. На „Карловогаз“ ООД с констативния протокол са дадени задължителни предписания. За извършените планови проверки са изготвени доклади, които са приети на закрити заседания на КЕВР.

Извънредни проверки през 2023 г.

Извършена извънредна проверка на „Булгаргаз“ ЕАД по сигнал от „Аресгаз“ ЕАД относно цената на годишния капацитетен продукт за 2023 г. на точка на междусистемно свързване Кулата/Сидирокастро (вход).

Извършена извънредна проверка на „АИК Енерджи Румъния“ С.Р.Л. във връзка със сигнали от „Състейнабъл Енерджи Съплай“ ООД и „Актаел“ ЕООД относно неплатени задължения за доставен природен газ.

Извършена извънредна проверка по документи на „Солвей соди“ АД за изпълнение на Решение по т. 1 от Протокол № 108 от 04.06.2021 г. на Комисията във връзка със сигнал от „Аресгаз“ ЕАД.

Извършена извънредна проверка на „Метамодул трейд“ ЕООД, „Булгаргаз“ ЕАД и „Булгартрансгаз“ ЕАД по сигнал от „Аресгаз“ ЕАД относно некоректно разпределение на количества природен газ между клиенти, присъединени към изходна точка от газопреносната мрежа C057P01 - ГРС Перник за м. март 2023 г.

Извършена проверка на „Аресгаз“ ЕАД; „Газинженеринг“ ООД; „Костинбродгаз“ ООД; „Примагаз“ АД; „Севлиевогаз – 2000“ АД; „Овергаз Мрежи“ АД; „Бългериан газ къмпани“ ЕООД; „Тибиел“ ЕООД; „МЕТ Енерджи Трейдинг България“ ЕАД и „Булгартрансгаз“ ЕАД за изпълнение на приетите от КЕВР решения по т. 2-7 от Протокол № 206 от 28.06.2023 г., по т. 3, относно определяне на годишна лицензионна такса.

За резултатите от извършените извънредни проверки са съставени и подписани констативни протоколи. Изготвени са доклади, които са приети на закрити заседания на Комисията. Поради установени нарушения са съставени и връчени 6 бр. актове за установяване на административни нарушения.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА
МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2011 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТ 25 ОКТОМВРИ 2011 Г. ОТНОСНО ИНТЕГРИТЕТА И ПРОЗРАЧНОСТТА НА ПАЗАРА ЗА ТЪРГОВИЯ НА ЕДРО С ЕНЕРГИЯ

1. ПРАКТИКА ПО ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛ. 3 И 5 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2

Една от основните дейности на Комисията за енергийно и водно регулиране е установяване на нарушения на чл. 3 и/или чл. 5 от REMIT по реда на Глава седма „а“ от Закона за енергетиката (ЗЕ). Председателят на Комисията със заповед определя работна група от длъжностни лица, които да извършат предварително проучване при установени първоначални данни за извършена манипулация на пазара за търговия с енергия на едро по смисъла на чл. 3 и/или чл. 5 от REMIT. След приключване на предварителното проучване, КЕВР образува с решение производство за установяване на нарушение на чл. 3 и/или чл. 5 от Регламента, ако са налице достатъчно данни за манипулация на пазара. За всяко образувано производство КЕВР обменя регулярно информация с АСРЕ в съответствие с чл. 16 от Регламента. В хода на комуникацията с АСРЕ се спазват строги правила за гарантиране на пълна конфиденциалност и недопускане на изтичане на информация по текущи случаи извън служителите на дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“. Това задължение произтича от изискването, заложено в Регламента, при проучванията да се спазват принципите на справедлив процес, признати по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз. С оглед на изискванията за гарантиране на пълна конфиденциалност при проучването по текущите случаи, в ЗЕ е предвидено решенията и протоколите от заседанията на Комисията, свързани с предварителното проучване и установяването на нарушение по чл. 3 и/или чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, да не се публикуват на интернет страницата на Комисията. Въз основа на посоченото, КЕВР не може да предостави конкретна информация за хода и резултата от текущи разследвания, тъй като ще бъде в нарушение на изискванията на АСРЕ и на чл. 74а, ал. 8 от ЗЕ. Ограниченият достъп е създаден с цел да се гарантират оперативната сигурност и защита на данните, които се получават, да се предотвратява неразрешен достъп до информацията, съхранявана от АСРЕ, и изисква установяване на процедури, които гарантират, че лицата с право на достъп до събраните данни не злоупотребяват с тях. Смисълът на тази забрана е да не могат да се идентифицират отделни участници на пазара до приключване на производството с окончателен акт на КЕВР.

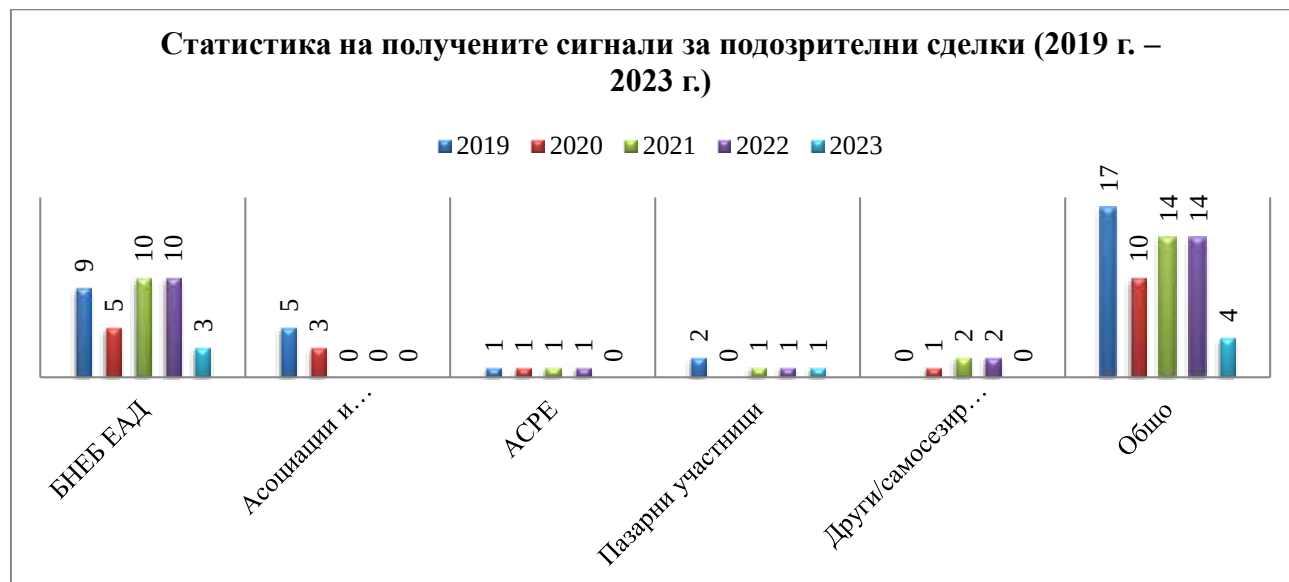
За периода от 2019 г. до 2023 г. (включително) в КЕВР постъпиха 61 доклада и сигнали за подозрителни сделки за търговия с енергия на едро, които могат да са в нарушение на чл. 3 и чл. 5 от Регламент (ЕС) №1227/2011.

През 2023 г. постъпиха 3 доклада за подозрителни сделки от „Българска независима енергийна борса“ ЕАД (БНЕБ ЕАД) в съответствие с чл. 15 от REMIT. Комуникацията с БНЕБ ЕАД се извършва посредством специален канал, изграден според изискванията за сигурност на информацията на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (АСРЕ). От БНЕБ ЕАД, за периода от 2019 г. до 2023 г., са получени 37 доклада за подозрителни сделки.

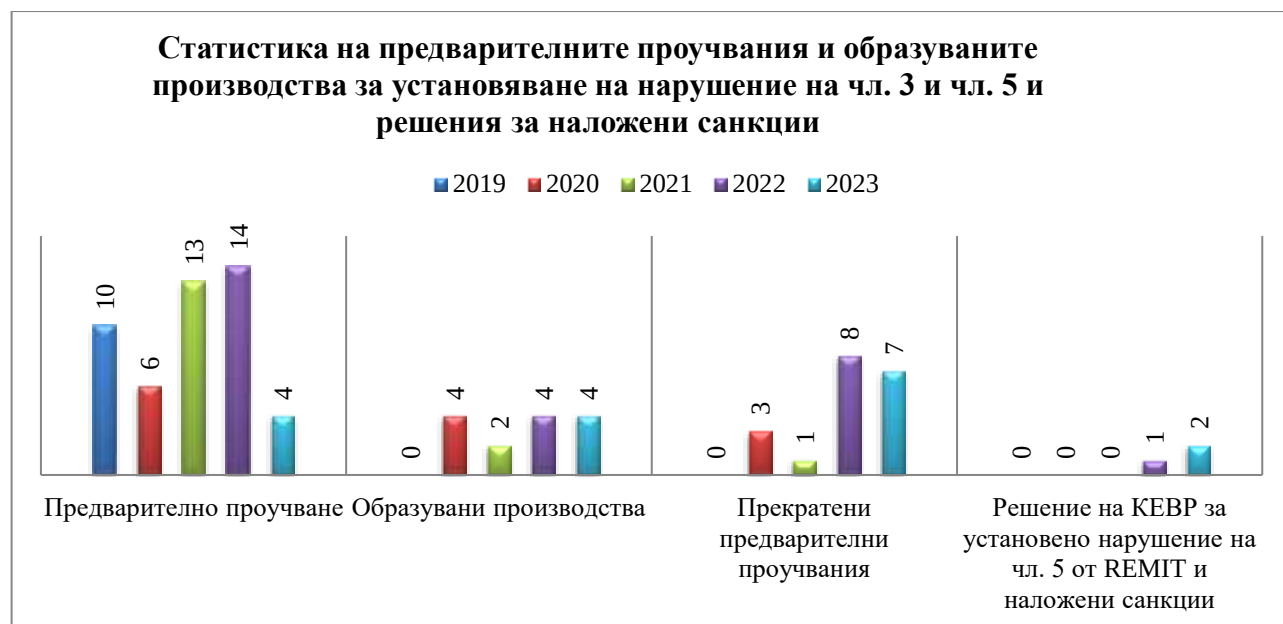
От „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД), през 2023 г. беше получен 1 сигнал за подозрителни сделки в съответствие с чл. 15 от REMIT.

През 2023 г. от АСРЕ не са получени сигнали за подозрителни сделки в съответствие

с чл. 16 от REMIT. През годината в Комисията не са получени сигнали и от асоциации, сдружения, пазарни участници и физически лица.

Въз основа на всички постъпили доклади за подозрителни сделки и сигнали в Комисията са образувани общо 47 бр. предварителни проучвания по реда на чл. 74а от ЗЕ за периода 2019-2023 г. Образуваните предварителни проучвания са по-малко от броя на постъпилите доклади и сигнали за същия период, тъй като за едни и същи подозрителни сделки са постъпили по няколко сигнала. Предварителното проучване има за цел да установи дали в сигнала има достатъчно данни, въз основа на които може да се направи обосновано предположение за извършено нарушение на чл. 3 (който установява забрана за търгуване с вътрешна информация) и/или на чл. 5 (който забранява извършването или опита за извършване на манипулиране по отношение на пазарите за търговия на едро с енергия) от Регламент (ЕС) № 1227/2011.

Определените от председателя на КЕВР длъжностни лица извършват задълбочен анализ на съдържащите се във всеки сигнал данни. Фактите и обстоятелствата по случая се изясняват чрез изискване на писмени становища и сведения, писмени и веществени доказателствени средства. Длъжностните лица отразяват резултатите от предварителното проучване в писмен доклад, който се разглежда от Комисията в закрито заседание. Когато КЕВР прецени, че подозрението за извършено нарушение се подкрепя от изложените в доклада от предварителното проучване факти, образува производство за установяване на нарушение на чл. 3 и/или чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011. В случаите на образувано производство, председателят на Комисията със заповед определя длъжностните лица, които извършват проверка за установяване на нарушение по чл. 3 и/или чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011. При извършване на проверката за установяване на нарушение по чл. 3 и чл. 5 от Регламента, определените длъжностни лица имат правомощията по чл. 74б от ЗЕ, като редът за осъществяването на тези правомощия е подробно регламентиран в чл. 155л-155р от НЛДЕ.

През 2023 г. Комисията образува три производства за установяване на нарушение на чл. 3 и/или чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 и прекрати 7 предварителни проучвания и 1 производство поради липса на данни за извършени нарушения.

През 2023 г. в съответствие с чл.74н от ЗЕ, КЕВР взе две решения, с които установи нарушение на чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 и наложи имуществени санкции на пазарните участници.

Първата наложена санкция е на „Енерджи съплай“ ЕООД за нарушение на чл. 5 от REMIT. С решение на Комисията от 23.03.2023 г. беше приет доклад, изготвен от длъжностните лица, установили, че дружеството е прибегвало до манипулативните практики „разслояване на нарежданията“ и „издаване на лъжливи поръчки“. Нарушението е извършено в периода 01.01.2021 г. – 31.03.2022 г. на пазарен сегмент „В рамките на деня“ на БНЕБ ЕАД. Съгласно REMIT, манипулация чрез разслояване и лъжливи поръчки е налице при издаване на множество или големи нареждания за търговия в едната страна на дневника за нареждания, често далеч от най-високата оферта „купува“ и най-ниската оферта „продава“, с цел да бъде извършена търговия в другата страна на дневника за нареждания. След извършване на търговията, нарежданията се отменят без намерение да бъдат изпълнени — тази практика обикновено е известна като „разслояване на поръчки и лъжливи поръчки“. След прилагане на индикаторите на насоките за разслояване и лъжливо поведение, изработени от АСРЕ, КЕВР установи, че „Енерджи Съплай“ ЕООД е издало фиктивни нареждания за продажба, с което е постигнало краткосрочно намаление на цената на определени продукти единствено в своя изгода. По този начин дружеството е създавало впечатление сред останалите пазарни участници, че цената ще продължи да спада, което ги е подтикнало да продават на „Енерджи Съплай“ ЕООД електроенергия на по-ниски цени от тези, на които биха търгували, ако не беше манипулативното поведение. След това необосновано краткосрочно намаляване на цената, дружеството е отменило своите нареждания за продажба и реално е осъществявало транзакции за покупка на постигнатите по-ниски цени, чрез което е реализирало необоснована печалба. Наложена от регулатора имуществена санкция на „Енерджи Съплай“ ЕООД е 165 238,00 лв.

С решение на КЕВР от 14.11.2023 г. бяха санкционирани дружествата „Мост Енерджи“ АД и „Кумер“ ООД с по 1 057 026,00 лв., всяко едно. Двете дружества са манипулирали пазара за търговия с енергия на едро посредством търговски сделки, извършени в периода януари - юни 2020 г. на пазарния сегмент „Двустранни договори“ на БНЕБ ЕАД. Чрез тези сделки са изпратени подвеждащи сигнали, което е нарушение на чл. 5 от REMIT. КЕВР санкционира двете дружества за нарушение на Регламента на основание чл.

224г от Закона за енергетиката, като конкретният размер на наложените санкции е формиран по Методиката за определяне на санкциите и глобите, налагани по чл. 224г от ЗЕ.

За периода 2019 – 2023 г. КЕВР наложи имуществени санкции за нарушение на чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 с три свои решения на девет дружества, участници на пазара за търговия с енергия на едро, на обща стойност 3 537 709,00 лв. Осем от дружествата обжалват наложените им санкции по съдебен път. Към едно от тях КЕВР задейства процедура за принудително събиране на публични държавни вземания чрез Териториална дирекция на Националната агенция за приходите „Големи данъкоплатци и осигурители“, където е образувано производство. С постановление за налагане на обезпечителни мерки на дружеството е наложен запор върху налични и постъпващи суми по откритите от него банкови сметки.

Пазарен участник, санкциониран с решение на КЕВР	Година на санкциониране	Размер на наложената имуществена санкция (лв.)	Обжалва по съдебен път
„НАЦИОНАЛНА ЕЛЕКТРИЧЕСКА КОМПАНИЯ“ ЕАД	2022	625 097,00	да
„ИНТЕРПРОМ“ ЕООД	2022	336 237,00	да
„ЕНЕРДЖИ МТ“ ЕАД	2022	144 984,00	да
„МОСТ ЕНЕРДЖИ“ АД	2022	34 289,00	да
„ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД	2022	27 337,00	не
„ИНТЕРЕЛЕКТРИК“ ЕООД	2002	90 475,00	да
„ЕНЕРДЖИ СЪПЛАЙ“ ЕООД	2023	165 238,00	да
„МОСТ ЕНЕРДЖИ“ АД	2023	1 057 026,00	да
„КУМЕР“ ООД	2023	1 057 026,00	да

Във връзка с констатациите от образувано производство срещу два пазарни участника за предполагаемо нарушение на чл. 5 от REMIT КЕВР изпрати сигнал до Софийската градска прокуратура по компетентност.

С отпадането на регулирания пазар на електроенергия от средата на 2024 г. и с очаквания нарастващ обем на търговията на едро през борсовите платформи ролята на КЕВР по прилагането на чл.3 и чл. 5 от Регламент (ЕС) №1227/2011 ще е основна за спазването на честна и конкурентна търговия. Регулаторът трябва да отговори на обществените очаквания и да гарантира, че пазарите с енергия на едро се ръководят в ценообразуването си в условията на ефективна конкуренция между предлагането и търсенето на енергия, без да извличат неправомерни печалби за себе си като манипулират борсовата търговия в ущърб на останалите пазарни участници и гражданите.

2. ПРЕВАНТИВЕН ТЕКУЩ И ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ПО ЧЛ. 4, 8, 9 И 15 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2011

На основание чл. 74о от Закона за енергетиката, чл. 155х, ал.2 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране дейностите в енергетиката и чл. 27а, ал. 2, т. 4 от Правилника за дейността на Комисията длъжностни лица извършиха текущ контрол на дейността на дружества, които в съответствие с чл. 15 от REMIT извършват сделки по занятие и в тази връзка имат задължението да наблюдават пазара на едро и при установяване на съмнително

поведение от пазарните участници да представят на КЕВР подробни доклади за подозрителни сделки, а именно:

1. „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД);
2. „Българска независима енергийна борса“ ЕАД (БНЕБ ЕАД);
3. „Газов Хъб Балкан“ ЕАД (ГХБ ЕАД).

При проверките бяха обсъдени задълженията, които дружествата имат по чл. 15 от REMIT, включително задължението им да докладват на КЕВР подозрителни сделки и/или поддържане на платформи за публикуване на вътрешна информация по чл. 4 от REMIT. Към края на 2023 г. две лица, извършващи сделки по занятие – БНЕБ ЕАД и ГХБ ЕАД, са преминали процедура по сертифициране и са включени в списъка на АСРЕ на регистрираните платформи за вътрешна информация.

В рамките на своите правомощия длъжностни лица от Комисията бяха ангажирани и с осъществяване на последващ контрол на лицата, които извършват сделки по занятие.

На 11.05.2023 г. бе извършен последващ контрол на дейността на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД по изпълнението на препоръките от Констативен протокол № R-2 от 06.07.2022 г. Беше обсъден достъпът до данни от системата за администриране на пазара и търговете за преносна способност. В изпълнение на направените препоръки ЕСО ЕАД създаде Комитет за наблюдение на пазара, като разработи и прилага подробни правила и процедури за мониторинг на пазара, както и за установяване и докладване на нарушения.

На 02.06.2023 г. длъжностни лица от КЕВР извършиха последващ контрол на дейността на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД по изпълнението на препоръките от Констативен протокол № R-1 от 30.03.2022 г. Бяха обсъдени повишаването на независимостта на звеното за пазарен надзор и други текущи въпроси. Длъжностни лица също така работят съвместно с експертите на БНЕБ ЕАД при предварителната оценка на подозрителни сделки и докладването на евентуални подозрителни сделки. Установено е сътрудничество при обмена на информация за нуждите на мониторинг на пазара.

При проведения на 29.06.2023 г. последващ контрол на работата на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД бяха обсъдени въпроси, свързани с обмена на информация между борсата и КЕВР и отсъствието на сигнали за подозрителни сделки. Бяха направени препоръки във връзка с организацията на работата на отдел „Пазарен надзор и анализи“ на ГХБ ЕАД. С цел подобряване на качеството на анализите за установяване на възможни нарушения на чл. 3 и 5 от REMIT бяха подробно проучени вътрешните процедури и документи във връзка с изготвяне на евентуални доклади за подозрителни сделки.

3. РЕГИСТРАЦИЯ НА ПАЗАРНИ УЧАСТНИЦИ

Всеки пазарен участник следва да се регистрира на Платформа за регистрация (Централизиран европейски регистър на пазарните участници – CEREMP). Всяка заявка за регистрация от страна на пазарен участник се анализира и одобрява от експертите на дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“. След като заявката се изпрати на АСРЕ, пазарният участник получава уникален АСРЕ код, който е необходим за осъществяване на сделки на борсата. През 2023 г. са извършени общо 301 регистрации или актуализации на данните на вече регистрирани пазарни участници, представени в Таблица 1. Големият брой актуализации на данните в системата е заради направена проверка - текущ контрол в съответствие с чл. 74о от Закона за енергетиката (ЗЕ) и чл. 9 от REMIT. В резултат на извършения контрол, длъжностните лица установиха 73 пазарни участника, които не изпълняваха задълженията си

по чл. 9 от REMIT за правилно оповестяване на вътрешна информация. Бяха изготвени указания, в които беше даден конкретен срок, в който всички пазарни участници да актуализират данните си в CEREMP. След изпращането на указанията до пазарните участници, съществуващите несъответствия съгласно чл. 9 от REMIT бяха отстранени в срок и не се констатираха други нарушения.

Таблица 1: Справка за регистрации и актуализации на пазарните участници в CEREMP за 2023 г.

Месец	Регистрация на пазарен участник	Актуализация на пазарен участник	Заявка за свързани пазарни участници	Регистрация на физическо лице	Заявка за прекратяване на регистрация	Заявка за смяна на НРО	Заявка за актуализация на физическо лице	По месеци
януари								
февруари	1	3		1			1	6
март	1	4		1				6
април		6	1		1		2	10
май							1	1
юни	8	100	3	23	2		29	165
юли	1	5	1	2			2	11
август	4	9		6			5	24
септември	5	14		5			3	27
октомври	4	10		3			4	21
ноември		15		1			7	23
декември		3					4	7
ОБЩО:	24	169	5	42	3	0	58	301

4. УЧАСТИЕ В РАБОТНИ ГРУПИ И ОБУЧЕНИЯ

Агенцията за сътрудничество на регулаторите на енергия има роля да подпомага националните регулаторни органи (НРО) при прилагане на REMIT и да координира техните разследвания във връзка с прилагането на чл. 3 и чл. 5 от REMIT. За да улесни споделянето на знания и да подкрепи НРО при прилагането на REMIT, АСРЕ създаде специални работни групи, комитети и ad hoc работни групи.

Експертите от дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“ редовно участват в срещите на следните работни групи, които след началото на пандемията от COVID-19 се провеждат и онлайн:

1. Работна група за политиката по прилагане на REMIT (REMIT Policy Task Force) – разработва и предоставя насоки на НРО относно прилагането на политиките на REMIT и наблюдава напредъка на НРО. Свиква се пет пъти в годината;

2. Постоянен комитет за пазарни данни (Market Data Standing Committee (MD SC)) – изготвя анализи въз основа на данните от REMIT, събрани чрез процеса на докладване на данни, и работи върху подобряване на качеството на данните. Работната група се свиква на тримесечие;

3. Постоянен комитет за наблюдение на пазара (Market Monitoring Standing Committee (MM SC)) – осигурява форум за обсъждане на прилагането на REMIT спрямо конкретни случаи на пазарна злоупотреба относно наблюдението на енергийните пазари на едро и координацията по случаи на REMIT. Свиква се пет пъти годишно;

4. REMIT Група за внедряване на информационна сигурност (REMIT Information Security Implementation Group (RISIG)) – осигурява подкрепа, съвети и координация относно дефинирането и прилагането на политиката за информационна сигурност REMIT на ACPE. Свиква се на тримесечна база и извършва при поискване ad hoc партньорски проверки и оценка на съответствието на НРО с политиката за сигурност на обменяната информация между ACPE и НРО.

Длъжностните лица от дирекцията участват и в работна група по интегритета и прозрачността на пазара на Съвета на европейските енергийни регулатори - CEEP (Market Integrity and Transparency Working Group, CMIT WG).

5. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ И УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ ФОРУМИ

През 2023 г. служители от дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“ бяха поканени за участие в VI-ти годишен Форум за принудителното правоприменение на търговията с енергия, (ETEF) между финансовите и енергийните регулатори (25 октомври 2023 г. - Париж, Франция). Това бе съвместен форум заедно с Европейски орган за ценни книжа и пазари (ESMA). На конференцията присъстваха участници от страна на двата регулатора в ЕС.

КЕВР бе поканена да направи презентация на тема „Откриване и анализ на наслояване/спуфинг на българският енергиен пазар“. Представени бяха използваните аналитични инструменти от REMIT и разработваният специализиран модел на откриване на пазарни манипулации и се изказаха очаквания за бъдеща съвместна работа в тази насока. Участниците изразиха единодушно виждане за използване на изкуствен интелект при анализ и откриване на пазарни манипулации, както на енергийния пазар, така и на финансовите пазари. Беше обменен опит между експертите на КЕВР по прилагането на REMIT от другите регулатори. Срещата беше ползотворна, както за българската страна, която се запозна с нови практики, които могат да се имплементират у нас, така и за присъстващите, които се запознаха с проекта за софтуер за мониторинг на българския енергиен пазар.

По време на тази конференция представител на ACER представи последните решения за пазарни злоупотреби на чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 на пазарите на електроенергия и газ, сред които и Решението на КЕВР за налагане на имуществени санкции на шест енергийни дружества за установена манипулация чрез извършване на изпрани сделки на пазара на едро на енергия в България.

Представител на дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“ взе участие също така и в 21-а сесия на Мрежата на енергийните регулатори (NER) към Комитета за регулаторна политика (RPC) на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), проведена на 01 декември 2023 г. в Париж, Франция. Акцентът на срещата бе върху индикаторите за управлението на секторните регулатори. Бяха представени предварителните резултати от проучването за индикаторите за управление на секторните регулатори за 2023 г. Следва да се посочи, че България не присъства сред страните, чиито резултати са включени в изследването, но беше посочено, че има събрани данни, които ще бъдат обработени и резултатите от тяхната обработка ще бъдат включени допълнително. В изследването

участват 33 държави, изследвани са 125 сектора, като изследването представя резултатите в 5 сектора – „Енергия“, „Е-комуникации“, „Железопътен транспорт“, „Въздушен транспорт“ и „Вода“. Параметрите, които са оценявани в проучването, са 3: независимост на регулатора, отчетност и сфера/обхват на действие. По време на срещата България заяви своето присъствие в работата на Мрежата на икономическите регулатори и включването ѝ в проучванията на организацията ще добави стойност към мерките и политиките, които държавата, и в частност регулаторите предприемат и прилагат за подобряване качеството на работа и съответно постиганите резултати.

През 2023 г. служители на дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“ на КЕВР извършиха обмяна на опит по прилагането на „Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г.“ със служители на „Националния орган за енергийно регулиране“ (ANRE) на Румъния по прилагането на Регламента. Проведена бе двудневна работна среща в гр. Букурещ в периода 11-12 септември 2023 г., по време на която бяха споделени добри практики и опит по отношение на мониторинг и наблюдение на пазара с енергия на едро в Румъния; практически надзор на пазара; практики по прилагането на Регламента от страна на двата регулатора; основни предизвикателства пред разследващата дейност на ANRE; практически опит в събирането и анализа на доказателствата по случаи с нарушения по REMIT, изразяващи се основно в извършването на „изпрани сделки“ на енергийния пазар на Румъния, както и внезапни проверки на място за установяване на нарушения по Регламента. И двете страни оцениха това работно посещение като много добра възможност за обмяна на опит по отношение на методите, инструментите, техниките и процедурите, свързани с процесите на наблюдение и разследване на енергийния пазар.

Представители на КЕВР взеха участие в обсъжданията на измененията и допълненията на Регламент (ЕС) №1227/2011 както в рамките на работните групи на АСРЕ, така и при подготовка на българската позиция за заседанието на КОРЕПЕР-I преди постигане на политическо споразумение по проекта. Представители на Комисията представиха становище по текстове, свързани с ролята на АСРЕ и националните регулаторни органи при прилагане на забраните срещу пазарната злоупотреба, проверките на място и новите изисквания за регистрация на пазарни участници от трети страни.

Предложението за промени на Регламента (REMIT-II) цели да подкрепи откритата и лоялна конкуренция на европейските пазари за търговия на едро с енергия, като забранява търговията въз основа на вътрешна информация и възпира манипулирането на пазара. То обхваща широк кръг проблеми, вкл. дефинициите за вътрешна информация и за пазарна манипулация, докладването по чл. 8 от Регламента, регистрацията на пазарните участници по чл. 9, правомощията на АСРЕ да разследва сделки с трансграничен характер и да извършва проверки на място, определянето на санкциите за нарушения на Регламента и др. Уреждат се правомощията на АСРЕ да оторизира и оттегля оторизацията на платформите за вътрешна информация и на регистрираните механизми за докладване. Въвеждат се правила за алгоритмичната търговия и за събирането на данни с цел изчисляване на водещ индекс на пазара на втечен природен газ.

6. СОФТУЕРНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО МОНИТОРИНГ И НАДЗОР НА ПАЗАРА НА ЕДРО НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ

От своето създаване през април 2020 г. дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“ осъществява своята

дейност и извършва предварителни и същински проучвания, свързани с нарушение на чл. 3 и/или чл. 5 от Регламент (ЕС) 1227/2011 въз основа на постъпили сигнали от лица, които извършват сделки по занятие по смисъла на Регламент (ЕС) № 1227/2011, от Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия („АСРЕ“/ACER) и при самосезиране.

През 2023 г. се наблюдава значително повишение, както в броя на търговските сделки на пазара на едро на електроенергия и газ, така и в броя на пазарните участници. Този тренд се очаква да се запази и след пълната либерализация на енергийния пазар, а именно след втората половина на 2024 г.

Сложността на анализа на борсовата информация и големият обем на данните наложиха през 2022 г. да започне проучване на възможността за намиране на софтуерни решения за автоматизиране на дейностите за мониторинг, контрол и установяване на сделки или нареждания, носещи характеристиките на пазарна манипулация съгласно Регламент (ЕС) 1227/2011. В тази връзка през 2022 г. започна разработката на специализиран софтуерен модел за анализ на енергийния пазар с екип на IBM и български партньор на компанията у нас „АЙ БИ ЕС – БЪЛГАРИЯ“ ЕООД (IBS) в тясно сътрудничество с експерти от дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“.

През 2023 г. приключи вторият етап от разработването на специализирания софтуерен модел, като основната цел на този софтуерен модел е да се автоматизира идентификацията на манипулации на пазара на едро на енергия, както и да се повиши ефективността на мониторинга, анализа и установяването на пазарни манипулации.

Обхватът на разработения модел включва:

- Layering/Наслояване;
- Spoofing/Спуфинг;
- Изпрани сделки;
- Подаване на поръчки без намерение за изпълнение.

През декември 2023 г. беше подписано споразумение между „АЙ БИ ЕС – БЪЛГАРИЯ“ ЕООД и Комисията за енергийно и водно регулиране, с което енергийният регулатор придобива безвъзмездно разработения специализиран софтуерен модел за анализ на енергийния пазар.

От началото на 2024 г. Комисията за енергийно и водно регулиране въвежда в реална среда и използва в своята дейност специализирания софтуерен модел за анализ на енергийния пазар. Внедряването на модела в работата на специализираната дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия“ на регулатора ще подобри рязко ефективността на мониторинга, анализа, установяването и докладването на пазарни манипулации. Още повече, че към момента, в Европейския съюз няма регулаторен орган, който да е разработил сходен, базиран на изкуствения интелект аналитичен модел или инструмент за установяване на данни за подозрителни трансакции, имащи характеристики на пазарна манипулация на енергийните пазари.

7. ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА СИГУРНОСТ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент“ осъществява своята дейност при строго съблюдаване на мерките за сигурност на информацията, свързана с разследване на нарушения на чл. 3 и чл. 5 от Регламента. От своя страна, Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (АСРЕ) поставя стриктни изисквания за гарантиране на сигурността на информацията, за предоставяне на достъп на националните регулатори до инструментите и информацията, която тя обобщава. КЕВР подписа с АСРЕ Меморандум за разбирателство и Декларация за съответствие с изискванията на политиката за сигурност на информацията на Регламента. В изпълнение на поетите ангажименти през 2022 г. КЕВР предприе действия за внедряване и сертифициране на система за управление в съответствие с БДС EN ISO/IEC 27001:2017 г. на дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия“. Получени са сертификати на български и английски език, които са вписани в два публични регистъра:

- публичен регистър на „ИНСЕРТ“ (на български език), който е достъпен на адрес: <https://incert.bg/proverka-na-sertifikat>;

- публичен регистър на Международния акредитационен форум (на английски език), който е достъпен на адрес: <https://www.iafcertsearch.org>.

През 2023 г. сертифициращата институция извърши годишен одит на дирекцията за съответствието на изградената Система за управление, в съответствие с БДС EN ISO/IEC 27001:2017 г. Одитът потвърди, че комплексът от мерки – физическо изграждане на защитени зони, организация по движението на информацията, изготвяне на набор от документи, описващи системата за управление на сигурността, отделно изградената ИТ инфраструктура на дирекцията, с отделен сървър и компютърна част, отговаря на изискванията на стандарта. Дейностите, извършени през 2023 г. във връзка с поддръжката на сертификата по БДС EN ISO/IEC 27001:2017, по същество са аналогични с изискванията на АСРЕ за сигурност на информацията и са стъпки в процеса по гарантиране на сигурността на електронния обмен между дирекцията и АСРЕ, което ще позволи на експертите да получат пълен достъп до агрегираните данни в Агенцията (OAS access) и Инструмента за управление на случаите (Case Management Tool) на АСРЕ. Процедурата започна във втората половина на 2023 г. и се очаква през 2024 г. да се осъществи т.нар. peer review – съвместна проверка от НРО на други държави членки по отношение сигурността на информацията в дирекцията. Получаването на пълен достъп е изцяло в прерогативите на АСРЕ.

ГЛАВА ПЕТА

ВОДОСНАБДИТЕЛНИ И КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ

Законът за регулиране на водоснабдителните и канализационни услуги (ЗРВКУ) в чл. 1, ал. 2 дефинира ВиК услугите, извършвани от експлоатационните предприятия за водоснабдителни и канализационни услуги (ВиК оператори), като услуги по пречистване и доставка на вода за питейно-битови, промишлени и други нужди, отвеждане и пречистване на отпадъчните и дъждовните води от имотите на потребителите в урбанизираните територии (населените места и селищните образувания), както и дейностите по изграждането, поддържането и експлоатацията на водоснабдителните и канализационните системи, включително на пречиствателните станции и другите съоръжения.

Водата за питейно-битови нужди е основна жизнена потребност по смисъла на Закона за социалното подпомагане, а ВиК услугите са дейности от обществен интерес¹.

Подсектор „Води, водоснабдяване и канализация“ е определен като сектор с критична инфраструктура². Осигуряването на питейна вода е стратегическа дейност, а язовирите с национално значение за питейното водоснабдяване са стратегически обекти, като същите са от значение за националната сигурност на Република България и са част от критичната инфраструктура³.

Съгласно дефинициите в ЗРВКУ и Закона за водите (ЗВ):

- *ВиК оператори са всички предприятия с предмет на дейност извършване на ВиК услуги (чл. 2, ал. 1 от ЗРВКУ);*

- *ВиК операторът е търговец, държавно или общинско предприятие – юридическо лице, което има сключен договор с председателя на асоциацията по ВиК или с кмета на общината съгласно решение на общинския съвет за управление, поддържане и експлоатация на ВиК системите и предоставяне на ВиК услуги в границите на една или повече обособени територии, когато предоставянето на ВиК услуги е основната му дейност (чл. 198о, ал. 5 от ЗВ).*

С Решение №: РД-02-14-2234/22.09.2009 г. на основание на §34, ал. 2 от Преходни и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за водите (ЗИДЗВ, обн. ДВ, бр. 47 от 2009 г.) във връзка с чл. 198а от Закона за водите министърът на регионалното развитие и благоустройството е обявил обособени територии на действие на 51 ВиК оператора с държавно и/или общинско участие, в което са посочени обхват и граници на обособените територии.

ЗРВКУ и ЗВ допускат наличието на дружества, които в определени случаи (по отношение на определени потребители и/или по отношение на определени дейности) могат да бъдат смятани за ВиК оператори:

- *други предприятия, които извършват услуги по доставяне, отвеждане и пречистване на питейни и отпадъчни води, осъществяват тези дейности съгласно изискванията на този закон (чл. 2, ал. 3 от ЗРВКУ);*

- *търговците, държавните или общинските предприятия – юридически лица, които извършват услуги по доставяне и пречистване на води за питейно-битови цели, за обществени нужди, за производствени, промишлени и други дейности с търговски характер или дейности по пречистване и отвеждане на отпадъчни води и не обслужват цялата обособена територия, а отделни потребители, като те осъществяват тези услуги съгласно изискванията на ЗВ и ЗРВКУ и по отношение на тези потребители те се смятат*

¹ Чл.3, ал.1 и ал.2 на ЗРВКУ

² Приложение № 1 към чл. 2, ал. 1 на Наредба за реда, начина и компетентните органи за установяване на критичните инфраструктури и обектите им и оценка на риска за тях, ПМС №256/17.10.2012 г.

³ Постановление № 181 на МС от 20.07.2009 г. за определяне на стратегическите обекти и дейности, които са от значение за националната сигурност

за ВиК оператори (чл. 198о, ал. 6 от ЗВ).

Съгласно чл. 5, ал. 3 от ЗРВКУ Комисията регулира цените и качеството на ВиК услугите, извършвани от ВиК операторите, включително и от предприятията по чл. 2, ал. 3, независимо от формите на собственост и управление на ВиК системите.

Съгласно докладваните данни за показателите за качество на ВиК услугите през 2022 г. в експлоатация са следните активи по ВиК системите:

Описание на параметъра	Ед. мярка	Общо за ВиК сектора
Общ брой водоизточници (основни и резервни)	брой	8 130
Общ брой пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ)	брой	61
Общ брой резервоари (водоеми)	брой	6 059
Общ брой водоснабдителни помпени станции (ВПС)	брой	3 575
Обща дължина на довеждащите водопроводи и разпределителната водопроводна мрежа. В изчисляването на дължината на водопроводната мрежа не се включва дължината на сградните водопроводни отклонения.	км	73 485
Обща дължина на довеждащите водопроводи и разпределителната водопроводна мрежа. В изчисляването на дължината на водопроводната мрежа не се включва дължината на сградните водопроводни отклонения, както и дължината на водопроводите, по които се довежда вода до друг оператор, само в случаите, когато се използват единствено за тази цел.	км	74 126
Общ брой на водомерни зони в обслужваната от ВиК оператора територия	брой	5 175
Общ брой на сградните водопроводни отклонения	брой	2 187 232
Общ брой водомери на СВО (средства за измерване)	брой	2 058 135
Общ брой на сградните канализационни отклонения	брой	675 114
Обща дължина на канализационната мрежа, експлоатирана от ВиК оператора	км	12 469
Общ брой канализационни помпени станции (КПС)	брой	236
Общ брой пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ)	брой	134

1. РЕГУЛАТОРЕН ПЕРИОД 2022-2026 г.: НОРМАТИВНИ ИЗИСКВАНИЯ

Изпълнението на разпоредбите на ЗВ доведе до сериозни промени както по отношение на статута на ВиК системите и съоръженията (същите станаха публична държавна или общинска собственост и бяха отписани от капитала на търговските дружества), така и до статута на ВиК операторите (които от собственик на активите станаха договорен оператор). Създадох се нови институции – регионални асоциации по ВиК, които имат важни отговорности и правомощия по отношение планирането на бъдещото развитие на публичните ВиК активи.

Във връзка с тези промени, и в съответствие с провежданата от изпълнителната власт реформа в отрасъл ВиК, Комисията ревизира и измени нормативната и регулаторната си рамка.

С Постановление № 8 от 18.01.2016 г. на Министерския съвет (обн. ДВ, бр. 6 от 22.01.2016 г., в сила от 22.01.2016 г.) бяха приети Наредба за регулиране на качеството на водоснабдителните и канализационните услуги (НРКВКУ) и Наредба за регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги (НРЦВКУ), които се прилагат за регулаторния период по чл. 10, ал. 1 от ЗРВКУ, започващ от 1 януари 2017 г., както и за следващи регулаторни периоди.

Разработването на двете наредби е извършено след задълбочен анализ и оценка на основните нормативни актове, приложими в отрасъла, функционалните отговорности, ресурси и капацитет на Комисията за енергийно и водно регулиране и съществуващите взаимоотношения между КЕВР и заинтересованите страни в отрасъла.

В наредбата за регулиране на качеството на ВиК услугите е използвана методологията

на Международната водна асоциация (IWA).

В наредбата за регулиране на цените на ВиК услугите са използвани добрите международни практики за ценообразуване, като са отразени специфичните условия на ВиК сектора в Р България, с цел предоставяне на устойчиви ВиК услуги.

С приемането на новите наредби се постига подобрене на нормативната регламентация и се оптимизират редът и условията по административната регулация на цените и качеството на ВиК услугите, като се осигури по-ясна предвидимост на регулаторния режим.

След инициирана от КЕВР процедура, НРЦВКУ е изменена с Постановление на Министерски съвет № 174/29.09.2023 г., обн. ДВ бр. 84 от 06.10.2023 г.

Указания по прилагане на новите наредби за регулаторен период 2022-2026 г.:

На основание приетите наредби, след проведени процедури по обществено обсъждане, КЕВР прие указания по тяхното прилагане през периода 2022-2026 г., както следва:

- Указания за прилагане на Наредбата за регулиране на качеството на водоснабдителните и канализационните услуги за регулаторния период 2022-2026 г., приети с решение по т. 1 от Протокол № 82 от 27.04.2021 г. (Указания НРКВКУ);

- Указания за образуване на цените на водоснабдителните и канализационните услуги чрез метода „горна граница на цени“ за регулаторния период 2022-2026 г., приети с решение по т. 2 от Протокол № 82 от 27.04.2021 г. (Указания НРЦВКУ).

След проведени открити заседания бяха приети следните решения:

- Решение № ПК-1 от 28.05.2021 г. за определяне на групи ВиК оператори за регулаторен период 2022-2026 г. и определяне на прогнозни конкретни цели за показателите за качество на ВиК услугите за 2026 г.;

- Решение № НВ-1 от 28.05.2021 г. за утвърждаване на норма на възвръщаемост на капитала и нива на нетен цикъл на оборотния капитал за ВиК операторите за регулаторен период 2022-2026 г.

Във връзка с измененията в НРЦВКУ, с решение на КЕВР по т. 5 от Протокол № 345/10.11.2023 г. са изменени Указания НРЦВКУ, които са приведени в съответствие с променения нормативен акт.

Изменения в правила за водене на Единна система за регулаторна отчетност (ЕСРО) през 2021 г.:

С решение по т. 1 от Протокол № 304 от 30.12.2021 г. на КЕВР, след проведено обществено обсъждане, са приети Правила за водене на Единна система за регулаторна отчетност и годишни отчетни доклади за регулаторен период 2022-2026 г., с начална дата на прилагане 01.01.2022 г., включващи:

- 1.1. Правила към единния сметкоплан за регулаторни цели на ВиК операторите;
- 1.2. Единен сметкоплан на ВиК операторите за регулаторни цели;
- 1.3. Инструкции за попълване на годишните отчетни справки за целите на регулаторното счетоводство на ВиК операторите;
2. Единен електронен модел, включващ отчетните справки на годишния отчетен доклад по чл. 32, ал. 1 от НРКВКУ и отчетите по ЕСРО;
3. Инструкции за попълване на годишните отчетни справки на ВиК операторите;
4. Задължителна структура на текстовата част на годишния отчетен доклад по чл. 32, ал. 1 от НРКВКУ и отчетите по ЕСРО.

През 2023 г. експерти от КЕВР и Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) проведоха работни срещи, в резултат на които ИДЕС представи в

Комисията изменени Насоки за изготвяне на доклад за договорени процедури/(фактически констатации) (Доклад) от страна на одитор (Регистриран одитор) във връзка с изискванията на чл. 34, ал. 5 от Наредба за регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги, приложими за 2022 година и Примерен доклад за договорени процедури.

Годишен доклад и сравнителен анализ на ВиК сектора:

Първият регулаторен период във ВиК сектора обхваща 2006-2008 г., като съгласно § 2, т. 2 от ЗРВКУ първите бизнес планове се разработват от ВиК операторите и се одобряват от Комисията за период от три години.

Вторият регулаторен период е 2009-2013 г., удължен двукратно чрез изменения в Закона за водите (ЗВ) до края на 2016 г. За предходния регулаторен период са изготвени годишни доклади и сравнителни анализи за периода 2009-2014 г.⁴, както и допълнен за периода 2015-2016 г.⁵

Съгласно § 14 от Преходни и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за водите (ЗИД на ЗВ), обн. ДВ, бр. 58 от 31.07.2015 г., третият петгодишен регулаторен период започва от 1 януари 2017 г. и приключва на 31.12.2021 г., респективно новият петгодишен регулаторен период започва от 1 януари 2022 г.

През регулаторен период 2017-2021 г., в съответствие с разпоредбите на чл. 30 от ЗРВКУ и чл. 43 от НРКВКУ, са изготвени годишни доклади за състоянието на ВиК сектора и сравнителни анализи за 2017 г.⁶, 2018 г.⁷, 2019 г.⁸, 2020 г.⁹ и 2021 г.¹⁰, публикувани на интернет страницата на КЕВР.

През 2023 г. Комисията прие годишен доклад за състоянието на ВиК сектора за 2022 г., която е първата година от регулаторен период 2022-2026 г.¹¹

2. БИЗНЕС ПЛАНОВЕ И ЦЕНОВО РЕГУЛИРАНЕ

Съгласно нормативната регулаторна рамка Комисията обединява двете производства – бизнес план и ценово заявление в едно и приема общо решение по тях. В тази връзка дружествата представят единен електронен модел, в който са посочени параметри както на бизнес плана, така и на ценовия модел. По този начин се гарантира взаимовръзка и зависимост между отделните елементи на техническата и икономическата части на бизнес плана и предложените цени на ВиК услуги.

При прегледа на предложените бизнес планове и ценови заявления от съществено значение е и етапът на изпълнение на разпоредбите на ЗВ по отношение на:

- учредяване на асоциации по ВиК (АВиК);
- изготвяне на окончателни протоколи за разпределение на собствеността на ВиК активите по смисъла на § 9 на Закон за изменение и допълнение на Закона за водите (ЗИДЗВ, обн. ДВ, бр. 103 от 2013 г.);
- определяне на ВиК оператори и сключването на договори между АВиК или общински съвети, и ВиК оператори за стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите и съоръженията, както и предоставяне на ВиК услуги на потребителите срещу заплащане;

⁴ Сравнителен анализ на ВиК сектора за периода 2009-2014 г., приет с решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 246 от 01.12.2015 г.

⁵ Сравнителен анализ на ВиК сектора за периода 2009-2016 г., приет с решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 276 от 15.12.2017 г.

⁶ Годишен доклад и сравнителен анализ на ВиК сектора за 2017 г., приет с решение на КЕВР по т. 7 от Протокол № 244 от 13.12.2018 г., и поправен с решение по т. 10 от Протокол № 230 от 18.12.2019 г.

⁷ Годишен доклад и сравнителен анализ на ВиК сектора за 2018 г., приет с решение на КЕВР по т. 6 от Протокол № 238 от 23.12.2019 г.

⁸ Годишен доклад и сравнителен анализ на ВиК сектора за 2019 г., приет с решение на КЕВР по т. 3 от Протокол № 257 от 02.12.2020 г.

⁹ Годишен доклад и сравнителен анализ на ВиК сектора за 2020 г., приет с решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 215 от 30.09.2020 г.

¹⁰ Годишен доклад и сравнителен анализ на ВиК сектора за 2021 г., приет с решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 321 от 18.11.2022 г.

¹¹ Годишен доклад и сравнителен анализ на ВиК сектора за 2022 г., приет с решение на КЕВР по т. 7 от Протокол № 348 от 16.11.2023 г.

- съгласуване на бизнес планове на ВиК операторите от АВиК или общинския съвет.

Всички тези фактори изискват от Комисията изключително задълбочен преглед и анализ на представените от дружествата документи. Извършеният първоначален преглед показва наличие на редица грешки и неточности в представената информация, липса на достатъчно задълбочени обосновки на направените прогнози и липса на документи, удостоверяващи статута и разпределението на ВиК активите.

В хода на образуваните административни производства по разглеждане на представените бизнес планове и ценови заявления от страна на ВиК операторите е установено, че в редица случаи част от горесцитираните разпоредби на Закона за водите не са изпълнени. Същевременно, за част от ВиК операторите са настъпили промени в границите на обособените им територии, които не са отразени както в сключените договори, така и в представените бизнес планове.

Нормативните разпоредби на ЗВ поставят като задължително изискване за ВиК оператор да има сключен договор по реда на чл. 198п, ал. 1 от ЗВ или по реда на Закон за концесиите (ЗК), за да може да извършва дейност като ВиК оператор. През 2016 г. са сключени договори по реда на ЗВ между съответните АВиК и съществуващите регионални държавни ВиК оператори в 26 области. В област София-град има сключен договор по реда на ЗК още през 2000 г., а през 2017 г. е сключен договор и с регионалното дружество в област Пазарджик.

Изготвянето на окончателните протоколи за разпределение на собствеността на ВиК системите между държавата и общините по смисъла на § 9, ал. 5 от ЗИДЗВ бе съществен елемент от реформата в сектор ВиК, т.к. въз основа на тези документи се уточнява кои са публичните ВиК активи в обособената територия – респективно ВиК операторите могат да определят кои публични активи следва да отпишат от своя баланс, а АВиК може да определи кои публични активи ще предостави на ВиК оператора за стопанисване чрез договор. Наличието на окончателните разпределителни протоколи е съществено с оглед извършването на анализ и преценка за стойността и разпределението на активите в амортизационните планове към бизнес планове, както и да се изясни дали управлението на ВиК системите в техните обособени територии ще продължи да се извършва от общинските съвети по реда на чл. 198б, т. 3 от ЗВ (ако всички ВиК активи в обособената територия са публична общинска собственост) или следва да се учреди АВиК по реда на чл. 198б, т. 2 от ЗВ (ако има ВиК активи – публична държавна собственост).

От представената в КЕВР информация е изяснено, че през 2016-2017 г. са изготвени окончателни разпределителни протоколи за повечето общини, влизащи в обособените територии на регионални държавни ВиК оператори, за които има сключени договори по реда на ЗВ. Все още обаче тези изисквания не са изпълнени за някои общини – включително и за членове на асоциации по ВиК, за които вече има сключени договори по реда на ЗВ (например през 2018 г. са изготвени протоколи за общините Кубрат, Завет, Попово, Елин Пелин, Долна баня, Челопеч, Ботевград, Димитровград, Стамболово, Дупница, Исперих, Велинград, Батак, Сандански). През 2019 г. е изготвен протокол за община Троян, а през 2020 г. е изготвен протокол за община Белово. Все още в Комисията не са представени протоколи за общини Сърница, Ракитово, Панагюрище, Стрелча.

2.1. Производства по разглеждане и одобрение на бизнес планове и ценови заявления на ВиК оператори за регулаторен период 2022-2026 г.

В изпълнение на разпоредбите на чл. 10, ал. 7 от ЗРВКУ в края на м. юни/началото на м. юли 2021 г. са представени бизнес планове и заявления на 41 дружества, които са публикувани на интернет страницата на КЕВР. В допълнение през периода м. август/септември са представени бизнес планове и ценови заявления на още 3 дружества, а през ноември още от 1 дружество, с което общият брой внесени проекти на бизнес планове и ценови заявления е 45.

Дружествата, имащи одобрени бизнес планове през регулаторен период 2017-2021

г., които не са представили бизнес планове за 2022-2026 г. в срока по чл. 10, ал. 7 от ЗРВКУ, са „Софийска вода“ АД и „Напоителни системи“ ЕАД.

„Напоителни системи“ ЕАД и „Софийска вода“ АД са представили в КЕВР на 10.05.2023 г., съответно на 07.11.2023 г., заявления за одобряване на бизнес планове за регулаторен период 2022-2026 г.

Съгласуване на бизнес плановете от асоциациите по ВиК

Съгласно чл. 198м, ал. 2 от ЗВ, Бизнес планът на съответния ВиК оператор се съгласува от асоциацията по ВиК или от общинския съвет. При несъответствие с генералните планове, инвестиционните програми и договорите за възлагане асоциацията по ВиК или общинският съвет го връща за доработка с мотивирано становище и указания.

Данните за представените в КЕВР първоначални бизнес планове и ценови заявления за новия регулаторен период 2022-2026 г. показват следното:

Асоциациите по ВиК в областите Варна, Бургас, София-област **не са насрочили** заседания на общите си събрания, за да разгледат проектите на бизнес плановете на съответните ВиК оператори; а тези в областите Габрово, Пазарджик и Разград са насрочили, **но не са провели** заседания на общите събрания.

Асоциациите по ВиК в областите Велико Търново, Добрич, Благоевград, Кърджали, Монтана, Сливен, Смолян, Шумен, Видин, Хасково, Кюстендил, както и Асоциацията по ВиК в община Пещера са провели заседания на общите събрания, на които са разгледали, **но не са съгласували** предложените бизнес планове от съответните дружества. Същевременно обаче остава неясен фактът дали посочените асоциации по ВиК са върнали бизнес плановете за доработка с мотивирани становища и указания в съответствие с чл. 198м, ал. 2 от ЗВ.

Асоциациите по ВиК в областите Плевен, Пловдив, Стара Загора, Русе, Ловеч, Силистра, Ямбол, Търговище, Враца и Перник са провели заседания на общите събрания, на които са разгледали и **са съгласували** предложените бизнес планове от съответните дружества.

Неизяснени обстоятелства по отношение статута и/или обхвата на обособените територии на някои дружества

В следните области съществуват неизяснени обстоятелства при разглеждането на бизнес плановете им от страна на Комисията поради неизпълнени разпоредби на ЗВ извън компетенциите на КЕВР:

- **Благоевград:** Община Петрич е член на АВиК-Благоевград, и ВиК услугите следва да се предоставят от регионалния ВиК оператор - „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Благоевград. Първоначално внесенят от дружеството бизнес план не включваше община Петрич, поради което АВиК-Благоевград указва на ВиК оператора да преработи и допълни бизнес плана, което бе направено от дружеството, и в ревизирания бизнес план територията на община Петрич е включена от 2023 г., но общинското дружество „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Петрич продължава да предоставя ВиК услуги на територията на община Петрич.

По отношение на община Сандански още в предходния регулаторен период е изяснено, че управлението на ВиК системите следва да се осъществява от АВиК по реда на чл. 198б, ал. 2 от ЗВ, която до момента не е учредена. Общинското ВиК дружество „УВЕКС“ ЕООД, гр. Сандански продължава да осъществява дейност като ВиК оператор в нарушение на чл. 198о, ал. 5. Същото е представило бизнес план при липса на компетентен орган, който да го съгласува по реда на ЗВ.

- **Кюстендил:** Община Дупница е член на АВиК-Кюстендил, и ВиК услугите следва да се предоставят от регионалния оператор; същевременно общинското дружество „ВиК – Дупница“ ЕООД продължава да осъществява дейност като ВиК оператор, и е внесло в КЕВР проект на бизнес план. Първоначално внесенят бизнес план от „Кюстендилска вода“ ЕООД предвиждаше да предоставя ВиК услуги в община Дупница още от 2022 г., което не

отразяваше фактичката ситуация. През 2023 г. „Кюстендилска вода“ ЕООД представи бизнес план, в който е предвидено дружеството да започне да предоставя ВиК услуги на територията на община Дупница от началото на 2024 г.

- **Пазарджик:** Общините Панагюрище и Стрелча са членове на АВиК-Пазарджик, и ВиК услугите следва да се предоставят от регионалния оператор „ВКУ“ ЕООД, гр. Пазарджик.; същевременно общинските дружества „ВиК – П“ ЕООД, гр. Панагюрище и „ВиК-С“ ЕООД, гр. Стрелча продължават да осъществяват дейност като ВиК оператори, и „ВиК – П“ ЕООД, гр. Панагюрище е внесло в КЕВР проект на бизнес план, а община Панагюрище е изразила писмено становище, че не се счита за член на АВиК-Пазарджик въпреки че фигурира като член на същата.

Същевременно през 2021 г. Общинският съвет Белово и АВиК-Пазарджик са взели решения за промяна в границите на обособената територия на „Водоснабдяване и канализационни услуги“ ЕООД, гр. Пазарджик чрез присъединяване на община Белово, а на 17.03.2022 г. между АВиК – Пазарджик и дружеството е сключено допълнително споразумение към договора, съгласно което регионалният ВиК оператор ще започне да предоставя ВиК услуги в община Белово, считано от 01.06.2022 г.

По отношение на общините Велинград и Сърница, Ракитово, Батак и Пещера в КЕВР е представена информация, че управлението на ВиК системите следва да се осъществява от АВиК по реда на чл. 198б, ал. 2 от ЗВ, които до момента не са учредени, с изключение за община Пещера. Общинските дружества продължават да осъществяват дейност като ВиК оператор в нарушение на чл. 198о, ал. 5 от ЗВ. „ВКТВ“ ЕООД, гр. Велинград, „ВКС“ ЕООД, гр. Пещера са представили бизнес планове, а „ВиК – Батак“ ЕООД и „ВКТВ“ ЕООД, гр. Ракитово не са предоставили такива в Комисията.

- **Разград:** Регионалният ВиК оператор с държавно участие „ВиК“ ООД, гр. Исперих е представил в Комисията бизнес план, но дружеството продължава да не отговаря на разпоредбите на чл. 198о, ал. 5 от ЗВ, доколкото стопанисването на публичните ВиК активи и предоставянето на ВиК услуги не е възложено с договор от АВиК-Исперих.

В отговор на запитвания на Комисията, МРРБ е изпратило писма с информация и становища по описаните казуси, а именно: с писмо вх. № В-03-06-3 от 11.03.2022 г. на КЕВР МРРБ е посочило фактичката ситуация по отношение на обхвата на обособената територия, обслужвана от „Водоснабдяване и канализационни услуги“ ЕООД, гр. Пазарджик; с писмо вх. № В-17-18-1004 от 19.08.2022 г. на КЕВР МРРБ е посочило фактичката ситуация по отношение на обхвата на обособената територия, обслужвана от „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Благоевград; с писмо вх. № В-03-06-1013 от 19.08.2022 г. на КЕВР МРРБ е посочило фактичката ситуация по отношение на обхвата на обособената територия, обслужвана от „Кюстендилска вода“ ЕООД.

Процедури по разглеждане и одобрение на бизнес планове

След извършен детайлен преглед на представените бизнес планове и ценови заявления, и необходимите приложения към тях, през периода октомври – декември 2021 г. са проведени обсъждания с 22 дружества с държавно и общинско участие. Обсъжданията се провеждат на основание чл. 25, ал. 1 от НРЦВКУ по реда на Глава седма от Указания НРЦВКУ, като се обсъждат параметрите на всички справки от бизнес плана и ценовото заявление, респективно от страна на КЕВР се обръща внимание за всички констатирани пропуски, неточности или необосновани параметри, и се определя срок за представяне на коригиран бизнес план. За всяко проведено обсъждане е съставен двустранен протокол, подписан от представители на КЕВР и на съответния ВиК оператор.

Общо 12 дружества са представили коригирани бизнес планове в Комисията след проведените обсъждания. Съгласно изискванията, коригираните бизнес планове се внасят в съответните асоциации по ВиК/общински съвети за разглеждане и съгласуване по реда на ЗВ и в случай че отговарят на всички нормативни и регулаторни изисквания, започва

процедурата по тяхното приемане от КЕВР по реда на ЗРВКУ, включваща:

- изготвяне на доклад и проект на решение от работната група, които се разглеждат и приемат от Комисията на закрито заседание;
- провеждане на открито заседание на КЕВР с дружеството заявител;
- провеждане на обществено обсъждане със заинтересованите страни;
- изготвяне на проект на решение, в което се анализират всички направени устни изказвания и постъпили писмени становища, което се разглежда и приема от Комисията на закрито заседание.

Мораториум върху цените на ВиК услуги

Съгласно решение на Народното събрание, обнародвано в Държавен вестник, бр. 108 от 17.12.2021 г., *Народното събрание налага мораториум върху цената на електроенергията, ВиК услугите и топлинната енергия на регулиран пазар на нивата от 16 декември 2021 г. Решението е със срок на действие до 31 март 2022 г. Решението влиза в сила от деня на обнародването му в Държавен вестник.*

Във връзка с посоченото решение на Народното събрание, Комисията отложи своите заседания по всички производства във връзка с регулиране на цени в секторите „Електроенергетика“, „Топлоенергетика“ и „Водоснабдителни и канализационни услуги“, включително насрочените на 16.12.2021 г. две открити заседания и обществени обсъждания за бизнес плановете на „Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Монтана и „ВиК Паничище“ ЕООД, гр. Сапарева баня, както и не насрочи провеждане на закрити заседания за разглеждане на доклади и проекти на решения за други ВиК дружества, за които са изпълнени изискуемите изисквания.

През периода на действие на мораториума, ВиК операторите са стартирали корекции в представените бизнес планове във връзка с изпратени от МРРБ до дружествата с държавно участие в капитала указания с писмо изх. № 91-00-14 от 11.02.2022 г. (представено в КЕВР с вх. № В-07-00-2 от 28.02.2022 г.), с което е изискано от ВиК операторите да коригират прогнозните разходи за електроенергия със средни стойности на цените на електроенергията за базов отчетен период от втората половина на 2021 г.

Разглеждане на бизнес планове 2022-2026 г.

През 2022 г. Комисията одобри бизнес планове за регулаторен период 2022-2026 г. на общо 30 ВиК оператора, от които 20 дружества с държавно участие, 5 общински ВиК оператора и 5 частни дружества.

Общо 7 асоциации по ВиК не са взели решения за съгласуване на бизнес плановете и/или тяхното връщане за преработка с мотивирани указания – в областите Ловеч, Търговище, Разград, Силистра, Видин, Смолян и Хасково. По отношение на тези производства е приложена разпоредбата на чл. 27, ал. 5 от НРКВКУ.

През 2023 г. Комисията одобри бизнес планове за регулаторен период 2022-2026 г. на общо 8 ВиК оператора, от които 7 дружества с държавно участие и 1 частно дружество.

Общо 4 асоциации по ВиК не са взели решения за съгласуване на бизнес плановете и/или тяхното връщане за преработка с мотивирани указания – в областите Кюстендил, София, Перник и Шумен. АВиК-София област не е насрочила и провела заседание на Общото събрание, а АВиК-Шумен е провела три заседания, на които е разгледала един и същ бизнес план, и нито е взела решение за неговото съгласуване, нито за неговото връщане. По отношение на тези производства е приложена разпоредбата на чл. 27, ал. 5 от НРКВКУ.

В следващата таблица е представена информация за одобрените бизнес планове през 2023 г.:

В и К оператор	Дата на внесен първоначален бизнес план	Дата на проведено обсъждане	Дата на внесен окончателен изменен бизнес план	Дата на проведено заседание на АВик Общински съвет	Взето решение за съгласуване на окончателен изменен бизнес план	Изготвен доклад	Проведено закрито заседание	Проведени открито заседание и обществено обсъждане	Решение на КЕВР
„Водоснабдяване и Канализация - Сливен“ ООД	01.07.2021 г.	23.11.2021 г.	22.12.2022 г.	30.01.2023 г.	Да	31.01.2023 г.	02.02.2023 г.	08.02.2023 г.	БП-Ц-1 от 28.02.2023 г.
„Водоснабдяване и канализационни услуги“ ЕООД, гр. Пазарджик	02.07.2021 г.	21.07.2022 г.	03.02.2023 г.	01.03.2023 г.	Да	01.03.2023 г.	07.03.2023 г.	14.03.2023 г.	БП-Ц-2 от 31.03.2023 г.
„Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД	29.09.2021 г.	14.12.2021 г.	14.03.2023 г.	12.04.2023 г.	Да	21.04.2023 г.	26.04.2023 г.	03.05.2023 г.	БП-Ц-3 от 30.05.2023 г.
„Кюстендилска вода“ ЕООД	30.06.2021 г.	28.10.2022 г.	23.03.2023 г.	25.04.2023 г.	Не е взето решение	27.04.2023 г.	03.05.2023 г.	10.05.2023 г.	БП-Ц-4 от 30.05.2023 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. София	30.06.2021 г.	15.12.2021 г.	10.04.2023 г.	Не е проведено	Не е взето решение	23.05.2023 г.	30.05.2023 г.	07.06.2023 г.	БП-Ц-5 от 30.06.2023 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Перник	06.08.2021 г.	08.03.2022 г.	20.04.2023 г.	18.05.2023 г.	Не е взето решение	25.05.2023 г.	30.05.2023 г.	07.06.2023 г.	БП-Ц-6 от 30.06.2023 г. ФГ-2 от 11.07.2023 г.
„Водоснабдяване и канализация - Шумен“ ООД	30.06.2021 г.	15.02.2022 г.	17.01.2023 г.	15.02.2023 г. 28.04.2023 г. 05.06.2023 г.	Не е взето решение	01.03.2023 г.	07.03.2023 г.	14.03.2023 г.	БП-Ц-7 от 30.06.2023 г.
„Верил Сървис“ АД	29.06.2021 г.	17.06.2022 г.	11.07.2023 г.	-	-	17.08.2023 г.	23.08.2023 г.	31.08.2023 г.	БП-Ц-8 от 27.09.2023 г.

2.2. Годишни изменения на одобрени цени на ВиК услуги през регулаторен период 2022-2026 г.

Една от съществени промени в изменената НРЦВКУ и Указания НРЦВКУ е въвеждането на нов коефициент Q_e във формулата за годишни изменения на одобрените цени на ВиК услуги.

Съгласно т. 52.2 от Указания НРЦВКУ, Комисията изменя одобрените цени за 2024 година по следната формула: $\Pi_{2024} = \Pi_{\text{БП } 2024} * (1 + \Pi_{2024} - X_{2024})$, лв./куб.м (без ДДС). Коефициент X_{2024} се изчислява по следната формула: $X_{2024} = E_{2024} + Q_{p2024} + Q_{e2024} + Q_{и2024} + Y_{2024}$.

Съгласно т. 52.2 от Указания НРЦВКУ 2022-2026 г.:

- E_{2024} е коефициент за подобряване на ефективността за 2024 г. Коефициентът е индивидуален за всеки ВиК оператор и се определя по реда на т. 9.1;
- Q_{p2024} е коефициент, отразяващ разликата между прогнозните и действителните разходи, които са в резултат на осъществяване на нови дейности и/или експлоатация и поддръжка на нови активи. Включените разходи за електрическа енергия се приспадат с получени помощи и компенсация от държавата извън периода на действие на наложения с Решение на Народното събрание от 16.12.2021 г. мораториум върху цените на ВиК услугите. Коефициентът е индивидуален за всеки ВиК оператор и се определя по реда на т.9.2. с използване на данни за прогнозните и действителните допълнителни разходи за 2022 г. съгласно одобрения бизнес план и реално отчетените резултати и използване на данни за годишните разходи за съответната услуга в одобрения бизнес план за 2024 г.;
- Q_{e2024} е коефициент, отразяващ разликата между прогнозните (одобрените) и действителните (отчетени) разходи за доставяне на електроенергия за технологични нужди от свободен пазар за предоставяне на ВиК услугите, приспаднати с получени помощи и компенсация от държавата извън периода на действие на наложения с Решение на Народното събрание от 16.12.2021 г. мораториум върху цените на ВиК услугите, отнесена към прогнозните (одобрените) годишни разходи. Коефициентът е индивидуален за всеки ВиК оператор и се определя по реда на т.9.2.а с използване на данни за прогнозните и действителните разходи и нива на относимите показатели за качество за 2022 г. съгласно одобрения бизнес план и реално отчетените резултати и използване на данни за годишните разходи за съответната услуга в одобрения бизнес план за 2024 г.;
- $Q_{и2024}$ е коефициент, отразяващ разликата между прогнозните и действителните инвестиции, извършени в публични ВиК активи и в собствени активи за изпълнение на индивидуалните годишни целеви нива на показателите за качество. Коефициентът е индивидуален за всеки ВиК оператор и се определя по реда на т. 9.4. Коефициентът $Q_{и2024}$ е равен на 0;
- Y_{2024} е коефициент, отразяващ изпълнението на индивидуалните годишни целеви нива на единните показатели за ефективност, определени по реда на чл. 4, ал. 2, т. 1. от НРЦВКУ, който се прилага по реда на чл. 4, ал. 4 от НРЦВКУ. Коефициентът е индивидуален за всеки ВиК оператор и се определя по реда на т. 9.5. Коефициентът Y_{2024} е равен на 0.

През 2023 г. са извършени проверки на дейността на ВиК операторите, в рамките на които са установени разходите, попадащи в обхвата на коефициенти Q_{p2024} и Q_{e2024} , включително получените компенсация за потребена електрическа енергия, както и са проверени отчетените инвестиции през 2022 г., проверени са конкретни категории оперативни разходи, проверени са избрани обекти от ремонтна и инвестиционна програми, оценено е състоянието на изискуемите регистри и бази данни и е оценено качеството на отчетените данни.

Одобрените цени на ВиК услуги за 2024 г. за общо 38 ВиК оператора са изменени с Решение № Ц-29 от 22.12.2023 г., в сила от 01.01.2024 г.

3. КОНТРОЛ

Приетите през 2016 г. нови наредби за регулиране на качеството и цените на ВиК услугите поставят нови изисквания както към ВиК операторите, така и към Комисията. Особено голям фокус е отреден на качеството на информацията, предоставяна от дружествата, като на КЕВР е вменено и ново задължение освен да оценява постигнатите резултати за подобрене на качеството на ВиК услугите, да оценява и качеството на предоставяната информация. В тази връзка в своите указания по прилагането на новите наредби за регулаторен период 2017-2021 г. Комисията заложи конкретни изисквания към дружествата, включително:

- Създаване и поддържане на регистри (регистър на активи/географска информационна система; на аварии; на лабораторни изследвания за качеството на питейни и отпадъчни води; на оплаквания от потребители; на утайки от ПСОВ; на водомери на сградни отклонения; система за отчитане и фактуриране, счетоводна система за регулаторна отчетност);

- Създаване и поддържане на бази данни (измерени количества вода на вход водоснабдителна система; контролни разходомери и дата логери, изчисляване на неизмерена законна консумация; изразходвана електрическа енергия; измерени количества вода на вход ПСПВ/ПСОВ; сключени и изпълнени договори за присъединяване; длъжности и задължения на персонала);

- Внедряване на стандарти за системи за управление БДС EN ISO 9001:2008, БДС EN ISO 14001:2004, BS OHSAS 18001:2007;

- Създаване и поддържане на интернет страница на български език, както и поддържане на 24 часова телефонна линия за връзка с потребители;

- Внедряване на правила за Единна система за регулаторна отчетност (ЕСРО), включително и предоставяне на одиторски доклад за тяхното прилагане.

Съгласно т. 3д от Указания НРКВКУ, *Регистър* е електронна база данни, която:

- е изградена по единна методология;
- съдържа достоверна информация, която може да се потвърди с документи;
- се актуализира своевременно;
- съхранява по леснодостъпен начин съдържащата се в нея информация;
- дава възможност за генериране на справки за всяко вписано обстоятелство.

Така предвидените регистри следва да предоставят достоверна и надеждна информация за ключови параметри от дейността на ВиК операторите – активи, аварии, лабораторни изследвания, оплаквания на потребители, утайки от ПСОВ, водомери на СВО, фактурирани количества и счетоводни данни. Дигиталните регистри следва да са специализирани софтуерни системи, които по надежден начин да защитават въведената в тях информация срещу последващи нерегламентирани корекции и/или манипулации, да могат да генерират справки и отчети във всеки момент на проверка, които да са съпоставими с представени официални отчети, и да могат да бъдат потвърдени с данни от първични източници (протоколи, фактури, чертежи и други).

По отношение на изискуемите регистри и бази данни са проверявани общите характеристики (включително заповеди за тяхното внедряване и необходимите вътрешни политики и процедури; наличие на правила за описание на процесите на работа с данни и механизми за тяхното верифициране и последващ контрол; наличие на потребителски имена, пароли и нива на достъп; съхраняване на записи за извършените промени, възможностите за

експортиране на данните, връзки с други системи и възможности за генериране на справки по зададени критерии); както и специфичните изискуеми характеристики за всеки от изискуемите регистри и бази данни.

КЕВР ежегодно следи и анализира постигнатите нива на показателите за качество на предоставяните ВиК услуги в страната, както въз основа на изготвяните и представяни в Комисията годишни отчетни доклади на ВиК операторите, така и чрез проверки на място.

Извършени проверки през 2023 г.

В изпълнение на Заповед № 3-В-7 от 04.05.2023 г. на председателя на КЕВР са извършени периодични планови проверки на място, съгласно одобрена Програма за извършване на периодична планова проверка на дейността на ВиК операторите през 2023 г., приета с решение по Протокол № 33 от 26.01.2023 г., т. 3 на КЕВР, на следните дружества:

ВиК оператор	Решение №
„Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Русе	БП-Ц-4 от 31.05.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Стара Загора	БП-Ц-9 от 09.06.2022 г. БП-Ц-10 от 23.06.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Враца	БП-Ц-16 от 29.07.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕАД, гр. Бургас	БП-Ц-17 от 29.07.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Ямбол	БП-Ц-19 от 31.08.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Смолян	БП-Ц-24 от 29.09.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Хасково	БП-Ц-25 от 27.10.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Благоевград	БП-Ц-26 от 30.11.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Пловдив	БП-Ц-27 от 30.11.2022 г.

Проверките са извършени със следната програма:

1. Проверка и оценка на наличните регистри и бази данни – начин на въвеждане и поддържане, ниво на внедряване на изискуемите технически параметри (общи и специфични характеристики); верифициране на информация от наличните регистри и бази данни чрез сравнение с отчетените данни на ВиК оператора за 2022 г. с цел доказване на достоверността им;
2. Проверка на получени компенсации за потребена електроенергия през 2022 г.;
3. Проверка на избрани обекти от ремонтна програма за наличие на досие на обекта, включително изискване на техническа и икономическа документация за избраните обекти и начин на осчетоводяване;
4. Проверка на избрани обекти от инвестиционна програма за наличие на досие на обекта, включително изискване на техническа и икономическа документация за избраните обекти и начин на осчетоводяване;
5. Проверка на сметка 207 *Активи в процес на изграждане*, отчетени инвестиции и завършени активи, както и проверка на прилагането на Механизъм за реинвестиране на част от приходите през 2022 г.;
6. Проверка на извършените през 2022 г. капиталови разходи по ОПОС и начин на осчетоводяване;
7. Проверка на начина на разпределение на непреките оперативни разходи по услуги и системи за 2022 г.;
8. Проверка на следните категории оперативни разходи за 2022 г.:
 - 8.1. консултантски услуги;
 - 8.2. съдебни разходи.
9. Проверка на извършените действителни разходи за осъществяване на нови дейности и/или експлоатация и поддръжка на нови активи спрямо прогнозните в бизнес плана за 2022

г., включени в коефициент Qr;

10. Проверка на прилагането на утвърдените цени на ВиК услуги чрез представяне на фактури на произволно избрани потребители по категории, а за промишлени и стопански потребители – представяне на сключени договори по Наредба № 7 от 14 ноември 2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места и протоколи от извършени пробонабирания и анализи от акредитирани лаборатории;

В изпълнение на Заповед № 3-В-8 от 04.05.2023 г. на председателя на Комисията, през 2023 г. са извършени проверки на отчетните доклади за изпълнението на бизнес плановете за 2022 г. на ВиК операторите, които са извън обхвата на Програмата за периодични планови проверки на място, приета с решение по Протокол № 33 от 26.01.2023 г. т. 3 на КЕВР, както следва:

В и К оператор	Решение №
„ВиК Паничище“ ЕООД град Сапарева баня	БП-Ц-1 от 19.05.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Монтана	БП-Ц-2 от 19.05.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация Йовковци“ ООД, гр.	БП-Ц-3 от 31.05.2022 г.
„ВиК“ ООД, гр. Габрово	БП-Ц-5 от 31.05.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация - Стенето“ ЕООД, гр.	БП-Ц-6 от 31.05.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, гр. Плевен	БП-Ц-7 от 31.05.2022 г.
„Инфрастрой“ ЕООД, гр. Брацигово	БП-Ц-8 от 09.06.2022 г.
„В и К“ АД, гр. Ловеч	БП-Ц-11 от 29.06.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Търговище	БП-Ц-12 от 29.06.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация - Варна“ ООД	БП-Ц-13 от 29.06.2022 г.
„Водоснабдяване - Дунав“ ЕООД, гр. Разград	БП-Ц-14 от 21.07.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Силистра	БП-Ц-15 от 21.07.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация - Видин“ ЕООД	БП-Ц-18 от 31.08.2022 г.
„ВиК“ ООД, гр. Кърджали	БП-Ц-30 от 30.12.2022 г.
„Водоснабдяване и канализация Берковица“ ЕООД	БП-Ц-31 от 30.12.2022 г.

Проверките са извършени със следната програма:

1. Проверка и оценка на наличните регистри и бази данни – начин на въвеждане и поддържане, ниво на внедряване на изискуемите технически параметри (обща и специфични характеристики); верифициране на информация от наличните регистри и бази данни чрез сравнение с отчетените данни на ВиК оператора за 2022 г. с цел доказване на достоверността им;

2. Проверка на получени компенсации за потребена електроенергия през 2022 г.;

3. Проверка на избрани обекти от ремонтна програма за наличие на досие на обекта, включително изискване на техническа и икономическа документация за избраните обекти и начин на осчетоводяване;

4. Проверка на избрани обекти от инвестиционна програма за наличие на досие на обекта, включително изискване на техническа и икономическа документация за избраните обекти и начин на осчетоводяване;

5. Проверка на сметка 207 *Активи в процес на изграждане*, отчетени инвестиции и завършени активи, както и проверка на прилагането на Механизъм за реинвестиране на част от приходите през 2022 г.;

6. Проверка на извършените през 2022 г. капиталови разходи по ОПОС и начин на осчетоводяване;

7. Проверка на начина на разпределение на непреките оперативни разходи по услуги и системи за 2022 г.;

8. Проверка на следните категории оперативни разходи за 2022 г.:

8.1. консултантски услуги;

8.2. съдебни разходи.

9. Проверка на извършените действителни разходи за осъществяване на нови дейности и/или експлоатация и поддръжка на нови активи спрямо прогнозните в бизнес плана за 2022 г., включени в коефициент Qp.

Съставени са констативни протоколи, съдържащи описание на фактичестката обстановка за обекта на проверката, които са връчени на представителите на съответните ВиК оператори. Дружествата са представили становища, които са разгледани и анализирани.

Оценка на качеството на информация

Съгласно чл. 34, ал. 1 от НРКВКУ, Комисията оценява качеството на информацията за всяка променлива на показателите за качество и свързаната с нея допълнителна информация по отношение на специфичните обстоятелства за осъществяване на дейността, като използва система за оценка с 4 нива (добро, средно, лошо и липса на информация).

Съгласно т. 66 от Указания НРКВКУ, четирите нива за оценка на качеството на информацията, съдържаща се в отчетните доклади, се определят за всеки отделен показател за качество, както следва:

а. Добро качество (оценка 1 за целите на електронния модел) – данните са получени от достоверни регистри или бази данни (в зависимост от изискванията към източниците на информация по Глава втора и трета), основаващи се на интензивни измервания и създадени при използване на процедури и анализи, които са правилно документирани и са признати за най-добрите методи на оценка;

б. Средно качество (оценка 2 за целите на електронния модел) – данните са както при степен добро качество, но с незначителни недостатъци (например частично липсваща първична документация, остарели методи на оценка или позоваване на непотвърдени отчети, или ограничена част от данните се основават на екстраполация);

в. Лошо качество (оценка 3 за целите на електронния модел) – данните се основават на екстраполация от ограничен набор от регистри или бази данни или имат значителни процедурни отклонения;

г. Липсва информация (оценка 4 за целите на електронния модел) – не е подадена информация или данните се основават на непотвърдени отчети.

Съгласно т. 67 от Указания НРКВКУ, при подаването на отчетните доклади ВиК операторите дават и предварителна оценка за качеството на информацията за всеки показател за качество, направена в съответствие с т. 66; а съгласно т. 68, Комисията може да приеме предварителната оценка за качеството на информацията, изготвена от ВиК оператора или да направи самостоятелна пълна или частична оценка. При различие в оценката на ВиК оператора и Комисията предимство има оценката на Комисията, която се обосновава.

Сроковете за въвеждане на изискваните регистри и бази данни по групи дружества са посочени в т. 64 от Указания НРКВКУ, като за ВиК операторите от групата на големите и средни дружества този срок е до края на 2018 г., съответно за ВиК операторите от групата на малките дружества - до края на 2020 г., а за групата на микродружествата до края на 2021 г.

Съгласно т. 65 от Указания НРКВКУ, до изтичане на срока по т. 64 ВиК операторът може да предостави информацията, която следва да се съдържа в неговите регистри, от наличните си бази данни. След изтичане на срока, посочен в т. 64, информация, която следва да се предостави от регистри на ВиК оператора, но вместо това е предоставена от други бази данни, се оценява с най-ниското качество съгласно т. 66 (липсва информация).

Оценката на качество на информация е осъществена на две нива:

1. Оценка на ниво внедряване на регистри и бази данни

Оценка на степента на внедряване на нормативно изискуемите регистри и бази данни в дружеството (оценка на налични общи характеристики, в т.ч. утвърдени със заповед на управителя/изпълнителния директор процедури и правила за работа с регистри и бази данни, и оценка на специфични характеристики – минимален набор от реквизити, които същите трябва да съдържат, с цел покриване на необходимото ниво на отчетна информация и верифициране на ежегодно докладваните от дружествата данни;

2. Оценка на ниво променливи, формиращи показателите за качеството

Оценка на надеждност на представената в годишния отчет за изпълнение на одобрения бизнес план за 2020 г. информация за променливи, формиращи нивата на показателите за качество, в Справка № 2 „Променливи за изчисление на показателите за качество на предоставяните ВиК услуги“ за несъответствие на подадената информация, некоректно посочени данни, допуснати технически грешки, или необосновани стойности на променливите.

1. Оценка на ниво внедряване на регистри и бази данни

Анализът на представените от дружествата информация за всеки от изискуемите регистри и бази данни извежда следните възможни констатации:

- Внедрен регистър/БД – дружеството е представило информация за внедрената система, с данни за общи и специфични характеристики, която е потвърдена с екранни снимки от съответната система; както и е потвърдило отчетените стойности на променливи с екранни снимки от съответния регистър или база данни (**Внедрен**);

- Регистър/БД в етап на внедряване – дружеството е представило информация за внедрената система, с данни за общи и специфични характеристики, която е потвърдена с екранни снимки от съответната система, но отчетените стойности на променливите не са потвърдени с екранни снимки от съответния регистър или база данни (**В процес на внедряване**);

- Недоказан регистър/БД – информацията за внедрената система и/или общите и специфични характеристики не са доказани с екранни снимки от съответната система и/или са представени екранни снимки от друга система (например от таблица в MS Excel вместо от изискуемия регистър); данните от екранните снимки на съответния регистър не дават информация за отчетния период и/или не съдържат наименование или стойност на изискуемите променливи (**Недоказан**);

- Отсъствие на регистър/БД - няма внедрен регистър или база данни (**Отсъства**).

В изготвените двустранни констативни протоколи са посочени констатации за степента на внедряване на регистрите и базите данни, както и за степента на внедряване на изискуемите общи и специфични характеристики.

Оценка на ниво променливи, формиращи показателите за качеството

Същевременно са извършени преглед и верификация на представената в годишния отчет за изпълнение на одобрения бизнес план за 2022 г. информация за променливи, формиращи нивата на показателите за качество, в Справка № 2 „Променливи за изчисление на показателите за качество на предоставяните ВиК услуги“, както и е извършена верификация с данни в други относими справки от отчетния доклад (справки № 4 „Отчет за достигнато ниво на потребление на ВиК услугите“, № 6 „Отчет на потреблението на ел.енергия“, № 9 „Отчет на ремонтната програма“, справки от отчета по ЕСПО и/или представен Годишен финансов отчет, ГФО).

В случаите, в които са установени необосновани стойности на променливи, участващи в изчисленията на показатели за качество, за които са констатирани проблеми с връчения на дружеството констативен протокол, то за същите се поставя оценка за средно

качество (2); оценка за лошо качество (3) се поставя в случаите, когато липсват отчетни данни за конкретна променлива или когато дружеството не е верифицирало с екранна снимка данните за конкретна променлива от всички изискани за потвърждение променливи с отчета за 2022 г. от наличните регистри или бази данни, оценени като внедрени при извършените проверки за 2019-2021 г. Във всички други случаи променливите са оценени с 1, което обозначава, че не е констатиран проблем с докладваните за променливата данни.

Крайната оценка за качеството на информация за ПК се формира от:

- оценката на степента на внедряване на регистъра/базата данни и на изискуемите общи и специфични характеристики, от които се докладват променливи участващи в изчислението на ПК (оценка на ниво внедряване); и
- оценката на надеждността на данните за съответните променливи, участващи в изчислението на ПК (оценка на ниво променливи).

Оценката на надеждността на данните оказва влияние върху крайната оценка за качество на информацията, когато внедрените регистри или бази данни са оценени с най-висока оценка (1/добро), но същевременно се констатира ненадеждно представена информация за конкретна променлива, участваща във формиране на даден показател за качество (оценка 2/средно или 3/лошо). В тези случаи крайната оценка на качество на информацията за конкретния показател се приема равна на оценката на надеждността на данните за съответните променливи, участващи в изчислението на този показател (оценка на ниво променливи).

Оценка на изпълнението на показателите за качество

Съгласно чл. 37, ал. 1 от НРКВКУ, за всеки показател за качество на ВиК услугите се използва система за оценка на изпълнението с 4 нива (добро, средно, лошо и пълно неизпълнение). Съгласно ал. 2, ако качеството на информацията (необходима за изчисление изпълнението на определен показател за качество на ВиК услугите), предоставена от ВиК оператора по реда на тази наредба, е оценена от Комисията с най-ниското ниво по чл. 34, се смята, че по отношение на този показател е налице пълно неизпълнение.

Съгласно чл. 38., ал. 1 от НРКВКУ, Комисията изготвя индивидуална оценка на изпълнението на всеки показател за качество от всеки ВиК оператор чрез прилагане на системата по чл. 37.

Съгласно т. 47 от Указания НРКВКУ, четирите нива на оценката на изпълнение са еднакви за всички ВиК оператори и се определят в следните граници:

- а. Добро – изпълнение, при което постигнатото изпълнение (ПИн) е по-голямо или равно на 90%;
- б. Средно – изпълнение, при което постигнатото изпълнение (ПИн) е по-малко от 90% и е по-голямо или равно на 60%;
- в. Лошо – изпълнение, при което постигнатото изпълнение (ПИн) е по-малко от 60% и е по-голямо или равно на 20%;
- д. Пълно неизпълнение – изпълнение, при което постигнатото изпълнение (ПИн) е по-малко от 20%.

Съгласно т. 47 от Указания НРКВКУ одобрена стъпка (ОСн) представлява разликата между индивидуалните годишни целеви нива на съответния показател за качество, предвидени в бизнес плана на ВиК оператора за годината, предхождаща отчетната година и за отчетната година. Реална стъпка представлява (РСн) разликата между индивидуалното годишно целево ниво на съответния показател за качество за годината, предхождаща отчетната година, предвидено в бизнес плана и реално постигнатото индивидуално ниво на този показател за отчетната година.

Съгласно т. 48 от Указания НРКВКУ съотношението на реалната към одобрената стъпка на показателите за качество формира процента на изпълнение на одобрената стъпка (ПИН, %), който се изчислява по следната формула: $ПИН = (PC_n / OC_n) * 100$, където:

ПИН е процент на изпълнение; PC_n е реалната стъпка; OC_n е одобрената стъпка; n – отчетна година.

OC_n се определя чрез следната формула: $OC_n = OИНПК_{n-1} - OИНПК_n$, където:

OИНПК_n е предвиденото в бизнес плана индивидуално годишно целево ниво на показател за качество.

PC_n се определя чрез следната формула: $PC_n = OИНПК_{n-1} - ПИНПК_n$, където: ПИНПК_n е реално постигнатото индивидуално ниво на показател за качество.

В случай че ВиК операторът е прогнозиран в бизнес плана влошаване на нивото по даден ПК за определена година спрямо предходната или запазване на нивото по даден ПК за определена година спрямо предходната (нулева стъпка), при определяне на одобрената (OC_n) и на реалната стъпка (PC_n) се взема предвид отчета за базовата 2020 г. и прогнозираната крайна цел за 2026 г.

- Ако разчетът за 2022 г. е по-лош от разчета за 2021 г., а отчетът за 2022 г. е по-добър от прогнозираната крайна цел за 2026 г., се дава оценка „добро изпълнение“;
- Ако разчетът за 2022 г. е по-лош от разчета за 2021 г., а отчетът за 2022 г. е по-лош от прогнозираната крайна цел за 2026 г., но по-добър от отчета за базовата 2020 г., се дава оценка „средно изпълнение“;
- Ако разчетът за 2022 г. е по-лош от разчета за 2021 г., а отчетът за 2022 г. е по-лош от прогнозираната крайна цел за 2026 г. и от отчета за базовата 2020 г., се дава оценка „пълно неизпълнение“.

За резултатите от извършените проверки е изготвен доклад с вх. № В-Дк-245 от 13.11.2023 г., приет с Решение на КЕВР по Протокол № 348 от 16.11.2023 г., т. 6, и публикуван на интернет страницата на Комисията.

Подробна информация за резултатите от извършените проверки е представена в изготвения доклад с вх. № В-Дк-245 от 13.11.2023 г. за резултатите от извършените проверки, приет с решение на КЕВР по т. 6 от Протокол № 348 от 16.11.2023 г.; както и в Годишен доклад и сравнителен анализ на ВиК сектора за 2022 г., приет с решение на КЕВР по т. 7 от Протокол № 348 от 16.11.2023 г., публикувани на интернет страницата на Комисията (www.dker.bg) в раздел ВиК/Информационна система.

ПЕРСПЕКТИВИ

Нов Закон за водоснабдяване и канализация

На 30.11.2022 г. на интернет страницата на МРРБ и на Портала за обществени консултации са публикувани проект на ЗВиК и съпътстващи документи. Комисията прие становище по проекта на ЗВиК с решение по т. 1 от Протокол № 350 от 14.11.2022 г., изпратено до МРРБ с писмо изх. № В-01-00-1015 от 14.12.2022 г. и публикувано както на интернет страницата на КЕВР, така и на Портала за обществени консултации.

След приемането на становището и във връзка с публикувано на 05.01.2023 г. съобщение на страницата на МРРБ, че ще се сформира нова работна група, заедно с представители на общините по изготвяне на проект на ЗВиК, КЕВР изпрати до МРРБ писмо с изх. № В-03-06-1015 от 13.01.2023 г., с което е изразена надежда, че този път с експерти от Комисията ще бъдат проведени консултации, в качеството на КЕВР на заинтересована

страна, и в проекта на ЗВиК ще бъдат взети предвид фактите и обстоятелствата, отразени в приетите от КЕВР становища през 2020 г. и през 2022 г.

В отговор е организирана и проведена работна среща между представители на КЕВР и МРРБ на 15.02.2023 г., в рамките на която е поет ангажимент от заместник-министър за организиране на работна среща със служебния заместник министър-председател по управление на европейските средства, на която да бъде обсъдена възможността за промяна в изискванията на Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), предвиждащ отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект. Впоследствие от страна на МРРБ не е изпращана нова информация, не са организирани и проведени нови срещи с представители на КЕВР.

На 10.03.2023 г. представители на КЕВР участваха в работна среща с представители на НСОРБ.

На 14.03.2023 г. на интернет страницата на МРРБ и на Портала за обществени консултации са публикувани проект на ЗВиК и съпътстващи документи.

Въпреки дадените уверения от страна на МРРБ че новият проект на ЗВиК ще бъде съгласуван предварително с КЕВР, представители на Комисията не са участвали в работни срещи по изготвянето на проекта, нито същият е представян в Комисията преди да бъде обявен за обществена консултация. С писмо вх. № В-04-47-3 от 25.04.2023 г. НСОРБ е информирала Комисията, че независимо от поетия през м. януари 2023 г. ангажимент от министъра на регионалното развитие и благоустройството, не е била сформирана работна група за съвместен преглед на законопроекта и намиране на решение по спорните му разпоредби. С посоченото писмо НСОРБ е предложила да бъде проведена работна среща между представители на сдружението, КЕВР и Омбудсмана на Република България, която е проведена на 02.05.2023 г.

Комисията прие становище по проекта на ЗВиК с решение по т. 1 от Протокол № 152 от 10.05.2023 г., изпратено до МРРБ с писмо изх. № В-03-06-4 от 10.05.2023 г. и публикувано както на интернет страницата на КЕВР, така и на Портала за обществени консултации. **В резюме може да се посочи следното:**

Извършеният анализ показва, че предложенията за разделяне на КЕВР и създаване на нова Комисия за регулиране на цените на ВиК услугите отново не са обосновани и мотивирани, и не са подкрепени от съществуващите стратегически документи и международни доклади. В проекта на ЗВиК не е изследван ефектът върху независимостта на бъдещата Комисия, при разделянето ѝ от енергийния регулатор (за който има задължителни европейски изисквания за независимост), както и отново не е извършен сравнителен анализ на предложените в проекта на ЗВиК конкретни текстове за бъдещата Комисия с международни стандарти за независимост на регулаторните органи.

Отново към законопроекта не е изготвена финансова обосновка по Приложение № 2.2. към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация с мотива, че предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет. Същевременно в законопроекта се предлага разделяне на КЕВР и учредяване на нова Комисия, чиято бъдеща дейност ще се финансира от държавния бюджет, което ще изисква значителни първоначални капиталови и оперативни разходи за учредяване и допълнителни разходи за административно, правно, информационно, логистично и друго обслужване на новата Комисия.

Посочената от МРРБ обосновка за необходимостта от разделянето на регулатора – а именно изисквания в НПВУ, е формална и неотнормирана, доколкото при разработването на НПВУ не са били изготвени анализ и обосновка за предложеното разделяне на сега действащата КЕВР на две нови комисии – за енергийно и за водно регулиране, нито са

провеждани обществени консултации. Текстовете на НПВУ не представляват нормативно изискване, а са част от приет стратегически документ, който подлежи на последващи изменения. Освен това, ограничаването на правомощията на новата Комисия само до регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги, а не до регулиране на ВиК услугите, не кореспондира със заложеното в НПВУ, съгласно който с новия закон *ще се въведе отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект*. Нещо повече – в предварителната оценка за въздействие на проекта на ЗВиК също сред целите е посочено *да се въведе отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект*.

Така предложеният законопроект не обхваща констатираните в анализ на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) от 2019 г. проблеми, свързани основно с липса на яснота в разпределението на ролите и отговорностите между собствениците и операторите на инфраструктурата, липса на стимули за местните власти и ВиК операторите да повишат оперативната и финансова ефективност, ограничен капацитет за приоритизиране на инвестициите, доколкото не изследва и не оптимизира нормативните изисквания по отношение собствениците на публичните ВиК активи, собствениците (принципали) на търговските дружества – ВиК оператори, и самите ВиК оператори. Не са регламентирани норми за действие в случаите, в които икономически обосноваването на ВиК услуги надхвърлят социалната поносимост на същите, и продължава да не се изяснява как ще бъдат покрити обосноваването оперативни и капиталови разходи на ВиК операторите в тези случаи, доколкото съществуващите изисквания изцяло се запазват.

Новият законопроект не съобразява и Директива (ЕС) 2020/2184 от 16.12.2020 г., която въвежда редица нови изисквания към държавите членки, респективно към ВиК дружествата, обслужващи най-малко 50 хил. души или доставящи най-малко 10 хил. м³ на ден, касаещи общи задължения, стандарти за качество, подход към безопасността на водата, основаващ се на оценка на риска, оценка на нивата на загуби на вода, достъп до вода, предназначена за консумация от човека, публикуването на подходяща и актуална информация и други. Съгласно чл. 24, т. 1 от директивата, *Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с членове 1—18, член 23 и с приложения I—V най-късно до 12 януари 2023 г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби*.

Във формулираните в проекта на закон предложения за създаването на нова Комисия липсва яснота относно функциите и правомощията на регулатора и разписани норми, гарантиращи финансова независимост (Комисията не се финансира от собствени приходи, а от държавния бюджет); налице са отново противоречия и правни неясноти по отношение на организацията на работа, включително и запазването на трудовите правоотношения на служителите от администрацията; въведените процедури; предмет и статут на актовете на регулатора (не се изяснява кои актове ще имат статут на общи административни актове, доколкото новата Комисия единствено ще утвърждава цени на ВиК услуги); както и по отношение на правомощията по контрол, вкл. и относно възможността за налагане на санкции; липсва обвързаност на действия и актове на институции от изпълнителната власт и разграничаване на ролите и отговорностите в отрасъл ВиК. Същевременно се създава неяснота по отношение състава и организацията на работа на Комисията за енергийно регулиране. След редакцията от 2023 г. е видно, че председателят и членовете на новата Комисия ще получават далеч по-ниски възнаграждения от тези на управителите на регулираните от тях ВиК оператори – нещо, което поставя под въпрос както експертизата, така и независимостта на ръководството на новата Комисия.

В законопроекта от 2022 г., както и в законопроекта от 2023 г., се въвеждат нови и

необосновани изисквания спрямо проекта от 2020 г., като отпада изискването независимият регулатор да определя цели на показатели за качество на ВиК услугите, въз основа на които ВиК операторите да разработват бизнес планове с ремонтна, производствена и инвестиционна програма; както и отпада изискването независимият регулатор да одобрява тези бизнес планове, и въз основа на одобрените бизнес планове да утвърждава и одобрява цени на ВиК услуги; да осъществява ежегоден контрол върху изпълнението на одобрените бизнес планове и да отчита същото при годишните изменения на одобрените цени на ВиК услуги.

Така предложените промени се предлагат да влязат в сила от обнародването на закона в Държавен вестник, т.е. в рамките на действащия регулаторен период 2022-2026 г., в който КЕВР е одобрила 5-годишни бизнес планове на редица дружества, утвърдила е цени на ВиК услуги за 2022 г. и за 2023 г. и е одобрила цени на ВиК услуги за 2024, 2025 и 2026 г. След влизането в сила на ЗВиК, ще бъдат отменени нормите на ЗРВКУ и приложимите норми на ЗЕ, поради което съществуващият регулатор няма да има функции във ВиК сектора, а такива функции няма да има и новата Комисия, което поражда редица въпроси за одобряването на бизнес планове и цени, възможностите за изменение на одобрените бизнес планове и/или цени на ВиК услуги и последващите действия по контрол на изпълнението на одобрените бизнес планове и изменението на одобрените цени.

Значителното ограничаване правомощията на новата Комисия спрямо функциите на КЕВР в сектор ВиК поставя редица допълнителни въпроси относно необходимостта от разделянето на КЕВР и обособяване на нов държавен регулаторен орган, което ще изисква допълнителни първоначални и последващи капиталови и оперативни разходи за държавния бюджет. Подобно отделяне би могло да се мотивира ако се предвижда не само да се запазят съществуващите функции, но и същите да се надградят чрез например въвеждане на лицензионен режим за ВиК дружествата, както и регулиране на други сектори като битови отпадъци (каквато регулация е въведена в Португалия, Унгария, Италия, а от тази година и в Северна Македония), или контрол върху качеството на питейните води (каквато функция е въведена към регулаторния орган в Португалия), или регулиране на други комунални услуги, предоставяни от общините (каквато функция е въведена в регулаторния орган в Румъния).

Тенденцията в Европа е въвеждането на регулиране на ВиК услугите на национално ниво да се осъществява от съществуващите енергийни регулатори – както е в Армения, Малта, България, Литва, Грузия, Латвия, Италия, Унгария, Ирландия, Молдова, Черна гора, Северна Македония, а от 2023 г. и в Гърция.

Новата Комисия ще има само едно контролно правомощие – а именно контрол върху прилаганите от ВиК операторите цени на ВиК услуги. Същевременно, с редакция в проекта от 2023 г. правомощия за съставяне на актове за установени административни нарушения и издаване на наказателни постановления се дават не на контролния орган (новата Комисия), а на АВиК, които нямат вменени подобни функции. Нещо повече – на АВиК се дават и подобни функции по отношение контрол върху строителство, изграждане и експлоатация на елементи на техническата инфраструктура, които са уредени в ЗУТ, и по които АВиК няма никакви правомощия по ЗУТ.

Предвижда се значително намаляване на показателите за качество на ВиК услугите, като контролът по тяхното изпълнение се прехвърля от независимия регулатор към АВиК. В проекта на ЗВиК обаче не е описан редът, по който АВиК ще определя цели на тези показатели, как ще се оценява качеството и надеждността на отчитаната информация, нито вменява на министерството или на АВиК изискване да публикува информация в годишни отчети – действия, които в момента се осъществяват от КЕВР. Проектът на ЗВиК въвежда контролни функции на АВиК по отношение постигнатите нива на показателите за качество, но не въвежда реален механизъм, включително санкции в случаи на тяхното непостигане и

изцяло прекъсва връзката между качеството и цените на ВиК услугите. В съгласувателната таблица МРРБ посочва, че „в чл. 50, ал. 2, т. 10 е предвидено договорът по ал. 1 да съдържа изисквания към качеството на услугите“, което не е равнозначно на „показатели за качество“. Такива изисквания и към настоящия момент са включени в договорите за възлагане, но по тях не се осъществява контрол от страна на АВиК. В §4 от ПЗР на проекта на ЗВиК се предвижда, че *Сключените от тях договори с ВиК операторите запазват действието си за срока, за който са сключени и се привеждат в съответствие с този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила*. По този начин не става ясно дали изобщо сключените договори ще се допълнят с годишни нива на показатели за качество и дали до края на 2026 г. се предвижда контролиране на качеството на ВиК услугите.

Освен това, ако годишните нива на показателите за качество ще се определят с договора за възлагане, това означава, че за определяне на следващите годишни нива на показателите за качество ще е необходимо изменение на съответните договори, такова изменение ще може да се осъществи само чрез прилагане на принципа на свобода на договарянето - в случай че ВиК операторът се съгласи с изменението, поради което поставяне на цели за подобряване на качеството в обществен интерес ще бъде неосъществимо. Разпоредбата на чл. 114 в новия проект, според която *Споровете между асоциациите по ВиК и ВиК операторите относно сключването, изпълнението, изменението и прекратяването на договор за възлагане по чл. 50 се решават по реда на Гражданския процесуален кодекс*, също няма да допринесе за подобряване на качеството на ВиК услугите.

Въвежда се изискване за изготвяне на бизнес програми по реда на ЗПП, което обаче няма връзка с процеса по контрол върху показатели за качество от АВиК, и с процеса по ценообразуване. Освен това, дружествата, които не са публични предприятия, като най-големият ВиК оператор в страната - „Софийска вода“ АД, нямат основания да изготвят подобни бизнес програми. Продължават да се предлагат неясни критерии за одобряването на цените на ВиК услугите и последващото им преразглеждане, като от новия проект на закона отпадат фундаментални изисквания като принципи и методи на ценообразуване, регулаторен период и други и остава впечатлението, че новата Комисия ще има възможност единствено да одобри предложените от дружествата цени на ВиК услуги, без да има възможност да оцени тяхната ефективност и/или да изиска някакви корекции. Позицията на МРРБ, че тези фундаментални изисквания ще бъдат регламентирани в наредба към закона, създава допълнителни рискове пред ВиК сектора, както за ВиК операторите, така и за потребителите на услуги от обществен интерес.

Извършеният анализ показва, че предложенията в ЗВиК няма да доведат до подобряване на регулацията във ВиК сектора, доколкото не могат да гарантират повишаване на качеството на услугите, икономическа устойчивост, защитата на правата на потребителите и социалното подпомагане, тъй като: значително се редуцира броят на показателите за качество на ВиК услугите; предлагат се неясни критерии за одобряването на цените на ВиК услугите и последващото им преразглеждане, както и нееднозначно определени критерии за финансиране на инвестициите, в противоречие с действащи регулаторни механизми; липсва разработен режим за социална поносимост на цените на ВиК услугите и за въвеждане на водни помощи; създава се неяснота по отношение разглеждането на жалби на потребители срещу ВиК оператори и на практика се отменя договорното начало при общи условия при предоставянето на ВиК услуги на потребителите, доколкото на общите условия се придава характер на нормативен акт; липсва възлагане на отговорностите по отношение постигането на съответствие с директиви на ЕС и/или разширение на ВиК системите.

Предлага се промяна в границите на обособените територии, като се предвижда отпадане функционирането на общински и частни дружества. В същото време създаваната правна регламентация поражда неясноти по отношение възможностите и сроковете за изпълнението на новите изисквания. Въвежда се задължително изискване ВиК дружествата

да са публични предприятия по смисъла на ЗПП, което ще елиминира бъдещо публично-частно партньорство в сектора. Запазват се изискванията по отношение функционирането на АВиК, като не се отчита липсата на възможност и експертен капацитет за адекватно изпълнение на ролята на публични собственици на ВиК системите и да контролират изпълнението на договорите за възлагане управлението на ВиК активите. Запазват се изискванията по отношение на собствеността на ВиК системите, без да се очертава ясно границата на публична и частна собственост, респективно границата на отговорност на ВиК оператори и потребители. Не се предвижда изплащане на обезщетения на потребителите при отклонения от стандартите за качество на питейните и на отпадъчните води. Необосновано от потребителите на ВиК услуги са изключени лицата, които нямат вещни права върху водоснабдения имот, но са ползватели на същия на валидно облигационно основание (например наематели). Създават се възможности за необоснован отказ и злоупотреба от страна на ВиК дружествата в процеса по присъединяване на нови потребители.

В проекта на ЗВиК от 2022 г. се регламентираше съществуването на държавно търговско дружество - „Български ВиК Холдинг“ ЕАД, което е създадено с решение на Министерски съвет и може да бъде закрито с последващо решение на изпълнителната власт, без да се изяснява какви са точно неговите функции и отговорности, и по какъв начин ще допринесе за решаването на проблемите във ВиК сектора, като по този начин дружеството се поставя в привилегировано положение спрямо дружества със сходни функции в сектор „Енергетика“, и се ограничават функциите и правомощията на бъдещи състави на Министерски съвет по отношение на това конкретно дружество. С редакцията от 2023 г., наименованието на конкретното търговско дружество е заменено с *юридическо лице по смисъла на Закона за публичните предприятия*, което поставя допълнителни неясноти.

Във връзка с горното не се постига дългосрочно разрешаване на проблемите във ВиК сектора, изискуемо съгласно решение на 44-то НС от 13.12.2019 г.

Проект на Стратегия за финансиране, укрепване на регулаторния капацитет и повишаване ефективността на предоставяните услуги в отрасъл ВиК

Със Заповед № РД-14-02-504 от 05.06.2017 г., изменена и допълнена със Заповед № РД-14-02-542 от 16.06.2017 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството, е сформирана Междуетатствена работна група във връзка с разработване и изпълнение на Стратегия за финансиране, укрепване на регулаторния капацитет и повишаване ефективността на предоставяните услуги в отрасъл ВиК. Представител на КЕВР е включен в работната група като наблюдател, доколкото съгласно чл. 10, ал. 3 от Закона за енергетиката, при осъществяване на своите правомощия, Комисията е независима от изпълнителната власт.

Споразумение за предоставяне на консултантски услуги за разработване на Стратегия за финансиране, укрепване на регулаторния капацитет и повишаване ефективността на предоставяните услуги в отрасъл ВиК е подписано на 23.02.2016 г. между Министерството на регионалното развитие и благоустройството и Международната банка за възстановяване и развитие (Световна банка) в рамките на проект „Подпомагане на ефективността, управлението и институционалния капацитет в отрасъл ВиК“ по Договор за безвъзмездна финансова помощ № Д-34-11 от 16.03.2016 г. и BG16M1OP002-1.003-0001-C01, одобрен за финансиране по приоритетна ос 1 „Води“ на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020“ (ОПОС).

Съгласно представена информация от изпълнителя по договор – Световна банка, докладът по разработването на Стратегия за финансиране на ВиК отрасъла има следните цели:

- да изследва и представи възможностите за финансиране на мерките, идентифицирани в Стратегията за развитие и управление на отрасъл ВиК в България за периода 2014-2023 г., свързани с доизграждането на ВиК инфраструктурата в страната за постигане на съответствие с националните и европейски екологични изисквания, както и

експлоатацията и поддръжката на ВиК системите и съоръженията;

- да приложи каскадният подход, като проучи възможностите за постепенно увеличаване на вътрешно генерирания паричен поток, на частното и търговското финансиране, като същевременно бъдат сведени до минимум недостигът на финансиране и въздействието върху националния бюджет;

- да представи предизвикателствата, свързани с поносимостта на цените на ВиК услугите в България, предложи мерки за подпомагане на социално уязвимите домакинства и очертае възможностите за промяна в методологията за ценообразуване на ВиК услугите за устойчиво финансиране на отрасъла.

През ноември 2017 г. Световна банка представи проект на Стратегия за финансиране на отрасъл ВиК. В проекта на Стратегия е оценен недостигът на финансиране в отрасъл ВиК и са предложени различни възможности за финансиране, както и мерки за увеличаване на паричните потоци на ВиК операторите чрез повишаване на тяхната ефективност, управление и контрол от страна на принципала.

В рамките на проекта са предложени и механизми за субсидиране на социално уязвимите групи, както и премахването на горната граница на цените на ВиК услугите, също така и промени в договорите на дружествата с АВиК, с които да се изяснят нормативните и договорни отговорности на ВиК операторите по отношение постигането на съответствие с европейските изисквания. Предложени са и редица мерки за повишаване капацитета и ефективността на държавните ВиК оператори, както и за подобряване на контрола, упражняван от страна на принципала върху тяхната дейност.

На 13.12.2017 г. в рамките на съвместно заседание на Комисията по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление и на Комисията по околната среда и водите в Народното събрание от МРРБ бе представен проект на Стратегия за финансиране на ВиК сектора. Протокол № 16 от проведеното заседание е публикуван на интернет страницата на Народно събрание (<https://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/2589/steno/ID/4887>).

В отговор на запитване от страна на КЕВР за статута на проекта на Стратегия за финансиране на ВиК сектора и предвижданията за изпълнение на включените в документа мерки, МРРБ информира КЕВР с писмо вх. № В-03-06-26 от 26.02.2019 г., че този проект се използва като консултативен документ, няма статут на нормативен документ и неговото изготвяне не е свързано с изпълнение на заложили нормативни или други изисквания. Същевременно прилагането на мерките, предложени в проекта на стратегия, би имало ефект както върху подготовката на нов Закон за водоснабдяване и канализация, така и върху настоящия регулаторен период 2022-2026 г.

Прилагане на Механизъм за реинвестиране на част от приходите от ВиК услуги.

Съгласно Тематично предварително условие 6.1. за Европейски структурни и инвестиционни фондове 2014-2020, Действие №7, трябва да бъде въведен механизъм за обособяване на приходите на база пълна амортизация на активите, включително активи, финансирани от безвъзмездна помощ, които да бъдат използвани за реинвестиране във ВиК инфраструктура. Посочено е, че ще бъде изготвен механизъм за реинвестиране на приходите, включително и за активи, финансирани от безвъзмездна помощ, заедно с инструкция към ВиК операторите за реинвестиране на печалбата. Като отговорна институция е посочено МРРБ, което възлага на Световната банка в рамките на Споразумение за консултантски услуги да окаже подкрепа за прилагане на промените.

В Раздел 8.9. от проект на Стратегия за финансиране на отрасъл ВиК, изготвен от Световната банка по възлагане на МРРБ, е посочена информация за предложения от Световната банка механизъм за реинвестиране на част от приходите (МРП), както следва:

„Компонентът МРП се определя като част от цената (в лева) за употребеното количество (в м3), така че общата годишна сума, „защитена“ от МРП се равнява на годишното инвестиционно предложение одобрено при ценообразуването. От регулаторна гледна точка, размерът на компонента МРП трябва да съответства на размера на амортизационните отчисления и възвръщаемостта, в зависимост от предложеното финансиране на капиталовата програма от ВиК операторите, включено в изчислението на цените“. За реализирането на МРП се откриват специални инвестиционни сметки за всеки ВиК оператор, въвежда се контрол за изразходваните от тези сметки средства за инвестиции, а отчитането на дейностите, свързани с МРП, се извършва на тримесечие и в годишен доклад.

При извършените през регулаторен период 2017-2021 г. проверки, от страна на Комисията, е установено, че ВиК операторите с държавно участие не са внедрили Механизъм за реинвестиране на част от приходите (МРП). Повечето дружества са открили специални инвестиционни банкови сметки, но кредитните обороти са по-ниски от отчетените инвестиции в публични ВиК активи, а в редки случаи се изготвят доклади за отчитане дейностите по механизма.

Неприлагането на механизма е в противоречие както с предварителното условие по ОПОС 2014-2020, така и с приетата от Министерски съвет отраслова стратегия за ВиК. Липсата на внедрен механизъм създава предпоставки за неизпълнение на инвестициите съгласно одобрените бизнес планове.

Прилагането на Механизма за реинвестиране на част от приходите за ВиК операторите, имащи одобрен бизнес план, ще повиши сигурността по изпълнение на одобрените инвестиционни програми, респективно ще има положителен и дисциплиниращ ефект върху дейността на ВиК дружествата.

ГЛАВА ШЕСТА

ЖАЛБИ И РАБОТА С ПОТРЕБИТЕЛИ

1. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА

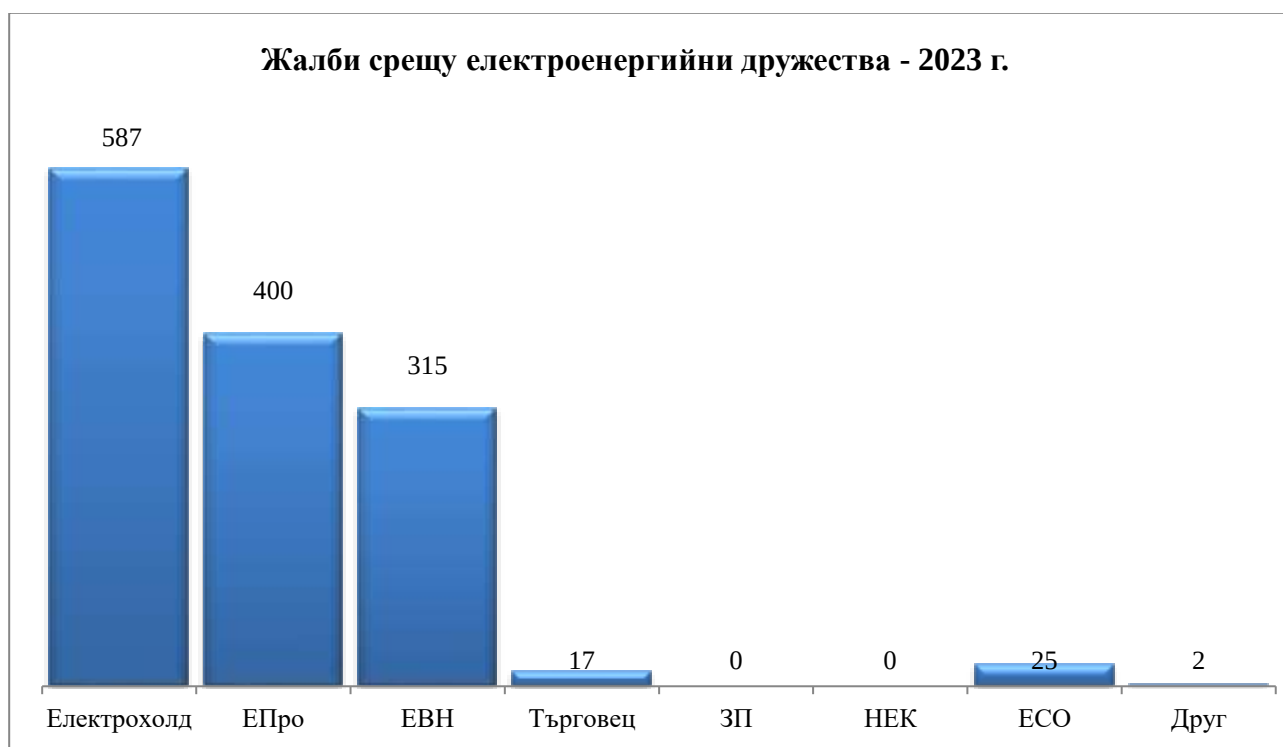
През 2023 г. в Комисията за енергийно и водно регулиране бяха регистрирани общо 1 442 броя заявления. За 1 346 броя от тях, които са срещу лицензирани дружества в сектор „Електроенергетика“ на основание чл. 22, ал. 1 от ЗЕ бяха образувани административни производства.

Най-голям е броят на жалбите срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД и „Електрохолд Продажби“ ЕАД. На второ място са жалбите срещу „Електроразпределение Север“ АД и „ЕНЕРГО-ПРО Продажби“ АД, следвани от „Електроразпределение Юг“ ЕАД и „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД. Срещу „Електроразпределение Златни пясъци“ АД и „ЕСП Златни пясъци“ ООД не са постъпили жалби.

Оплакванията срещу лицензирани за дейността „търговия с електрическа енергия“ дружества са свързани предимно с договорните отношения между страните.

През 2023 г. постъпиха 25 броя жалби срещу „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД). Не са регистрирани оплаквания срещу НЕК ЕАД.

Разпределението на получените в КЕВР жалби срещу електроенергийни дружества е показано на графиката по-долу:

Исканията на жалбоподателите са класифицирани по групи, показани на следната графика:

Водещо място през 2023 г. заемат жалбите във връзка с присъединяване на централи за производство на електрическа енергия от ВЕИ.

На второ място по брой са жалбите, свързани с качеството на доставяната електрическа енергия - ниско напрежение в точката на присъединяване, чести спирания на електрозахранването, повреди в електрически уреди.

Останалите причини за оплаквания от потребители се класифицират както следва:

- отчитане и фактуриране на електрическата енергия, в т.ч. твърдения за неточно отчитане, липса на реален отчет, неточна работа на тарифните превключватели, грешки при фактуриране на отчетените количества и начисляване на мрежови услуги;

- преустановяване на електрическото захранване без основание и без предварително уведомяване;

- съмнения за точност на измервателните уреди, недоволство от мястото им на монтиране, не уведомяване за планова или периодична подмяна, не уведомяване или липса на свидетели при съставяне на констативни протоколи при подмяната им;

- забавяне, включване на некоректни клаузи, неправомерно прекратяване на договори за присъединяване на нови обекти на потребители и производители на електрическа енергия;

- забавяне от страна на електроснабдителните дружества при издаване на документи за смяна на доставчик;

- забавяне и проблеми при сключване на договори за доставка на електрическа енергия;

- лошо техническо състояние, наличие на опасни съоръжения, нарушени сервитути на енергийни обекти;

- корекции на количества потребена, но неизмерена и/или неточно измерена електрическа енергия, установени по реда на ПИКЕЕ, но считани от потребителите като неправомерни;

- изкупуване и придобиване на съоръжения по § 4 от ЗЕ;

- изкупуване на произведена електрическа енергия от централи, произвеждащи енергия от възобновяеми източници, или такива с комбинирано производство.

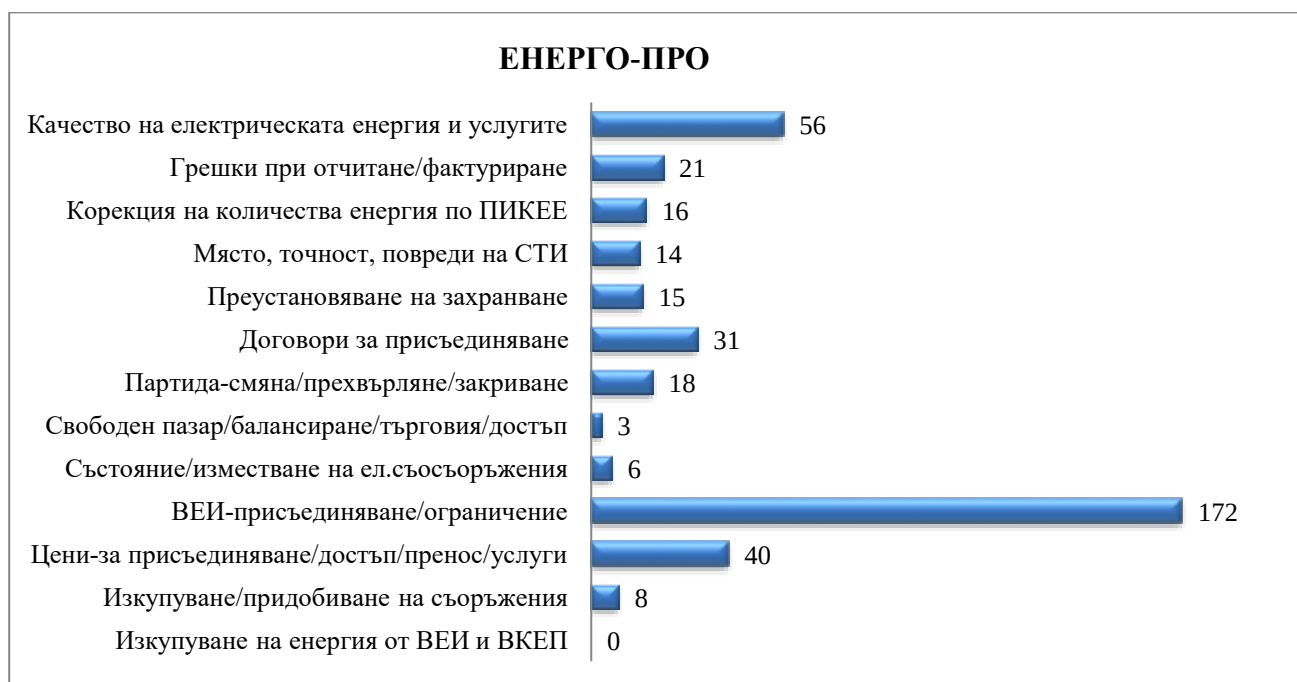
Разпределението на жалбите срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД и

„Електрохолд Продажби“ ЕАД, класифицирани по групи според исканията на жалбоподателите, е показано на графиката по-долу:

Най-висок дял от жалбите при дружествата от групата на Електрохолд заемат жалбите, свързани с лошо качество на доставяната електрическа енергия. За жалбите, за които Комисията прие, че са основателни, същата даде задължителни указания на лицензианта по прилагането на закона, като определи срок за изпълнението им. През 2023 г. се отчита намаление на оплакванията, свързани с грешки при отчитане, респ. фактуриране на консумираната електрическа енергия спрямо 2022 г.

Разпределението на жалбите срещу „Електроразпределение Север“ АД и „ЕНЕРГО-ПРО Продажби“ АД, класифицирани по групи според исканията на жалбоподателите, е показано на следната графика:

Видно от графиката по-горе, най-голям е броят на жалбите, свързани с присъединяване на фотоволтаични централи. На следващо място се нареждат оплакванията от лошо качество на доставяната електрическа енергия и услугите.

Графиката по-долу показва разпределението на жалбите срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД и „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД, класифицирани по групи според исканията на жалбоподателите:

Дружествата от групата на ЕВН поддържат най-ниско ниво на оплаквания. През 2023 г. се запазва тенденцията най-висок дял от жалбите срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД да заемат жалбите от клиенти и лица, желаещи да присъединят фотоволтаични централи.

За осъществяване на контрол, оценка и анализ на ангажираността и предприетите мерки от лицензиантите за справяне с възникналите проблеми, през 2024 г. КЕВР планира да извърши проверки на „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД, „Електроразпределение Север“ АД и „Електроразпределение Юг“ ЕАД за спазване на изискванията на Закона за енергията от възобновяеми източници, изм. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г., в сила от 22.12.2023 г. За целите на ценовото регулиране през 2024 г. са предвидени проверки на всички електроразпределителни дружества относно реално извършените през 2023 г. инвестиции и разходите за амортизации.

През 2023 г. на основание чл. 22, ал. 1, чл. 75, ал. 2, т. 1, чл. 76, чл. 77, ал. 2 и ал. 4, чл. 78, чл. 80 от Закона за енергетиката и чл. 10, ал. 1, т. 6 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация (Правилника), както и на основание чл. 40, ал. 3 от Правилника, поради наличие на правна и фактическа сложност, бяха сформирани работни групи и извършени 3 броя проверки по документи и на място във връзка с постъпили в КЕВР жалби, както следва:

1. Проверка по документи на изпълнението на влязло в сила Решение № Ж-356/21.07.2022 г. по жалба от управителя на „Елемаг 24“ ЕООД, срещу „Топлофикация София“ ЕАД и установяване дали са нарушения на Закона за енергетиката, подзаконовите нормативни актове по прилагането му и условията на издадената на дружеството Лицензия № Л-033-05/15.11.2000 г. за дейността „пренос на топлинна енергия“.

За резултатите от проверката е изготвен и връчен Констативен протокол. В хода на проверката е констатирано нарушение и през м. 02.2023 г. е съставен и връчен 1 брой АУАН. Изготвен е доклад, приет с Решение на КЕВР по т. 3 от Протокол № 68 от 21.02.2023 г.;

2. Проверка по документи на изпълнението на влязло в сила Решение № Ж-601 от 12.07.2023 г. по жалба срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД. За резултатите от проверката е изготвен и връчен Констативен протокол. В хода на проверката е констатирано нарушение и през м. 12.2023 г. е съставен и връчен 1 брой Акт за установяване на административно нарушение. Изготвен е доклад, приет с Решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 395 от 22.12.2023 г.;

3. Проверка по документи на изпълнението на влязло в сила Решение № Ж-519 от 16.06.2023 г. по жалба от „Електрон Сервиз“ ООД срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД. За резултатите от проверката е изготвен и връчен Констативен протокол. Работата по проверката продължава през 2024 г.

На посочените по-горе правни основания, във връзка с водени от и срещу Комисията дела, свързани с жалби на потребители, през 2023 г. бяха сформирани работни групи и извършени **29 броя** проверки по документи и на място, както следва:

1. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Север“ АД във връзка с Решение № 7075/29.11.2022 г. на Административен съд София-град (АССГ), оставено в сила с Решение № 11644/15.12.2022 г. на Върховния административен съд (ВАС), с което е отменено Решение № Ж-767/29.11.2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-98 от 02.02.2023 г.;

2. Проверка по жалба от „Свик“ ООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 11918 от 21.12.2022 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-357 от 10.05.2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-340 от 06.04.2023 г.;

3. Проверка по жалба срещу „ЧЕЗ Разпределение България“ АД (с правопреемник „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД) във връзка с Решение № 4874 от 15.07.2022 г. на АССГ, потвърдено с Решение № 823 от 21.01.2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-207/19.03.2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-220 от 15.03.2023 г.;

4. Проверка по жалба от „Калина Трейд“ ЕООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 2155 от 28.02.2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-293 от 30.04.2020 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-409 от 27.04.2023 г.;

5. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 1842 от 21.03.2022 г. на АССГ, оставено в сила с Решение № 11952 от 21.12.2022 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-475 от 02.07.2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-560 от 28.06.2023 г.;

6. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Север“ АД и „Енерго-Продажби“ АД във връзка с Решение № 4832/09.05.2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № 2871/28.04.2022 г. на АССГ, и вместо него е постановено, че се отменя Решение № Ж-560/28.07.2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-705 от 01.08.2023 г.;

7. Проверка по жалба от „Джоди Енерджи“ ЕООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 4941/10.05.2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-600/17.09.2020 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-561 от 28.06.2023 г.;

8. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Север“ АД във връзка с Решение № 4195/23.06.2022 г. на АССГ, оставено в сила с Решение 5220/17.05.2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-64/28.01.2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-644 от 14.07.2023 г.;

9. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 6081/21.10.2022 на АССГ, оставено в сила с Решение № 5311/18.05.2023 г. на ВАС, с което е отменен мълчалив отказ на КЕВР за произнасяне по жалба от Иван Гагов срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-639 от 14.07.2023 г.;

10. Проверка по жалба от „Енерго БР“ ЕООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 4299/2022 на АССГ, с което е отменено Решение № Ж-689 от 2019 на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-760 от 23.08.2023 г.;

11. Проверка по жалба от ЕТ „Джеси-Ивайло Джамбазов“ ЕООД срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД във връзка с Решение № 4761/2022 на АССГ, оставено в сила с Решение № 6844/2023 на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-5 от 06.01.2022 на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-813 от 20.09.2023 г.;

12. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 7850/2022 на АССГ, оставено в сила с Решение № 7439/2023 на ВАС, с което е отменен мълчалив отказ на КЕВР по жалба с вх. № Е-11Г-00-7 от 22.06.2022 г. срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-827 от 27.09.2023 г.;

13. Проверка по жалба от „Тера Инвест 2008“ ЕООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 6292/2022 г. на АССГ, оставено в сила с Решение № 7601/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-2/2022 на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-829 от 27.09.2023 г.;

14. Проверка по жалба срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД и „Електрохолд Продажби“ АД във връзка с Решение № 6598/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-451 от 18.08.2022 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-908 от 25.10.2023 г.;

15. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Север“ АД във връзка с Решение № 6915/2022 г. на АССГ, оставено в сила с Решение № 7338/2023 г. на ВАС, с което Решение № Ж-139 от 18.04.2022 г. на КЕВР е обявено за нищожно. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № ЛО-2 от 20.10.2023 г.;

16. Проверка по жалба от „Проакт РП“ ООД срещу „Електроразпределение Север“ АД във връзка с Решение № 7928/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-579 от 2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-959 от 07.11.2023 г.;

17. Проверка по жалба от СД „АРХ и АРТ – Тулешков, Стойчева“ срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД във Решение № 7907/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-37/2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-907 от 25.10.2023 г.;

18. Проверка по жалба от „Грийн Пауър БГ“ ЕООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 6286/2022 г. на АССГ, оставено в сила с Решение № 7883/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-120 от 2022 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-896 от 25.10.2023 г.;

19. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Север“ АД във връзка с Решение № 7666/2022 г. на АССГ, оставено в сила с Решение № 7719/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-215/2022 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-942 от 02.11.2023 г.;

20. Проверка по жалба от управителя на „Кавин България“ ООД, срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД във връзка с Решение № 8049/2023 г. на ВАС, с което Решение № Ж-62 от 2023 г. на КЕВР е обявено за нищожно. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-836 от 28.09.2023 г.;

21. Проверка по жалба от НЕК ЕАД срещу ЕСО ЕАД във връзка с Решение № 8004/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-300 от 2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-1006 от 20.11.2023 г.;

22. Проверка по жалба от „Г-Солар“ ЕООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 7946/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-812 от 2021 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-830 от 28.09.2023 г.;

23. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД и „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД във връзка с Решение № 8149/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-454 от 2022 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-1092 от 11.12.2023 г.;

24. Проверка по жалба срещу „Електроразпределение Север“ АД във връзка с Решение № 8316/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-143 от 2022 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-903 от 25.10.2023 г.;

25. Проверка по жалба от „Първа инвестиционна банка“ АД срещу „Електроразпределение Север“ АД и „Енерго - Про Продажби“ АД във връзка с Решение № 59/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-342 от 2022 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-1116 от 22.12.2023 г.;

26. Проверка по жалба от потребители, „Локуидур Холдингс Лимитид“ ООД, Т. Плотнокова, „Синтера Инвестмънт Систем“ ЕООД и „Юг Капитал“ ЕООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 8310/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-671 от 2020 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-1113 от 22.12.2023 г.;

27. Проверка по жалба срещу „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД и „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 8353/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-223 от 2022 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-1112 от 22.12.2023 г.;

28. Проверка по жалба от „Проб Консулт“ ЕООД срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД във връзка с Определение № 8542/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-96 от 2023 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-1124 от 22.12.2023 г.;

29. Проверка по жалба срещу „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД във връзка с Решение № 3920/2023 г. на АССГ, оставено в сила с Решение № 9980/2023 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-748 от 2022 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-1125 от 22.12.2023 г.

През отчетната година бяха завършени и две проверки, започнали през 2022 г., а именно:

1. Проверка по жалба от „НАТ 2004“ ЕООД срещу „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД във връзка с Решение № 3242/25.06.2020 г. на АССГ, потвърдено с Решение № 11473/11.11.2021 г. на ВАС. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-373 от 19.04.2023 г.;

2. Проверка по жалба от „Вал Конструктурс-78“ ЕООД срещу „Електроразпределение Юг“ ЕАД във връзка с Решение № 489/28.01.2022 на АССГ, оставено в сила с Решение № 9008/17.10.2022 г. на ВАС, с което е отменено Решение № Ж-722/05.11.2020 г. на КЕВР. Изготвен е доклад, приет от КЕВР с Решение № Ж-160 от 22.02.2023 г.

През 2023 г. КЕВР разглежда жалби от потребители на електрическа енергия и услуги и се произнесе с 855 решения по образуваните административни производства:

– 177 жалби бяха определени като основателни. Комисията даде задължителни указания на лицензираните дружества и определи срок за изпълнението им;

– 456 жалби бяха приети за неоснователни и административните производства бяха прекратени;

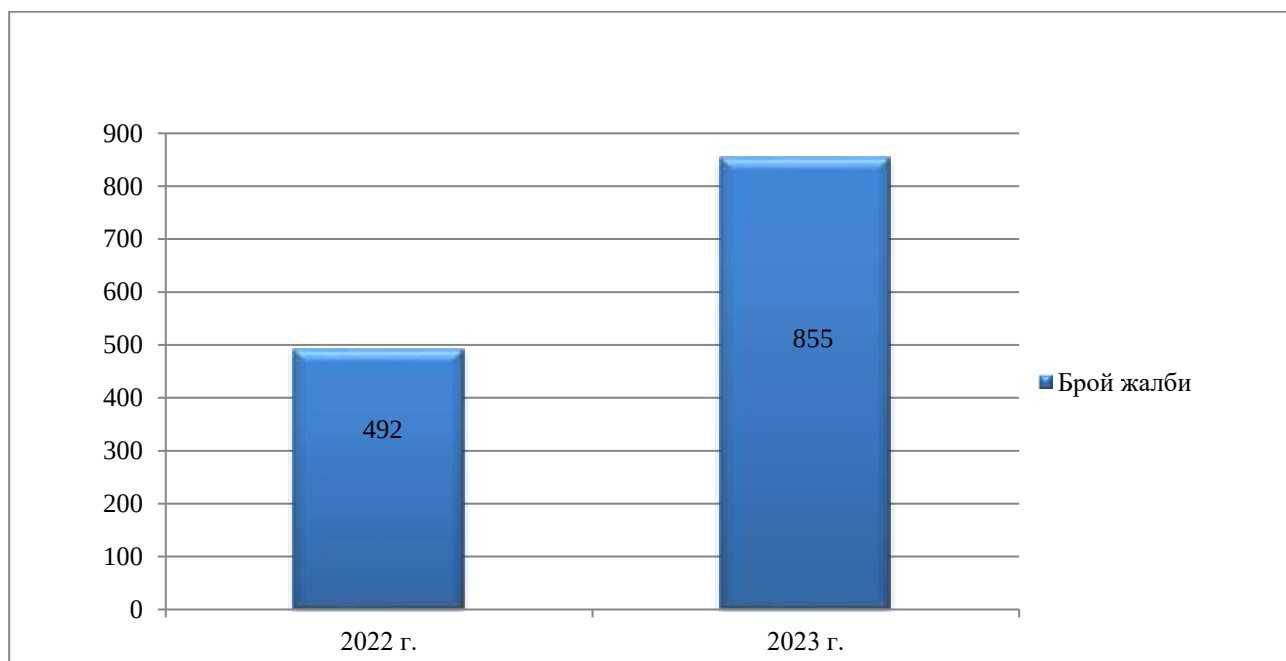
– Комисията прекрати административните производства по 134 жалби поради отпаднал правен интерес на жалбоподателя, 2 поради оттегляне на жалбата и 75 поради недопустимост за разглеждане;

– за 8 жалби Комисията взе решение за спиране на административното производство поради разглеждане от съда.

В изпълнение на § 4 от ПЗР на ЗЕ прие 3 решения по искания за определяне на независим оценител на енергийни обекти и съоръжения, представляващи елементи от съответната преносна или разпределителна мрежа, за които не е постигнато споразумение за стойността им между страните.

Като следствие от подобрена организация и повишена квалификация на експертния състав, през 2023 г. броят на жалбите, които Комисията разгледа и във връзка с които се произнесе с решения по образуваните административни производства, е нараснал от 492 броя през 2022 г. на 855 броя през 2023 г., което е увеличение със 74%.

Сравнението на броя на жалбите, които Комисията разгледа и във връзка с които се произнесе с решения по образуваните административни производства през 2022 г. и 2023 г., е представено на графиката по-долу:

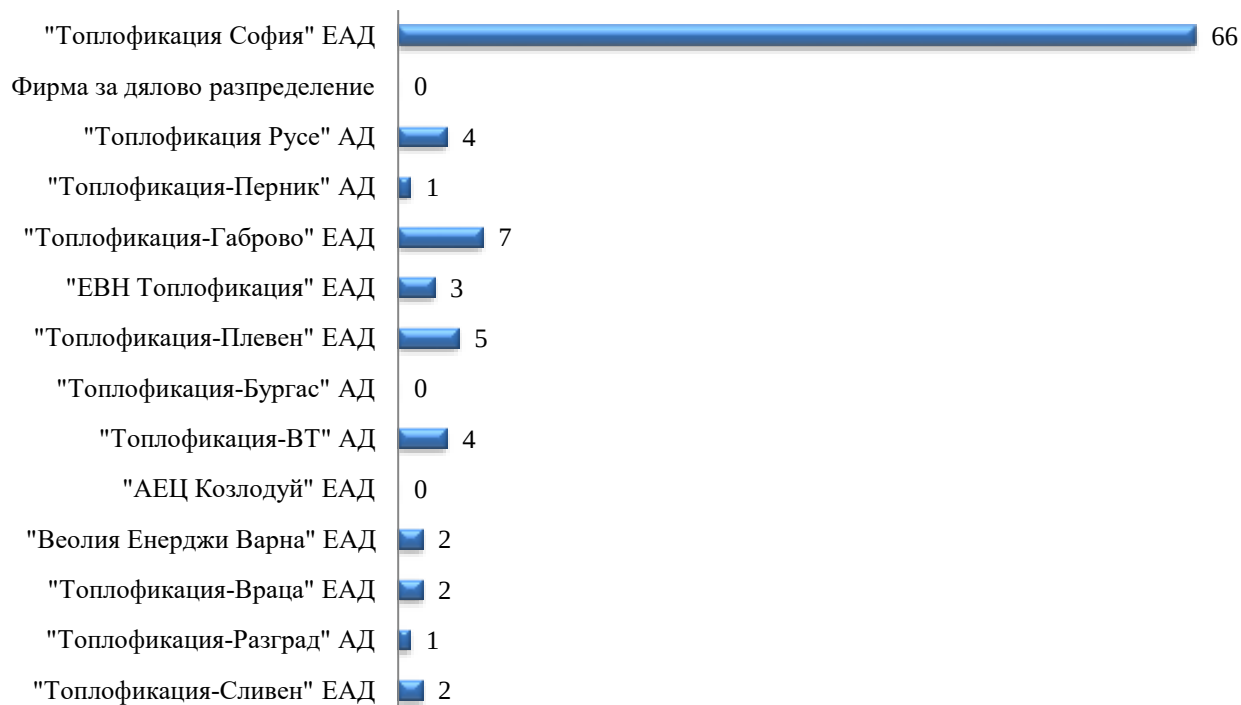
Експерти от отдел „Контрол и решаване на спорове в електроенергетиката и топлоенергетиката“, на обявления на интернет страницата на КЕВР телефон, както и при посещения на потребители в Комисията, ежедневно оказваха съдействие и даваха разяснения и указания по всички въпроси, свързани с процеса по подаване и разглеждане на жалби и сигнали, приложимата нормативна уредба, практиката и правомощията на Комисията.

2. ТОПЛОЕНЕРГЕТИКА

През 2023 г. в Комисията бяха получени общо 135 заявления, сигнали, искания и жалби от клиенти и потребители на топлинна енергия. От тях 75 бяха свързани с нарушения или съмнения за такива, подлежащи на контрол по Наредбата за топлоснабдяване, поради което на основание чл. 31, ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс бяха изпратени на Министерство на енергетиката за разглеждане по компетентност. Реквизити на жалба съдържат 36 броя жалби, за които на основание чл. 22, ал. 1 от ЗЕ бяха образувани административни производства.

Жалбите и сигналите са насочени основно срещу „Топлофикация София“ ЕАД, следвани от „Топлофикация - Габрово“ ЕАД:

ЗАЯВЛЕНИЯ СРЕЩУ ТОПЛОФИКАЦИОННИ ДРУЖЕСТВА И ФДР - 2023 г.

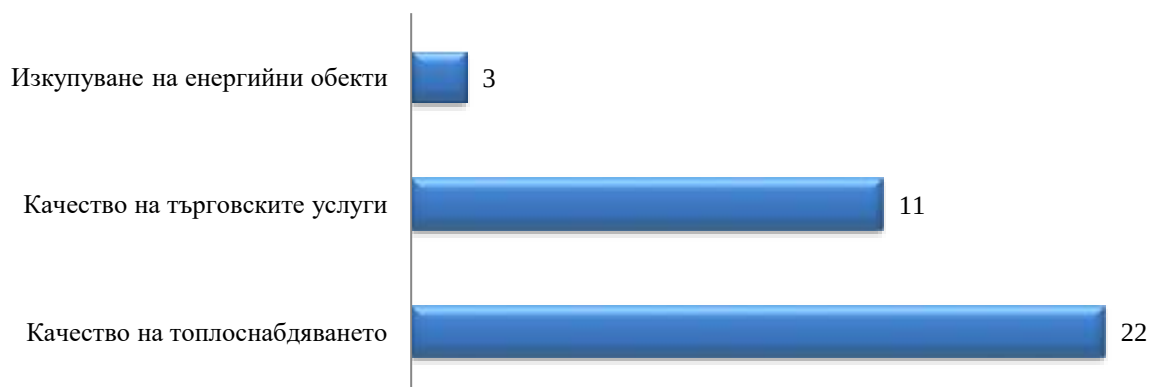

Анализът на жалбите, които са от компетентността на КЕВР, показва следното:

- за проблеми с качеството на доставяната топлинна енергия са сигнализирали 22 потребители. За всеки отделен случай е изискана информация от съответното топлопреносно дружество, анализирани са причините, при установена основателност са дадени задължителни указания, упражнен е контрол относно срока за отстраняване на повредите;

- качеството на търговските услуги е причина за 11 броя жалби. Потребителите са уведомени за изисканите и извършени от дружествата проверки на точността на средствата за търговско измерване, състоянието на отоплителните им инсталации, привеждането на настройките и режимите на работа на абонатните станции в съответствие с нормативно установените параметри.

ЖАЛБИ ОТ КОМПЕТЕНТНОСТ НА КЕВР

Разпределението на жалбите, постъпили в КЕВР, които са от компетентност на Министерство на енергетиката, е представено на следната графика:

Внесените в Комисията сигнали, възражения, предложения и др., които нямат характер на жалби, бяха разгледани и анализирани, а на вносителя беше предоставена конкретна информация, в рамките на определените в ЗЕ правомощия и контролни функции на КЕВР, приложимите за случая нормативни документи, включително правата и задълженията на страните, определени в одобрени от КЕВР Общи условия.

През 2023 г. Комисията се произнесе с 16 решения по жалби от потребители на топлинна енергия и услуги, от които 4 бяха определени като основателни и 8 като неоснователни. Четири производства бяха прекратени поради отпаднал правен интерес на жалбоподателя.

С цел намаляване броя на оплакванията, през 2024 г. КЕВР ще извърши планови проверки на топлофикационни дружества за спазване на условията на издадените им лицензии и извънредни такива при необходимост.

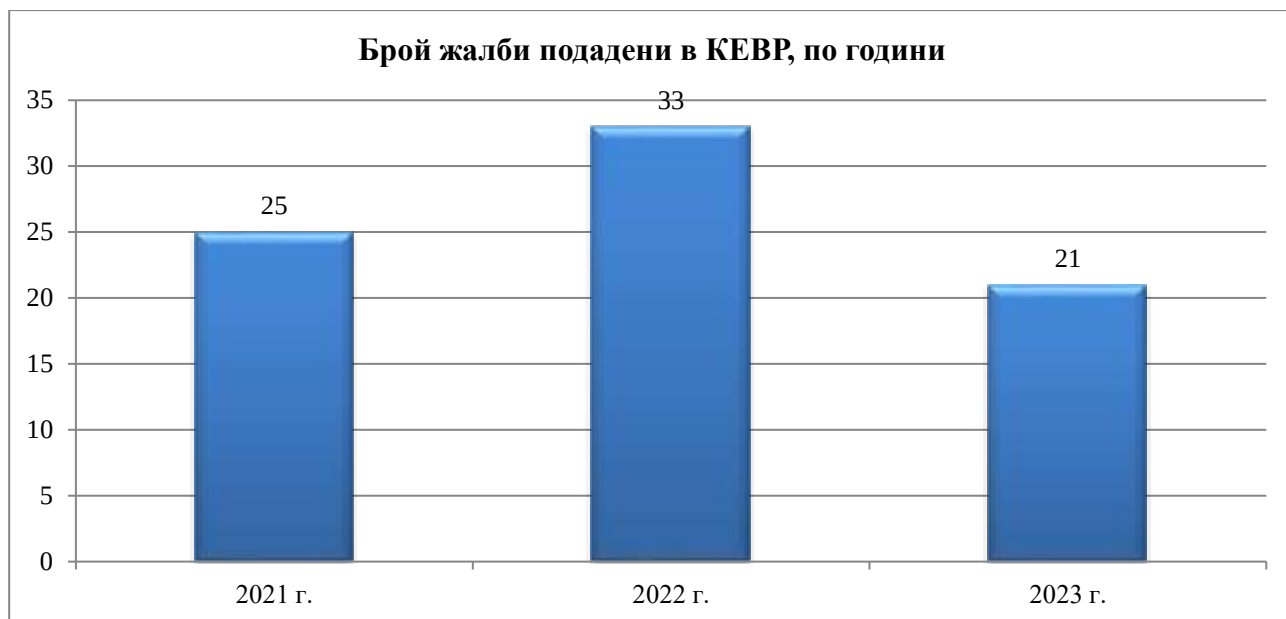
3. ПРИРОДЕН ГАЗ

Жалби, получени в Комисията за енергийно и водно регулиране

Съгласно чл. 22 от ЗЕ Комисията разглежда жалби на ползватели на мрежи и съоръжения срещу оператори на преносни и разпределителни мрежи, добивни предприятия, оператори на съоръжения за съхранение на природен газ и оператори на съоръжения за втечнен природен газ, на клиенти срещу доставчици на енергия и природен газ, включително крайни снабдителни, свързани с изпълнението на задълженията им по ЗЕ, както и на лицензианти срещу лицензианти, свързани с изпълнението на лицензионната им дейност по ЗЕ. Комисията разглежда жалби и на членовете на органите на оператора на преносна мрежа, на отговорниците по съответствието при оператор на преносна мрежа и на лицата по чл. 81д, ал. 9 при прекратяване на техните правоотношения в предвидените от ЗЕ случаи. В случаите, когато жалбата е основателна, Комисията дава задължителни указания по прилагането на закона с решение.

За сектор „Природен газ“ през 2023 г. в КЕВР са подадени общо 21 жалби. От тях 17 са от компетентността на Комисията, в това число 16 са от клиенти срещу лицензианти и една е от лицензиант срещу лицензиант. Четири жалби не са от компетентността на КЕВР и са препратени по компетентност до съответното дружество.

В графиката по-долу е представена информация за подадените жалби по години за периода 2021 г. – 2023 г.

За всяка получена в Комисията жалба се образува административна преписка. Жалбата се проверява от формална страна дали отговаря на изискванията, посочени в ЗЕ и НЛДЕ. По жалба, която е от компетентността на КЕВР, се извършва проучване, след което се изпраща за писмено становище до дружеството, срещу което е подадена жалбата. Проучването по жалбата приключва с писмен доклад с проект на решение към него, включващ анализ на всички факти и обстоятелства по нея. Докладът се представя на Комисията на закрито заседание, която се произнася с решение по административната преписка, образувана по жалбата.

През 2023 г. се наблюдава спад на броя на жалбите, подадени до Комисията, което показва, че дружествата информират клиентите си за регламентирания в Общите условия на договорите и в Правилата за работа с потребители техни права и задължения, включително и за реда за подаване и разглеждане на жалби, като енергийните предприятия своевременно разглеждат подадените жалби и удовлетворяват основателните.

Подадените през 2023 г. в КЕВР жалби, касаещи сектор „Природен газ“, се запазват нисък в сравнение с другите три сектора. От 157 995 клиента на природен газ жалби са подадени от 21 клиента, което представлява 0,01% от тези клиенти.

Като основна причина за незначителния брой жалби може да се посочи малкият процент газифицирани обекти в страната, съответно малкият брой битови и стопански клиенти на природен газ, което обуславя ниския брой жалби, подавани както в Комисията, така и в дружествата.

Освен това от съществено значение е проверяването от Комисията изпълнение от страна на лицензиантите на задълженията им, свързани със създаване на специализирано звено за работа с клиенти в структурата на дружеството, в което трябва да е назначен достатъчен на брой и квалифициран персонал; поддържане на достатъчен брой центрове за работа с клиентите за покриване нуждите на лицензионната територия; предоставяне на услуги на клиентите в съответствие с показателите за качеството на снабдяването с природен газ, приети от Комисията; поддържане на система за управление на качеството на лицензионната дейност, сертифицирана от независима компетентна организация; поддържане на система за приемане и обработка на жалби.

Предметът на получените в Комисията жалби е както следва:

- две жалби относно присъединяване към ГРМ;
- една жалба относно неточно измерване на потребеното количество природен газ;
- една жалба относно нелоялна търговска практика - смяна на разходомер без

предварително уведомление;

- две жалби относно несъгласие с клаузи от договор за продажба на природен газ;
- три жалби относно прекъсване на газоснабдяването поради липса или забавяне на плащане;
- четири жалби относно фактуриране: анулиране на издадено от дружеството дебитно известие за потребено количество природен газ; високи сметки за природен газ;
- три жалби относно несъгласие с цени за разпределение и снабдяване с природен газ;
- една жалба относно начислена цена, без да е дължима по договор;
- четири жалби, чийто предмет не попада в компетентностите на КЕВР.

В рамките на 2023 г. Комисията се произнесе с решения по 20 бр. жалби, от които 6 бр. жалби са получени през 2022 г., като прие три от жалбите за основателни, даде задължителни указания на дружествата, срещу които са подадените жалби и определи срокове за изпълнението им. Дружествата са изпълнили в срок дадените задължителни указания.

Комисията се произнесе с решения, с които прекрати преписките по 17 броя жалби, както следва:

- по осем от жалбите производството е прекратено поради отпаднал правен интерес;
- по три от жалбите Комисията прие, че са неоснователни;
- две от жалбите съдържат различни искания, като Комисията прие, че са недопустими и неоснователни;
- две от жалбите Комисията прие, че са недопустими, като са прекратени поради неотстраняване на нередовности в законоустановения срок;
- една жалба е оттеглена от жалбоподателя и административното производство е прекратено;
- по една от жалбите е спряно административно производство до окончателното произнасяне на Софийски районен съд.

Комисията не се произнесе с решения в рамките на календарната 2023 г. по три от жалбите поради фактическата и правна сложност на случаите, като КЕВР се произнесе по тях с решения през настоящата 2024 г.

Жалби, подадени в газоразпределителните дружества

Броят на подадените през 2023 г. в газоразпределителните дружества жалби от клиенти е 33 бр. Клиентите, които са подали тези жалби, са 0,02% от всички 157 995 клиента на ГРД за 2023 г. Наблюдава се спад в броя на подадените жалби и в газоразпределителните дружества спрямо подадените през 2022 г., когато са били 69 бр.

4. ВОДОСНАБДИТЕЛНИ И КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ

4.1. Разглеждане на жалби на потребители срещу ВиК оператори и решаване на спорове. Нормативно уреждане:

По силата на чл. 22, ал. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ), т. 1 и т. 3, *Комисията разглежда жалби на потребители срещу ВиК оператори, свързани с предмета на регулиране по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги - ЗРВКУ (т.1) и на ВиК оператори срещу ВиК оператори, свързани с предмета на регулиране по ЗРВКУ (т. 3).* Предметът на регулиране по ЗРВКУ е определен в чл. 1, ал. 1 от същия, по следния начин: *урежда регулирането на цените, достъпността и качеството на водоснабдителните и канализационните услуги, извършвани от експлоатационните предприятия за водоснабдителни и канализационни услуги...*, т.е. на разглеждане по същество от Комисията подлежи жалба, която е свързана с откритите три категории в предмета: регулиране на цените на ВиК услугите, тяхната достъпност и качество. С разглеждането и решаването на жалби по чл. 22, ал. 1, т. 1 и т. 3 от ЗЕ е натоварен съгласно

чл. 13, ал. 2, т. 2 от ЗЕ специализираният състав „Водоснабдяване и канализация“, който включва председателя и двамата членове със стаж в областта на водоснабдяването и канализацията.

Принципите, от които се ръководи Комисията при осъществяване на дейността си по разглеждане и решаване на жалби на потребители срещу ВиК оператори, са:

- осигуряване на условия за предоставяне на всеобщ достъп и социална поносимост на ВиК услугите;
- предотвратяване на злоупотреба с господстващо положение;
- защита на интересите на потребителите;
- отчитане нуждите на потребителите, които поради географски, теренни или други причини се намират в неравнопоставено положение;
- бързина и процесуална икономия на производствата пред Комисията - посочени в чл. 7 от ЗРВКУ.

Макар чрез предмета си на регулиране да определя категориите жалби, подлежащи на разглеждане от КЕВР, ЗРВКУ не е актът, който предоставя това правомощие на Комисията – в него не се съдържат правила във връзка с разглеждането на жалби. Съгласно чл. 6, ал. 1, т. 5 от ЗРВКУ, Комисията одобрява Общите условия на договорите за предоставяне на ВиК услугите на потребителите, но упражняването на контрол по прилагане и спазване на общите условия от страна на дружествата не ѝ е възложено, нито са въведени правомощия за налагане на административнонаказателни разпоредби при констатиране на нарушения. Законът за енергетиката в Глава трета „Регулиране на дейностите в енергетиката“, Раздел II „Правомощия на комисията“ и конкретно чл. 22, ал. 1 възлага на регулаторния орган разглеждането на жалби на потребители срещу ВиК оператори. Редът за подаване на жалбите, тяхното разглеждане и процедурата за доброволно уреждане на спорове са предвидени (съгласно чл. 22, ал. 7 от ЗЕ) да се уредят с наредба, приемането на която е делегирано на КЕВР: *Чл. 60. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Условията и редът за издаване, изменение, допълнение, прекратяване и отнемане на лицензии, за издаване на разрешенията по тази глава, за одобряване на общите условия на договорите по този закон, за одобряване на правила за работа с потребителите на енергийни услуги, за снабдяване на клиентите с електрическа и топлинна енергия и природен газ, за доброволно уреждане на споровете по чл. 22, както и условията и редът за извършване на контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011, се определят с наредба, приета от Комисията.* Този подзаконов нормативен акт е Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката (Наредба № 3/2013 г.). Правилата на Административнопроцесуалния кодекс (АПК) се прилагат субсидиарно.

Както е видно от възпроизведения текст на чл. 60 от ЗЕ, формулирането на процедурни правила за подаване на жалбите, тяхното разглеждане и процедурата за доброволно уреждане на спорове, не изчерпва съдържанието на Наредба № 3/2013 г. На разписването на материята по разглеждането на жалби и уреждане на спорове е отредено специално структурно подразделение - Глава девета със същото наименование и три раздела: Раздел I „Жалби“, Раздел II „Доброволно уреждане на спорове“ и Раздел III „Жалби и спорове във връзка с конкуренцията“. По отношение образуването на административно производство по разглеждане на жалба пред Комисията, преглед за съответствие на регистрирано в КЕВР писмено изявление, изискващо произнасяне с изискванията на ЗЕ и Наредба № 3/2013 г., се прилагат правилата по Глава втора от същата наредба.

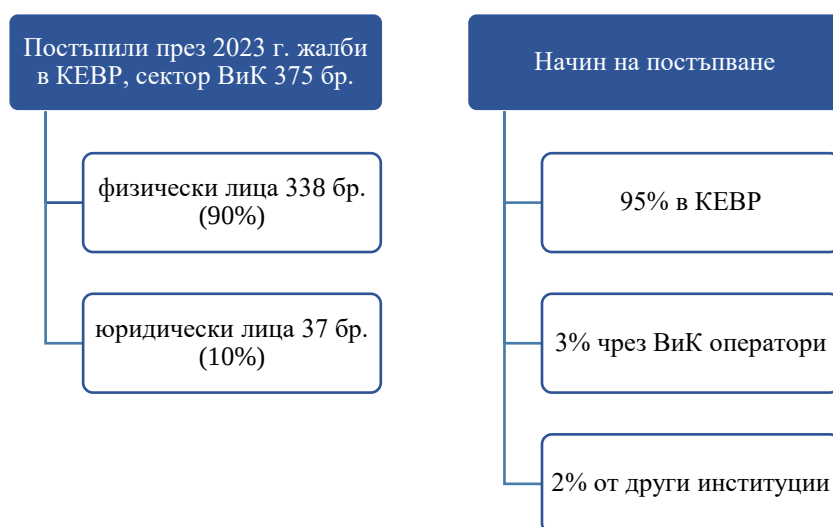
Съгласно чл. 142, ал. 4 от Наредба № 3/2013 г., Комисията разглежда жалба по чл. 22, ал. 1, т. 1 или т. 3 от ЗЕ, *ако същата е разгледана от съответното дружество и жалбоподателят не е удовлетворен от отговора по жалбата, както и в случаите, когато не е получил отговор по нея.* Член 143, ал. 1 от наредбата посочва изискванията, на които трябва да отговаря жалбата *(да е написана на български език; да са посочени името и*

адресът или наименованието и единният идентификационен код на жалбоподателя, както и наименованието на лицето срещу което е жалбата; да е посочено в какво се състои искането; да са изложени обстоятелствата по случая и да са представени доказателства, ако жалбоподателят разполага с такива; и да е подписана от жалбоподателя). Съгласно ал. 2 от същия член, към жалбите по чл. 142, ал. 1, т. 1 и 2 жалбоподателят прилага отговора на дружеството или други доказателства, че жалбата му е разгледана от съответното дружество.

Особено важно процедурно изискване към работата по разглеждане на жалби на потребители срещу ВиК оператори е въведеното с чл. 144, ал. 1 от наредбата – да се събират всички необходими доказателства за изясняване на обстоятелствата по жалбата. Експертите, ангажирани с разглеждането на жалби по чл. 22, ал. 1, т. 1 и т. 3 от ЗЕ, следват този стандарт, тъй като единствено, когато бъдат изяснени всички факти и обстоятелства по определен случай, би могло да се осигури законосъобразно, правилно и обосновано решение на административния орган, което да бъде практическо изпълнение на принципите по чл. 7 от ЗРВКУ. С цел изясняване на фактическото положение се ползва и механизмът, предвиден в ал. 2 на същия член – организира се среща на страните по жалба в седалището на Комисията, която се протоколира, както и се съдейства за доброволно уреждане на спора между тях. За съжаление към прилагането на тази нормативно предвидена възможност се пристъпва по-рядко, доколкото за жалбоподатели от отдалечени от столицата населени места е неудобно и скъпо явяването в седалището на Комисията за участие в среща за доброволно уреждане на спора, в който са страна.

4.2. Постъпили оплаквания в КЕВР

През 2023 г. в КЕВР са постъпили общо 375 жалби на потребители на ВиК услуги срещу 36 ВиК оператора, като 90 % от тях са подадени от физически лица, а останалите 10 % - от юридически лица. В 95% от случаите жалбите са постъпили в деловодството на КЕВР директно от граждани чрез Единния портал за предоставяне на информация и услуги на КЕВР или са подадени на електронния адрес за кореспонденция; 3% са постъпили чрез ВиК операторите на основание чл. 58 от Общите условия за предоставяне на ВиК услуги на потребителите, а в 2% от случаите жалбите са препратени до КЕВР от различни институции, в т.ч. Министерство на околната среда и водите, Комисия за защита на потребителите, кметове, областни управители и др.

Данните показват, че по-голямата част от постъпилите жалби в сектор ВиК са директно отправени към КЕВР, а съгласно процедурните правила за разглеждане на жалби

по Наредба № 3/2013 г., Комисията разглежда жалби, когато те са разгледани преди това от ВиК оператора, жалбоподателят е уведомен за отговора, но не е удовлетворен от него или пък изобщо не е получил отговор по жалбата си.

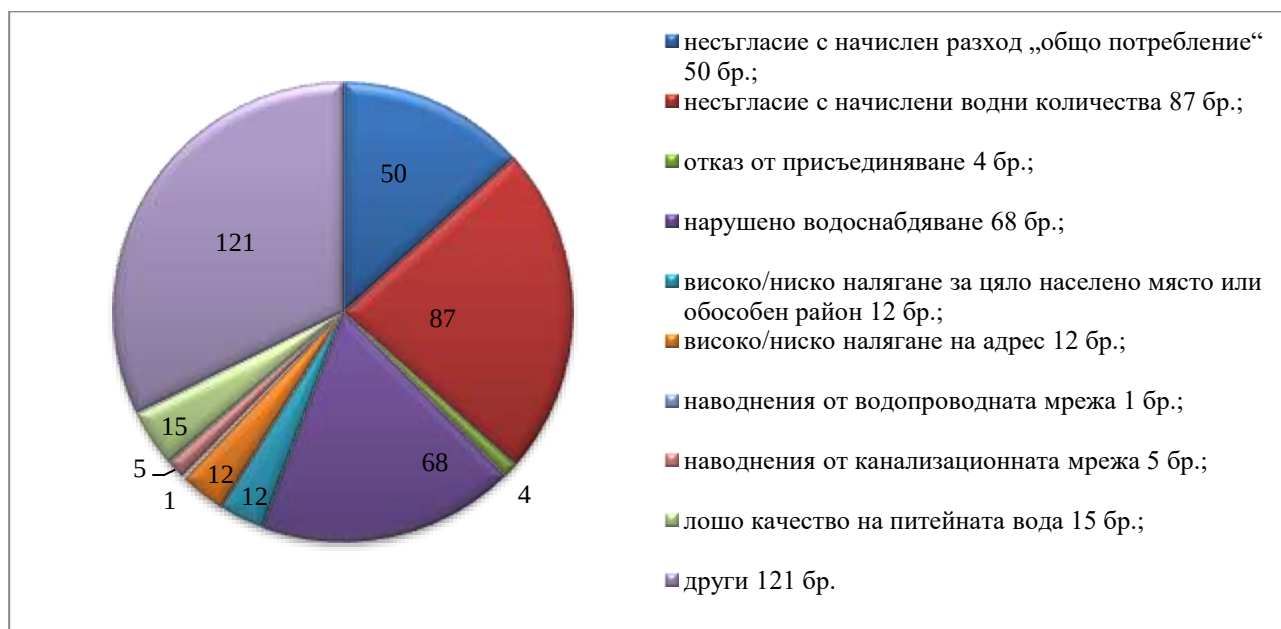
Независимо, че преобладаващият брой жалби не са постъпили по установения ред, КЕВР извършва проверки и по тях. Същите се изпращат до ВиК операторите за извършване на проверка, окомплектоване с документи и представяне на становище по случая.

Към ВиК операторите се изпращат и постъпили жалби в Комисията, чийто предмет е извън компетенциите на КЕВР. Практиката показва, че в хода на тези проверки често се разрешават голям брой проблеми на потребителите.

По своя характер жалбите могат да бъдат систематизирани в следните групи:

- несъгласие с начислен разход „общо потребление“;
- несъгласие с начислени водни количества;
- отказ от откриване на индивидуални партиди;
- отказ от присъединяване към ВиК системите;
- нарушено водоснабдяване;
- високо/ниско налягане за цяло населено място или обособен район;
- високо/ниско налягане на адрес;
- наводнения от водопроводната мрежа;
- наводнения от канализационната мрежа;
- неправомерно инкасиране на услуга, която ВиК операторът не предоставя;
- лошо качество на питейната вода;
- наводняване на имоти от канализационната/водопроводната мрежи;
- несъгласие с цените на предоставяните технически и административни услуги;
- други.

Фигурата по-долу представя броя на оплакванията, постъпили в КЕВР през 2023 г. според характера на жалбите.

От общия брой на постъпилите жалби в КЕВР, най-голям е дялът на тези, които не могат да бъдат отнесени към нито една от основните категории, подлежащи на разглеждане по същество, по чл. 22, ал. 1 от ЗЕ – 121 бр. или 32%. Към тях се отнасят жалби за неполучаване на фактури, за промяна на индивидуални партиди, несъгласие с предписания

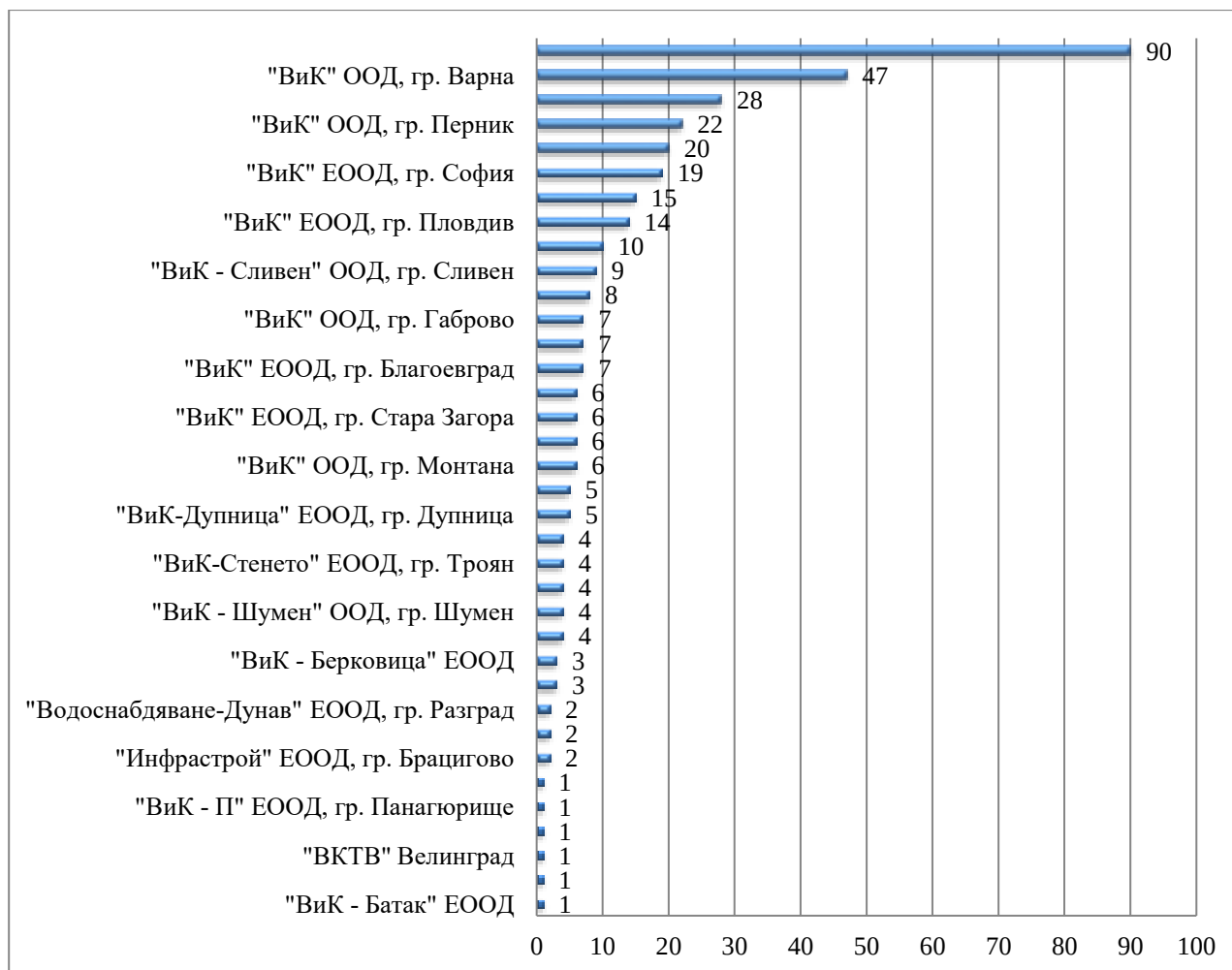
на ВиК операторите за проверка на измервателни уреди и технически преустройства, преустановено водоподаване поради неплатени задължения, некоректно обслужване и др.

Висок остава броят на жалбите на потребителите – 87 бр., които не са свързани с достъпността на ВиК услугите, нито пък са сред показателите за качество на ВиК услугите, а представляват възражения срещу формирани задължения или начислени водни количества (23%). Към тази категория се причисляват оплакванията относно голям размер натрупани задължения и отправени претенции за погасяването им поради изтекла погасителна давност; твърдения за погрешно подаден самоотчет или отчетено показание на измервателния уред, в резултат на което формираното задължение е завишено в сравнение с обичайното; неосигурен достъп до имота за извършване на действителен отчет и формиране на задължения въз основа на прогнозни количества питейна вода; натрупани задължения за имот при промяна на собствеността му/вещото право на ползване и др.

В 18% от случаите се сигнализира за нарушено водоснабдяване. Като причините, в най-общия случай, са две: временно преустановяване на водоподаването, поради извършване на текущи ремонти по водопроводната мрежа и проблеми, свързани с липса на вода поради засушаване, амортизирана водопроводна мрежа, в цели населени места и части от тях. За разрешаване на първите експертите от отдел КРС - ВКУ в оперативен порядък осъществяват проверки и съдействат за своевременното предприемане на адекватни мерки от страна на ВиК операторите. При вторите - разрешаването на проблема е свързан с подмяна на части от водопроводната мрежа, реконструкция на съоръжения и др., което изисква по-дълъг период от време, големи инвестиции, както и участието на други институции (АВиК, МРРБ, МОСВ и др.).

Броят на жалбите в КЕВР относно несъгласие с разпределение на разход „общо потребление“ е 50 бр. или 13% от общия брой. Комисията няма компетентност да ги разгледа.

В графичен вид е представен броят на регистрираните за 2023 г. жалби по ВиК оператори:

Видно от графиката най-голям е делът на оплакванията срещу „Софийска вода“ АД, която обслужва и най-голям брой потребители, следват жалбите срещу „Водоснабдяване и канализация - Варна“ ООД, „Водоснабдяване и канализация“ ЕАД, гр. Бургас, „Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Перник и „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД.

През 2023 г. КЕВР се произнесе с 235 броя решения по 237 бр. жалби, както следва:

- за прекратяване на образуваното административно производство поради липса на компетентност на Комисията да се произнесе по искането на жалбоподателя (на основание чл. 41, ал. 4, т. 1 от Правилника за дейността на КЕВР и на нейната администрация - Правилника) – 110 бр.;

- за прекратяване на образуваното административно производство по искане на страната, по чиято инициатива то е започнало във връзка с удовлетворяване и разрешаване на проблема (на основание чл. 56, ал. 1 от АПК) – 41 бр.;

- за прекратяване на образуваното административно производство поради неотстранени нередовности (на основание чл. 4, ал. 3 от Наредба № 3/2013 г.) – 22 бр.;

- за прекратяване на образуваното административно производство поради липса на качество потребител (на основание чл. 27, ал. 2, т. 6 от АПК) – 8 бр.;

- за прекратяване на образуваното административно производство поради неоснователност на жалбата (на основание чл. 147, ал. 1 от Наредба № 3/2013 г.) – 16 бр.;

- с даване на задължителни указания на съответния Вик оператор поради основателност на жалбата (на основание чл. 147, ал. 2 от Наредба № 3/2013 г. във връзка с чл. 22, ал. 5 от ЗЕ) – 3 бр.;

- за прекратяване на образуваното административно производство поради отпаднал

правен интерес (на основание чл. 27, ал. 2, т. 5 от АПК) – 10 бр.;

- с даване на задължителни указания на съответния ВиК оператор поради основателност на жалбата (на основание чл. 22, ал. 1 и ал. 5 от ЗЕ и чл. 147, ал. 2 от Наредба № 3/2013 г. във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗРВКУ) – 1 бр.;

- за прекратяване на образуваното административно производство поради неоснователност на сигнала (на основание чл. 122, ал. 2 от АПК) – 2 бр.;

- за прекратяване на образуваното административно производство поради влязъл в сила административен акт със същия предмет и страни (на основание чл. 27, ал. 2, т. 1 от АПК) – 1 бр.;

- приключване на административното производство с произнасяне по всяко отправено искане към КЕВР (когато в една жалба оплакванията/исканията са повече от едно) – 21 бр.

Голям е броят на случаите, в които гражданите се обръщат чрез телефона за връзка с КЕВР и представят проблема си, задават въпроси, искат разясняване на нормативната база във връзка с предоставянето на ВиК услуги, търсят съдействие или насочване към компетентен орган, който да разгледа техният проблем (понякога несвързан с предоставянето на ВиК услуги). В тези случаи експерт от отдела изслушва гражданина, информира го за правата и задълженията му, произтичащи от нормативните актове или общите условия, по които ВиК операторите предоставят ВиК услуги на потребителите.

През изминалата 2023 година със съдействието на КЕВР са организирани и проведени четири срещи за доброволно уреждане на спорове по постъпили жалби с участието на ВиК оператори и жалбоподатели. При три от тях е постигнато съгласие за уреждане на спора между страните, като в тези случаи, съгласно чл. 150, ал. 2 от Наредба № 3/2013 г., Комисията не се произнася с решение.

4.3. Информация за работата на експлоатационните дружества с потребителите за 2023 г.

С писмо с изх. № В-17-00-1 от 03.01.2024 г. е изискана информация от 49 бр. ВиК оператори за броя на постъпилите жалби на потребители за периода 01.01.2023 г. - 31.12.2023 г. и анализ на работата по тях.

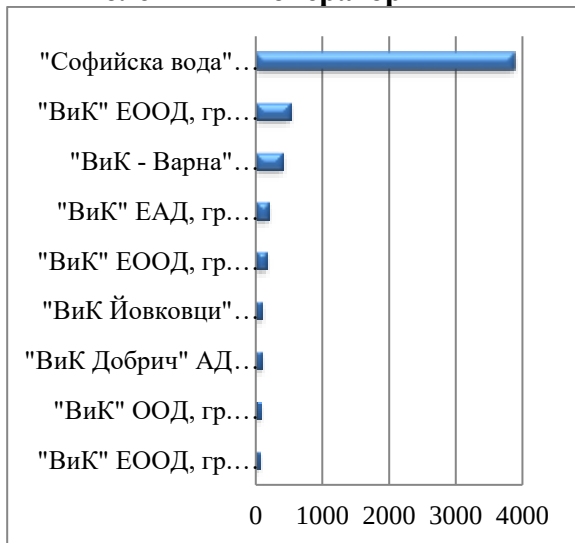
Представените от ВиК операторите данни показват, че през 2023 г. са регистрирани 7 305 бр. жалби, което представлява увеличение с 19% на броя им спрямо предходната 2022 г. (6 133 бр.).

През 2023 г. 21 ВиК оператора отчитат намаляване на броя на жалбите спрямо 2022 г., при 22 се констатира увеличаване на постъпилите жалби, а при 6 - няма регистрирани жалби. Броят на подадените в КЕВР жалби през годината - 249 бр., отнесен към общия брой на подадените жалби в страната при ВиК операторите (7 305 бр.), определя дял от 3 %, което показва, че значителен брой от проблемите се решават на място от операторите, без да се налага намесата на Комисията или други институции.

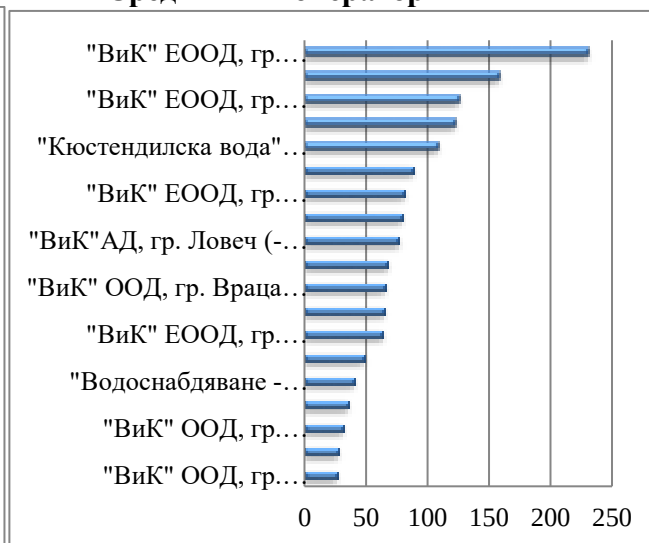
В зависимост от специфичните условия на дейността на ВиК операторите по отношение на броя на обслужваното население, приходите от предоставяните ВиК услуги, количество подадена вода на вход водоснабдителна система, дружествата се разделят на четири групи (големи, средни, малки и микро).

В графиките по-долу е представен броят на регистрираните жалби при ВиК операторите през 2023 г. по групи.

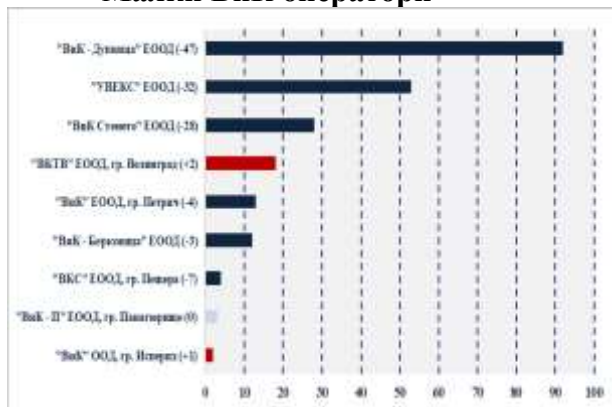
Големи ВиК оператори

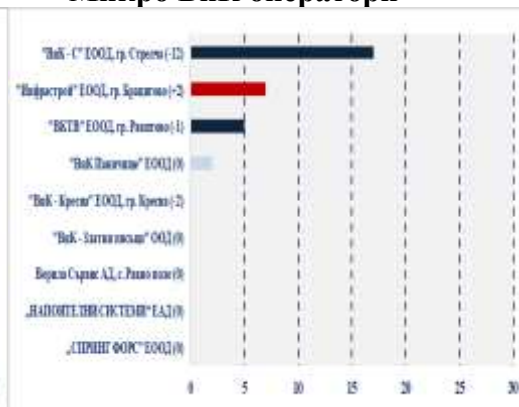
Средни ВиК оператори

Малки ВиК оператори

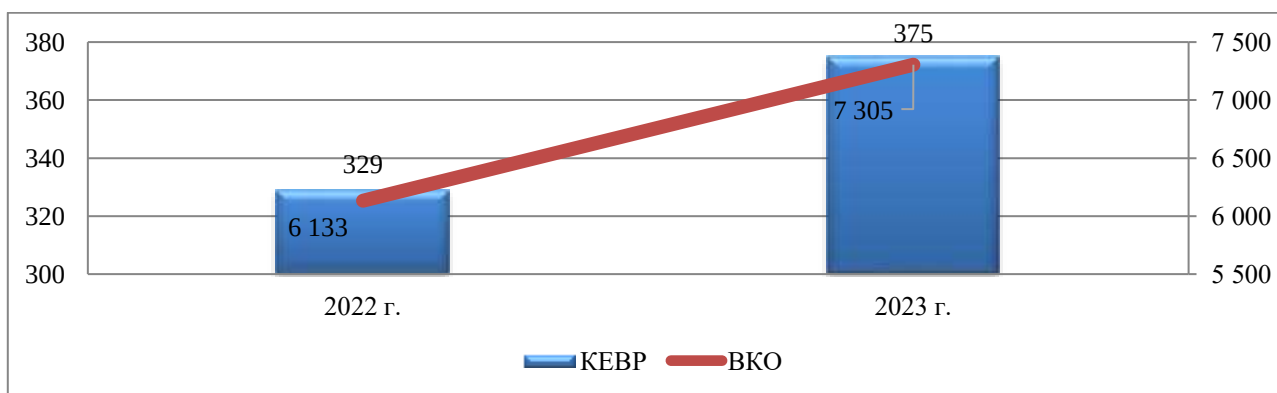

Микро ВиК оператори

Графиката дава нагледна представа за относителния дял на жалбите през 2023 г. според вида на оплакването. Видно е, че най-голям относителен дял заемат жалбите с изразено несъгласие с начислени водни количества.

В графичен вид е представен броят на регистрираните жалби в КЕВР и при ВиК операторите през 2022 г. и 2023 г.:

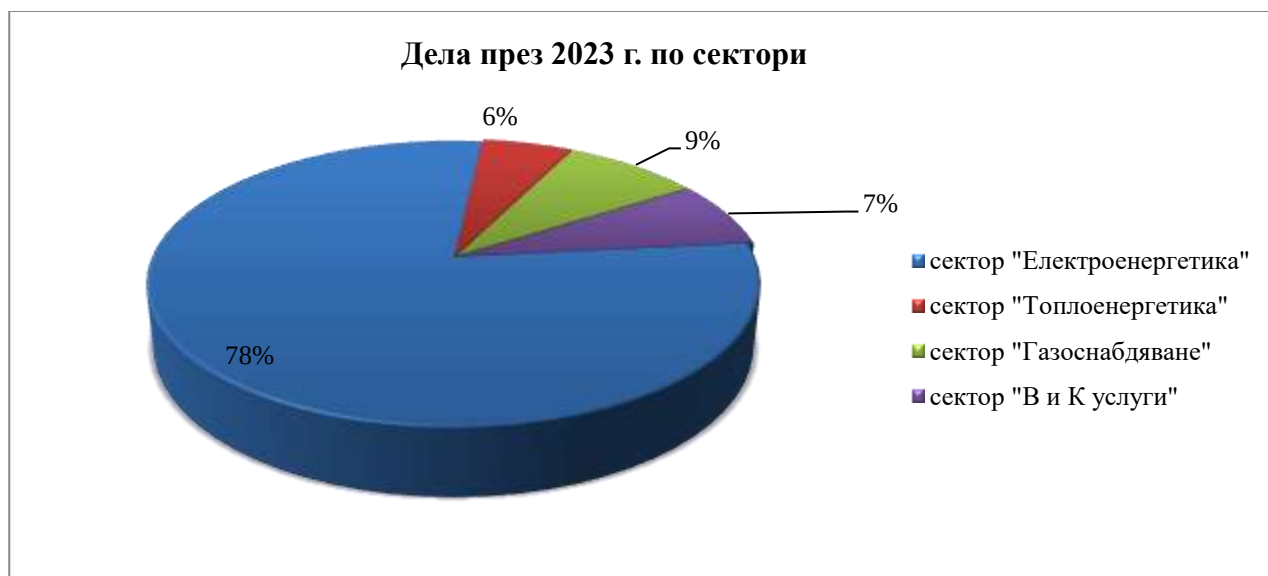
През 2023 г. се наблюдава увеличение на постъпилия брой жалби в КЕВР с 14% спрямо 2022 г., както и при дружествата – увеличение на техния брой с 19%.

ГЛАВА СЕДМА ПРОЦЕСУАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

През 2023 г. по жалби срещу актове на Комисията и на нейния председател, експерти от дирекция „Правна“ осъществиха процесуално представителство в 786 съдебни заседания в съдилищата на територията на цялата страна.

В графиката по-долу са представени делата през 2023 г., разпределени по сектори.

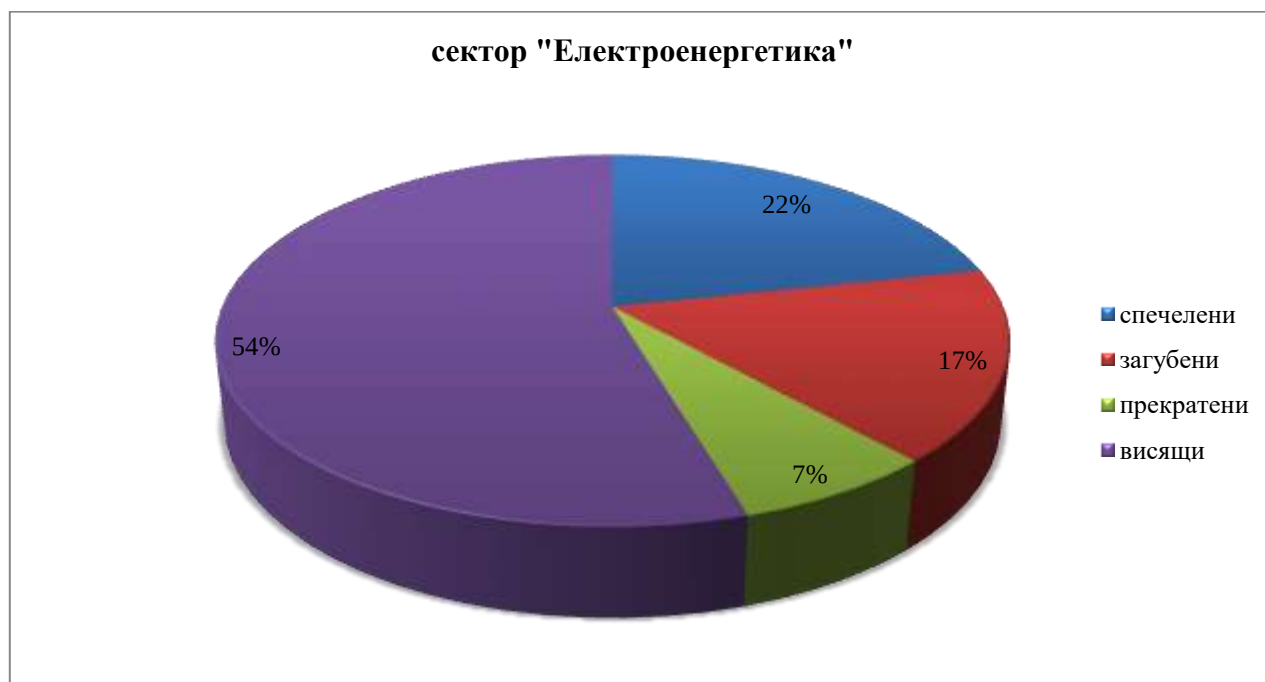
Най-многобройни са делата в сектор „Електроенергетика“ – 78% от всички дела. Основен дял в този сектор са делата, образувани по жалби срещу решения на Комисията, постановени по жалби.

Конкретните данни за съдебните производства са представени по-долу по сектори:

1. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА

Общият брой дела в сектор „Електроенергетика“ за 2023 г. е **498 бр.**, в т. ч.:
- спечелени: 108 бр.;

- загубени: 83 бр.;
- прекратени: 35 бр.;
- висящи производства: 272 бр.

Образуван, приключили и висящи през 2023 г. съдебни дела в сектора:

- дела, образуван по жалби срещу решения на Комисията, постановени по жалби, включително мълчалив отказ – 256 бр., от които 68 бр. спечелени, 38 бр. загубени, 22 бр. прекратени и 128 бр. висящи производства;
- дела, образуван по жалби срещу решения на Комисията за утвърждаване/определяне на цени на електрическа енергия, както и отказ по такива заявления – 90 бр., от които 20 бр. спечелени, 3 бр. загубени, 8 бр. прекратени и 59 бр. висящи производства;
- дела, образуван по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди – 63 бр., от които 1 бр. спечелено, 12 бр. загубени, 1 бр. прекратено и 49 бр. висящи производства;
- дела, образуван по жалби срещу издадени от председателя на КЕВР наказателни постановления и предупреждения – 34 бр., от които 7 бр. спечелени, 11 бр. загубени и 16 бр. висящи производства;
- дела, образуван вследствие на подадени от Комисията молби за отмяна на влезли в сила решения – 28 бр., от които 4 бр. спечелени, 19 бр. загубени и 5 бр. висящи производства;
- дела, образуван по жалби срещу решения на Комисията за определяне на нетно специфично производство на ВЕИ производители – 12 бр., от които 7 бр. спечелени, 4 бр. прекратени и 1 бр. висящо производство;
- дела, образуван по жалби срещу решения на КЕВР във връзка с производства по контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия текст от значение за ЕИП – 8 бр. висящи производства;

- дела, образувани по жалби срещу издадени от председателя на КЕВР принудителни административни мерки – 3 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби срещу нормативни актове, лицензии, общи условия и други – 3 бр., от които 1 бр. спечелено, 2 бр. висящи производства.

2. ТОПЛОЕНЕРГЕТИКА

Общият брой дела в сектор „Топлоенергетика” за 2023 г. е **36 бр.**, в т.ч.:

- спечелени: 6 бр.;
- загубени: 3 бр.;
- прекратени: 3 бр.;
- висящи производства: 24 бр.

Образувани, приключили и висящи през 2023 г. съдебни дела в сектора:

- дела, образувани по жалби срещу решения на Комисията за утвърждаване/определяне на цени, включително и мълчаливи откази – 26 бр., от които 4 бр. спечелени, 3 бр. загубени, 19 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби срещу нормативни актове, лицензии, общи условия и други – 3 бр., от които 2 бр. прекратени и 1 бр. висящо производство;
- дела, образувани по жалби срещу решения на Комисията, постановени по жалби – 2 бр., от които 1 бр. спечелено и 1 бр. висящо производство;
- дела, образувани по жалби срещу издадени от председателя на КЕВР наказателни постановления – 2 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби по Закона за достъп до обществената информация – 1 бр. прекратено производство;
- дела, образувани по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди – 1 бр. висящо производство;
- дела, образувани вследствие на подадени от Комисията молби за отмяна на влезли в сила решения – 1 бр. спечелено производство.

3. ГАЗОСНАБДЯВАНЕ

Общият брой дела в сектор „Газоснабдяване” за 2023 г. е **54 бр.**, в т.ч.:

- спечелени: 2 бр.;
- загубени: 10 бр.;
- прекратени: 18 бр.;
- висящи производства: 24 бр.

Образувани, приключили и висящи през 2023 г. съдебни дела в сектора:

- дела, образувани по жалби срещу решения на Комисията за утвърждаване/определяне на цени – 20 бр., от които 11 бр. прекратени и 9 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби срещу издаване, изменяне и прекратяване на лицензии, нормативни актове и др. – 19 бр., от които 1 бр. спечелено, 2 бр. загубени, 6 бр. прекратени и 10 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби срещу издадени от председателя на КЕВР наказателни постановления – 11 бр., 1 бр. спечелено, 8 бр. загубени и 2 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби срещу решения на Комисията за енергийно и водно регулиране, включително мълчалив отказ – 3 бр. висящи производства;
- дела, в които Комисията участва в качеството ѝ на трето лице помагач и други – 1 бр. прекратено производство.

4. ВОДОСНАБДИТЕЛНИ И КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ

Общият брой дела в сектор „ВиК услуги” за 2023 г. е **47 бр.**, в това число:

- спечелени: 14 бр.;
- загубени: 7 бр.;
- прекратени: 14 бр.;
- висящи производства: 12 бр.

Образувани, приключили и висящи през 2023 г. съдебни дела в сектора:

- дела, образувани по жалби срещу решения на Комисията за утвърждаване/определяне на цени – 18 бр., от които 6 бр. спечелени, 1 бр. загубено, 9 бр. прекратени и 2 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби срещу решения на Комисията по жалби – 15 бр., от които 3 бр. спечелени, 4 бр. загубени, 1 бр. прекратено и 7 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби срещу нормативни актове, лицензии, общи условия и други – 8 бр., от които 1 бр. спечелено, 2 бр. загубени, 4 бр. прекратени и 1 бр. висящо производство;
- дела, образувани по жалби срещу издадени от председателя на КЕВР актове за установяване на публични държавни вземания – 5 бр., от които 3 бр. спечелени и 2 бр. висящи производства;
- дела, образувани по жалби срещу издадени от председателя на КЕВР наказателни постановления – 1 бр. спечелено производство.

5. ДРУГИ ДЕЛА

Общият брой дела с друг предмет за 2023 г. е **14 бр.**, в т. ч.:

- спечелени: 5 бр.;
- прекратени: 5 бр.;
- висящи производства: 4 бр.

ГЛАВА ОСМА

ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ

През 2023 г. в Комисията за енергийно и водно регулиране са постъпили 20 заявления по Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ).

От постъпилите заявления, 2 заявления са оставени без разглеждане по причини и на основания, посочени в ЗДОИ, поради което същите не се включени в представената по-долу информация.

1. Постъпили през 2023 г. заявления за достъп до обществена информация (ДОИ) по субекти:

Субекти на правото на ДОИ	Брой
Физически лица	14
Журналисти	1
Неправителствени организации	3

2. Постъпили през 2023 г. заявления за ДОИ по начин на поискване:

Начин на поискване на ДОИ	Брой
Писмени заявления	6
Електронни заявления	11
Платформа за достъп до обществена информация	1

3. Постъпили заявления за ДОИ през 2023 г. по теми на исканата информация:

Теми, по които е искана обществена информация	Брой
Отчетност на институцията	3
Упражняване на права и законни интереси	4
Контролна дейност на администрацията	5
Изразходване на публични средства	1
Други (в т.ч. относно цени на електрическа и топлинна енергия, на ВиК услуги, общи условия, лицензии и бизнес планове)	5

4. Разглеждане на заявления и предоставяне на достъп до обществена информация:

Решения за:	Брой
Предоставяне на свободен ДОИ	8
Предоставяне на частичен ДОИ	6
Уведомление на заявителя за липса на исканата обществена информация	1
Препращане на заявлението, когато органът не разполага с исканата информация, но знае за нейното местонахождение	3
Отказ за предоставяне на ДОИ	0

5. Жалби до съда през 2023 г. срещу решения и откази за предоставяне на ДОИ:

Жалби	Брой
Срещу решения за предоставяне на ДОИ	0

Срещу мълчалив отказ за предоставяне на ДОО, по който делото е прекратено поради оттегляне на жалбата и предоставяне на информацията	1
--	---

ГЛАВА ДЕВЕТА МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

1. ЕНЕРГЕТИКА

Членство в международни организации

В сектор „Енергетика“ КЕВР членува и взаимодейства със следните европейски и международни организации:

- Агенция за сътрудничество на енергийните регулатори (АСЕР);
- Съвет на европейските енергийни регулатори (СЕЕР);
- Регионална асоциация на енергийните регулаторни органи (ERRA);
- Енергийна Общност на Югоизточна Европа (ECRB);
- Мрежа на енергийните регулатори – франкофони (RegulaE.Fr).

Агенцията за сътрудничество между енергийните регулатори (АСЕР) е агенция на Европейския съюз, създадена по силата на законодателството на Третия енергиен пакет и КЕВР участва в нейната дейност като съответна институция от държава-членка на ЕС. Основната регулаторна дейност на АСЕР се осъществява в един от органите на Агенцията, Съвета на регулаторите, и следните основни работни групи:

- Интегритет и прозрачност на пазара (REMIT);
- Електроенергия;
- Природен газ;
- Пазари на дребно.

Тези основни работни групи са подразделени на множество подгрупи и групи за действие с конкретна насоченост, като цялостната дейност се координира от Съвет на регулаторите и директор. Участието на КЕВР в дейността на тези групи се осъществява основно чрез подаване на данни, попълване на въпросници и участие в изготвянето на методики за пазара по регламентите на ЕК, които след утвърждаване от АСЕР, се приемат с решение на КЕВР.

Други дейности включват:

- участие в процедурите за електронно гласуване в Съвета на регулаторите на АСЕР на препоръки и становища на Агенцията относно изпълнението на мрежовите кодекси;
- събиране, анализ и предоставяне на данни за Мониторинговия доклад на АСЕР и СЕЕР за развитието на пазарите;
- предоставяне на допълнителна информация за проектите от общ интерес (ПОИ) за България от представителите в групите по Европейския инфраструктурен пакет;
- попълване в базата данни на АСЕР на стойностите и характеристиките на обмените на електроенергия, осъществени от преносния оператор;
- изготвяне на годишен доклад до Европейската комисия и АСЕР за състоянието на пазарите на електроенергия и природен газ, включително попълване на базата данни от показатели към годишния доклад;
- планирани дейности съгласно Регламент (ЕС) № 1227/2011 (REMIT).

Някои от групите организират срещи ежемесечно, други веднъж на няколко месеца. КЕВР се старее да участва в дейността на работните групи, доколкото това е възможно. Участието през 2023 г. е осъществявано чрез физическо присъствие и видеоконферентни връзки. През изтеклата година КЕВР участва във всички срещи и процедури за електронно гласуване на Съвета на регулаторите (8 участия) и в срещите на работните групи по REMIT, включващи работните групи за Интегритет и прозрачност на пазара, Постоянния комитет за наблюдение на пазара, за Политиката по прилагане на REMIT, Група за внедряване на

информационна сигурност и Постоянния комитет за пазарни данни.

Осъществяването на единния европейски енергиен пазар зависи от степента на въвеждането на мрежовите кодекси. В тази връзка КЕВР участва в наблюдението на мрежовите и пазарни оператори в изпълнението и прилагането на правилата и методиките в секторите „Електроенергетика“ и „Природен газ“ и в текущите им изменения.

През 2023 г. АСЕР участва в подготовката на законодателни предложения, провокирани от енергийната криза, някои от които са преразглеждането на структурата на електроенергийния пазар и на Регламент (ЕС) № 1227/2011 (REMIT) с цел подобряване на защитата на ЕС срещу силно колебаещите се цени на енергията и манипулиране на пазара. Освен това, АСЕР изготви оценки за идентифицирането на бариерите пред завършването на вътрешните пазари за електроенергия и природен газ. КЕВР се опитва да участва в тези разработки с предоставянето на данни за местните пазари.

Съветът на европейските енергийни регулатори (СЕЕР) е най-старата организация на европейските енергийни регулатори, състояща се от 39 членове и наблюдатели от цяла Европа. СЕЕР подкрепя членовете и наблюдателите си в изпълнението на техните отговорности чрез споделянето на опит и развитие на регулаторния капацитет и най-добри практики. Това се осъществява чрез работните групи, семинари и обучения, разработването и публикуването на регулаторни изследвания и анализи. Чрез СЕЕР европейските регулатори си сътрудничат и разработват общи позиции и препоръки за подобряването на пазарите на електроенергия и природен газ в полза на потребителите и бизнеса, които предоставят на ЕК като предложения.

Експерти на КЕВР участват в следните работни групи:

- Общо събрание;
- Електроенергия;
- Природен газ;
- Интегритет и прозрачността на пазара;
- Потребители и пазари на дребно;
- Международни отношения;
- Разпределителни системи (електроенергия).

Освен работата в работните групи на СЕЕР, представители и експерти от КЕВР участват и в обучения, организирани от Академията за обучения на СЕЕР. През отчетната година темите на специализираните курсове, посетени от експерти на КЕВР, бяха „Въведение в енергийната регулаторна рамка и политика на ЕС“, „Въведение в регулирането на европейския пазар на електроенергия и газ“ и „Регулаторна политика и динамично регулиране за висши служители“.

Проект на СЕЕР „Сравнителен анализ на ефективността на разходите на операторите на преносни системи за електроенергия и природен газ“ (TCB21)

Комисията за енергийно и водно регулиране, като член на Съвета на европейските енергийни регулатори (СЕЕР), участва в новото издание на този проект за 2021-2022 г. За целта на изпълнението на проекта, КЕВР подписа договор с НРО на Нидерландия от името на СЕЕР за привличането на консултант. Участието на НРО членове на СЕЕР е широко, а проучването е най-амбициозният регулаторен бенчмарк проект, документиран досега, като мобилизира усилията на НРО, ОПС и консултанти за разработването на стабилни и изчерпателни данни и модели. Проектът включва провеждането на семинари и три последователни етапа на структуриране – събиране на данни за активи, дейности, разходи и условия, свързани с околната среда; валидиране, изчисление и докладване. Събирането на данни е обработено по начин, от който се извлича модел за сравнителен анализ, улавящ трите основни измерения на услугата (предоставяне на мрежа, предоставяне на капацитет и услуга за потребителя), като се вземат предвид хетерогенните икономически и екологични

условия и технически спецификации. Фокусът е върху подобряването на прозрачността и приложимостта на сравнителния анализ, с насоки за НРО относно използването на резултатите. Представителите на КЕВР участват в работните групи на НРО и осъществяват валидирането на подаваните от операторите данни.

През 2023 г. проектът трябваше да приключи, но поради забавяне основните обучения и заключения ще бъдат завършени през 2024 г.

Регионална асоциация на енергийните регулатори (ERRA)

През последните години КЕВР участва в организацията само на ниво Общо събрание и участие в годишните конференции. Представител на КЕВР взе участие в заседание на Общото събрание през м. април 2023 г. във Варшава и във Форума на регулаторните лидери на ERRA „Овластяване на енергията на утрешния ден“ в гр. Истанбул през м.ноември 2023 г.

Представители на КЕВР участваха и в други прояви и конференции в България и чужбина, организирани от ЕК и институциите на ЕС, като например участието на председателя на КЕВР в третото издание на регионалния форум „Зеленият преход в района на ЦИЕ, енергийна декарбонизация и сигурност“.

Международни проекти

Инструмент за техническа подкрепа на ЕС (ИТП, TSI)

Инструментът за техническа подкрепа на ЕС (ИТП, TSI) е създаден с Регламент (ЕС) 2021/240 на ЕП и на Съвета от 10 февруари 2021 г., приемник на Програмата за подкрепа на структурните реформи (ППСР). Той подпомага държавите членки при провеждането на институционални, административни и стимулиращи растежа и укрепващи устойчивостта структурни реформи. Генерална дирекция „Реформи“ (DG REFORM) на ЕК осигурява техническа подкрепа на държавите членки (ДЧ) в контекста на прилагането на Европейския семестър.

Техническата подкрепа се финансира от ИТП с финансов пакет за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2027 г. в размер на 864 млн. евро. В Регламента за ИТП подробно са дефинирани областите за подпомагане, дейностите, които могат да бъдат финансирани, както и различните форми за получаване на финансова подкрепа. Разходите са изцяло за сметка на ИТП и не се изисква национално съфинансиране.

В рамките на годишната кампания за кандидатстване по ИТП, КЕВР подаде искане за подкрепа „Създаване и прилагане на механизми за регулиране на пазара на природен газ в България“.

В искането са включени разработването на Методика и ценови модел за определяне

на референтна цена на газопреносния оператор в съответствие с регламент 460/16.03.2017 г. за установяване на Мрежов кодекс относно хармонизирани структури на тарифите за пренос на газ; Методика и ценови модел за определяне на цените за съхранение в подземно газово хранилище, собственост на преносния оператор; Методика и модел за оценка на инвестициите на мрежовите оператори с оглед прилагането им в ценовото регулиране и Методика за определяне на изискванията за публикуване на информацията, свързана с определяне на цените (правен режим на публикуваните данни, изработване на критерии за конфиденциален подход).

Искането на КЕВР беше одобрено на национално ниво от Министерство на финансите и включено в списъка от проекти за България за одобрение от ИТП в края на 2022 г. През 2023 г. заданието на проекта беше актуализирано и през м. ноември 2023 г. ЕК подписа договор с консултантска фирма – изпълнител за изготвяне на споменатите методики и правила – Trimonics и Черноморски изследователски център.

Работна група 14 „Енергетика“

В рамките на междуведомствената работна група се съгласуват становища, материали и документи от компетенциите на КЕВР за целите на Работна група 14 „Енергетика“ към Съвета по европейски въпроси към Министерския съвет и се предоставя необходимата информация относно различни аспекти от дейността на КЕВР.

2. ВОДОСНАБДИТЕЛНИ И КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ

Международната дейност на регулатора в сектор ВиК обхваща следните направления:

Мрежа на водните регулатори в Европа (WAREG)

По инициатива на Италианския и Португалския регулатори от 2013 г. и съгласно протоколни решения на КЕВР № 26/17.02.2014 и 54/8.04.2014 г. през април 2014 г. бе създадена Мрежата на водните регулатори. Това е платформа за сътрудничество между регулаторите на водния сектор в Европа, възникнала по подобие на аналогична успешна практика в енергийния сектор за създаването на Съвета на европейските енергийни регулатори (CEER) и Асоциацията на средиземноморските регулатори в областта на електроенергията и природния газ (MEDREG). През м. декември 2017 г. бе сменен и статутът на Мрежата – WAREG бе учредена като неперсонифицирана асоциация съгласно италианското законодателство. Към 2023 г. тази Мрежа включва 24 членове и 8 наблюдатели.

През 2023 г. представители на КЕВР взеха участие в следните срещи на Общото събрание на мрежата:

- **27-ма среща на Общото събрание, проведена на 7-8 март 2023 г. в гр. Лисабон, Португалия**, на която са обсъдени: работният план за действия на WAREG през 2023 г., предложени от Европейската Комисия изменения в Директивата за пречистване на градски отпадъчни води и проект на становище на Асоциацията; и е приет окончателният вариант на доклад „Сравнителна оценка на възстановяването на разходите за електроенергия в тарифните методологии във ВиК секторите на Европейските държави“, изготвен от външни консултанти по задание на WAREG. Разгледана и приета е също така позиция на WAREG по новите изисквания на чл. 4 от Директива 2000/60/ЕС от 2020 г., която влиза в сила от м. януари 2023 г., изготвена от представител на КЕВР, в рамките на ръководената от него работна група за изследване на ключовите показатели за ефективност сред членовете на мрежата.

Проведени са избори на членове на Борда на WAREG. За президент отново е избран г-н Андреа Гуерини, член на борда на регулаторния орган на Италия (ARERA). За

вицепрезиденти са избрани г-жа Силвия Салоки, вицепрезидент на регулаторния орган на Унгария (HEA), г-жа Вера Ейро, председател на регулаторния орган на Португалия (ERSAR) и д-р Ивайло Касчиев, директор главна дирекция „Водоснабдителни и канализационни услуги“ в КЕВР.

- 28-ма среща на Общото събрание, проведена на 6-7 юни 2023 г. в гр. Прищина, Косово, на която е разгледано и прието искането на регулаторния орган на Украйна (NEURC) да придобие статут на член на асоциацията. Обсъдена е подготовката на организираната от WAREG 3-ти европейски форум на водните регулатори, включително промяната в бюджета на форума.

Представителят на КЕВР представи резултатите от проведеното от него в качеството му на ръководител на работна група проучване на използваните от членовете на мрежата ключови показатели за ефективност и изготвения доклад. Представителите на регулаторните органи – членове на асоциацията изказаха своите благодарности за извършената от него значителна по обем работа.

- 29-та среща на Общото събрание, проведена на 19-20 септември 2023 г. в гр. Будва, Черна гора, на която е обсъдена програмата на организираната от WAREG 3-ти европейски форум на водните регулатори, който ще се проведе на 6-ти декември 2023 г. в гр. Брюксел, Белгия; както и е представена актуална информация за предложенията за изменения на Директивата за пречистване на градски отпадъчни води.

В рамките на Общото събрание е приет окончателно изготвеният от представител на КЕВР доклад от ръководеното от него проучване на използваните от членовете на мрежата ключови показатели за ефективност.

В проведен регионален семинар под егидата на Central European Initiative по Програма за обмен на знания (Know-how Exchange Programme – KEP) на тема „Оценка на ефективността и социалната поносимост на тарифните методологии за възстановяване на разходите за ВиК услуги в държавите в Западните Балкани“, участие взе представителят на КЕВР, който представи подробно отделните методологии и елементи при ценообразуването на ВиК услугите, включително теоретични концепции и практическо приложение от различни регулаторни органи, и натрупаната практика в България.

- 30-та среща на Общото събрание, проведена на 5 декември 2023 г. в гр. Брюксел, Белгия, на която са разгледани и приети заявленията на Министерството на земеделието в Република Чехия за членство в Асоциацията, и на регулаторния орган на Гърция (RAEWW) да стане наблюдател. Бяха представени данни за регулацията и предизвикателствата пред управлението на ВиК сектора в гр. Брюксел; постигнатите резултати от WAREG през 2023 г. и предстоящите проекти през 2024 г. Тримата говорители на форума представиха пред членовете на Асоциацията предстоящите презентации. Представени бяха данни за предстоящите промени в регулацията на ВиК сектора в Гърция от регулаторния орган, както и възможностите за влияние на икономическите регулатори за постигането на климатична неутралност от представител на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

През 2022 г. в рамките на WAREG бе създадена **работна група за проучване и анализ на използваните от членовете на мрежата ключови показатели за ефективност**, която се ръководи от представител на КЕВР – д-р Ивайло Касчиев, директор на главна дирекция „Водоснабдителни и канализационни услуги“. Началото на проучването бе дадено на работна среща, проведена на 16.03.2022 г.

През 2023 г. в рамките на проучването бяха извършени следните дейности:

- 10-та среща на работната група, проведена дистанционно на 25.01.2023 г., на която са обсъдени дефиниции и методологии на процесни показатели в областта на: управление на активи, непрекъснатост на водоснабдяването и аварии по водопроводните мрежи, наводнения от канализацията и аварии по канализационните мрежи. Резултатите от

проучването са представени от председателя на работната група;

- 11-та среща на работната група, проведена дистанционно на 23.02.2023 г., на която са обсъдени дефиниции и методологии на процесни показатели в областта на: ефективност и покритие на разходи, ефективност на персонал, жалби и комуникация с потребителите. Резултатите от проучването са представени от председателя на работната група;

- 12-то среща на работната група, проведена на 08.03.2023 г. по време на 27-ото общо събрание на WAREG, в гр. Лисабон, Португалия, на която е разгледана и одобрена от Общото събрание позиция на Мрежата относно изискването в член 4 на Директива 2020/2184 за качествата на питейната вода да се извършва оценка на нивата на загуби на вода чрез Индекс на инфраструктурни течове или друг подходящ метод. Позицията е изготвена от председателя на работната група с подкрепата на регулаторния орган на Португалия (ERSAR);

- 13-та среща на работната група, проведена дистанционно на 20.04.2023 г., на която са обсъдени дефиниции и методологии на процесни показатели в областта на: качество на питейната вода, налягане във водопроводните мрежи, качество на отпадъчните води, заустване на отпадъчни води, утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води. Резултатите от проучването са представени от председателя на работната група;

- 14-та среща на работната група, проведена дистанционно на 18.05.2023 г., на която са обсъдени дефиниции и методологии на процесни показатели в областта на: покритие на услугите за водоснабдяване/канализация/покритие на отпадни води, присъединяване на нови потребители, социална поносимост, измерване и фактуриране, събиране на вземания, приходи и печалба. Резултатите от проучването са представени от председателя на работната група;

- 15-та среща на работната група, проведена на 06.06.2023 г. по време на 28-ото общо събрание на Мрежата в гр. Прищина, Косово, на която председателят на работната група представи първа версия на доклада от проучването.

Окончателната версия на доклад с общ обем от 179 страници, представящ резултатите от проучването на общо 425 ключови показатели за ефективност, прилагани от 20 регулаторни органи, е приета в рамките на 29-а среща на Общото събрание, проведена на 19-20 септември 2023 г. в гр. Будва, Черна гора.

На 17.11.2023 г. бе организиран от WAREG онлайн семинар, в рамките на който д-р Касчиев представи подробно резултатите от изследването пред представители на Европейската комисия - DG Environment.

На 6 декември 2023 г. в Кралският музей за изящни изкуства на Белгия бе проведен **3-ти форум за регулиране на водните услуги**, организиран от WAREG.

В първият панел е представено проучване от г-жа Vera Eiró, президент на Регулаторния орган на Португалия за регулиране на вода и отпадъци (ERSAR) и вицепрезидент на WAREG, за ефекта от въвеждането на новата директива на ЕС за пречистване на градските отпадъчни води. Панелисти в дискусиата бяха представители на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Европейската Инвестиционна банка, Европейския парламент и Европейската федерация на националните асоциации по ВиК (EurEau).

Във втория панел е представено текущо проучване от г-жа Maria Salvetti, Институт за регулации във Флоренция (FSR) към European University Institute, възложено от WAREG за практиките на страните членки за постигане на енергийна и климатична неутралност. Панелисти в дискусиата бяха представители на Европейската комисия - DG Environment, Международната асоциация на ВиК операторите във водосбора на река Дунав (IAWD), Water Europe, и Nature Magazine/Water.

В третия панел бе представено проучване от директора „ВиК услуги“ в КЕБР и вицепрезидент на WAREG, за използваните от членовете на мрежата ключови показатели за

ефективност, разгледано през призмата на мониторинг на водната устойчивост. Панелисти в дискусиата бяха представители на Европейската комисия - DG Environment, Световна банка, Европейската асоциация на публичните ВиК дружества - Aqua Publica Europea, и Асоциацията на ВиК операторите в Албания - SHUKALB.

Представител на главна дирекция „ВиК услуги“ взе участие дистанционно в организиран от OECD семинар, проведен на 31.01.2023 г. в гр., Етербеек, Белгия, на който са обсъдени възможни процесни индикатори за оценка на дейността на ВиК операторите по отвеждане и пречистване на отпадъчни води, като част от подготвяните от ЕК промени в директивата за пречистване на градски отпадъчни води.

Представител на главна дирекция „ВиК услуги“ взе участие дистанционно в Балтийски воден форум, проведен на 30.05.2023 г. в гр. Вилнюс, Литва, като представи презентация на тема „Използване на количествени показатели за качество за поставяне на цели за ефективност на ВиК операторите“.

Представител на главна дирекция „ВиК услуги“ взе участие дистанционно в среща на регулаторните органи в Дунавски район, проведена на 31.05.2023 г. в гр. Виена, в рамките на 2023 Дунавска водна конференция, организирана от Международната асоциация на ВиК операторите във водосбора на река Дунав (IAWD) и Световната банка, където представи актуална информация за управлението и регулацията на ВиК сектора в Република България.

Участие на КЕВР в международни събития, семинари и двустранни срещи в България

Представител на главна дирекция „ВиК услуги“ взе участие в Годишна среща по проект Сравнителен анализ на ВиК сектора, организирана от Българска асоциация по водите и проведена на 07.02.2023 г. в гр. Велинград, където изнесе презентация на тема „Резултати във ВиК сектора 2017-2021 г.“.

Представители на главна дирекция „ВиК услуги“ взеха участие в проведени на 28.03.2023 г. и на 25.05.2023 г. срещи с представители на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, във връзка с кандидатстването на Република България за членство. Срещите се проведоха в сградата на МОСВ, в тях участваха представители на редица други институции.

В рамките на проекта EU-IPA „Подкрепа на ЕС за реформи във водния сектор“ на Република Сърбия, от 9 до 13 октомври КЕВР беше домакин на посещение на сръбска делегация с цел практическо обучение и предоставяне на опит в регулирането на водния сектор. Целта на проекта е да се подобри качеството на живот на гражданите чрез повишаване на стандартите за околната среда в Република Сърбия до нивата в Европейския съюз.

Една от предвидените мерки е оказване на подкрепа за създаването на адекватна тарифна система на цялата територия на Република Сърбия с въвеждане на пълно възстановяване на разходите и стимулиращо ценообразуване във ВиК сектора.

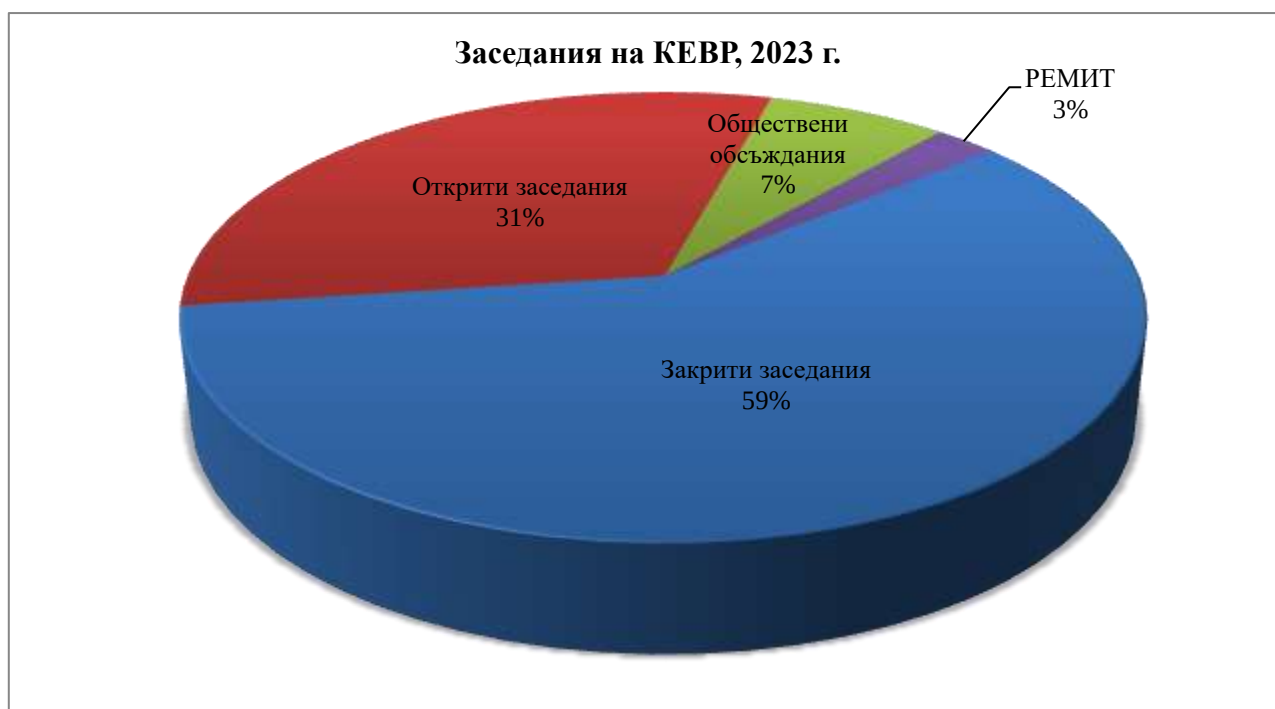
На двудневното семинарно обучение в КЕВР /10-11 октомври 2023 г./, проведено от представители на КЕВР, с презентации бяха представени темите за структурата и организацията на работа на регулатора, законодателството и подзаконовата нормативна база в сектора, взаимоотношенията със заинтересованите страни - ВиК оператори, министерства, неправителствени организации и други. В специализираната част на семинара основно място беше отделено на регулаторните политики при определяне цените на водните услуги – възстановяване на разходи, инвестиции, методология, както и политиките по отношение на качеството на услугата – бизнес планиране, показатели за изпълнение, мониторинг и контрол. Разгледаните теми предизвикаха оживена дискусия и бе поставено началото на ползотворно сътрудничество, чрез предоставяне на опита на КЕВР в регулирането на водния сектор, за изпълнение на целите на проекта EU-IPA „Подкрепа на ЕС за реформи във водния сектор“ на Република Сърбия.

ГЛАВА ДЕСЕТА АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ

1. ОСИГУРЯВАНЕ НА РАБОТАТА НА КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

През 2023 г. КЕВР проведе 403 заседания, от които 263 закрити, 140 открити заседания и 32 обществени обсъждания.

По изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия са проведени 11 закрити заседания.

Провеждането на откритите заседания и обществените обсъждания се излъчва на живо на интернет страницата на Комисията, като на лицензиантите, заинтересованите лица и гражданите е осигурена възможност и за дистанционно участие.

На закритите и откритите заседания и на обществените обсъждания са направени аудиозаписи и са изготвени протоколи. Съгласно чл. 15, ал. 2 от Закона за енергетиката на интернет страницата на КЕВР са публикувани протоколите от проведените открити и закрити заседания и от обществените обсъждания. Документите, приети на заседанията, и протоколите, се съхраняват съгласно указания на Държавна агенция „Архиви“.

През 2023 г. КЕВР на свои закрити заседания, както бе отбелязано в Глава първа, прие следните актове:

- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката;
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 24.02.2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи;
- Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов

пазар на електрическа енергия;

- Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия;
- Правилник за изменение и допълнение на Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация;
- Методика за осъществяване на контролните правомощия на Комисията за енергийно и водно регулиране по Закона за енергетиката, Закона за енергията от възобновяеми източници и Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационни услуги.

Освен това, след иницирана от КЕВР процедура, с Постановление на Министерски съвет № 174/29.09.2023 г., обн. ДВ бр. 84 от 06.10.2023 г., бяха приети изменения и допълнения на Наредбата за регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги.

В тази връзка Комисията прие:

- Указания за образуване на цените на водоснабдителните и канализационните услуги чрез метода „горна граница на цени“ за регулаторния период 2022-2026 г.;

През 2023 г. КЕВР на свои заседания прие решения както следва:

• 60 решения за разрешения – за сделки, които водят или могат да доведат до нарушаване на сигурността на снабдяването вследствие на задлъжнялост на енергийното предприятие; за започване осъществяването на лицензионната дейност по лицензия; за преобразуване чрез вливане и др.;

- 73 решения за издаване на лицензии;
- 1 решение за отказ за издаване на лицензии;
- 7 решения за прекратяване на лицензии;
- 15 решения за изменение на лицензии;
- 9 решения за бизнес планове и цени във ВиК сектора;
- 37 решения за цени в сектор „Енергетика“;
- 53 решения за бизнес планове;
- 17 решения за общи условия;
- 12 решения за сертификати;
- 2 решения за принудителна административна мярка;
- 43 решения за установяване на публично държавно вземане;
- 3 решения за определяне на независим лицензиран оценител;
- 2 решения за одобряване на Десетгодишен план за развитие на мрежите;
- 1 решение за одобряване на актуализиран списък с важни точки от газопреносната система на „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- 18 решения за прекратяване на административното производство;
- 3 решения относно газопровода IGB и
- 1125 решения по жалби.

Оригиналите на тези актове и приложенията към тях са изготвени съгласно чл. 38 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация. Заявителите са уведомени по реда на чл. 18а от АПК, като повечето решения са връчени на място в сградата на Комисията съгласно изявеното желание на заявителите. Решенията по жалби на потребители са изпратени на посочените адреси за кореспонденция с писма с обратна разписка.

За приетите от Комисията решения за издаване, изменение и допълнение на лицензии

са изготвени приемно-предавателни протоколи, като самите решения и изготвените лицензии са връчени на съответните дружества.

Служителите от отдел „Административно и информационно обслужване“ попълниха без грешки в Доклада за състоянието на администрацията Раздел I „Информация за структурата“, Раздел IV „Държавна служба“, Раздел V „Административно обслужване и регулиране“, Раздел VI „Информационно-комуникационна безопасност на администрацията“ и Раздел VII „Електронно управление“.

През 2023 г. бяха разгледани 95 заявления за издаване, изменение или прекратяване на лицензии. Процедурата по издаването, изменението или прекратяването на лицензия протича в три заседания – закрито заседание за разглеждане и приемане на доклада по заявлението, открито заседание с участието на заявителя и закрито заседание за постановяване на решение. Тези заседания, както и разгледаните и приети 1 125 броя доклади и решения по жалби на потребители срещу лицензианти, доведоха до увеличаването на броя на закритите заседания на Комисията през 2023 година.

На основание чл. 18а, ал. 9 от Административнопроцесуалния кодекс са изготвени 29 съобщения и констативни протокола във връзка с издадени административни актове на КЕВР, за които заинтересованите лица са уведомени, но не са намерени на посочения от тях адрес. Съобщенията са поставени на таблото за обявления в сградата на КЕВР и публикувани на интернет страницата на Комисията.

Съгласно чл. 25, ал. 1, т. 1 и т. 5 от Закона за енергетиката на интернет страницата на Комисията се водят и актуализират регистърът на издадените лицензии, регистърът на издадените разрешения, регистърът на решенията по чл. 21, ал. 1, т. 1, 4, 5, 9, 10, 15, 18, 21, 25 и 26 от Закона за енергетиката.

През 2023 г. в Центъра за административно обслужване на КЕВР са получени и обработени следните документи:

входящи писма – 13 963 бр., от които 2 662 бр. по Системата за електронен обмен на съобщения и Системата за сигурно електронно връчване;

изходящи писма – 5 873 бр., от които 1 323 бр. по Системата за електронен обмен на съобщения и Системата за сигурно електронно връчване;

вътрешни преписки – 3 522 бр.;
сканирани и размножени документи – 21 348 бр.;
изпратени писма по пощата – 6 140 бр.

В изпълнение на чл. 24 от Наредбата за административно обслужване и чл. 32 от Глава шеста на Вътрешните правила за организация на административното обслужване в Комисия за енергийно и водно регулиране ежегодно се провежда проучване на удовлетвореността на потребителите на административни услуги. Резултатите от проучването са обобщени в годишния доклад за оценка на удовлетвореността на потребителите от административното обслужване в Комисията за енергийно и водно регулиране, публикуван на интернет страницата на Комисията в раздел „Административно обслужване“.

2. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Организационната структура и числеността на администрацията са регламентирани в Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация (последно изм. и доп., ДВ, бр. 39 от 02.05.2023 г.). Правилникът е съобразен със Закона за администрацията и Наредбата за прилагане на Класификатора на длъжностите в администрацията, които определят изискванията по отношение на устройството на администрациите.

Дейността на администрацията се осъществява от лица, работещи по трудови правоотношения, уредени съгласно разпоредбите на Кодекса на труда.

Утвърдената численост на персонала е 167 щатни бройки, в която са включени председател, четирима членове на Комисията и служители, разпределени в обща и специализирана администрация и длъжности на пряко подчинение на председателя.

Към 31.12.2023 г. са заети 129 щатни бройки, като от тях по трудови правоотношения - 124 щ. бр. и 5 щ. бр. - по приравнени към тях правоотношения.

През отчетния период бяха прекратени трудовите правоотношения със 7 служители, от тях:

- по взаимно съгласие на страните – 2 служители;
- едностранно от работника или служителя с предизвестие – 3 служители;
- при смърт на служителя – 1 служител;
- едностранно от работодателя без предизвестие – 1 служител.

Приети на работа са 13 служители по трудово правоотношение при спазване на изискванията на Кодекса на труда, Закона за енергетиката и Правилника за вътрешния трудов ред в Комисията за енергийно и водно регулиране.

Заетите към 31.12.2023 г. щатни бройки по длъжности и възрастов признак са, както следва:

Длъжности/Възраст	До 29 г.	От 30 г. до 59 г	над 60 г.
Ръководни длъжности	0	15	8
Експертни длъжности с аналитични и контролни функции	4	78	17
Експертни длъжности със спомагателни функции	0	5	2
Технически длъжности	0	0	0
Общо:	4	98	27

Структурата на заетите към 31.12.2023 г. служители по основно щатно разписание по най-висока образователна степен е както следва:

Образование	Висше			Средно
	Доктор	Магистър	Бакалавър	
по ТПО	7	109	2	6
Приравнени на ТПО по чл. 19а от ЗА	1	4	0	0
Общо:	8	113	2	6

В изпълнение на задълженията по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за работещите в КЕВР е осигурено обслужване от служба по трудова медицина. Организиран са и са проведени ежегодни медицински прегледи на работещите. Освен нормативно установените задължителни медицински прегледи, допълнително са включени и други профилактични прегледи от специалисти, с цел профилактика на социално значимите заболявания съобразно идентифицираните характерни рискове на работното място и вида на работата.

Обучение на кадрите и участие в семинари

С цел повишаване на знанията и уменията през отчетния период 33 служители преминаха обучения на различни теми в сферата на публичните политики, управлението на изпълнението, нормотворчеството, етика и интегритет в държавната служба, регулаторна политика, иновации в публичния сектор, електронното управление, дигиталната компетентност, управление и лична ефективност и др. по проект „Дигитална трансформация в обучението – дигитална компетентност и учене“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд с бенефициент Институт по публична администрация (ИПА).

По покана на ИПА през месец януари служител от звеното по управление на човешките ресурси участва в обучение на обучители в рамките на проект „Подкрепа за жертвите на домашно насилие чрез програма за повишаване на капацитета и осведомеността сред специалистите по човешки ресурси“, финансиран по програма „Граждани, Равенство, Права, и Ценности на Европейската комисия“.

През месец февруари длъжностното лице по защита на личните данни взе участие в практически семинар на тема „Защита на личните данни в организациите от публичния сектор“.

По покана на Дипломатическия институт към министъра на външните работи, през месец април 6 служители успешно завършиха обучителен курс на тема „Протокол и етикет“ по проект „Провеждане на специализирани обучения за служители от държавната администрация“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

С цел повишаване на квалификацията за изпълнение на задълженията през отчетната година държавният инспектор участва в обучения, свързани с управлението на качеството в публичната администрация, превенция и противодействие на корупцията в държавната администрация, предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, оптимизация на процесите в администрацията и прилагане на Административнопроцесуалния кодекс.

Участие в обучение по новия Закон за защита на лица, подаващи сигнали за нарушения или публично оповестяващи информация за нарушения, в сила от 04.05.2023 г., взеха държавният инспектор и длъжностното лице по защита на личните данни.

През месец октомври се проведе обучение на 62 служители и членове на КЕВР по следните теми: „Видове корупция“, „Антикорупционни политики“, „Оценка на корупционния риск“, „Почтеност и проверки на почтеността“, „Изграждане на силна антикорупционна култура в КЕВР“ и „Етичен кодекс, система за сигнализиране и политики за прозрачност“.

Служители от дирекция „Обща администрация“ участваха в обучение на фондообразователи на държавните архиви за работа със системата за е-архивиране на ценни електронни документи.

В рамките на активното сътрудничество между КЕВР и Съвета на европейските енергийни регулатори (СЕЕР) се проведе специализирано обучение на двама служители от дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия“ на тема „Въведение в енергийната регулаторна рамка и политика на ЕС“ и „Въведение в регулирането на европейския пазар на електроенергия и газ“. Също така през месец ноември двама висши служители от администрацията на Комисията взеха участие в организиран от СЕЕР семинар по регулаторна политика и динамично регулиране.

3. ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Служителите от сектор „Информационно обслужване и информационна сигурност“ (ИОИС) в дирекция „Обща администрация“ редовно извършваха актуализация на информацията на официалната интернет страница на КЕВР, включително и осигуряване на излъчване в реално време на заседания и срещи на Комисията; обновяване на използваните правноинформационни системи; периодична настройка и софтуерен „ъпгрейд“ на сървъри и на операционни системи и приложения на персоналните компютри; архивиране на критични данни. Редовно е актуализирана информация в информационните портали на държавната администрация - Портал за отворени данни и Портал за обществени консултации. Осъществено е техническо осигуряване на провеждането на виртуални заседания на Комисията и работни срещи и на видео и аудиоконферентни връзки. Осъществена е техническа поддръжка и е обновявана своевременно информацията на информационния монитор във фоайето на входа в сградата на КЕВР.

От служители в сектора са оборудвани с необходими информационни и комуникационни ресурси обособените нови работни места. Изготвени са карти за достъп до сградата на КЕВР за новоприети работници и служители. От сектор ИОИС са създадени персонален акаунт в „Active Directory Users and Computers“, персонална служебна електронна поща за всеки постъпил на работа в Комисията през 2023 г. В тази връзка е извършено актуализиране на системата за контрол на достъпа в сградата на КЕВР, деловодната програма Archimed и са добавяни акаунти за мултифункционалните сканиращи устройства на новите служители в КЕВР. Служителите на сектора оказваха съдействие за осигуряване на достъп до Системата за електронни бюджетни разплащания и Системата за електронни плащания и банкови карти Борика – регистрация на потребители, настройки на права, настройки на електронни подписи. Регулярно се оказва методическа и техническа помощ на работещите при работата с компютърна техника и програмни продукти, ползвани в КЕВР.

В рамките на информационното осигуряване от сектора се осъществява адекватна поддръжка на активното мрежово оборудване – конфигуриране, наблюдение, контрол, както и поддръжка на непрекъсваеми електрозахранващи устройства и охлаждащи климатични инсталации в комуникационните помещения. ИТ специалистите от сектора оказват постоянно съдействие при поддръжката на Единния портал за предоставяне на информация

и услуги от Комисията за енергийно и водно регулиране – осигуряване на достъп за външни изпълнители до тези ресурси, настройване и поддържане на хардуер и базов софтуер на платформата.

Секторът организира подмяна на дефектирало сървърно оборудване – твърди дискове на файлове и мейл сървър в рамките на сключените договори за поддръжка на този вид информационен ресурс, както и ремонт на дефектирали преносими компютри на Комисията. Удължена е извънгаранционната поддръжка на 5 броя сървъри на КЕВР.

За нуждите на КЕВР са закупени 2 бр. мрежови сървъри, 1 брой устройство за съхранение на данни, 10 бр. настолни компютърни системи, 10 бр. преносими компютри, 5 бр. принтери, 1 бр. цветно лазерно мултифункционално устройство, като са извършени инсталации на софтуер, конфигуриране и въвеждане в експлоатация. Закупени са нови бързи SSD твърди дискове за персонални и преносими компютри, с които са подменени стари дискове. Извършен е монтаж на Wi-Fi Repeater-и (усилватели на сигнала на безжичната мрежа) с цел покриване на територията на цялата сграда на КЕВР с безжичен сигнал.

Осигурен е достъп на КЕВР до среда за междурегистров обмен (RegiX) и по-конкретно до Регистър на уведомленията за трудовите договори и уведомления за промяна на работодател – администриране на потребители от КЕВР.

Сключени са договори за поддръжка на автоматичната учреденска телефонна централа, периферия към нея и служебните телефонни апарати за фиксирана телефония, както и за копирните устройства, използвани в КЕВР.

Подновени са лицензите за защитната стена Checkpoint, на антивирусния софтуер Symantec endpoint protection, лицензите на деловодния софтуер Archimed e-process.

Служителите от сектор „Информационно обслужване и информационна сигурност“ участваха и в следните комисии за разглеждане и оценяване на оферти за възлагане на обществени поръчки за задоволяване на нужди на Комисията в областта на информационните и комуникационните ресурси: „Доставка на канцеларски материали и консумативи за хардуер за нуждите на КЕВР“, „Предоставяне на мобилни гласови телефонни услуги за нуждите на Комисията за енергийно и водно регулиране“, „Доставка на хардуер за нуждите на КЕВР“.

Служители на сектор ИОИС участваха в следните работни групи: по вписване в административния регистър в модул „Годишен отчет на доклад за състоянието на администрацията“ за Раздел VI „Информационно комуникационна обезпеченост на администрацията“ и Раздел VII „Електронно управление“, работна група за изготвяне на антикорупционен план на Комисията за енергийно и водно регулиране за 2023 г. при отчитане спецификите на администрацията на КЕВР, и отразяване на изработените и приети документи на официалната страница на КЕВР, работна група във връзка с привеждане на регистрите на административните органи в съответствие с изискванията на ЗЕУ чрез Информационната система за централизирано изграждане и поддържане на регистри (ИСЦИПР).

Служители на сектор ИОИС участват също в годишната инвентаризация на всички активи и пасиви, в това число и задбалансово заведените, материалните запаси, вземанията и задълженията, отразени в счетоводни сметки в КЕВР, и оказват съдействие при годишна инвентаризация на фактическата наличност на горивото в служебните автомобили на КЕВР.

Във връзка за осъществяване на контрола по целесъобразност на разходите в областта на електронното управление за използваните информационни и комуникационни технологии, упражняван от министъра на електронното управление, към Регистъра на информационните ресурси и информационната система за контрол е подадена информация за планираните разходи на КЕВР в областта на електронното управление в рамките на тригодишната бюджетна прогноза на Комисията.

За гарантиране на необходимото ниво на информационна сигурност служители от

сектора провеждат в установените срокове инструктаж на служителите на КЕВР за повишаване на вниманието им и спазване на мерките за мрежовата и информационна сигурност на информационните и комуникационни ресурси в КЕВР. От специалистите в сектор „Информационно обслужване и информационна сигурност“ са инсталирани и конфигурирани закупените SSL сертификати за уеб страницата, портала, пощенските сървъри на КЕВР и поддържаната от Комисията Платформа за избор на оферта за смяна на доставчик на електрическа енергия. За повишаване на нивото на информационна сигурност Messaging gateway и DNS са конфигурирани съобразно указания от Министерство на електронното управление.

От IT специалистите през 2023 г. регулярно се осуетяваха опити за блокиране на интернет страницата на КЕВР чрез различни подходи – филтриране на IP адреси или ограничаване на достъпа на подозрителни IP адреси на потребители извън България.

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА ФИНАНСОВО-СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Съгласно Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г. утвърденият бюджет на Комисията е както следва:

- приходи	11 800,0 хил.лв.;
- разходи	22 479,1 хил.лв.;
- бюджетно взаимоотношение с ЦБ	(10 679,1) хил.лв.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ И ПРОМЕНИ ПО БЮДЖЕТА НА КЕВР

За периода 01.01.2023-31.12.2023 г. по бюджета на КЕВР са извършени вътрешнокомпенсиращи промени.

Отчетът към 31.12.2023 г. в обобщен вид е, както следва:

Показатели	План (хил. лв.)	Отчет (хил. лв.)
Приходи: в т.ч.:	11 800,0	33 927,2
- приходи от такси	11 709,9	33 915,3
- глоби, санкции и наказателни лихви	81,0	341,6
- приходи и доходи от собственост	9,1	8,6
- др. неданъчни приходи и внесен ДДС		-338,3
Разходи: в т.ч.:	22 479,1	21 466,8
- персонал	9 959,5	9 469,0
- текуща издръжка	12 288,6	11 823,6
- капиталови разходи	231,0	174,2

ПРИХОДИ

В изпълнение на регулаторните си правомощия по Закона за енергетиката (ЗЕ) и по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги (ЗРВКУ) Комисията събира такси за разглеждане на заявления, издаване на сертификати, лицензионни такси, такси за регистрация на експерти и други.

Размерът на таксите, редът и сроковете за заплащането им са определени с Тарифи, приети с ПМС № 266 от 2004 г. и ПМС № 49 от 2006 г.

По силата на изричната разпоредба на чл. 28, ал. 3 от ЗЕ таксите, събирани по реда на ЗЕ, са **публични държавни вземания**.

По приходен параграф 24-00 „Приходи и доходи от собственост“ при план 9,1 хил.лв. е отчетен приход от наем на ведомствени апартаменти в размер на общо **8,6 хил.лв.**

По приходен параграф 25-00 „Държавни такси“ при план в размер на **11 709,9 хил. лв.** събраните приходи от държавни такси възлизат на **33 915,3 хил. лв.** Енергийните дружества и ВиК операторите своевременно са уведомявани по факс, електронна поща и/или с писма за дължимите от тях суми и са поканени доброволно да ги заплатят. Някои от тях са

в процес на издължаване на дължимите такси, а за незаплатилите се прилага утвърдената процедура в КЕВР по установяване на публично държавно вземане и принудителното им събиране чрез териториалните дирекции на Националната агенция по приходите (ТД на НАП).

Влияние върху размера на приходите от държавни такси оказва:

- за енергийните дружества:
 - финансовото състояние на енергийните дружества през предходната година (таксата се изчислява като процент от годишните приходи на съответното дружество за осъществяваната лицензионна дейност съгласно годишния му финансов отчет от предходната година);
 - подаваните и заплатени такси за заявления, такси за сертификати, както и новоиздадените през годината лицензии, изменените с продължен срок и прекратени лицензии в течение на годината.
- за ВиК операторите:
 - от една страна, общите им приходи за предходната година съгласно годишните им финансови отчети;
 - от друга страна, обемът на фактурираното количество питейна вода през предходната година.
- събраните от ТД на НАП и разпределени в полза на КЕВР такси и лихви от предадени за принудително събиране актове за установяване на публично държавно вземане и наказателни постановления.
- събраните суми от влезли в сила наказателни постановления.

По приходен параграф 28-00 „Глоби, санкции и наказателни лихви“ към 31.12.2023 г. при план 81,0 хил.лв. са отчетени средства в размер на **341,6 хил. лв.**, представляващи:

- събрани имуществени санкции по влезли в сила наказателни постановления (НП) в размер на **216,8 хил. лв.**;
- събрани лихви за просрочие, начислени върху незаплатени в срок държавни такси съгласно двете тарифи за таксите по ЗЕ и ЗРВКУ – **124,8 хил. лв.**

Към 31.12.2023 г. просрочените вземания на КЕВР са в размер на общо **3 022,1 хил.лева** и намират счетоводно отражение по сметка 4301 „Вземания от данъци, осигурителни вноски, такси и административни глоби и санкции“ и сметка 4303 „Разчети за лихви върху вземания от данъци, вноски, такси и административни глоби и санкции“.

Разпределени по сектори просрочените вземания са, както следва:

• от топлофикационни дружества	-	222,6 хил.лв.
• от газови дружества	-	911,7 хил.лв.
• от електродружества	-	1 562,9 хил.лв.
• от ВиК оператори	-	304,3 хил.лв.
• други дружества	-	20,6 хил.лв.

Просрочените вземания основно се дължат на неплатени в срок държавни такси и лихви за просрочие от енергийни дружества и ВиК оператори, начислени съгласно двете тарифи за таксите, които КЕВР събира по ЗЕ и ЗРВКУ.

От общата сума на просрочените вземания, вземанията с предприети действия за установяване на публично държавно вземане към 31.12.2023 г. възлизат на **2 179,1 хил. лева**,

от които вече предадени производства за принудително събиране от ТД на НАП са вземания в размер на **1 996,6 хил. лева**.

От друга страна, събраните и разпределени суми от ТД на НАП в полза на КЕВР са в размер на **398,6 хил. лева**.

РАЗХОДИ

Към 31.12.2023 г. при план 22 479,1 хил.лв. са разходвани средства общо в размер на **21 466,8 хил. лв.** или 95,50 % от бюджета.

По показател „**Персонал**“ при годишен план 9 959,5 хил.лв. са разходвани средства в размер на **9 469,0 хил. лв.** или 95,08 % от бюджета по този показател.

По показател „**Издръжка**“, в т. ч. **данъци, такси и административни санкции и разходи за членски внос**“ при годишен план 12 288,6 хил. лв. са разходвани средства в размер на **11 823,6 хил.лв.**, което представлява 96,22 % от бюджета по този показател.

По показател „**Капиталови разходи**“ при годишен план **231,0 хил. лв.** са изразходени средства в размер на **174,2 хил. лв.**, което представлява 75,41 % от бюджета по този показател.

ИЗВЪРШЕНИ ОДИТИ

През 2023 г. бе извършен финансов одит от Сметна палата за заверка на Годишния финансов отчет на КЕВР за 2022 г., заверен без резерви. Същият е публикуван на интернет страницата на КЕВР.

Съгласно Заповед № ОД-02-02-025/11.10.2022 г. на заместник-председателя на Сметната палата е възложен одит за съответствие при управлението на публичните средства и дейности на Комисията за енергийно и водно регулиране за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2021 г., който завърши през 2023 г.

Докладът е приет от КЕВР на основание чл. 8 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация с Решение по Протокол № 78 от 21.03.2024 г., т. 1.

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
*Председател на Комисията
за енергийно и водно регулиране*